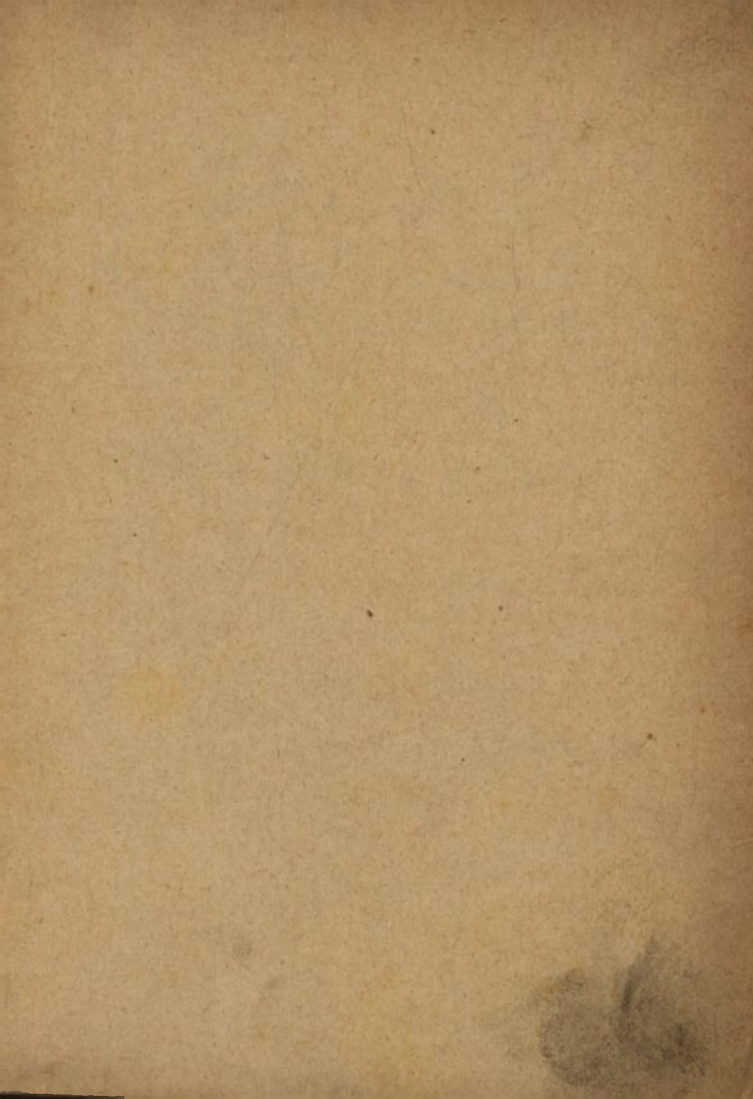

Qualigora

R

USTAWA

o wykonywaniu sądownictwa i właściwości Sądów
zwyczajnych w sprawach cywilnych

i USTAWA

o postępowaniu sądowem w sporach cywilnych

WRAZ

z ustawami wprowadzonymi.

W przekładzie polskim wydał

Dr. ALFONS MORA BIEŃCZEWSKI

Radca Sądu krajowego.

PRZEMYŚL.

Nakładem i drukiem Józefa Styńskiego.

1895.

WF

A-19473

1000173368

Prawo 12,5

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

K. 1160/56/2145

Szemykiemu

Towarzystwu prawniczemu

skromną tę pracę

ofiaruje

Bibliotekarz Tow. Pr.

Spis uzupełniający omyłek pisarskich i druku, *zaszłych w przekładzie procedury cywilnej.*

- W §. 11, ustępu 2. wyraz „albo“ we wierszu czwartym należy skreślić — a wyraz „albo“ w wierszu piątym zastąpić przez głoskę „i“
- W §. 21. ustępie ostatnim, zamiast „uwiadomiony“ czytaj „uwiadamiającej“.
- W §. 28. ustępie 1. wierszu 2. opuszczono po słowie „uzdolnione“ wyrazy „a przytem posady w Sądach zajmujące“.
- W §. 57. ustępie 3. (l. 1.) po słowach „obywatele austriaccy“ opuszczono wyrazy „w takim samym przypadku“.
- W §. 60. powtórzono mylnie dwa razy „powzięciem uchwały należy zarządzić“.
- W §. 72. ustępie 2. wierszu 1. opuszczono po wyrazie czynności przecinek (,).
- W §. 76. wierszu 1. po wyrazie „należy“ opuszczono wyraz „także“ a zamiast słowa „wniosku“ czytaj „wniosków“.
- W §. 77. wierszu 4. po wyrazie „mowa“ zamiast przecinka (,) średnik (;).

- W §. 86. ustępie 1. wierszu ostatnim wyraz „dla“ należy skreślić.
- W §. 118. ustępie 1. zamiast „wręczeniu“ czytaj „wręczeniem“.
- W §. 131. ustępie 1. wierszu ostatnim zamiast „zawiadomić“ czytaj „wezwać“.
- W §. 135. wierszu 3. po słowach „na przeszkodzie“ opuszczono wyraz „stawiennictwu“.
- W §. 146. ustępie 2. wierszu 1. zamiast „przywrócenia“ czytaj „wniosku na przywrócenie“.
- W §. 178. wierszu 2. po wyrazie „stanowczo“ opuszczono słowa „i zgodnie z prawdą“.
- W §. 191. ustępie 2. po słowie „Senat“ dodaj słowo „przypuszczalnie“.
- W §. 211. ustępie 2. po wyrazie „nastąpić“ dodaj wyraz „już“.
- W §. 219. wierszu 2. po słowie „odpisów“ opuszczono słowa „i wyciągów“.
- W §. 245. ustępie 1. przecinek (,) należy skreślić.
- W §. 249. ustępie 1. wierszu 8. po słowach „w szczególności“ dodaj „i“.
- W §. 260. ustępie 1. wierszu 3. od dołu zamiast „względem“ czytaj „względem“.
- W §. 289. wierszu 2. zamiast znaku (,) znak (;) a zamiast słów „może uchylić“ wyraz „uchyli“.
- W §. 295. ustępie 2. zamiast „przyznana“ czytaj „przyznawana“.

- W §. 300. ustępie 2. po słowach „lub zawezwanego„
czytaj „na tę czynność urzędową“.
- W §. 301. wierszu 2. przecinek (,) należy skreślić.
- W §. 306. wierszu 2. po wyrazie „części“ należy li-
terę „o“ skreślić.
- W §. 320. l. 3. po słowie „urzędnicy“ dodaj „pań-
stwa.“
- W §. 355. ustępie 2. wierszu 4. znak (,) dodać, a po
słowie „dowiedziała“ ten sam znak (,) skreślić.
- W §. 369. wierszu 4. po wyrazie „notaryusza“ umie-
ścić znak (,) zamiast znaku (;).
- W §. 398. wierszu 1. zamiast „należytny“ czytaj „na-
leżytnym“.
- W §. 426. ustępie 1. wierszu 5. znak (,) należy skre-
ślić.
- W §. 442. ustępie 2. zamiast „Dalsza zwłoka“ czyta
„Dalsze zaniedbanie“.
- W §. 452. wierszu ostatnim głoska „i“ jest zbyteczna.
- W §. 468. liczbę „14“ czytaj „czternaście“.
- W §. 477. ustępie ostatnim, wierszu 2. po słowach
„w szczególności“ głoska „i“ zbyteczna.
- W §. 493. wierszu 1. po wyrazie „podań“ opuszczono
wyraz „stron“.
- W §. 495. wierszu 2. należy umieścić przecinek (,)
zamiast po słowie „dostrzeżone“ po sł. „ustne“.
- W §. 514. w napisie zamiast „dopuszczalność“ czytaj
„dopuszczalność“.
- W §. 573. ustępie 4. wierszu 4. czytaj „dwa lub siedm
pełnych dni kalendarzowych“.

Dodatek do notatek bibliograficznych:

Do str. 121. Literatura: Fierich Franciszek Xawery
Dr. „O spoczywaniu procesu cywilnego.“ Prze-
gląd 1895.

Do str. 194. Dr. Max Schuster: Bemerkungen über den
Urkundenbeweis in der neuen Civilprocessordnung

Objaśnienia skrótów.

- p. c. g. = procedura cywilna dla Galicyi zachodniej.
p. n. = procedura cesarstwa niemieckiego.
p. k. = ustawa o postępowaniu karnem.
u. k. = ustawa karna.
u. r. = uwagi rządowe do projektu z r. 1893.
u. kom. = uwagi objaśniające komisji dla projektu
z r. 1893.
G. Z. = Gerichts-Zeitung.
p. wł. = procedura cywilna włoska.
p. fr. = " " francuska.
k. c. = kodeks cywilny.
Przegląd = Przegląd prawa i administracyi (Lwów).
Gaz. sąd. warsz. = Gazeta sądowa warszawska.
Król. pol. = Królestwo polskie.
Jur. Wochenschr. = Juristische Wochenschrift.
p. drob. = postępowanie drobiazgowo.
p. sum. = postępowanie sumaryczne.
post. prowiz. = postępowanie prowizoryalne.
p. c. = procedura cywilna.
-

Ważniejsze omyłki drukarskie.

I. Co do Normy jurysdykcyjnej:

- W *przedmowie* na str. 21. wiersz pierwszy zamiast „odrębne“ czytaj „drobne.“
- W §. 19. l. 1. zamiast „wykluczonym“ czytaj „wyłączonym.“
- W §§. 22, 36 i 41. stanowią ustępy 3 i 4, jedną całość.
- W §§. 39, 43, 48 i 60. stanowią ustępy 1 i 2, jedną całość.
- W §§. 24, 47, 56 i 99. stanowią ustępy 2 i 3, jedną całość.
- W §. 66. stanowi ustęp 1 i 2 jedną całość, zaś 3 i 4 również jedną całość, zaczem paragraf ten składa się tylko z 2 ustępów.
- . 69. składa się tylko z jednego ustępu.
- W §. 36. ustępie 3. umieścić należy przy zakończeniu kropkę (.) zamiast przecinka (,)
- W §. 114. zaczyna się od wyrazu „zawiadomienie“ osobny ustęp.

II. Co do Procedury cywilnej:

- W §. 7. ustępie 1. zamiast „wydana“ czytaj „wydaną.“
- W §. 46. procedury od słów: „O ile strony“ do końca tylko jeden ustęp.
- W §. 53. w ustępie 2 opuszczono po wyrazie „można“ wyraz „ale“.
- W §. 71. w ustępie 1. wierszu ostatnim, po wyrazie „można“ dodać wyraz „też,“
- W §. 90. zamiast „egzeplarz“ czytaj „egzemplarz“ wyraz *jeden* jest zbędnym.
- W §. 117. w ustępie 2. zamiast „przewodniczącego“ czytaj „przewodniczącego *Senatu.*“
- W §. 133. ustęp 2, zamiast „Audyencya“ czytaj „Audyencyą“.
- §. 139. stanowi w całości tylko jeden ustęp.
- §. 160. od słów: „Dla sprawienia“ osobny ustęp.
- §. 168. stanowi w całości tylko jeden ustęp.
- W §. 166. ustępie pierwszym, opuszczono po wyrazie „postępowanie“ wyraz „nie“ zaczem czytaj: „*jeśli postępowanie nie zostało podjęte.*“
- Na stronicy 179 czytaj „postanowienia ogólne“ zamiast „postanowienie“.
- W §. 183. ustępie 6. wierszu pierwszym, opuszczono wyraz „atoli“ po słowach: „zarządzeń tych nie może.“
- W §. 193. ustępie ostatnim, zamiast „takim“ czytaj „tym.“
- W §. 232. ustępie pierwszym zamiast „biegu“ czytaj „upływu.“

W §. 438. we wierszu trzecim od dołu zamiast „sadowy“ czytaj „sądowy“

W §. 440. ustępie 3, po wyrazach „w rodzaju oznaczonych“ opuszczono literę „w“.

W §. 471. we wierszu pierwszym zamiast „apelacya“ czytaj „apelacyą.“

Inne możliwe omyłki nie dostrzeżone mimo starannej korekty — raczy czytelnik sam sprostować.

Spis treści.

	Str.
Przedmowa	17
Ustawa z dnia 1. sierpnia 1895, Nr. 110 Dz. u. p. w przedmiocie zaprowadzenia Normy jurysdykcyjnej	29
Ustawa z dnia 1. sierpnia 1895, Nr. 111 Dz. u. p. w przedmiocie wykonywania sądowni- ctwa i właściwości Sądów zwyczajnych w spra- wach cywilnych (Norma jurysdykcyjna)	41

Treść Normy jurysdykcyjnej.

Część pierwsza.

<i>O sądownictwie w ogólności</i> §§. 1 — 48	41
Rozdział I. Sądy i organa sądowe §§. 1 -- 18	41
Rozdział II. Wykluczanie Sędziów i innych orga- nów sądowych §§. 19 — 27	51
Rozdział III. Właściwość §§. 28 — 48	56

Część druga.		Str.
<i>Jurysdykcyja w sprawach spornych</i> §§. 49 —		
104		70
Rozdział I. Właściwość rzeczowa §§. 49 — 64		70
Rozdział II. Właściwość miejscowa §§. 65 — 104		83

Część trzecia.

<i>O jurysdykcyi w sprawach niespornych</i> §§. 105		
— 122		104
Ustawa z dnia 1. sierpnia 1895, Nr. 112 Dz. u. p. w przedmiocie zaprowadzenia procedury cywilnej		1
Ustawa z dnia 1. sierpnia 1895, Nr. 113 Dz. u. p. o postępowaniu sądowem w sporach cy- wilnych (Procedura cywilna).		—

Treść procedury cywilnej.

Część pierwsza.

Postanowienia ogólne.

Rozdział I.

Tytuł pierwszy. Zdolność prawowania się §§.		
1 — 10		30
Tytuł drugi. Uczestnictwo w sporze i interwen- cya główna §§. 11 — 16		35

Tytuł trzeci. Udział osób trzecich w procesie, §§. 17 — 25	Str. 37
Tytuł czwarty. Pełnomocnicy §§. 26 — 39	42
Tytuł piąty. Koszta procesowe §§. 40 — 55	51
Tytuł szósty. Danie zabezpieczenia §§. 56 — 62	60
Tytuł siódmy. Prawo ubogich §§. 63 — 73	65

Rozdział II.

Postępowanie §§. 74 — 170.

Tytuł pierwszy. Pisma sporowe §§. 74 — 86	72
Tytuł drugi. Doręczenia §§. 87 — 122	78
Tytuł trzeci. Kresy i audyencye §§. 123 — 143	98
Tytuł czwarty. Skutki zaniedbania, przywrócenie do stanu pierwotnego §§. 144 — 154	108
Tytuł piąty. Przerwanie i spoczywanie postępo- wania §§. 155 — 170	113

Rozdział III.

Rozprawa ustna.

Tytuł pierwszy. Jawność §§. 171 — 175	122
Tytuł drugi. Wnioski stron i kierownictwo pro- cesu §§. 176 — 196	124
Tytuł trzeci. Policya posiedzenia §§. 197 — 203	137
Tytuł czwarty. Ugoda §§. 204 — 206	140
Tytuł piąty. Protokoły §§. 207 — 217	141
Tytuł szósty. Akta §§. 218 — 219	148

	Str.
Tytuł siódmy. Kary §. 220.	149
Tytuł ósmy. Spoczynek Niedzielny i ferye sądo- we §§. 221 — 225	150

Część druga.

Postępowanie przed Trybunałami pierwszej Instancyi.

Rozdział I.

<i>Postępowanie do wyroku</i>	Str.
§§. 226 — 389	—
Tytuł pierwszy. Skarga, odpowiedź na skargę, postępowanie przygotowawcze i rozprawa spo- rowa §§. 226—265	153
Tytuł drugi. Postanowienia ogólne o dowodzie i przeprowadzaniu dowodu §§. 266 — 291	179
Tytuł trzeci. Dowód z dokumentów §§. 292—319	194
Tytuł czwarty. Dowód ze świadków §§. 320 — 350	209
Tytuł piąty. Dowód z opinii biegłych §§. 351 — 367	227
Tytuł szósty. Dowód z oględzin §§. 368 — 370	235
Tytuł siódmy. Dowód z przesłuchania stron §§. 371 — 383	237
Tytuł ósmy. Ubezpieczenie dowodów §§. 384 — 389	243

Rozdział II.

Wyroki i uchwały.

§§. 390 — 430. —

Tytuł pierwszy. Wyroki §§. 390 — 424 246

Tytuł drugi. Uchwały §§. 425 — 430 265

Część trzecia.

Postępowanie przed Sądami powiatowymi.

§§. 431 — 460 268

Część czwarta.

Srodki prawne.

Rozdział pierwszy. Apelacja §§. 461 — 501 281

Rozdział drugi. Rewizya §§. 502 — 503 306

Rozdział trzeci. Rekurs §§. 514 — 528 312

Część piąta.

Skarga nieważności i skarga o znowienie.

§§. 529 — 547 319

Część szósta.

*Szczególne rodzaje postępowania.*Rozdział pierwszy. Postępowanie nakazowe §§.
548 — 554 331Rozdział drugi. Postępowanie w sporach wekslo-
wych §§. 555 — 559 334

Rozdział trzeci. Postępowanie w sporach z kontraktu najmu lub dzierżawy §§. 560—576	336
Rozdział czwarty. Postępowanie polubowne §§. 577 — 599	347
Rozdział piąty. Postępowanie w sporach o naruszenia prawa zrażdzone przez urzędników sędziowskich §§. 600—602	358
Spis alfabetyczny do Normy jurysdykcyjnej	361
Spis alfabetyczny do Procedury cywilnej	369

PRZEDMOWA.

Wady i niedostatki obecnej zastarzałej procedury cywilnej są tak mnogie, że potrzeba zupełnej i wszechstronnej reformy postępowania cywilnego w sprawach spornych już od lat wielu coraz żywiej uczuwać się dawała, zwłaszcza, że wydane w międzyczasie, dla pewnych rodzajów sporu ustawy, skrócone i szybkie postępowanie w tychże na celu mające, jako to: Dekret nadworny z dnia 24. października 1849 Nr. 906 Zb. U. S. zawierający przepisy postępowania sumarycznego o należności pieniężne w kapitale 210 w. a. nieprzewyższające; rozporządzenie Ces. z dnia 27 października 1849 Nr. 12 D. u. p. sporów prowizoryalnych się tyżące, procedura wekslowa z dnia 25 stycznia 1850 Nr. 52 Dz. u. p.; rozporządzenie Ces.

z dnia 21 maja 1855 Nr. 95 Dz. u. p. względem postępowania w sporach o należytości aktami notaryalnemi objęte; rozporządzenie Ces. z dnia 16 listopada 1858 Nr. 213 Dz. u. p. stanowiące sposób postępowania w sporach z najmu i dzierżawy, a wreszcie rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z d. 18 lipca 1859 Nr. 130 Dz. u. p. wdrażające przepisy postępowania w sporach o należytości pieniężne dokumentami publicznými lub legalizowanemi udowodnione albo intabulowane, aczkolwiek wprowadziło pewne ulepszenia, przecieź głównemu złemu, tj. zbytnej formalistyce i wynikającej ztąd rozwlekłości sporów tylko w szczupłej mierze zaradzić zdołały.

Nie dziw więc, że utyskiwania na obecny tryb postępowania w sprawach spornych coraz powszechniejszemi się stawały się stawały i coraz usilniej domagano się spełnienia obietnicy w Cesarskim Patencie z dnia 4 marca 1849 Nr. 150 Dz. u. p. co do jawności i ustności postępowania w sporach cywilnych zawartej, skutkiem czego Rząd już przed trzydziestu laty widział się spowodowanym przystąpić wreszcie do opracowania nowej procedury cywilnej

opartej na zasadach „jawności“, „ustności“ i „swobodnej oceny dowodów.“

Atoli po wygotowaniu dotyczącego projektu ociągano się z przedłożeniem onegoż Izbow, uważając go za niedostateczny, a następnie postanowiono wypracować nowy projekt wzorem wydanego w roku 1866 opracowania procedury cywilnej w sprawach spornych dla Królestwa Hanowerskiego, której w kołach prawniczych powszechnie cenne przypisywano zalety.

Projekt ten został też istotnie i dość spieszenie bo jeszcze przed końcem roku 1867 wygotowany i niezwłocznie Radzie Państwa przedłożony, lecz przed ostatecznem uchwaleniem onegoż Rząd takowy cofnął.

Nie mało przyczynił się do tego względ na tę okoliczność, że bez równoczesnych zmian we wewnętrznym ustroju sądownictwa i znacznego pomnożenia poczetu urzędników sądowniczych, projektowana uowa procedura pożądaných skutków wydaćby nie mogła, a w owym czasie po przebytej dopiero kosztownej wojnie, i w obec wydatków połączonych z reorganizacją sił zbrojnych, jak największa oszczędność w in-

nych gałęziach służby publicznej nieodzowną była koniecznością.

Aliści na postanowienie to wpłynęła także niewątpliwie słuszna obawa, że nagłe przejście od obecnych form procesualnych do postępowania na zupełnie odmiennych zasadach opartego, już samo przez się a mianowicie z powodu, iż Sędziowie nie mieli żadnego praktycznego doświadczenia w postępowaniu ustnem i bezpośredniem, które po ten czas w najdrobniejszych nawet sporach nie miało zastósowania, musiałoby zwłaszcza w sprawach spornych większej wagi lub wynikłych ze stosunków prawnych częstokroć niejasnych albo zawikłanych, zamiast spodziewanych dodatnich raczej ujemne spowodzić następstwa, t. j. nietylko do skrócenia sporów się nie przyczynić, ale nawet na gruntowność orzeczeń niekorzystnie wpłynąć.

Z tego zapatrywania wychodząc, tem więcej uznano za stosowne przedsięwziąć na razie łatwiejszą i mniej kosztowną próbę zamierzonej reformy postępowania sądowego w sprawach spornych przez zastósowanie wyżej wspomnianych zasad fundamentalnych

do przewodu skróconego w sporach o odrębne należitości pieniężne, i skutkiem tego podać Sędziom sposobność do praktycznego zapoznania się z zasadami nowego postępowania tymczasem jeno w sporach mniejszych, na stanie rzeczy zazwyczaj pojedynczym opartych, a tem samem przygotowania się stopniowo do późniejszego trafnego stósowania tych zasad, także w sprawach spornych innego rodzaju a przytem większych i trudniejszych.

Wskutek tego wydano ustawę z dnia 27 kwietnia 1873 Nr. 66 Dz. u. p. zawierającą przepisy postępowania sądowego w sporach drobiazgowych o należitości 25 zł. w kapitale nieprzenosząco, i tym sposobem uczyniono rzeczywiście pierwszy stanowczy krok na polu reformy procedury cywilnej w duchu wyż wspomnianych zasad, reformy, która dla pomienionego już rodzaju sporów była właśnie najpożądanszą i najpilniejszą, ile że roczny poczet tych spraw spornych, wynosił już wówczas w krajach w Radzie Państwa reprezentowanych, przeciętnie więcej jak czterystatysięcy, a z pośród stron tak małych pretensyi w drodze prawa poszukujących, przeważna

część zazwyczaj do uboższych warstw społeczeństwa należy.

Otóż gdy doświadczenie kilkoletnie, praktyczność i korzystne wyniki tego postępowania wykazały, a z drugiej strony nowela do obecnej procedury cywilnej ustawą z dnia 16 maja 1874 Nr. 69 Dz. u. p. wydana, mało się przyczyniła do upojedyńczenia i przyspieszenia sporów, przeto postanowiono bez dalszej zwłoki przystąpić znów do opracowania projektu nowej procedury cywilnej w sprawach spornych, na tych samych zasadach jak postępowanie w sporach drobiazgowych opartej, jednakowoż z temi odmianami, które dla postępowania w sporach większej wagi koniecznemi się wydawały.

Skutkiem tego postanowienia był projekt w r. 1876 wniesiony, który jednak ani wówczas, ani po częściowem przerobieniu i powtórnem przedłożeniu onegoż w r. 1881 się nie utrzymał, a dopiero po dłuższej prawie dwunastoletniej przerwie, ustawa dotycząca się postępowania sądowego w sporach cywilnych, tudzież ustawa o właściwości Sądów (Norma jurysdykcyjna) w projektach nowoopracowanych dnia

20 marca 1893 Radzie Państwa przedłożone i po wyczerpujących w ciągu dwóch lat przeprowadzonych rozprawach i obradach komisyjnych w których chlubny mieli udział niektórzy posłowie nasi, jak dr. Leon hr. Piniński i Eugeniusz Abrahamowicz, z pewnemi zmianami przez obie Izby uchwalone, przez Najjaśniejszego Pana w dniu 1 sierpnia 1895 sankcyonowane, a następnie wraz z odnośnemi ustawami wprowadzczeni (wstępni) dnia 9 sierpnia tegoż roku w dzienniku ustaw państwa: Nr. 110 do 113 włącznie, ogłoszone zostały, podczas gdy rozprawy dalsze nad przedłożonym także dnia 20 marca 1893 projektem ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i ubezpieczającym odroczone do sesyi jesiennej r. 1895.

Nowa procedura w sprawach spornych cywilnych jest, jak z powyższego treściwego przedstawienia rzeczy wynika, owocem długoletniej usilnej i żmudnej pracy, tudzież gruntownej i wszechstronnej rozważi, i słusznie może być uważaną za znakomity postęp w dziedzinie naszego prawodawstwa formalnego, albowiem zrywając stanowczo z dotychczasowemi za-

sadami tak zwanej ewentualności, początkowania stron, niejawności, pośredniości i pismienności postępowania, tudzież ze zbyt skomplikowanym systemem dowodowym naszej obecnej procedurze w sporach cywilnych właściwym, jakoteż z ujętą w ścisłe prawidła oceną materiału dowodowego, a wprowadzając w miejsce tej przeżytej formalistyki zasady postępowania jawnego, ustnego i bezpośredniego, tudzież swobodnej oceny dowodów, a nadto ograniczając znacznie pismienność w ścisłejszem znaczeniu, mieści w sobie warunki nie tylko szybszego, mniej zawikłego tudzież kosztownego jak dotąd przewodu sporów wszelkiego rodzaju, ale daje poniekąd rękojmią orzeczeń sprawiedliwszych, bo na możliwie najdokładniejszym zbadaniu prawdziwego stanu rzeczy opartych, a nie jak dotychczas na wynikach często niepewnych postępowania dowodowego, w ścisłe prawidła ujętego, polegających.

Aby jednak tak ważne cele mogły być osiągnięte, niezbędną jest rzeczą, by, jeszcze przed wejściem w życie pomienionej ustawy, poczet Sędziów i urzędników sędziowskich tak znacznie powiększony został, ażeby ci trudnemu ze wszech miar zadaniu, które

w mowie będąca ustawa na nich wkłada, w całej pełni i zupełnie po myśli tej ustawy, zadośćuczynić mogli.

Wszelkie pólśrodkie w tej mierze pozostałyby bezskutecznymi i słusznie obawiać się można, że jeśli braknie sił dostatecznych, przepisy nowej procedury zaraz w pierwszych początkach zwichnięte zostaną, że Sądy nie zdołają w ogóle, lub przynajmniej w bardzo wielu wypadkach, zastosować się ściśle do toku i do form postępowania ustawą wskazanego, że mimowolnie wyrobi się tym sposobem w praktyce postępowanie w niejednym względzie odmienne, z duchem i przepisami ustawy niezgodne, że spory zwłaszcza trudniejsze, równie długo jak obecnie się ciągnąć lub mniej gruntownie załatwiane będą; słowem, że nastąpi to co miało miejsce po wejściu w życie procedury sumarycznej i innych ustaw powyżej wymienionych, dla upojedyńczenia i przyspieszenia toku postępowania w sporach tych kategorii wydanych.

Wszak ustawy te dopiero wymienione, uchylając postępowanie piśmienne i wprowadzając w miejsce

tegoż postępowanie ustne pod przewodnictwem Sędziego, niemniej pomijając lub uproszczając wiele formalności postępowania zwyczajnego, a nadto skracając kresy i pozwalając odroczenia tychże w toku rozprawy tylko w przypadkach wykazanej nieodzownej przeszkody, zawierają bezwątpienia najistotniejsze wymogi, dzięki którym w razie ścisłego spełnienia tych przepisów, możnaby w sporach dotyczącym pod względem szybkości i dokładności postępowaniu zadowolniające osiągnąć wyniki, a przecież w rzeczywistości jak dobrze wiadomo, spory sumaryczne, nawet prowizoryalne niestety aż nadto długo, bo nieraz rok lub dłużej się ciągną.

Winy tego nie można jednak przypisywać niedolności, niedbalstwu lub nieporadności poszczególnych Sądów, zwłaszcza że złe to niemal jest powszechnem, ale właściwą przyczyną onegoż, t. j. bezskuteczności w praktyce przepisów pomienionych ustaw, o ile takowe mają na celu szybkość i bezpośredniość postępowania, była i jest raczej zbyt szczupła liczba Sędziów tudzież urzędników sądowniczych, nie zostająca w odpowiednim stosunku do nawału pracy, któ-

ry z każdym rokiem wskutek przyrostu ludności i interesów widocznie się wzmacnia, a oprócz sporów także mnogie sprawy hipoteczne, niemniej inne jeszcze liczniejsze do zakresu postępowania niespornego należące, obejmuje.

Co się tyczy niniejszego przekładu obu ustaw t. j. Normy jurysdykcyjnej i procedury cywilnej, to podjąwszy się onegoż, starałem się o ile możności przestrzegać tej zasady, że takowy winien być wiernym, bez ujmy wszelako dla ducha i czystości naszego języka.

Oczywistą jest rzeczą, że w tym względzie niejednokrotnie poważne trudności (podniesione już przez Profesora Dr. Augusta Balasitsa w jego przedmowie do przekładu Normy jurysdykcyjnej) były do zwalczania, a jeśli takowym nie zawsze w zupełności sprostać zdołałem, Czytelnik pobłażliwie wybaczyć zechce.

Przemyśl w Listopadzie 1895.

Bieńczewski.

USTAWA

z dnia 1. sierpnia 1895*)

w przedmiocie zaprowadzenia ustawy o wykonywaniu sądownictwa i właściwości Sądów zwyczajnych w sprawach cywilnych (Norma jurysdykcyjna).

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

Art. I. Ustawa o wykonywaniu sądownictwa i właściwości Sądów zwyczajnych w sprawach cywilnych (Norma jurysdykcyjna) wchodzi w życie w królestwach i krajach, reprezentowanych w Radzie Państwa jednocześnie z ustawą o postępowaniu sądowym w sporach cywilnych (Procedura cywilna).

O ile ustawa niniejsza lub norma jurysdykcyjna nie zawierają wyjątku, tracą z tymże dniem moc obowiązująca wszelkie postanowienia, zawarte w in-

*) Ogłoszona w Nr. 110 Dz. u. p.

nych ustawowych przepisach o przedmiotach normą jurysdykcyjną urządzonych.

Art. II. W szczególności tracą moc obowiązującą:

1. Przepisy §. 200 i 282 k. c. o ile rozchodzi się o właściwość Sądu dla sporów wynikłych z administracji przez Sąd zarządzoną;

2. Przepisy §§. 10 i 11 ustawy z 20. maja 1869 nr. 78 Dup. w przedmiocie zakresu działania Sądów wojskowych.

Art. III. Najwyższy Urząd Marszałkowski zatrzyma wykonywanie sądownictwa:

1. odnośnie do Członków Domu cesarskiego;

2. względem osób, na które jurysdykcya najwyższego Urzędu Marszałkowego rozszerzoną została lub w przyszłości rozszerzoną będzie;

3. względem osób, którym służy prawo zakrajowości, jeżeli się poddadzą jurysdykcji najwyższego Urzędu Marszałkowego.

Zresztą pozostawia się na nienaruszonym dotychczasowy zakres działania najwyższego Urzędu Marszałkowego w przedmiocie doręczenia postanowień sądowych osobom posiadającym prawo zakrajowości, jak i co do uskuteczniania innych czynności sądowych przeciw takim osobom.

Postanowienia wydane w dekrete nadwornym z 14. października 1785 nr. 481 Zb. u. s. pod wzglę-

dem toku instancyi, jak i przepisy o postępowaniu w sprawach należących do jurysdykcyi najwyższego Urzędu Marszałkowskiego, zatrzymują moc obowiązującą.

Art IV. Postanowienia ustawy z 30. sierpnia 1891 nr. 136 Dup. mocą których zostały wydane postanowienia o wykonywaniu jurysdykcyi konsularnej, zatrzymują moc obowiązującą.

Aż do dalszego rozporządzenia nie mają przepisy procedury cywilnej zastosowania do postępowania w sporach cywilnych przed konsulatami, którym powierzono jurysdykcyę cywilną.

O ile tutejsze krajowe Sądy powołane są do rozstrzygania w drugiej i trzeciej Instancyi w sprawach jurysdykcyi konsularnej, mają postępować przy tem, jak długo nie zostanie wydane odmienne postanowienie, li tylko według przepisów ustawowych, które dotychczas w przedmiocie właściwości sądowej jak i co do postępowania sądowego w sprawach spornych i egzekucyjnych obowiązywały.

Wyroki polubowne, wydane w myśl §. 17 Rozporządzenia ministeryalnego z dnia 31. marca 1855 nr. 58 Dup. zażywają mocy krajowych tytułów egzekucyjnych.

Art. V. Prawa przyznane pojedynczym społecznościom, zakładom i związkom na podstawie ich prawnie ustalonych lub przez władze zatwierdzonych statutów, tytułem wyjątkowych ulg w przedmiocie

właściwości Sądu, tudzież postępowania sądowego, pozostawia się nietkniętemi.

Art. VI. Pozostają nietknięte:

1. Przepisy o zakresie działania Trybunału państwa, tudzież o rozstrzyganiu zatargów kompetencyjnych między Trybunałem administracyjnym a Sądami zwyczajnymi.

2. Przepisy §. 3 ustawy z dnia 5. marca 1869 nr. 27 Dup. względem odpowiedzialności przedsiębiorstw kolejowych za uszkodzenia cielesne lub utraty życia ludzkiego, spowodowane przypadkami na kolejach.

3. Przepisy o jurysdykcji w sprawach żeglugi na Łabie, a w szczególności przepisy dekretu prezydyałnego Kamery nadwornej z 2. grudnia 1845 nr. 912 Zb. u. s. i rozporządzenia ministeryalnego z 9. sierpnia 1868 l. 9132 ogłoszonego obwieszczeniem Sądu krajowego wyższego w Czechach z d. 31. sierpnia 1868 l. 26694 (Nr. 24 d. u. kr. dla Czech z r. 1868).

4. Przepisy §§. 8 i 17 z dnia 12. lipca 1872 nr. 112 Dup. o uregulowaniu prawa powództwa stron z tytułu nadwreżeń prawa zrzędzonych przez urzędników sędziowskich we wykonywaniu ich czynności urzędowej.

5. Przepis artykułu 315 kodeksu handlowego o jurysdykcji dla skarg o sprzedaż przedmiotów zatrzymanych.

6. Przepisy rozporządzenia ministeryalnego z 21. sierpnia 1856 nr. 150 Dup. o jurysdykcyi dzieci nieślubnych i podrzutek po ich wystąpieniu z zaopatrzenia w zakładzie publicznym dla dzieci. Dla dzieci oddawanych w pieczę osobom za granicą zamieszkałym, pozostaje atoli ten Sąd właściwym do ustanowienia opiekuna i do załatwienia wszelkich czynności władzy opiekuńczej, w którego okręgu leży zakład dla podrzutek.

Art. VII. Przepisy ordynacyi upadłościowej o jurysdykcyi w upadłości a w szczególności postanowienia w tym kierunku, o ile należy wynosić skargi w Sądzie upadłości, o ile właściwość Sądu konkursowego jest wyłączną i w jakich przypadkach postępowanie wiszące, otwarciem konkursu przerwane ma być znowu w Sądzie konkursowym podjęte, pozostają w mocy.

Art. VIII. Również pozostają nienaruszone :

1. Przyznane niemieckiemu zakonowi patentem z d. 28. czerwca 1870 Nr. 451 Zb. u. s. prawo pertraktacyi wolno rozporządzalnego majątku wielkiego mistrza, członków zakonu rycerzy i kapłanów;

2. Przepisy Cesarskiego rozporządzenia z d. 21 grudnia 1855 Nr; 2 Dup. z r. 1856 o właściwości sądów handlowych we Wiedniu i Tryeście, do uskuteczniania pertraktacyi po protokołowanych kupcach i fabrykantach, jak i do czynności opiekuńczych i kuratelarnych względem dzieci takich osób; od początku mocy obowiązującej normy jurysdykcyjnej

służy Sądowi handlowemu w Pradze taka sama kompetencya w sprawach niespornych;

3. Przepisy względem jurysdykcji tutejszo krajowych sądów co do spadków po cudzoziemcach, a w szczególności przepisy §§. 22—25 i 140—144 Cesarskiego patentu z d. 9. sierpnia 1854 Nr. 208 D. u. p., dalej postanowienia o właściwości w sprawach pupilarnych i kuratelarnych cudzoziemców zawarte w §. 183 cesarskiego Patentu z d. 9. sierpnia 1854 Nr. 208 D. u. p., tudzież w innych przepisach, jak i postanowienia zawarte w państwowych traktatach względem spraw spadkowych i pupilarnych.

4. Przepisy ustawy z d. 18. lutego 1878 Nr. 30 D. u. p. o właściwości Sądów w przypadkach wyłączenia celem założenia i prowadzenia kolei żelaznych;

5. Przepisy o prowadzeniu rejestrów handlowych i stowarzyszeń;

6. Przepisy o spisywaniu protestów wekslowych tudzież o współdziałaniu Sądów w sprawach notaryatu;

7. Przepisy ustawy z d. 16. lutego 1883 Nr. 20 D. u. p. o właściwości dla postępowania celem uznania za zmarłego lub prowadzenia dowodu śmierci.

Art. IX. Przepisy normy jurysdykcyjnej mają zastosowanie także do sporów cywilnych, które na mocy traktatów państwowych lub według zasad prawa narodów poddane są jurysdykcji krajowej a nie

są na podstawie przepisów ustawowych wyłączone z pod jurysdykcji Sądów zwyczajnych. Jurysdykcya krajowa obejmuje także osoby, którym według prawa narodów służy prawo zakrajowości, jeżeli i o ile poddadzą się dobrowolnie Sądom krajowym albo sprawa ma za przedmiot ich w kraju położone dobra nieruchome, albo ich prawa rzeczowe na nieruchomościach w kraju położonych osób drugich. Jeżeli zachodzi wątpliwość, ażali jest uzasadnioną jurysdykcya krajowego Sądu, nad osobą, której służy prawo zakrajowości lub czyli prawo zakrajowości pewnej osoby jest uznanem, rzeczą będzie Sądu zasięgnąć w tej mierze oświadczenia od Ministerstwa sprawiedliwości. Oświadczenie takie jest dla Sądu przy ocenianiu właściwości bezwzględnie miarodawczem.

Art. X. W rozumieniu normy jurysdykcyjnej uznaje się za kraj obszar królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa. Osoby, które nie posiadają na tym obszarze prawa obywatelstwa, uważać należy pod względem przepisów normy jurysdykcyjnej za cudzoziemców.

Art. XI. Sąd najwyższy ma wykonywać jurysdykcya w sprawach cywilnych aż do wejścia w życie nowych postanowień ustawowych o jego zakresie działania, o tworzeniu senatów, tudzież o wewnętrznym toku czynności według przepisów cesarskiego patentu z d. 7. sierpnia 1850 Nr. 325 D. u. p. o ile norma jurysdykcyjna, ustawa o postępowaniu cywilnem

i o postępowaniu egzekucyjnym odmiennych nie zawiera postanowień.

Art. XII. Urzędnicy wykonawczy są urzędnikami sędziowskimi w rozumieniu ustawy z d. 12. lipca 1872 Nr. 112 D. u. p.

W drodze rozporządzenia należy wydać przepisy potrzebne dla zaprowadzenia urzędników wykonawczych, uregulowania poborów tychże, tudzież dla urzędzenia ich służby.

Art. XIII. Sądy zwyczajne są obowiązane używać sądom przemysłowym i rozjemczym, tudzież sędziom polubownym, ustanowionym do rozstrzygnięcia poszczególnych sporów na zawezwanie pomocy prawnej, o ile zawezwanie jest uzasadnione w ustawie, czynność urzędowa, która ma być podjęta, prawnie dopuszczalną, a sąd wezwany dla takowej właściwym (§. 27 ust. 2 i 3 normy jurysdykcyjnej). Nadto stosować należy do takich zawezwań w sposób odpowiedni postanowienia §. 40 normy jurysdykcyjnej.

Art. XIV. Sprawy należące do sądów powiatowych, które na mocy §. 79 normy jurysdykcyjnej muszą być wynoszone przed Trybunał pierwszej Instancji mają być załatwiane według przepisów obowiązujących w postępowaniu w Trybunałach pierwszej instancji. Pozostają atoli:

1. dla przewodu i rozstrzygnięcia spraw drobiazgowych (§. 448 p. c.) skarg o naruszenie posiada

nia (§. 454 p. c.) miarodawczemi przepisy §. 448 do 460 p. c., zaczem przełożony trybunału winien przekazać przewód ten i rozstrzygnięcie członkowi trybunału jako sędziemu jednostkowemu. Strony nie mają obowiązku dać się przy tej rozprawie zastąpić przez adwokata;

2. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominalnem wydaje przewodniczący senatu.

Art. XV. Jeżeli ustawy i rozporządzenia wejściem w życie normy jurysdykcyjnej nietknięte uwzględniają sprawy jurysdykcji rzeczowej, należy to odnosić do sporów oznaczonych §§. 81, 83 i 117 normy jurysdykcyjnej.

Art. XVI. Ojcostwo dziecka nieślubnego celem uprawnienia tegoż przez następne małżeństwo (§. 161 k. c.) stwierdzić należy po śmierci rzekomego ojca według postanowień cesarskiego patentu z d. 9. sierpnia 1854 Nr. 207 D. u. p.

To samo ma znaczenie dla stwierdzenia następnego uchylecia lub bezwinnnej niewiadomości o przeszkodzie małżeństwa celem uprawnienia dziecka w małżeństwie zrodzonego (§. 160 k. c.)

Art. XVII. Właściwość dla dozwalania wpisów hipotecznych na dobrach nieruchomych, jak i do podejmowania wszelkich do ksiąg publicznych odnoszących się czynności urzędowych, określa powszechna

ustawa hipoteczna, o ile pod względem pojedynczych aktów lub pewnych oznaczonych sposobów postępowania nie istnieją przepisy odrębne. Przepisy szczególne w przedmiocie prowadzenia ksiąg górniczych lub kolejowych a w szczególności zawarte w takowych postanowienia o własności pozostają nienaruszone.

Art. XVIII. Żaden ze Sądów zwyczajnych nie jest władnym odmówić z przyczyny niewłasności przyjęcia składu sądowego uczynionego w myśl postanowień prawa cywilnego.

Art. XIX. Dla sporów w dniu wejścia w życie normy jurysdykcyjnej już wiszących, które według postanowień ustawy wprowadzającej do procedury cywilnej mają być dalej prowadzone i ukończone według dotychczasowych przepisów procesowych, pozostają aż do prawomocnego ukończenia procesu właściwymi te Sądy, które są właściwymi wedle dotychczasowych przepisów. Ma to w szczególności znaczenie i co do własności dla postępowania w drugiej i trzeciej Instancji.

Jeżeli wyroki zapadające w takich procesach, albo wyroki wydane już przed wejściem w życie ustawy o postępowaniu cywilnem zostaną zaczeplone skargą nieważności w myśl artykułu LI. ustawy wprowadzającej do procedury cywilnej, należy takową wynieść w sądzie oznaczonym w §. 532 p. c.

Art. XX. Spory w dniu wejścia w życie normy jurysdykcyjnej już w toku będące, które według

postanowień ustawy wprowadzającej do procedury cywilnej, albo na mocy układu stron (artykuły XLVII do XLIX ustawy wprowadzającej do procedury cywilnej) załatwić należy według przepisów procedury cywilnej, pozostają pomimo przeniesienia ich do nowego postępowania przy sądach według dotychczasowych przepisów ustawowych właściwych, jeżeli takowym nie brak według przepisów normy jurysdykcyjnej właściwości rzeczowej do przewodu i rozstrzygnięcia procesu.

Art. XXI. Oddzielne Sądy drobiazgowo do spraw handlowych zastanowią mają swą działalność z dniem wejścia w życie normy jurysdykcyjnej; sprawy wiszące w Sądach tych należy przekazać wstępującym w ich miejsce Sądom powiatowym dla spraw handlowych, a te załatwią je w myśl postanowień ustawy zaprowadzającej procedurę cywilną.

Art. XXII. Wszelkie sprawy postępowania niespornego, w dniu wejścia w życie normy jurysdykcyjnej już w toku będące, z wyjątkiem spraw pupilarnych i kuratelarnych, załatwią te Sądy, które w myśl dotychczasowych przepisów ustawowych były właściwymi dla ich załatwienia.

Tak samo i tok instancyi ma się w sporach tych stosować do dotychczasowych przepisów ustawowych. Sprawy pupilarne i kuratelarne w toku będące, należy z dniem wejścia w życie normy jurysdykcyjnej przenieść z urzędu do sądów odtąd wedle niej ku temu właściwych.

Osnowa postanowienia ustępu pierwszego nie wyklucza delegacyi w myśl §. 31 normy jurysdyk. co do zawisłych już pertraktacyi spadkowych.

Art. XXIII. Postanowienia artykułów XIII., XIV., XV., XVI. i XVIII. wejdą w życie aż z rozpoczęciem się mocy obowiązującej normy jurysdykcyjnej.

Art. XXIV. Wykonanie ustawy niniejszej polecam Ministrowi sprawiedliwości.

Wyda on wszelkie zarządzenia potrzebne do wprowadzenia i przeprowadzenia tej ustawy i normy jurysdykcyjnej, a to, o ile dotyczą one zakresu działania innych ministrów, w porozumieniu z tymiż.

Ischl, dnia 1. Sierpnia 1895.

Franciszek Józef w. r.

Kielmansegg w. r.

Krall w. r.

USTAWA

z dnia 1. sierpnia 1895*)

w przedmiocie wykonywania sądownictwa i właściwości Sądów zwyczajnych w sprawach cywilnych (Norma jurysdykcyjna).

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje:

Część pierwsza.

O sądownictwie w ogólności.

ROZDZIAŁ I.

Sądy i organa sądowe.

Sądy zwyczajne.

§. I.

(Por. §. 12 n. j. d. i ust. zas. z ²¹/₁₂ 1867 Nr. 144 d. u. p. §. 12 n. j. niem. (Gerichts verfassungs gesetz z ²⁷/₁ 1877 Nr. 4 d. u. p.)

Sądownictwo w sprawach cywilnych sprawują, o ile ustawy szczególne nie przekazują onych innym

*) Ogłoszona w Nr. 111 Dz. u. p.

władzom lub organom, Sądy powiatowe, Sądy powiatowe dla spraw handlowych i morskich, Sądy obwodowe i krajowe, Sądy handlowe, Sądy handlowe i morskie, Sądy krajowe wyższe i Najwyższy Trybunał (Sądy zwyczajne).

Literatura: Fierich Dr. Edward: Postępowanie sądowo cywilne austriackie, Kraków 1873. (autografowane).

Haimerl: Darstellung d. neuesten Competenz vorschriften für die Civilgerichte in Oesterreich Wiedeń 1856.

Ullmann das oesterr. Civilprocessrecht 1887.

Stosunek instancyi sądowych.

§. 2.

W instancyi pierwszej powołane są do sprawowania tego sądownictwa Sądy powiatowe, Sądy obwodowe i krajowe, Sądy handlowe, tudzież Sądy handlowe i morskie.

Odrębne Sądy powiatowe dla spraw handlowych i morskich ustanawia się dla wykonywania sądownictwa w sprawach handlowych i morskich we wszystkich miejscowościach, w których istnieje samoistny sąd handlowy albo sąd handlowy i morski.

W drodze rozporządzenia mogą być także w innych miejscach utworzone takie Sądy powiatowe dla spraw handlowych i morskich.

§. 3.

(Por. §. 93 n. j. d. i art. 12 ust- zas. z 21 grudnia
1867 Nr. 144 d. u. p.

Przeciw wyrokom i uchwałam Sądów powiatowych biegnie tok prawny (apelacya, rekurs) drugiej instancyi do Sądów obwodowych i krajowych, jeśli atoli wniesiono apelacyą przeciw wyrokowi Sądu powiatowego, we wykonywaniu sądownictwa handlowego lub morskiego, albo sądownictwa w sprawach górniczych wydanemu i odpowiednio temu oznaczonemu, do sądów handlowych, sądów handlowych i morskich, do senatów handlowych lub do senatów Sądów obwodowych i krajowych powołanych do sprawowania sądownictwa w sprawach dotyczących górnictwa.

W instancyi trzeciej orzekać będzie o środkach przeciw wyrokom i uchwałam Sądów powiatowych (rewizya, rekurs), Sąd najwyższy.

§. 4.

Przeciw wyrokom i uchwałam wydanym w pierwszej instancyi przez Sądy obwodowe i krajowe jak i przez sądy handlowe, biegnie tok prawny w drugiej instancyi (apelacya, rekurs) do Sądów krajowych wyższych, a w instancyi trzeciej (rewizya rekurs) do Sądu najwyższego.

Wykonywanie sądownictwa w sądach zwyczajnych.

§. 5.

(Por. ust. z 11. czerwca 1868. Nr. 59. d. u. p. §. 22.
n. j. niem.)

W Sądach powiatowych sprawuje sądownictwo jeden lub więcej sędziów samodzielnych.

Tymi są: naczelnik Sądu powiatowego (sędzia powiatowy) i ci urzędnicy sędziowscy do sprawowania urzędu sędziowskiego uzdolnieni, którym naczelnik przełożonego Sądu krajowego wyższego udzieli upoważnienia do samodzielnego sprawowania w tym Sądzie powiatowym urzędu sędziowskiego w sprawach cywilnych albo w sprawach sądownictwa dobrowolnego.

Naczelnik przełożonego Sądu krajowego wyższego, może zarządzić przekazanie pojedynczym urzędnikom sędziowskim Sądu powiatowego upoważnionym do samodzielnego sprawowania urzędu sędziowskiego, załatwianie wyłączne, samodzielne, wszelkich czynności należących do zakresu działania Sądu powiatowego.

Sądom powiatowym istniejącym w siedzibie Sądu obwodowego lub krajowego przydziela naczelnik Sądu obwodowego lub krajowego, potrzebną ilość urzędników sędziowskich z grona urzędników sędziowskich tego Trybunału upoważnionych do samoistnego sprawowania urzędu sędziowskiego.

§. 6.

W miejscowościach, w których istnieje samoistny Sąd handlowy, albo Sąd handlowy i morski, winien prezydent Sądu handlowego lub handlowego i morskiego wybrać sędziów dla Sądów powiatowych w §. 2. ustęp 2. oznaczonych z grona urzędników sędziowskich, którzy wchodzi w skład tych trybunałów, a są upoważnieni do samodzielnego wykonania urzędu sędziowskiego.

Co do obsadzenia rzeczonych Sądów powiatowych, jeżeli takowe istnieją w siedzibie Sądu obwodowego lub krajowego, obowiązywać będą zresztą postanowienia §. 5.

§. 7.

W Sądach obwodowych, krajowych i handlowych, wykonywują sądownictwo w sprawach cywilnych, o ile procedura cywilna lub przepisy wydane w przedmiocie wewnętrznego urządzenia toku czynności Sądów, inaczej nie stanowią, Senaty, które, bez względu czyli orzeka się w pierwszej lub drugiej instancji, składają się z przewodniczącego i dwóch członków.

W Senatach samoistnych Sądów handlowych i w tych Senatach Sądów obwodowych i krajowych, które sprawują w instancji pierwszej lub drugiej sądownictwo w sprawach handlowych albo morskich (Senaty handlowe) albo sądownictwo w sprawach górnictwa (Senaty górnicze), zajmuje w sprawach sądo-

wnictwa spornego miejsce jednego z członków. sędzia niezawodowy fachowiec ze stanu handlowego lub z koła znawców w zakresie żeglu i lub górnictwa.

We wszystkich innych przypadkach obsadzone są Senaty Sądów krajowych i obwodowych przez urzędników sędziowskich do sprawowania urzędu sędziowskiego uzdolnionych.

Załatwianie podań w sprawach amortyzacyjnych i hipotecznych, jak i wniosków na dozwolenie egzekucyi wniesionych do Sądów obwodowych i krajowych jako instancyi pierwszej, nastąpić może bez uprzedniej obrady w Senacie, przez członków Sądu w tym celu przez przełożonego trybunału ustanowionych, jako sędziów samoistnych.

Bliższe zarządzenia w tej mierze należy wydać drogą rozporządzenia.

Wydawanie wekslowych nakazów zapłaty i zabezpieczenia ma zawsze skuteczniać przeznaczony ku temu członek Trybunału, jako sędzia samoistny ¹⁾.

§. 8.

(Por. §. 147, 149—155 in. s.)

Sądy krajowe wyższe sprawują sądownictwo w sprawach cywilnych, w senatach złożonych zawsze z przewodniczącego i czterech sędziów, o ile przepisy wydane w przedmiocie wewnętrznego urzędzenia i porządku czynności sądów, inaczej nie stanowią.

¹⁾ Jednoosobowy (Król. polskie).

Odrębny statut postanowi, w jaki sposób ma Sąd najwyższy wykonywać sądownictwo w sprawach cywilnych

Narada i głosowanie.

§. 9.

(Por. §. 151 II.—157 in. sąd. Ces. post. z 17. maja 1842. L. 6162 26 u. s. i pat. z 7. sierpnia 1850 Nr. 325. d. u. p.)

Przy rozprawach, które odbywają się w sporach cywilnych w trybunałach i we wszystkich rozstrzygnięciach w takich sprawach zdarzających się, a Sądowi zastrzeżonych, nie może być ilość głosujących w senatach z wliczeniem przewodniczącego mniejszą, jak ustanowiona w §§. 7. i 8.

Do rozpraw, które mają trwać dłużej, może przewodniczący powołać sędziów zastępców, którzy przyjmą udział w rozprawie i wstąpią do senatu w tym przypadku, gdyby który z członków tegoż doznał przeszkody.

§. 10.

(Por. 160—183 in. sąd. i §§. 19—22 p. k.)

Przewodniczący kieruje głosowaniem, tudzież obradą, jeżeli takowa poprzedza głosowanie.

Sprawozdawca, jeżeli takowego ustanowiono, głosuje pierwszy, przewodniczący, który na równi

z każdym innym członkiem senatu winien w głosowaniu uczestniczyć, oddaje swój głos na ostatku.

Zresztą głosują sędziowie stopniem starsi, przed młodszymi.

Niezawodowy sędzia fachowiec powinien oddać głos swój zaraz po sprawozdawcy, a jeżeli takiego nie ustanowiono, przed resztą członków senatu.

§. II.

Zaden sędzia nie może odmówić głosowania nad pytaniem pod uchwałę wziętem, ma to szczególnie znaczenie i wówczas, jeżeli przy głosowaniu nad pytaniem wstępnem pozostał w mniejszości.

Nad właściwością Sądu, nad potrzebą uzupełnienia postępowania i innymi pytaniami wstępnymi musi się zawsze najpierw głosować.

Jeżeli przy rozstrzygnięciu w sprawie głównej orzekać należy o więcej jak jednym roszczeniu, musi się głosować oddzielnie nad każdym poszczególnem roszczeniem.

§. 12.

Do każdej uchwały Sądu wymaga się absolutnej większości głosów, to znaczy więcej jak połowy wszystkich głosów.

Jeżeli się przytem okażą trudności, które przez rozdzielenie pytań i powtórzenia zbierania zdań, usunąć się nie dają, winien przewodniczący rozdzielić pytanie, nad którym zapasć ma uchwała, na pojedyn-

cze punkta dla rozstrzygnięcia ważne, i starać się w sposób odpowiedni przez zarządzenie oddzielnych nad nimi głosowań o połączenie się głosów w uchwałę większości co do przedmiotu pod obradę poddanego.

Jeżeli co do sum, względem których zapaść ma uchwała, powstanie więcej jak dwa zdań, z których żadne nie ma za sobą większości, wówczas dolicza się głosy oddane za sumą najwyższą tak długo do głosów oddanych za sumą bezpośrednio mniejszą, dopokąd nie okaże się absolutna większość głosów.

§. 13.

O różnicach zdań powstałych co do prawdziwości wyniku głosowania ogłoszonego przez przewodniczącego, rozstrzyga senat.

§. 14.

Zapiski o obradzie i głosowaniu Sądu objąć należy odrębnym protokołem. Prowadzenie tegoż normują przepisy wydane w przedmiocie wewnętrznego urzędnictwa i porządku czynności Sądów.

Protokolanci.

§. 15.

Osoby używane do spisywania protokołów rozpraw i innych sądowych czynności urzędowych, muszą być ku temu zaprzysiężone.

Kancelarya sądowa.

§. 16.

Przy każdym Sądzie istnieje kancelarya sądowa.

Obowiązkiem tejże jest przyjmowanie aktów wpływających do Sądu, wygotowywanie orzeczeń sądowych i innych załatwień, uskutecznianie doręczeń i wezwań tudzież przechowywanie aktów sądowych, jak i podejmowanie wszelkich innych czynności urzędowych przekazanych jej z mocy ustawy lub rozporządzenia.

Z personalu kancelaryi sądowej, mogą być także brane osoby potrzebne do spisywania protokołów.

Organa wykonawcze.

§. 17.

Celem przeprowadzania czynności egzekucyjnych mogą być przy poszczególnionych Sądach ustanawiani w miarę potrzeby osobni urzędnicy wykonawczy.

W Sądach, dla których tacy urzędnicy wykonawczy nie są ustanowieni, wykonują czynności egzekucyjne organom wykonawczym przydzielone służy sądowi lub inne organa przez ustawę ku temu powołane.

§. 18.

Na naczelników i kierujących urzędników kancelaryi sądowej można tylko takie osoby powoływać,

które ukończyły szkoły średnie, oraz złożeniem egzaminu ze skutkiem pomyślnym wykazały, iż posiadają wiadomości szczególne, potrzebne dla ich urzędowej działalności. Przepisy co do przedmiotów i urzędzenia tego egzaminu, jak i co do składu komisji egzaminacyjnej, należy wydać na drodze rozporządzenia. Egzamin ten obejmować ma także wiadomości z dziedziny prawa, o ile takowe potrzebne są do pełnienia urzędu.

Urzednicy wykonawczy złożyć winni kaucyą we wysokości swej jednorocznej płacy, podług przepisów istniejących dla kaucyi służbowych.

ROZDZIAŁ II.

Wykluczanie sędziów i innych organów sądowych.

Wykluczanie Sędziów.

§. 19.

(Por. §§. 52—56 in sąd. §§. 67—76 p. k.)

W sprawach cywilnych może być sędzia wykluczonym :

1. ponieważ w danym przypadku jest z mocy ustawy wykluczonym od wykonywania czynności sędziowskich ;

2. ponieważ zachodzi dostateczna przyczyna, do powątpiewania o jego bezstronności.

§. 20.

Sędziowie są wyłączeni od sprawowania urzędu sędziowskiego w sprawach cywilnych:

1. w sprawach, w których sami są stroną, lub odnośnie do których zostają co do jednej ze stron w stosunku współuprawnionego, lub obowiązane do regresu;

2. w sprawach swych żon lub takich osób, które są z nimi w linii prostej spokrewnione lub spowinowaczone, lub z którymi są w linii pobocznej do stopnia czwartego spokrewnionymi lub spowinowaczone;

3. w sprawach swych rodziców przybranych lub wychowawców, dzieci przyzposobionych lub wychowanków, swych pupilów lub powierzonych ich pieczy;

4. w sprawach, w których byli lub są jeszcze pełnomocnikami ustanowionymi jednej ze stron;

5. w sprawach, w których w Sądzie niższym brali udział w wydaniu zaczepionego wyroku lub uchwały.

§. 21.

Każda strona może wykonywać prawo wykluczenia bez względu na to, czyli według zachodzących okoliczności przedstawia się jako narażona strona wykluczająca, czy też jej przeciwnik.

Strona nie może wykluczyć sędziego z powodu obawy jego stronniczości, jak skoro wdała się u niego w rozprawę albo uczyniła wnioski, nie podniosłszy wiadomego jej powodu wykluczenia.

§. 22.

Wykluczenie należy wnieść piśmiennie lub ustnie do protokołu w tym sądzie, do którego należy sędzia mający być wykluczonym. Przytem należy wymienić dokładnie okoliczności uzasadniające wykluczenie.

Względem takiego wykluczenia ma się sędzia wykluczony oświadczyć.

Strona, która wyklucza z powodu obawy stronnictwa, obowiązana jest uwiarygodnić powody wykluczenia przez sędziego zaprzeczone.

Jeżeli będzie wykluczonym z obawy stronnictwa sędzia, u którego strona przed wykluczeniem wdała się już była w rozprawę, albo uczyniła wnioski, winna strona także uwiarygodnić, iż powód wykluczenia aż później powstał lub aż później stał się jej wiadomym.

Powody wykluczenia przez stronę podniesione należy zawsze z urzędu stwierdzić.

§. 23.

O wykluczeniu rozstrzyga jeżeli sędzia wykluczony należy do Sądu powiatowego, przełożony Sąd obwodowy, krajowy lub handlowy, jeżeli atoli należy do Trybunału, tenże Trybunał, a jeżeli takowy stałby się skutkiem wystąpienia sędziego wykluczonego niezdolnym do powzięcia uchwały, Trybunał w biegu prawnym Instancyi przełożony.

§. 24.

Rozstrzygnięcie względem wykluczenia, nastąpi w formie uchwały, bez uprzedniej ustnej rozprawy; atoli Sąd do rozstrzygnięcia powołany mocen jest zarządzić przed powzięciem uchwały wszelkie dochodzenia i przesłuchania, które dla wyjaśnienia za potrzebne uważa.

Rozstrzygnięcie, które daje miejsce wykluczeniu nie może być żadnym środkiem prawnym zacepione.

O rozstrzygnięciu takim zawiadamia się zawsze z urzędu przełożonego Sądu, do którego należy sędzia wykluczony, zaś w razie wykluczenia naczelnika Sądu powiatowego, przełożonego Trybunału, który jest właściwym do rozstrzygnięcia o wykluczeniu; jeżeli wykluczenie trafi prezydenta Trybunału, zawiadomić należy o rozstrzygnięciu zastępcę prezydenta Trybunału, a jeżeli wykluczonym został prezydent Trybunału wraz z wszystkimi członkami jego Trybunału, prezydenta tego Sądu, który jest w toku instancyi przełożonym.

§. 25.

Aż do prawomocnego załatwienia prośby o wykluczenie może sędzia wykluczony tylko takie czynności wykonywać, które nie cierpią zwłoki.

Jeżeli dano miejsce wykluczeniu, rzeczą będzie osób, które w myśl §. 24 ust. 2 o rozstrzygnięciu mają być zawiadomione, zarządzić bezzwłocznie z urzędu co potrzeba, aby przez ustanowienie sędziego

do sprawowania urzędu sędziowskiego w odnośnej sprawie odpowiedniego, uchyloną została o ile to być może jak najrychlej przeszkoda, która nie pozwalała na podjęcie rozprawy lub załatwienie sprawy.

Wykluczanie innych organów sądowych.

§. 26.

Przepisy o wykluczaniu sędziów mają zastosowanie także do protokolantów, funkcjonaryuszy kancelaryi sądowej i urzędników wykonawczych, o ile wkraczają jako organa doręczające, potwierdzające lub wykonawcze, z tem, iż do rozstrzygnięcia powołanym jest zwierzchnik Sądu, któremu służy nadzór urzędowy nad temi organami.

Rozstrzygnięcie to nie może być żadnym środkiem prawnym zaskarżone.

§. 27.

Organa sądowe, do których nie odnoszą się przepisy wyżej podane, obowiązane są, jeśli zostają w stosunku, któryby wyłączał sędziego od pełnienia urzędu, donieść naczelnikowi sądu o tym stosunku. Naczelnik sądu, sprawując przysługujące mu kierownictwo czynności, winien postanowić, czyli takie organa sądowe mają się wstrzymać od pełnienia służby w poszczególnym przypadku.

ROZDZIAŁ III.

Właściwość.

Oznaczenie właściwości przez Sąd najwyższy.

§. 28.

Jeśli dla sprawy cywilnej jest wprawdzie tutejszo krajowa jurysdykcya uzasadnioną, wszakże warunki dla właściwości miejscowej tutejszokrajowego Sądu w rozumieniu ustawy niniejszej, nie zachodzą albo nie mogą być zbadane, rzeczą jest Sądu najwyższego oznaczyć jeden ze Sądów rzeczowo właściwych, który dla sprawy dotyczącej uważać należy za miejscowo właściwy.

Oznaczenie to nastąpić ma w sprawach cywilnych spornych na wniosek strony, z resztą zaś z urzędu.

Czas trwania właściwości.

§. 29.

Każdy Sąd pozostaje w sprawach przed nim prawnie wytoczonych właściwym aż do ich ukończenia, nawet jeśliby okoliczności, które przy wdrożeniu postępowania były miarodawczemi dla oznaczenia właściwości, później w toku postępowania się zmieniły. Niema to jednak znaczenia dla tego rodzaju zmian, przez które usuwa się sprawę z pod tutejszo

krajowej jurysdykcyi w ogóle, lub choćby z pod zakresu działalności Sądów zwyczajnych.

Delegacya.

§. 30.

(Por. §. 7. n. j. d.)

Jeżeli dla Sądu powstanie przeszkoda w sprawowaniu Sądownictwa, dla jednej z przyczyn w §. 19 przewidzianych, winien donieść o tej przeszkodzie Sądowi w toku instancyi bezpośrednio przełożnemu.

Tenże wyznaczy wówczas inny Sąd tegoż samego rodzaju do przeprowadzenia i rozstrzygnięcia sprawy.

§. 31.

Sąd krajowy wyższy, w którego okręgu leży Sąd właściwy, może także ze względów stosowności na wniosek strony wyznaczyć do przeprowadzenia rozprawy i rozstrzygnięcia w miejsce tegoż Sądu inny Sąd takiego samego rodzaju położony w okręgu tegoż Sądu krajowego wyższego; w równych warunkach można nadto pertrakcją spadku albo prowadzenie czynności opiekuńczych lub kuratelarnych należące do Sądu powiatowego przekazać także Trybunałowi pierwszej instancyi.

Delegacye z jednego okręgu Sądu krajowego wyższego do drugiego zastrzeżone są Sądowi Najwyższemu.

Wniosek na delegacyą nie ma skutku wstrzymującego postępowanie.

Rozstrzygnięcie go następuje bez uprzedniej rozprawy ustnej. Należy wszakże przed rozstrzygnięciem zażądać tak od Sądu, który jako taki byłby właściwym do rozprawiania i orzekania, jak i od stron przy wyznaczeniu kresu oświadczeń dla wyświetlenia potrzebnych.

Ograniczenie właściwości na okręg sądowy.

§. 32.

Każdy Sąd winien w przydzielonym mu okręgu skutecznie sam czynności urzędowe należące do jego zakresu działania.

Doręczenia tudzież inne sądowe czynności urzędowe, w budynkach wojskowych i obrony krajowej, albo w budynkach zajętych przez wojsko lub obronę krajową, mogą nastąpić li za uprzednim doniesieniem komendantowi i przy interwencji dodanego przezeń członka wojska lub obrony krajowej.

Celem skutecznego doręczeń osobom używającym prawa zakrajowości albo osobom, które jurysdykcję swą posiadają w Najwyższym nadwornym Urzędzie Marszałkowskim, tudzież celem wykonania odnoszących się do osób tych zarządzeń sądowych, należy wyjednać pośrednictwo Najwyższego nadwornego Urzędu Marszałkowskiego, a w razie potrzeby Ministerium Domu cesarskiego i spraw zagranicznych.

Tych samych przepisów należy przestrzegać, jeśli akt sądowy ma być wykonanym w cesarskich

budynkach dworskich lub w mieszkaniach Członków Domu cesarskiego, albo osób, którym służy prawo zakrajowości względem osób podlegających sądom zwyczajnym.

§. 33.

Wyjątkowo, i zawsze li w granicach państwa mocen jest Sąd dla uskutecznienia czynności urzędowej przekroczyć granice swego okręgu, jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, albo jeżeli czynność urzędowa ma być uskutecznią na granicy okręgu sądowego.

Sąd w którego okręgu taka czynność urzędowa bywa wykonaną, należy o tem uwiadomić.

Przekazywanie poszczególnych czynności Przewodniczącemu lub sędziemu z poruczenia.

§. 34.

Uskutecznianie czynności sądowych przez Prezydenta Trybunału albo przez Przewodniczącego Senatu, któremu sprawa do rozprawy i rozstrzygnięcia została przydzieloną albo przekazanie czynności sądowych jednemu z członków tego Senatu albo Trybunału właściwego (sędzia z poruczenia¹) dopuszczalnym jest li w przypadkach ustawą oznaczonych jak i w przypadkach wskazanych przepisami o wewnętrznem urządzeniu i porządku czynności Sądów.

¹) „Wyznaczony“ (wyraz używany w tem znaczeniu w Król. polskiem).

Przekazywanie czynności sądowych członkowi Senatu, lub właściwego Trybunału, służy, o ile odnośne przepisy czegoś odmiennego nie stanowią, albo w szczególności przewodniczący nie posiada w tej mierze upoważnienia, li Senatowi powołanemu do rozprawiania i orzekania o sprawie.

§. 35.

(Ob. uwagi obj. komissyi str. 61.)

Czynności sędziowskie, które poza rozprawą ustną albo po za posiedzeniem mają być podjęte, a braknie warunków do wystósowania w tym kierunku wezwania do innego Sądu, należy w postępowaniu w Trybunałach pierwszej Instancyi przekazać sędziemu z poruczenia. Uchwały sędziego, z poruczenia może Sąd, który zlecenia udzielił, zmienić na wniossek lub z urzędu.

Przed orzeczeniem należy przeprowadzić dochodzenia dla wyjaśnienia stanu rzeczy potrzebne.

Przekazywanie wykonania czynności urzędowych innym sądom.

§. 36.

(Ob. §. 11. n. j. d.)

Wykonanie czynności, które Sąd obwodowy, krajowy, handlowy, lub handlowy i morski, miałyby w myśl §. 33. ustępu 1. sam uskutecznić, należy przekazać jednemu ze Sądów powiatowych położonych w okręgu tego Trybunału, jeżeli to jest albo przez szczegółowe przepisy ustawy nakazanem, albo jeżeli

w ten sposób można ułatwić traktowanie sprawy, albo uniknąć czynienia wydatków zbytecznych.

Sąd w którym sprawa wisi, obowiązany jest udać się w przedmiocie wykonania czynności urzędowych (pomoc prawna) poza jego okręgiem skutecznie się mających do tego Sądu, w którym, lub w którego okręgu czynność ma być uskutecznią.

Przekazanie wykonania czynności urzędowych innemu Sądowi (sędzia zawezwany), następuje przez wezwanie do tegoż wystósowane;

Jeżeli wzywa się sąd zagraniczny, tedy należy przytem przestrzegać odnośnych przepisów szczególnych (traktaty, deklaracje rządowe, rozporządzenia ministeryalne).

Pomoc prawna na wezwanie Sądów tutejszokrajowych.

§. 37.

(Ob. §. 10 n. j. d.)

Sądy istniejące na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej, winne udzielać sobie wzajemnie pomocy prawnej.

Wezwania użyczenia pomocy prawnej na obszarze mocy obowiązującej tej ustawy, wystosować należy, o ile inaczej nie postanowiono, do Sądu powiatowego, w którego okręgu ma być czynność urzędowa podjęta

Wezwanie do uskutecznienia wpisów hipotecznych, albo takich czynności urzędowych, które li w pewnym oznaczonym Trybunale mogą być przeprowadzone, wystosować należy do tego Sądu, gdzie znajduje się wykaz, w którym wpis ma nastąpić, lub

do którego zresztą w innym razie skutecznienie tej czynności urzędowej należy. Wezwaniu należy odmówić, jeżeli Sędzia zawezwany jest miejscowo niewłaściwym dla dotyczącej czynności.

Pomoc prawna na żądanie sądów zagranicznych.

§. 38.

Sądy istniejące na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej, obowiązane są użyczać pomocy prawnej Sądom zagranicznym na ich wezwanie, o ile nie stanowią inaczej zarządzenia szczególne w tym przedmiocie (traktaty, deklaracje rządowe, rozporządzenia ministeryalne).

Pomocy prawnej należy odmówić:

1. Jeżeli czynność, której domaga się sąd wzywający, usuniętą jest mocą postanowień w tej mierze w kraju istniejących, z pod zakresu działania Sądów; jeżeliby czynność żądana miała należeć do zakresu działania innych władz krajowych, może Sąd zawezwany przesłać wezwanie władzy według tego właściwej;
- 2) Jeżeli żądane jest podjęcie czynności, z mocy ustaw Sądy tutejsze obowiązujących zabronionej; albo
3. Jeśli brakuje zachowywania wzajemności. Jeżeli Sąd zawezwany powątpiewa o istnieniu wzajemności, wiuien zasięgnąć w tej mierze oświadczenia Ministra sprawiedliwości, które będzie następnie dla Sądu bezwzględnie miarodawczem.

§. 39.

(Ob.: Uwagi komisyyi str. 63.)

Żądanej pomocy prawnej należy udzielić według przepisów ustaw obowiązujących Sąd zawezwany.

O ile ustawy te pozwalają, winien Sąd zawezwany wydać z urzędu wszelkie zarządzenia i postanowienia, które są potrzebne do wykonania wezwania.

Przy udzieleniu pomocy prawnej wolno tylko wówczas odstąpić od przepisów ustaw obowiązujących w kraju, jeżeli wyraźnie żądano, aby przy czynności skutecznić się mającej zachowano pewien przez prawo zagraniczne wymagany sposób postępowania, a ten sposób postępowania nie jest żadnym przepisem ustawodawstwa tutejszokrajowego zabroniony.

§. 40.

Jeżeli Sąd zawezwany odmówi udzielenia pomocy prawnej, albo jeśli z przyczyny użyczenia pomocy prawnej wynikną, między Sądem wzywającym a wezwanym różnice zdań, w przedmiocie wykonania onejże lub w innym kierunku, orzekać będzie na żądanie wzywającego Sądu zagranicznego albo innego powołanego ku temu zagranicznego organu publicznego o legalności odmówienia lub w ogóle o przedmiocie różnicy zdań, Sąd krajowy wyższy nad Sądem zawezwanym bezpośrednio przełożony bez uprzedniej rozprawy ustnej.

Badanie właściwości.

§. 41.

(Ob. §. 1. n. j. d.)

Jak skoro sprawa juryzdykeji spornej lub dobrowolnej do Sądu wejdzie, winien tenże z urzędu badać swą właściwość :

Badanie to uskutecznia się w sporach cywilnych na podstawie podań powoda, a ile takowe nie są już Sądowi znane jako nieprawdziwe.

W sprawach cywilnych niespornych atoli, dalej w postępowaniu egzekucyjnem, jak i przy wydawaniu zarządzeń tymczasowych oraz przy otwarciu konkursu, rzeczą jest Sądu badać z urzędu nie kępując się podaniami stron, okoliczności w przedmiocie właściwości stanowcze.

W tym celu może zażądać od interesowanych wszelkich potrzebnych dlań wyjaśnień.

§. 42.

Jeżeli sprawa już wisząca usuniętą jest z pod tutejszokrajowej juryzdykeji, lub przynajmniej z pod Sądów zwyczajnych, winien Sąd do którego się udano natychmiast w każdym stanie postępowania orzec uchwałą swą niewłaściwość i nieważność postępowania poprzedzającego.

To samo mają uczynić Sądy wyższe jeśli brak aż tutaj wyjdzie na jaw. Jeśli wadliwość stanie się widoczną aż po prawomocnym zamknięciu postępowania, winien Sąd najwyższy na wniosek uczyniony

przez najwyższą władzę administracyjną wyrzec nieważność przeprowadzonego postępowania sądowego.

Wyrzeczenie w myśl ustępu 1. i 2. nie może nastąpić, jeśli pod względem przyczyny nieważności stoi na przeszkodzie rozstrzygnięcie przez tenże Sąd lub przez inny wydane a jeszcze wiążące.

Przepisy ustępu 1. i 3. stosować należy, i wówczas, jeśli sprawa nie będąca przedmiotem postępowania dobrowolnego, wytoczoną została przed Sąd w postępowaniu niespornem.

§. 43.

Jeżeli Sąd, do którego się udano, mniema, iż jest niewłaściwym z innych przyczyn, jak wymienionych w §. 42. (§. 41. ustęp 2) należy pozew z urzędu odrzucić.

Jak skoro atoli wyznaczono na pozew audjencją do rozprawy ustnej, mocen jest Sąd wyrzec niewłaściwość swą li wówczas, jeżeli pozwany wnosi w czasie należytych zarzut niewłaściwości albo jeżeli Sąd według postanowień niniejszej ustawy nie może się stać właściwym dla sprawy nawet w przypadku wyraźnego umówienia się stron.

Orzeczenie takie wydaje się w formie uchwały.

§. 44.

Jeżeli dla sprawy należącej do sądownictwa niespornego, dalej w postępowaniu egzekucyjnym, w postępowaniu przy wydawaniu tymczasowych zarządzeń jak i w postępowaniu upadłościowym właści-

wym jest Sąd inny, a nie ten do którego się udano, winien ten ostatni w każdym stanie postępowania, wyrzec uchwałą wydaną z urzędu lub na wniosek swą niewłaściwość i przekazać sprawę Sądowi właściwemu, o ile według okoliczności danego przypadku Sąd właściwy oznaczyć zdoła.

O tej uchwale na przekazanie, którą należy wydać bez poprzedzającej ustnej rozprawy, będą strony zawiadomione.

Sąd który wyrzekł swą niewłaściwość bez wydania uchwały na przekazanie, może aż do prawomocności swego wyrzeczenia czynić wszelkie zarządzenia potrzebne dla ochrony interesów publicznych, albo dla zabezpieczenia stron lub celu postępowania.

§. 45.

Orzeczenie Trybunału pierwszej instancji w kwestyi jego właściwości rzeczowej, nie może być zaczepione dla tej przyczyny, iż dla sprawy uzasadnioną jest właściwość Sądu powiatowego.

Tak samo nie mogą być zaczepione rozstrzygnięcia Sądu powiatowego, albo istniejącego w obrębie tegoż Sądu powiatowego oddzielnego Sądu powiatowego dla spraw handlowych i morskich dla tej przyczyny, iż sprawa należy miasto przed Sąd powiatowy dla spraw handlowych i morskich przed Sąd powiatowy ogólny, albo zamiast przed ten ostatni do zakresu działania Sądu powiatowego dla spraw handlowych i morskich.

§. 46.

Jeśli niewłaściwość Sądu wyrzeczono prawomocnie na podstawie przepisów o właściwości rzeczowej orzeczenie to jest obowiązującym dla każdego Sądu, przed który sprawa ta później wejdzie,

Na podstawie orzeczenia Sądu powiatowego, który uznał się niewłaściwym ze względu na wartość przedmiotu sporu, może być sprawa jeszcze przed zaistnieniem prawomocności tego orzeczenia wniesioną do Trybunału pierwszej Instancji z tym skutkiem, iż orzeczenie Sądu powiatowego, wydane w przedmiocie właściwości, jest dla Trybunału pierwszej Instancji tak długo miarodawczem, jak długo nie zostanie przez Instancję wyższą prawomocnie zmienionem. Tę samą zasadę należy stosować, jeżeli sprawa odesłaną została przez Sąd handlowy, albo przez Senat powołany do sprawowania jurysdykcji handlowej i morskiej, albo jurysdykcji górniczej jako tam nie-należąca do innego Sądu lub Senatu, które sprawować mają jurysdykcję ogólną, albo jeżeli te ostatnie opierając się na postanowieniach zawartych w §§. 51 i 53 niniejszej ustawy wyrzekły swą niewłaściwość.

Spy o właściwość między Sądami tutejszokrajowymi.

§. 47.

(Ob. objaś. kom. str. 65. i §. 3. n. j. d.)

Spy między różnymi Sądami pierwszej Instancji o właściwość w pewnej oznaczonej sprawie,

rozstrzygać będzie ten Sąd wyższy, który dla owych Sądów jest wspólnym bezpośrednio przełożonym Sądem.

Rozstrzygnięcie zapada na wniosek strony lub na doniesienie jednego z interesowanych Sądów w formie uchwały.

Orzeczenie należy wydać bez poprzedniej ustnej rozprawy; Sąd jednak władnym jest zażądać przed orzeczeniem od tych Sądów, które w sprawie wyrzekły swą właściwość lub niewłaściwość, jak i od stron, oświadczeń dla wyświetlenia potrzebnych i ku temu termin zakreślić.

Orzeczenie, które żadnym środkiem prawnym nie może być zacepione, należy udzielić stronom przez Sąd oznaczony jako właściwy.

Sąd wyższy powołany do wydania decyzji, może uskutecznić wszelkie zarządzenia, które okażą się w między czasie potrzebnymi dla ochrony interesów publicznych, albo ku zabezpieczeniu stron lub celu postępowania.

Spory z władzami zagranicznymi w przedmiocie właściwości.

§. 48.

(Ob. uwagi kom. str. 65--66. i §. 4. n. j. d.)

O sporach względem właściwości Sądów w kraju istniejących, z Sądami lub władzami zagranicznymi, należy donosić Ministrowi Sprawiedliwości.

Aż do jego oświadczenia względem zachowania się Sądów tutejszych krajowych odpowiadającego sto-

sunkom do innych państw, winne Sądy nasze ograniczyć się do wydania w sprawie tych zarządzeń, które okazują się jako nagle potrzebne dla ochrony interesów publicznych, albo dla zabezpieczenia stron, lub dla celu postępowania,

Oświadczenie ministra sprawiedliwości jest dla Sądu tutejszokrajowego obowiązującym.

Część druga.
Jurysdykcyja w sprawach spornych.

ROZDZIAŁ I.

Właściwość rzeczowa.

Sądy powiatowe.

§. 49.

Literatura: Skedl Dr. Zur Frage der Gerichtsorganisation. Wiedeń 1892. Por. §. 23 u. j. niem. §. 15, 62, 68 n. j. d. organizacyi Sądownictwa w b. Rzeczypospolitej polskiej ob. u Burzyńskiego: Prawo polskie T. I. str. 339 i n.

Przed sądy powiatowe należą:

1. Spory o roszczenia majątkowo prawne, łącznie ze sprawami należącemi do postępowania nakazowego, jak skoro przedmiot sporu nie przynosi w pieniądzech lub we wartości pieniężnej kwoty 500 złotych austryackich a spory te według swej właściwości, bez względu na wartość przedmiotu sporu nie są przekazane Trybunałom pierwszej Instancyi.

Bez względu na wartość przedmiotu sporu;

2. Spory o ojcostwo dziecka nieślubnego tudzież o obowiązki ciężące z mocy ustawy na ojcu nieślubnym w obec matki i dziecka.

3. Spory o oznaczenie lub sprostowanie granic dóbr nieruchomości, jak i spory o służebność używania mieszkania tudzież w przedmiocie wymowy.

4. Spory o naruszenie posiadania, jeżeli żądanie skargi skierowaniem jest wyłącznie do ochrony i przywrócenia ostatniego faktycznego stanu posiadania;

5. Wszelkie spory z kontraktów najmu i dzierżawy, jak i z kontraktu w §. 1103 k. c. oznaczonego, o ile takowe nie tyczą się istnienia takiego kontraktu, ani zapłaty czynszu, spory o wypowiedzenie, oddanie i objęcie rzeczy dzierżawionych albo wynajętych, albo w myśl §. 1103 k. c. do używania pozostawionych, niemniej spory z powodu zatrzymania ruchomości przez dzierżawcę lub najmbiorcę wniesionych, lub innych, które odpowiadają wydzierżawiającemu ku zabezpieczeniu czynszu dzierżawnego.

6. Spory z umów służbowych lub kontraktów usług między służbodawcami i sługami albo innymi w stosunku służbowym zostającymi, do domowników służbodawcy należącymi osobami dalej między gospodarzami rolnymi lub leśnymi a ich pomocnikami lub zarobnikami gospodarczymi i leśnymi, dalej między właścicielami kopalń, i wszelkimi innymi pracodawcami a zatrudnionymi przez nich kierownikami, wyrobnikami, pomocnikami, robotnikami albo terminatorami, tudzież spory ze stosunku służbowego załogi okrętowej, o ile wszelkie te spory nie są usunięte z pod jurysdyksyi Sądów zwyczajnych.

7. Spory między właścicielami okrętu, szypkami, spławiającymi, woźnicami lub właścicielami gos-

pod, a ich zlecającymi, podróżnymi i gośćmi względem zobowiązań wypływających z tych stosunków.

8. Spory z powodu wad u zwierząt.

Do zakresu działalności Sądów powiatowych należą także zarządzenia w przedmiocie sądowych wypowiedzeń, kontraktów najmu i dzierżawy co do przedmiotów pod l. 5 oznaczonych, wydawanie nakazów oddania lub objęcia takich przedmiotów najmu i dzierżawy, tudzież przyjmowanie zeznań żeglarzy pod przysięgą w przedmiocie szkód morskich.

Trybunały pierwszej Instancji.

§. 50.

(Por. §. 70 n. j. niem. §. 14 n. j. d.)

Przed Trybunały pierwszej Instancji należą wszelkie spory cywilne, które nie są przekazane sądom powiatowym.

Trybunały pierwszej Instancji są wyłącznie właściwymi dla sporów, które się wymienia jak następuje:

1. Spory o uznanie lub zaprzeczenie pochodzenia ślubnego;
2. Spory o rozdział niedobrowolny, o rozwód lub unieważnienie małżeństwa;
3. Wszelkie inne spory nie posiadające natury wyłącznie majątkowo prawnej, wpływające ze wzajemnego stosunku małżonków, albo ze stosunku między rodzicami i dziećmi, o ile według przepisów ustawowych nie mają być załatwiane w postępowaniu niespornem.

4. Spory dotyczące się następstwa powierzniczego, albo innych roszczeń wypływających ze stosunku powierznictwa.

5. Spory lenne.

Sądy handlowe.

§. 51.

(Por. §. 58—60 n. j. d. §. 101. n. j. d.)

Przed samoistne Sądy handlowe lub handlowe i morskie należą, o ile przedmiot sporu przenosi w pieniądzach lub w wartości pieniężnej kwotę 500 Złotych austryackich:

1. Spory, które płyną z czynności handlowych, jeśli pozew skierowany jest przeciw spółce handlowej lub kupcowi, których firma uwidoczniona jest w rejestrze handlowym, albo przeciw zarejestrowanemu stowarzyszeniu zarobkowemu albo gospodarczemu, a czynność jest po stronie pozwanego czynnością handlową;

2. Spory ze spraw handlowych oznaczonych w §. 39 ustawy o zaprowadzeniu kodeksu handlowego z d. 17. grudnia 1862 nr. 1 dzien. ust. państw. z r. 1863.

Bez względu na wartość przedmiotu sporu należą przed Sąd handlowy lub Sąd handlowy i morski, spory:

3. płynące z interesów wekslowych;

4. ze stosunków prawnych odnoszących się do ochrony i używania znaków, wzorów, modeli i przywilejów;

5. z interesów odnoszących się do okrętów morskich i żeglugi morskiej, jak i z wszelkich innych stosunków prawnych, które oceniać należy według prawa morskiego prywatnego. o ile nie mają zastosowania postanowienia §. 49 l. 5 do 7.

Gdzie nie istnieje Sąd handlowy samoistny lub Sąd handlowy i morski, sprawują jurysdykcją we wszystkich sporach wyżej wymienionych Senaty handlowe Sądów obwodowych i krajowych.

§. 52.

W miejscowościach w których istnieje Sąd handlowy samoistny albo Sąd handlowy i morski, należą spory z interesów i stosunków prawnych, wymienionych w §. 51 l. 1 i 2, przy których przedmiot sporu kwoty 500zł. a. w. w pieniądzech lub we wartości pieniężnej nie przenosi, przed Sądy powiatowe dla spraw handlowych i morskich.

Tak samo należy w takich miejscach do zakresu działania Sądów powiatowych dla spraw handlowych i morskich orzekanie w sporach wynikających z najmu okrętu, ze stosunku służbowego załogi okrętowej i przewoźnictwa morskiego (§. 49 lit. 5 do 7) jak i przyjmowanie zeznań żeglarzy pod przysięgą co do szkód morskich.

W równym rozmiarze są szczególne Sądy powiatowe dla spraw handlowych i morskich, ewen-

tualnie w innych miejscach ustanowione, właściwemi dla wykonywania jurysdykcji spornej.

Spory w sprawach górnictwa.

§. 53.

Por. §. 65 u. j. d.

Przed Senaty dla spraw górniczych Sądów obwodowych i krajowych w drodze rozporządzenia oznaczyć się mających, należą spory odnoszące się do górnictwa, o ile takowe w myśl §. 49 l. 1 tudzież 3 do 6 nie należą do Sądu powiatowego.

Dalej bez względu na wartość przedmiotu spory, sporu:

1. Na pozwy któremi dochodzone są prawa rzeczowe na przedmiotach własności górniczej, wraz z widocznymi (istniejącymi) składowymi częściami tejże i przynależnościami kopalń, albo przez które ma być uzyskane zniesienie takiego prawa;

2. względem używania przedmiotów pod l. 1 wymienionych;

3. względem pierwszeństwa w terenie górniczym przy nadawaniu uprawnień górniczych;

4. względem wezwania do wytknięcia pola górniczego (pokładu górniczego z wyznaczeniem granic;)

5. o uznanie uprawnień górniczych za zniesione (przepadłe);

6. o własność lub używanie wód kopalnianych;

7. względem unormowanych ustawami górniczymi stosunków przedsiębiorców górniczych między

sobą, tudzież do ich oficyalistów i pełnomocników, dalej do posiadaczy innych nieruchomości;

8. między posiadaczami kopalń a ich oficyalistami lub pełnomocnikami względem zarządu i prowadzenia rachunków w przedmiocie ruchu kopalni i przynależności tejże;

9. względem spółek do ruchu, używania lub zrealizowania wspólnych kopalni i budowli hutniczych;

10. względem ustawami górniczemi unormowanych stosunków gwarectw do swoich gwarków.

Wartość przedmiotu sporu.

Literatura: Schmidt. Der Werth des Streitgegenstandes Lipsk 1881.

§. 54.

(Por. §. 3—9 p. n.)

Dla obliczenia wartości przedmiotu sporu, która o właściwości decyduje, stanowiącą jest chwila wyniesienia skargi.

Przybytek, owoce, odsetki i koszta dochodzone w przymocie pretensyi ubocznych nie będą uwzględniane przy obliczaniu wartości.

§. 55.

Kilka roszczeń dochodzonych w jednej skardze przez jedną pojedynczą stronę lub przez uczestników sporu należy razem zliczyć. Jeżeli żądanie odnosi

się tylko do części pretensyi kapitalnej, decyduje suma ogólna nieuiszczonej jeszcze pretensyi kapitału. Jeżeli roszczenie odnosi się do nadwyżki, jaka się okazuje z porównania pretensyi, które obu stronom wzajemnie przeciw sobie przysługują, rozstrzyga kwota ogólna pretensyi, których powód celem uzasadnienia żądanej nadwyżki dochodzi.

§. 56.

Jeżeli powód świadczy gotowość przyjęcia pewnej oznaczonej sumy pieniężnej zamiast pretendowanej sumy, lub jeżeli stawia żądanie alternatywne na przyznanie sumy pieniężnej, tedy dla ocenienia właściwości, miarodawczą jest suma pieniężna w pozwie wymienioną.

We wszystkich innych przypadkach, w których dla oznaczenia właściwości ma doniosłość wartości przedmiotu sporu nie mieszczącego się w kwocie pieniężnej, winien powód wartość tę oznaczyć w skardze.

Ma to w szczególności znaczenie i dla skarg o ustalenie.

Przy oznaczeniu wartości przedmiotu sporu nie należy odliczać świadczeń wzajemnych, możliwie na powodzie ciężających.

§. 57.

W sporach mających za przedmiot li zabezpieczenie pretensyi albo prawo zastawu jest dla ozna-

czenia wartości przedmiotu sporu miarodawczą wysokość pretensyi, albo jeśli zastaw mniejszą posiada wartość, wartość tegoż.

§. 58.

Jako wartość prawa do pobierania odsetek, rent, płodów, albo innych powrotnych korzyści oraz świadczeń, przyjmować należy w razie wieczystego trwania dwudziestokrotną, przy nieoznaczonym dożywotnio ograniczonym czasie trwania dziesięciokrotną ilość rocznego świadczenia, w razie czasu trwania określonego sumę ogólną przyszłych poborów wszakże żadną miarą nie wyżej dwudziestokrotnego rocznego świadczenia.

Jeżeli istnienie stosunku dzierżawy lub najmu jest spornem, przyjęć należy za podstawę do oznaczenia wartości kwotę czynszem przypadającą na cały okres sporny.

§. 59.

Przy skargach o podjęcie robót lub innych świadczeń osobistych, o znoszenie lub zaniechanie, o oddanie oświadczeń woli, uważać należy jako wartość przedmiotu, podaną przez powoda wysokość interesu, jaki dlań ze sprawą się łączy.

§. 60.

Jeśli oznaczenie wartości przedmiotu sporu w myśl §. 56 ustęp 2. uskutecznione, zawarte w skar-

dze do Trybunału pierwszej instancyi wniesionej, zdaje się być wygórowane, mocen jest Sąd, jeśli jest zarazem rzeczą prawdopodobną, iż przy trafniejszym ocenieniu przedmiotu sporu, tenże nie osiągnąłby granicy wartości dla właściwości Trybunału miarodawczej, zarządzić z urzędu dochodzenia, które uważa za potrzebne dla zbadania prawdziwości podania wartości, w szczególności przesłuchanie stron, uskutecznienie naoczni, a także, jeśli to może się stać bez szczególnej przewłoki oddanie opinii przez biegłych.

W razie potrzeby może się to stać i przed wyznaczeniem ustnej rozprawy.

Jako wartość nieruchomości podlegającej podatkowi gruntowemu lub domowo czynszowemu, uważać należy kwotę, która wchodzi w rachubę jako podatkowa wartość szacunkowa dla wymiaru należyci.

Jeśli skutkiem wyników takich dochodzeń i dowodów musi Trybunał odstąpić sprawę Sądowi powiatowemu, tedy koszta wynikłe z tego rodzaju dochodzeń i prowadzenia dowodów, winien powód ponieść albo zwrócić.

Po za przypadkiem w ustępie pierwszym wymienionym, jest w kwestyi właściwości miarodawczem tak dla Sądu jak i dla strony przeciwnej zawarte w skardze oznaczenie wartości przedmiotu sporu.

Zaprzeczenie właściwości Senatu cywilnego, handlowego lub górniczego,

§. 61.

(Obacz. objaś. kom. str. 72—73).

Jeśli w sprawie roztrząsanej przed Senatem cywilnym Sądu obwodowego lub krajowego, uczyniony zostanie wniosek na odesłanie sprawy do Senatu handlowego lub górniczego tego samego Trybunału (zarzut niewłaściwości), a Sąd mniema, iż należy uczynić zadość wnioskowi jeszcze przed zamknięciem rozprawy w rzeczy głównej, mocen jest, o ile według stanu rozprawy środek taki przedstawia się jako wskazany, powziąć równocześnie z orzeczeniem o zarzucie niewłaściwości uchwałę, iż w miejsce jednego z członków Senatu wstąpi niezwłocznie assesor zawodowiec,¹ a rozprawa ma być zaraz przeprowadzoną przed Senatem w podany sposób zmienionym.

To samo może się stać przez zastąpienie assessora zawodowca urzędnikiem sędziowskim, jeśli podniesiono zarzut niewłaściwości Senatu handlowego lub Senatu powołanego do sprawowania Jurysdykcji górniczej dla tej przyczyny, iż sprawa do Jurysdykcji ogólnej należy.

Orzeczenie o zarzucie niewłaściwości Sądu nie wydaje się w przypadkach tych oddzielnie, lecz należy je objąć rozstrzygnięciem zapadającym w rzeczy głównej, po zamknięciu rozprawy.

¹⁾ fachowy.

§. 62.

Jeśli w przypadkach oznaczonych w §. 61. zastrzegł Sąd orzeczenie w przedmiocie zarzutu niewłaściwości do decyzji, jaka po zamknięciu rozprawy w sprawie głównej zapadnie, może przewodniczący, w miarę tego, czyli żądano odesłania do Senatu handlowego albo górniczego, albo do Senatu cywilnego, przybrać do rozprawy w charakterze sędziego uzupełniającego assessora zawodowca lub urzędnika sędziowskiego. Jeśli następnie Senat, przed którym rozprawa została wyznaczoną, uzna na podstawie wyników rozprawy zarzut niewłaściwości jako usprawiedliwiony, tedy wstąpić ma, o ile sprawa prowadzona przed Senatem cywilnym należy do Senatu handlowego lub górniczego, w miejsce jednego z członków Senatu, celem rozstrzygnięcia sprawy głównej, assesor zawodowiec, powołany w przymocie sędziego uzupełniającego. Natomiast w sprawach należących do Senatu cywilnego wstąpić ma w miejsce assessora zawodowca Senatu pierwotnie do rozprawy powołanego, ów urzędnik sędziowski, który w przymocie sędziego uzupełniającego w rozprawie uczestniczył. Przeciw tym postanowieniom nie ma oddzielnego środka prawnego.

W przypadku tym należy ogłaszając rozstrzygnięcie oznajmić zawsze zmianę w składzie Senatu, oraz nazwiska członków Senatu, którzy faktycznie we wydaniu wyroku brali udział.

Ow członek Senatu, który skutkiem podniesionego zarzutu niewłaściwości wystąpił ze Senatu na mocy uchwały Sądowej przed rozstrzygnięciem spra-

wy głównej, nie ma uczestniczyć w obradzie i głosowaniu nad wyrokiem. Obowiązany jest atoli podać przewodniczącemu w trzech dniach w osobnem piśmiennem wygotowaniu zdanie¹⁾ swe w przedmiocie orzeczenia o sprawie. Zdanie to należy dołączyć do protokołu rozprawy.

§. 63.

Postanowienia §. 61 i 62. mogą być również stosowane, o ile w sprawie wytoczonej przed Sądem handlowym samoistnym, albo przed Sądem handlowym i morskim, podniesiony został zarzut niewłaściwości dla tej przyczyny, iż sprawa należy przed Sąd obwodowy lub krajowy powołany do sprawowania jurysdykcji powszechnej.

Jeżeli Sąd handlowy, albo Senat handlowy lub górniczy Sądu obwodowego albo krajowego mnieją, iż sprawa u nich wytoczona jest sprawą jurysdykcji powszechnej uczynić należy z urzędu kroki oznaczone w §§. 61 i 62.

§. 64.

Jeżeli orzeczenie wydane z przywołaniem Sędziego uzupełniającego w myśl §. 62., zaczepione zostanie z przyczyny niewłaściwości Sądu, a Instancja wyższa jest tego zdania, iż Senat, przed którym rozprawę zarządzono, był faktycznie właściwym dla orzeczenia o sprawie, to mimo tego nie należy u-

¹⁾ Votum.

względniać dalej niewłaściwości, jeśli i członek Senatu, który zeń przed ostatecznem orzeczeniem ustąpił, byłby według treści jego zdania do aktu dołączonego, sprawę w taki sposób rozstrzygnął, jak to się stało przez orzeczenie zaczepione.

ROZDZIAŁ II.

Właściwość miejscowa.

*Sąd właściwy powszechny.*¹⁾

Literatura: Hellmann: Deutsches Civilprocessrecht str. 87 i n.

§. 65.

(Ob. objaś. kom. str. 71 i. d. §. 13. p. n. §. 13-16-17. n. j. d.)

Wszelkie skargi, dla których nie jest uzasadnioną jurysdykcyą szczególną w innym Sądzie, należy wnosić w Sądzie powiatowym rzeczowo właściwym, albo w Trybunale pierwszej Instancyi, w którym pozwany posiada swój Sąd powszechny.

§. 66.

(Por. §§. 13—16 i 17 n. j. d.)

Sąd powszechny pewnej osoby oznacza się przez jej siedzibę.²⁾

¹⁾ Ogólny.

²⁾ Zamieszkanie.

Siedziba pewnej osoby powstaje w tem miejscu w którym osiadła w jawnym lub ze zachodzących okoliczności wypływającym zamiarze stałego tamże zamieszkania.

Jeśli pewna osoba ma siedzibę w okręgach kilku Sądów, wówczas uzasadnioną jest dla niej jurysdykcyę powszechną przy każdym z tych Sądów.

W przypadku takim służy powodowi wybór, w którym z różnych Sądów chce z pozwem wystąpić.

§. 67.

(Por. §. 18. p. n.; §. 18. j. d.).

Dla osób które nie mają siedziby, ani na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej, ani gdzieindziej, uzasadnionym jest Sąd powszechny w miejscu kaźdoczesnego ich pobytu w kraju. W braku takowego, lub jeśli miejsce pobytu w kraju jest niewiadome, można osoby te pozywać, co do wszelkich zobowiązań w czasie ich pobytu w kraju powstałych, lub które tutaj mają być wypełnione przed Sądem ostatniego miejsca zamieszkania lub przebywania, jakie osoby te w kraju miały.

§. 68.

(Por.: §. 14 p. n. Por.: ustawę z 20 maja 1869 Nr. 78 d. u. p. i z 20 czerwca 1884 Nr. 98 d. u. p.)

Co do osób zostających w czynnej służbie w armii, marynarce wojennej lub obronie krajowej, wliczając tu i wszystkich wojskowych zostających w czynnej służbie w administracyi wojskowej, jak i w

końcu dla członków żandarmeryi w czynnej służbie zostających, uważa się w przedmiocie właściwości Sądu za siedzibę miejsce załogi.

Właściwość Sądu stąd powstała istnieje w przypadku zmiany załogi aż do przybycia do nowego miejsca załogi.

Co do osób wojskowych nie przebywających w kraju, ma w przedmiocie ustalenia właściwości Sądu znaczenie siedziby ostatnie miejsce załogi w kraju tego korpusu wojskowego, do którego należą, albo ostatnie miejsce załogi tych wojskowych na terytorjum krajowem.

§. 69.

(Por. §. 27 n. j. d.)

Poddani austriacy, którzy przebywają po za obszarem mocy obowiązującej ustawy niniejszej na stanowisku urzędowem stałem jako urzędnicy lub służdy austriackiego państwa, albo austriacko-węgierskiej monarchii, zachowują jurysdykcyę powszechną, którą posiadali na obszarze mocy obowiązującej tej ustawy.

Jeżeli takowa nie istnieje, lub tylko nie może być wybadaną, tedy służy im jurysdykcyę powszechną we Wiedniu i to w okręgu tego Sądu powiatowego, w którym ma swą siedzibę c. i k. ministerjum spraw zewnętrznych.

§. 70.

(Por. §. 17 p. n., §. 19 n. j. d.)

Sąd powszechny męża jest nim i dla jego małżonki, nawet gdy taż zostaje pod opieką, jeśli tylko

małżeństwo nie jest sądownie rozłączone lub rozwiedzione, albo przez śmierć męża zniesione.

Jeżeli mąż opuścił swą siedzibę na obszarze mocy obowiązującej tej ustawy, jednak żonę swą pozostawił w kraju, tedy miejsce jej stałego pobytu uzasadnia dla niej Sąd właściwy powszechny tak długo, jak długo małżonek nie zamieszka znowu na obszarze mocy obowiązującej tej ustawy.

§. 71.

(Por. §. 20 n. j. d.)

Sąd powszechny ojca dzieli także dzieci podane jego władzy ojcowskiej, zrodzone w małżeństwie, legitymowane lub adoptowane; Sąd ten jest dla nich właściwym i po zgaśnięciu lub straceniu mocy władzy ojcowskiej tak długo, jak długo nie uzyskały prawa wolnego zarządu majątkiem.

§. 72.

(Por. §. 21 n. j. d.)

Dzieci nieślubne podlegają Sądowi powszechnemu matki; Sąd ten pozostanie dla nich właściwym mimo śmierci matki tak długo, aż uzyskają prawo wolnego zarządu majątkiem.

Dzieci utrzymywane kosztem publicznego zakładu powołanego zarazem do zastępstwa prawnego tych dzieci, w samymże zakładzie lub po za obre-
bem tegoż, podlegają na czas trwania tego zaopatrzenia. Sądowi powszechnemu tego zakładu.

§. 73.

Sąd powszechny wojskowego oznaczony miejscem załogi, rozciąga się tylko wówczas na tegoż żonę i dzieci, jeśli one żyją z wojskowym w spólnem gospodarstwie domowem. W innych przypadkach stanowi o Sądzie powszechnym tych osób miejsce ich stałego pobytu.

To samo ma znaczenie względem żony i dzieci osób wymienionych w §. 69.

§. 74.

(Por. §. 23—24 n. j. d.)

O Sądzie powszechnym Skarbu lub kraju pewnego stanowi siedziba publicznego organu, który według przepisów w tej mierze obowiązujących powołanym jest do zastępstwa skarbu lub kraju w sprawie spornej.

Sąd powszechny gminy stosuje się do siedziby zwierzchności gminnej.

§. 75.

(Por. §. 25 n. j. d.)

Sąd powszechny spółek jawnych, spółek komandytowych, spółek akcyjnych, stowarzyszeń, gwardii, publicznych funduszków i korporacji, kościołów beneficjów, fundacji, zakładów istniejących na cele publiczne, mas majątkowych, towarzystw i innych podmiotów prawnych do osób fizycznych nie należących, a pod przepisy §. 74 nie podpadających, oznacza się

według ich siedziby, o ile nie postanowiono inaczej w sposób ogólnie obowiązujący. W razie zachodzącej wątpliwości, uważać należy za siedzibę to miejsce, w którym prowadzony jest zarząd.

W przypadku, gdy za jednego z tych podmiotów prawnych interweniować ma zastępca skarbu publicznego albo pewnego kraju, lub jeśli tenże podlega zarządowi gminy, oznaczyć należy Sąd właściwy według postanowień §. 74.

Sądy właściwe szczegółowe.

I. Wyłączne

SPRAWY MAŁŻEŃSKIE.

§. 76.

(Ob. u. kom. str. 76.)

Skargi o rozdział, rozwód lub unieważnienie małżeństwa jak i skargi z powodu wszelkich roszczeń, które nie są natury ściśle majątkowoprawnej, a wypływają ze stosunku małżeństwa, należą do Sądu w którego okręgu mieli małżonkowie swą ostatnią wspólną siedzibę.

Sprawy spadkowe.

§. 77.

(Ob. u. kom. str. 76. Por. §. 37. n. j. d.)

Sąd właściwy dla pozwów, któremi dochodzone są prawa dziedziczenia lub roszczenia z tytułu za-

pisów lub innych zarządzeń na wypadek śmierci, jak i pozwy wierzycieli spadkowych z tytułu roszczeń do spadkodawcy lub do spadkobiorcy jako takiego, oznaczają się, jak długo nie nastąpiło przyznanie spadku, według siedziby Sądu, w którym toczy się pertraktacja spadku.

Pozwy mające za przedmiot podział spadku należą przed Sąd, przed którym toczy się pertraktacja spadku. Ta właściwość Sądu nie przestaje istnieć także i po prawomocności przyznania spadku.

Sprawy powierznicze i lenne.

§. 78.

(Por. §. 38—39 n. j. d.)

Skargi w sprawach powierzniczych przekazanych Trybunałom pierwszej instancji, należą do Trybunału, w którym wykonywana jest Jurysdykcyja pierwszej Instancji w sprawach niespornych powierznictwa.

Pozwy w sprawach lennych, dla których nie ma miejsca jurysdykcyja w §. 77 oznaczona, wnosić należy, jeżeli lenno jest monarchicznem i lennodawca uczestniczy w sporze, przed ten Trybunał pierwszej Instancji, w którego okręgu ma swą siedzibę Izba lenna, po za tym przypadkiem przed ten Trybunał pierwszej Instancji, w którego okręgu lenno leży.

Pozwy sędziów i przeciw sędziom.

§. 79.

(Por. §. 42 n. j. d.)

Pozwy przeciw osobom, które pełnią urząd sędziów samoistnych przy Sądzie powiatowym w myśl

postanowień o rzeczowej i miejscowej właściwośći powołanym do przeprowadzenia rozprawy i orzekania, należą do Sądu obwodowego lub krajowego, w którego okręgu znajduje się ów Sąd powiatowy. Pozwy przeciw przełożonemu pierwszej Instancyi, któreby należały przed tenże Trybunał, lub przed Sąd powiatowy położony w jego okręgu, należy wnieść w jednym z Trybunałów pierwszej Instancyi, których okręg graniczy bezpośrednio z okręgiem owego pierwszego Trybunału.

Te same przepisy należy stosować i wówczas, gdy Sędzia samoistny wynosi skargę, dla której byłby właściwym sam przez się Sąd powiatowy, w którym powód podówczas urzęduje, albo gdy występuje w przymiocie powoda przełożony Trybunału Instancyi pierwszej w sprawie, mocą postanowień ustawy niniejszej przydzielonej Trybunałowi, któremu on przewodniczy albo jednemu ze Sądów powiatowych okręgu Trybunału pierwszej Instancyi.

Skargi o wynagrodzenie szkody wyrządzonej przez urzędników sędziowskich skutkiem naruszenia prawa.

§. 80.

(Por. art. 9 ust. zus. z 21. grudnia 1867 Nr. 44 dz. u. p. i ust. z 12. lipca 1872 Nr. 112 d. u. p.)

Sąd właściwy dla pozwów celem dochodzenia pretensyi do wynagrodzenia szkody wyrządzonej naruszeniem prawa przez urzędników sędziowskich w ich urzędowej działalności, oznacza się według siedziby

Sądu, który albo którego funkcyonaryusz obraży prawa się dopuścił.

Spory o nieruchomość.

✓ §. 81.

(Por. §. 54 n. j. d.)

Pozwy, któremi dochodzi się prawa rzeczowego na nieruchomości, wolności od prawa tego rodzaju, albo zniesienia tegoż, pozwy o podział, sprostowanie granic i naruszenie posiadania, należą przed Sąd, w którego okręgu nieruchomość leży.

Jeżeli pozew tyczy się służebności gruntowej lub ciężaru gruntowego, rozstrzyga położenie gruntu służebniczego albo obciążonego.

Spory o naruszenie posiadania prawa wodnego.

Literatura: Randa: Eigent. R. str. 59 i n. oraz literatura tamże podana.

✓ §. 82.

(Por. §. 55 n. j. d.)

Spory o naruszenie posiadania (§. 49 l. 9) praw wodnych należą przed Sąd, w którego okręgu naruszenie nastąpiło.

Spory z najmu i dzierżawy.

✓ §. 83.

Spory z najmu i dzierżawy w §. 49 5 l. oznaczone, należą przed Sąd, w którego okręgu przedmiot najmu lub dzierżawy się znajduje.

Sąd ten jest także właściwym do wydawania w sprawach dzierżawnych zarządzeń i poleceń wymienionych w ustępie ostatnim §. 49.

Położenie rzeczy w różnych okręgach.

§. 84.

Jeżeli rzecz leży w okręgach kilku Sądów, tedy w tych wszystkich wypadkach, w których o oznaczeniu właściwości Sądu stanowi położenie rzeczy, służy powodowi prawo wyboru w którym z tych Sądów pozew wnieść chce. Tak samo ma się rzecz, jeśli ze względu na granice różnych okręgów sądowych jest wątpliwem, który z pomiędzy kilku Sądów uważać należy jako według miejsca położenia rzeczy właściwy.

Jeżeli w jednym pozwie połączono kilka pretensyi, które w myśl przepisów wyżej wymienionych należałyby ze względu na położenie rzeczy do jakich się odnoszą, przed różne Sądy, tedy pozew ten może być wniesiony w każdym z tych Sądów według wyboru powoda.

Osoby z prawem zakrajowości.

Literatura: Mischler-Ulbrich: Oest. Staatswörterbuch str. 425 i literatura tamże podana.

§. 85.

Przepisy względem jurysdykcji wyłącznej z położenia nieruchomości (§. 81), jak i co do jurysdy-

keyi oznaczonych w §§. 82 i 83 stosowane będą także do osób, którym służy prawo zakrajowości, jak i do tych osób, które podlegają jurysdykcji najwyższego nadwornego urzędu Marszałkowskiego.

2. Sądy właściwe z wyboru.

Sąd właściwy miejsca zatrudnienia.

✓ §. 86.

(Por. §. 18 n. j. d. Uw. kom. str. 78).

Osoby posiadające zdolność prawowania się, a przebywające w pewnem miejscu wśród okoliczności, które istotą swą wskazują na dłuższy czas trwania pobytu, w szczególności jako słudzy, wyrobnicy ręczni lub fabryczni, pomocnicy przemysłowi lub terminatorzy, jako studenci lub uczniowie, mogą być pozywane z powodu roszczeń majątkowo-prawnych przed Sąd, miejsca pobytu.

Postanowienie to stosuje się też w ten sposób do osób wojskowych, które samodzielnie siedziby założyć nie mogą, iż w miejsce Sądu miejsca pobytu wstępuje Sąd miejsca załogi (§. 68).

Sądy właściwe zakładów filialnych.

✓ §. 87.

(Ob. uw. kom. str. 79).

Literatura: Canstein Lehrbuch des öst. Handelsrechtes
Berlin 1895 T. I. str. 209.

Jeżeli posiadacze kopalń, fabryk, przedsiębiorstw handlowych lub przemysłowych mają po za siedzibą swego przedsiębiorstwa osobne zakłady filialne, tedy można w sprawach sądowych odnoszących się do tych zakładów wnosić przeciw nim pozwy przed Sąd tego miejsca, w którym zakład istnieje.

Osoby, które w majątku posiadającym budynki mieszkalne i gospodarcze, prowadzą gospodarstwo jako właściciele, użytkowcy lub dzierżawcy, albo swoim oficyalistom prowadzenie gospodarstwa zlecają, mogą być ze wszystkich stosunków prawnych, odnoszących się do gospodarki majątku w tym Sądzie pozywane, w którego okręgu majątek leży.

Sąd właściwy miejsca dopełnienia.

Literatura: Hellman str. 115 i n.

✓ §. 88.

(Por. §. 43 n. j. d. uw. kom. str. 79).

Ob. też jak i co do całej ustawy uwagi obj. rządowe do projektu z r. 1893

Skargi o stwierdzenie istnienia lub nieistnienia umowy, o dopełnienie lub zniesienie takowej, jak i o odszkodowanie z powodu niedopełnienia lub z powodu dopełnienia nienależytego, mogą być wnoszone przed Sąd miejsca, w którym umowa według piśmiennego układu stron winna być przez pozwanego wypełniona; układ ten musi zawierać postanowienie, iż przez wyznaczenie miejsca wypełnienia ustalonym jest także uprawnienie do wyniesienia pozwu w tem miejscu.

Między handlującymi uzasadnia właściwość Sądu miejsca dopełnienia także przyjęcie bez podniesienia zarzutu faktury przysłanej wraz z towarem lub już przed nadejściem tejże, a zaopatrzonej uwagą, iż zapłata nastąpić ma w pewnem oznaczonem miejscu, i że w tem miejscu skarga z interesu może być wyniesioną.

§. 89.

Osoby obowiązane z weksłu, mogą być przez posiadacza weksłu pozywane w Sądzie miejsca zapłaty.

§. 90.

(Por. §. 62—63 n. j. d.)

Spory z najmu okrętów, ze stosunku służbowego osady okrętowej oraz z interesów przewozu morskiego można wnosić także w Sądzie miejsca, w którym pozwany przebywa, gdzie należy towar odstawić, przewóz podróżnego ukończyć, lub w którym podróż ulega przerwie.

Sąd właściwy rzeczy obciążonej.

§. 91.

(Por. §. 56 n. j. d.)

W Sądzie właściwym, w myśl §. 81 można łączyć ze skargą dla dochodzenia prawa zastawu skargę o zapłacenie pretensyi prawem zastawu ubezpieczonej, ze skargą o zniesienie (wykreślenie) prawa zastawu skargę o ustalenie nieistnienia pretensyi pra-

wem zastawu ubezpieczonej, jeśli obie skargi skierowane są przeciw temuż samemu pozwanemu.

Skargi o świadczenia zaległe z ciężaru gruntowego, mogą być przeciw posiadaczowi obciążonego gruntu wnoszonego w tym Sądzie, w którego okręgu leży grunt obciążony.

Sąd właściwy w sporach o naruszenie posiadania.

§. 92.

(Por. §. 55. n. j. d.)

Skargi o naruszenie posiadania (§. 49 l. 4) mogą być, o ile nie tyczą się rzeczy nieruchomości, wynoszone przed Sąd, w którego okręgu naruszenie nastąpiło.

Sąd właściwy z przyczyny uczestnictwa w sporze.

§. 93.

(Por. §. 41 n. j. d.)

Kilka osób, które posiadają swą jurysdykcję w różnych Sądach można pozywać jako uczestników sporu, o ile dla sporu nie jest uzasadnioną wspólna jurysdykcya szczególna, przed każdy z krajowych Sądów, w którym jeden z uczestników sporu a jeśli między nimi znajdują się głównie i ubocznie zobowiązani jeden z głównie zobowiązanych posiada swój Sąd właściwy powszechny.

Osoby obowiązane z weksłu, mogą być pozywane jako uczestnicy sporu w Sądzie miejsca zapłaty.

*Sąd właściwy głównego procesu.***§. 94.**

(Por. §. 40. n. j. d.)

Pozwy, mające za przedmiot pretensję do rzeczy lub do prawa pewnego, o które toczy się spór między innemi osobami (interwencya główna) mogą być aż do prawomocnego rozstrzygnięcia tego sporu wnoszone do tego samego Sądu.

Skargi pełnomocników w sporze i dla doręczeń o należytości i wydatki, mogą być wnoszone przed Sąd procesu głównego.

§. 95.

Skargi w §§. 91. i 94. oznaczone, mogą być i wówczas wnoszone do Sądów tamże pomienionych, jeśli Sądy te w myśl przepisów obowiązujących w przedmiocie właściwości rzeczowej nie byłyby same przez się właściwemi do orzekania o roszczeniu prawnomajątkowem skargą dochodzonem.

*Sąd właściwy dla skargi wzajemnej.***§. 96.**

(Por. §. 33. n. j. d.)

Literatura: Kleinfeller: Der Gerichtsstand der Widerklage. Monachium 1882.

Przed Sądem skargi może być skarga wzajemna wyniesiona, jeśli roszczenie wzajemne tą ostatnią dochołzone, stoi w związku z roszczeniem skargi, albo w ogóle nadawałoby się do kompensacyi, dalej jeśli skarga wzajemna skierowaną jest do ustalenia stosunku prawnego lub prawa, które stało się spornem w toku procesu, a od istnienia lub nieistnienia których zawisłem jest w całości lub w części orzeczenie względem żądania skargi.

Jurysdykcyja skargi wzajemnej nie ma miejsca, jeśli właściwość Sądu dla roszczenia dochodzonego skargą wzajemną albo dla tego rodzaju skargi o ustalenie, nie mogła by powstać nawet w drodze układu stron, albo jeśli w chwili wyniesienia skargi wzajemnej, została już rozprawa ustna na skargę w instancyi pierwszej zamkniętą.

Sąd właściwy z przyczyny siedziby uprzedniej.

§. 97.

(Por. §. 44. n. j. d.)

Rękodzielnicy, drobni sprzedawcy, właściciele gospód, szyprowie, woźnice i inni przemysłowcy dalej czeladnicy, pomocnicy, słudzy i inni zarobnicy za wynagrodzeniem mogą, z powodu swych pretensyi za dostarczone wyroby i towary, za świadczone usługi i prace, wnosić pozwy w okresie dni dziewięćdziesięciu od czasu ostatniej dostawy lub świadcze-

nia, w Sądzie właściwym według poprzedniej siedziby odbiorcy, jeśli tenże w międzyczasie przeniósł siedzibę swą do okręgu innego Sądu,

To samo tyczy się nauczycieli prywatnych co do ich roszczeń do wynadgrożenia.

Sąd właściwy szyprów i osady okrętowej.

§. 98.

Przeciw szyprom i osobom załogi okrętowej mogą być pretensye w rodzaju w §. 97, oznaczonym także wówczas przed Sądem właściwym według kaźdoczesnego pobytu pozwanego dochodzone, jeżeli tenże ma swą siedzibę w iunem miejscu.

Sąd dla majątku.

§. 99.

(Por. §. 297. i d. z projektu postępow. egzekucyj.)

Przeciw osobom, które w kraju żadnej nie posiadają siedziby, można z tytułu roszczeń majątkowo prawnych wynieść skargę przed kaźdym na obszarze mocy obowiązującej niniejszej ustawy istniejącym Sądem, w którego okręgu znajduje się majątek tych osób, albo sam przedmiot skargą dochodzony.

Przy pretensyach ma siedziba osoby będącej dłużnikiem dłużnika znaczenie miejsca, w którym się majątek znajduje.

Jeżeli dłużnik dłużnika nie ma w kraju żadnej siedziby, wszakże rzecz, która stanowi zabezpieczenie dla tej pretensyi, znajduje się w kraju, tedy miejsce, gdzie rzecz leży, jest dla oznaczenia właściwości miarodawczem.

Zakłady zagraniczne, masy majątkowe, spółki, związki i inne stowarzyszenia mogą nadto być pozowane także przed Sądem tutejszo-krajowym, w którego okręgu znajduje się ich stała reprezentacya dla kraju, albo organ, który ma powierzonym załatwienie spraw tego rodzaju zakładów i spółek.

Dla sporów odnoszących się do okrętów dla podróży morskiej i podróży morskich uchodzi port dotyczącego okrętu dla żeglugi morskiej w kraju położony, za miejsce, w którym się majątek znajduje.

*Sąd właściwy pomocniczy dla skarg ze stosunku
małżeńskiego lub rodzicielskiego.*

§. 100.

Pozwy przeciw poddanemu austryackiemu o separacyą sądową, rozwód lub unieważnienie małżeństwa i inne skargi ze stosunku małżeńskiego lub rodzicielskiego o roszczenia, których natura nie jest wyłącznie majątkowo prawną, mogą być wznoszone w przypadku, gdy w kraju nie istnieje dla nich ani Sąd powszechny ani szczegółowy, albo przed Sąd po-

wszechny powoda, albo, jeśli takowy i dla niego w kraju nie istnieje, przed Sąd krajowy we Wiedniu.

Sąd z tytułu wzajemności dla skarg przeciw cudzoziemcom.

§. 101.

Jeżeli w Państwie obcem dopuszczane są przeciw poddanym austryackim w sporach cywilnych skargi w takich Sądach, którym podług ustawy niniejszej niesłużyłaby dla spraw takich ogółem żadna albo li ograniczona właściwość, wówczas takąż sama właściwość uzasadnioną jest w Sądach tutejszo-krajowych dla poddanych owego państwa.

Kilka sądów właściwych.

§. 102.

Między kilku właściwemi Sądami służy powodowi prawo wyboru, takowy uznaje się za dokonany, z doręczeniem skargi pozwanemu.

Kilka sądów powiatowych w jednej miejscowości.

§. 103.

Jeżeli kto ma być pozwanym przed Sąd powiatowy w takiej miejscowości, w której istnieje kilka Sądów powiatowych, należy wynieść skargę

przed ten Sąd powiatowy, w którego okręgu znajduje się zamieszkanie pozwanego, a w braku tegoż miejsca jego pobytu. Jeżeli natomiast pozwany w miejscowości tej istotnie nie przebywa, służy powodowi prawo wyboru między kilku Sądami powiatowymi (§. 102).

Przepis ten ma o tyle znaczenie dla spraw przydzielonych Sądom powiatowym dla spraw handlowych i morskich, o ile w tej samej miejscowości istnieje kilka Sądów powiatowych dla spraw handlowych i morskich.

Układ w przedmiocie właściwości sądów.

§. 104.

(Por. §. 47—48. n. j. d.)

Strony władne są poddać się mocą wyraźnego układu sądowi pierwszej Instancji, który jako taki nie jest właściwym. Układ ten winien być Sądowi już w skardze za pomocą dokumentu wykazany.

Układ posiada li wówczas skutek prawny, jeśli odnosi się do pewnego oznaczonego sporu, albo do sporów płynących z pewnego oznaczonego stosunku prawnego. Wszakże nie można z mocy takiego układu wprowadzać spraw, które są w ogóle uchylone z pod zakresu działania Sądów zwyczajnych, przed te Sądy, ani spraw, które przed Sąd powiatowy należą, do Trybunału pierwszej Instancji, ani spraw jurysdykcji powszechnej przed Sąd handlowy, Sąd handlowy i morski, albo do senatu dla spraw handlowych lub

górnicych, ani w końcu sporów wyłącznie Trybunałom pierwszej Instancji przekazanych przed Sąd powiatowy.

O ile Sąd sam przez się niewłaściwy z mocy układu stron właściwość uzyskać zdoła, staje się on też właściwym przez fakt, iż pozwany nie podniósłszy w czasie należytych zarzutów niewłaściwości, co do rzeczy głównej ustnie rozprawia.

Część trzecia.

O Jurysdykcji w sprawach niespornych.

Przewód spadkowy.

§. 105.

(Por. §. 77—78 n. j. d.)

Do przewodu spadków powołanym jest Sąd powiatowy, jeśli zaś znajdują się w spadku dobra tabularne, albo ze związku gminnego wyłączone, albo lenna, Sąd obwodowy albo krajowy, w którym zmarły posiadał swój Sąd właściwy powszechny w sprawach spornych.

§. 106.

(Ob. §. 79 n. j. d.)

Jeżeli poddany austriacki zmarł za granicą, tedy do przewodu jego spuścizny właściwym jest Sąd, który był dla zmarłego w ostatnim kraju Sądem ogólnie właściwym, lub jeśli onego zbadać nie można

ten Sąd, w którego okręgu leżą w całości lub po większej części nieruchomości do spadku należące, a jeśli posiadał li majątek ruchomy, większa część majątku ruchomego znajdującego się w kraju. Jeśli spuścizna obejmuje dobra tabularne, albo ze związku gminy wyłączone albo lenna, należy stósować w sposób odpowiedni postanowienia §. 105.

§. 107.

(Por. §. 81. n. j. d.)

Co do dóbr nieruchomości zmarłego cudzoziemca położonych na obszarze mocy obowiązującej niniejszej ustawy, należy pertraktacya spadku do Sądu powiatowego, lub jeśli dobra te lub część takowych wpisana jest do tabuli, albo ze związku gminnego wyłączoną, do tego Sądu obwodowego lub krajowego, w którego okręgu dobra te w całości, lub po większej części leżą.

§. 108.

(Por. §. 82. n. j. d.)

Jeśli według istniejących w tej mierze przepisów ustawowych, pertraktacyą spadku ruchomego zmarłego cudzoziemca prowadzić ma Sąd istniejący na obszarze mocy obowiązującej niniejszej ustawy, tedy właściwym jest ku temu Sąd powiatowy, w którym cudzoziemiec posiadał swą ogólną jurysdykcyę; jeśli atoli, tenże nie może być zbadanym,

Sąd powiatowy, w którego okręgu znajduje się większa część spadku ruchomego.

Opieka i kuratela.

✓ §. 109.

§. 83. n. j. d.

Do ustanowienia opiekuna i kuratora, tudzież do załatwiania wszelkich czynności, które ciążą na władzy opiekuńczej i kuratelarnej, powołanym jest Sąd powiatowy dla małoletniego lub kuranda w sprawach spornych ogólnie właściwy. Jeżeli ma być ustanowionym opiekun lub kurator dla cudzoziemca, dla którego nie istnieje w kraju Sąd powszechny, wówczas właściwym jest Sąd powiatowy, w którego okręgu cudzoziemiec mieszka albo przebywa.

Wszakże orzeczenie o uchwałach Sądów powiatowych, mocą których ma być dozwolonem lub odmówionem przedłużenie władzy ojcowskiej lub opieki albo zawieszenie lub zniesienie kurateli z powodu obłąkania lub głupowatości, albo z powodu marnotrawstwa, tudzież decyzja o uchwałach Sądów powiatowych załatwiających stanowczo prośby o przysposobienie, lub mocą których udziela się lub odmawia zezwolenia do wniesienia prośby o legitymacją przez łaskę Monarszą, albo zatwierdzenia sprzedaży nieruchomości małoletnich lub kurandów, zastrzega się Sądowi obwodowemu lub krajowemu, w którego okręgu znajdują się właściwy Sąd powiatowy. Rzeczą będzie Sądu powiatowego przesłać w przypadku

tym trybunałowi pierwszej Instancji akta uskuteczionych dochodzeń jeszcze przed wygotowaniem uchwały Sądu powiatowego.

§. 110.

(Por. §. 84—86, n. j. p.)

Jako władza opiekuńcza lub kuratelarna nad małoletnimi dziećmi takich spadkobierców w których spuściznie znajdują się dobra tabularne albo obszary wyłączone ze związku gminy, jak i w ogóle nad pupilami i kurandami, którzy takie dobra lub obszary posiadają, właściwym jest ten Sąd obwodowy albo krajowy, który jest dla małoletniego lub kuranda Sądem powszechnym w sprawach spornych.

Właściwość ta zachodzi i w tych przypadkach, gdy pupile lub kurandzi nabywają dopiero wówczas dobra tabularne albo ze związku gminy wyłączone, gdy Sąd powiatowy rozpoczął już wykonywać swą jurysdykcję jako władza opiekuńcza lub kuratelarna. Przekazanie Sądowi obwodowemu albo krajowemu, który się stał właściwym, nastąpi na doniesienie opiekuna lub kuratora, albo z urzędu.

§. 111.

Jeśli to przedstawia się jako połączone z korzyścią pupila lub kuranda, a szczególnie, jeśli można się ztąd spodziewać poparcia sprawowania skutecznego ochrony pupilowi ze strony władzy spadkowej lub kuratelarnej należnej, może Sąd właściwy

do załatwienia interesów opiekuńczych lub kuratela-
rnych przekazać z urzędu albo na wniosek, w całości
lub częściowo innemu Sądowi równorzędnemu dozór i
staranie o osobę pupila albo wykonywanie tych obowią-
zków, jakie na Sądzie ciąży pod względem interesów
majątkowych kuranda.

Uchwała taka wymaga uprzedniego zatwierdza-
nia ze strony tego Sądu krajowego wyższego, który
jest przełożonym Sądu właściwego; jeśli zaś ma na-
stąpić przekazanie Sądowi innego okręgu apelacyj-
nego albo Sądowi zagranicznemu, zezwolenia Sądu naj-
wyższego. Uchwała taka jest obowiązującą dla Sądu tu-
tejszo krajowego, który został wezwanym do wyko-
nywania interesów władzy opiekuńczej lub kura-
telarnej.

W przedmiocie wygotowania wezwania obowią-
zują postanowienia ostatniego ustępu §. 36.

§. 112.

Które sądy są powołane do ustanowienia kura-
tora dla poszczególnych sporów lub czynności, oce-
niać wypada według odrębnych przepisów wydanych
w poszczególnych przypadkach kurateli, według po-
stanowień prawa cywilnego, a w końcu według po-
stanowień obowiązujących w postępowaniu sądowym.

W braku innego przepisu właściwym jest dla
ustanowienia kuratora Sąd powiatowy, który był dla
strony o ustanowienie kuratora proszącej w czasie
prośby Sądem właściwym powszechnym dla spraw
spornych.

Legitymacya dzieci nieślubnych.

§. 113.

O ile Sąd ma współdziałać przy przysposabianiu albo uprawnianiu dzieci nieślubnych, właściwą jest ku temu, jeśli dla osoby, która ma być adoptowaną albo uprawnioną, ustanowionym jest opiekun albo kurator, władza opiekuńcza albo kuratelarna, zresztą zaś Sąd powiatowy, który dla przysposabiającego, przysposabiającej albo ojca uprawnić się mającego dziecka nieślubnego, jest Sądem właściwym powszechnym dla spraw spornych.

Jeżeli po śmierci ojca ma być ustalonym uchylene albo niezawiniona niewiadomość o przeszkodzie do małżeństwa (§. 160 k. c.) albo ojcostwo dziecka urodzonego po za małżeństwem celem uprawnienia go przez małżeństwo następne (§. 161 k. c.), tedy właściwą jest ku temu, jeżeli dla osoby uprawnić się mającej został już ustanowiony opiekun lub kurator, władza opiekuńcza albo kuratelarna, zresztą zaś Sąd powiatowy, który jest dla osoby mającej być uprawnioną Sądem właściwym powszechnym dla spraw spornych.

Rozdział od stołu i łoża za obopólną zgodą małżonków i rozwód.

§. 114.

(Ob. §. 87. n. j. d.)

Do dozwoleń rozdziału od stołu i łoża za małżonków obopólną zgodą, jak i do rozwodu w myśl

§. 133 k. c. powołanym jest Sąd powiatowy będący Sądem właściwym powszechnym małżonka. Zawiadomienie o ponownem połączeniu się rozdzielonych małżonków, można wnieść w Sądzie, który dozwolił na rozdział na prośbę małżonków, albo w Sądzie powiatowym, w którego okręgu znajduje się w czasie doniesienia wspólna siedziba małżonków. W tym ostatnim przypadku należy w doniesieniu celem stosownego zawiadomienia wymienić Sąd, który na rozdział zezwolił

Umarzanie dokumentów.

§. 115.

(Por. §. 32. n. j. d. i ust. z 3 maja 1868 l. 36 dup.)

Wezwania w celu umorzenia obligacyi państwowych i na równi z niemi uważanych papierów kredytowych, należy wnosić w tym Trybunale pierwszej Instancji, w którego siedzibie urzędowej prowadzone są odnośne księgi kredytowe.

Dla amortyzacyi zatraconych weksli, tudzież dokumentów, których umorzenie na mocy przepisu ustawy stosować się ma do artykułu 73 ordynacyi wekslowej, właściwym jest Sąd handlowy (Senat handlowy Sądu obwodowego lub krajowego) miejsca zapłaty.

Sąd właściwy dla wdrożenia i zezwolenia umorzenia wszelkich innych dokumentów oceniać należy według postanowień osobnych w zakresie tym wydanych.

W braku innego przepisu właściwym jest dla postępowania w przedmiocie umorzenia tudzież dozwolenia umorzenia ten Sąd powiatowy, który w chwili wniesienia prośby jest Sądem właściwym powszechnym dla strony o umorzenie proszącej.

Sprawy powiernictw.

§. 116.

(Por. §. 89 n. j. d.)

Przy rozprawach w sprawach niespornych powiernictw¹⁾ łącznie z przewodem majątku powierniczego w przypadkach śmierci posiadaczy, przy orzeczeniu o zaszkłem wygaśnięciu powiernictwa i przy zezwoleniu na zniesienie takowego, wkraczać będzie, o ile w zatwierdzonych statutach powiernictwa nie jest co do poszczególnych powiernictw ustanowiona inna instancya powiernicza, ten Sąd obwodowy lub krajowy, który w chwili śmierci fundatora powiernictwa był jego Sądem właściwym powszechnym. Natomiast co do powiernictw, które zostały utworzone jeszcze przed wejściem w życie niniejszej ustawy, wkraczać będzie ten Sąd, który był dotychczas właściwym dla wykonywania jurysdykcyi w sprawach powierniczych niespornych.

Jeśli powiernictwo wygaśnie przez śmierć ostatniego posiadacza, ma wprawdzie władza spadkowa zmarłego podjąć pertraktacyą, atoli i w tym przypadku gdy Sąd powierniczy nie jest zarazem władzą pertraktacyjną, należy orzeczenie, odnoszące się do węzła

¹⁾ Ordynacyi.

powierzniczego, o wygaśnięciu powierznictwa do Sądu powierzniczego.

Sprawy odnoszące się do nieruchomości.

§. 117.

(Por. §. 51 n. j. d.)

Podjęcie wszelkich aktów rzeczowych jako to w szczególności naoczni i oględzin przez biegłych, inwentowania, ocenienia, sprzedaży, wprowadzenia administratora, należy do Sądów powiatowych, o ile co do poszczególnych aktów, lub pewnych określonych sposobów postępowania nie jest inaczej zarządzeniem, jeżeli zaś tego rodzaju akta rzeczowe mają być podjęte względem dóbr tabularnych lub lennych albo obszarów wyłączonych ze związku gminy, do Sądów obwodowych lub krajowych, w których okręgu rzecz się znajduje.

Prowadzenie ksiąg publicznych.

§. 118.

Do prowadzenia ksiąg publicznych co do nieruchomości, dla których obowiązują przepisy powszechnej ustawy hipotecznej są powołane:

1. co do owych dóbr, które dotąd tworzyły przedmiot tabuli krajowych lub lennych, Trybunał pierwszej Instancji miejscowości w której istnieje tabula krajowa lub lenna.

2. co do dóbr nieruchomości w okręgu miast, w których ma siedzibę Trybunał pierwszej Instancji, istniejący tamże Trybunał pierwszej Instancji;

3. co do wszelkich innych nieruchomości Sąd powiatowy, w którego okręgu położone są one w całości albo w głównych swych częściach.

Względem prowadzenia ksiąg publicznych co do dóbr nieruchomości położonych w okręgu gminnym Wiednia zachowują swą moc aż do dalszego zarządzenia przepisy istniejące.

Wypowiadanie pretensyi hipotecznych.

§. 119.

Wypowiedzenie sądowe pretensyi hipotecznej należy skutecznie zawsze w Sądzie hipotecznym (§. 59. powsz. ust. hip.)

Poświadczenia względem prowadzenia ksiąg handlowych

§. 120.

(Por. §. 91. n. j. d.)

Do wydawania poświadczeń, iż księgi handlowe odpowiadają przepisom ustawy, powołanym jest w przypadku, gdy księgi prowadzone są w takiej miejscowości, która jest siedzibą Sądu handlowego albo Sądu obwodowego albo krajowego, tenże Trybunał, w innym razie Sąd powiatowy, w którego okręgu prowadzone są księgi handlowe.

Uwierzytelnianie podpisów i odpisów tudzież spisywanie rozporządzeń ostatniej woli.

§. 121.

(Por. §. 92. n. j. d.)

Uwierzytelnianie podpisów, widymowanie odpisów i spisywanie sądowe rozporządzeń ostatniej woli może skutecznie każdy Sąd powiatowy.

Mnogość Sądów powiatowych w jednej miejscowości.

§. 122.

Jeżeli sprawy należące do jurysdykcji niespornej mają być wyniesione przed Sąd powiatowy miejsca, w którym utworzono kilka Sądów powiatowych, oznacza się Sąd właściwy przez siedzibę albo w braku takowej przez miejsce pobytu osoby, której Sąd właściwy powszechny w sprawach spornych rozstrzygać ma o właściwości. W braku takiej siedziby albo miejsca pobytu może być sprawa wniesioną przed którykolwiek ze Sądów powiatowych istniejących w tej miejscowości.

Ischl, dnia 1. Sierpnia 1895.

Franciszek Józef w. r.

Kielmansegg w. r.

Krall w. r.

USTAWA

z dnia 1. Sierpnia 1895.

w przedmiocie wprowadzenia ustawy o postępowaniu sądowym w sporach cywilnych (procedury cywilnej).

Por: ust. wpraw. niem. ³⁰/₁ 1877 Nr, 6 D. u. p.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje;

Art .I. Ustawa o postępowaniu sądowym w sporach cywilnych (procedura cywilna) wchodzi w życie w dniu, który oznaczy w drodze rozporządzenia Minister sprawiedliwości, najpóźniej wszakże z pierwszym dniem roku kalendarzowego trzeciego po ogłoszeniu, jako przepis dla postępowania w sporach cywilnych, przekazanych do rozstrzygnięcia Sądom zwyczajnym w królestwach i krajach reprezentowanych w Radzie państwa.

Z tym dniem tracą skuteczność swą, o ile ustawa niniejsza lub procedura cywilna nie zawierają wyjątku, wszelkie postanowienia zawarte w innych przepisach ustawowych względem przedmiotów unormowanych w procedurze cywilnej,

Art. II. Gdzie w ustawach i rozporządzeniach, które wejściem w życie procedury cywilnej nie są dotknięte, albo gdzie w potwierdzonych przez Państwo statutach pojedynczych spółek, zakładów lub związków znajduje się powołanie na postępowanie prawne w sporach, albo chociażby z ograniczeniami i odmianami, przepisane jest zastosowanie przepisów procedur sądowych, procesu zwyczajnego pisemnego lub ustnego, postanowień ustawy o procesie sumarycznym lub drobiazgowym, wstępują w miejsce postanowień powołanych przepisy części pierwszej do piątej procedury cywilnej i to w ten sposób, że:

1. w miarę różnicy Sądu właściwego mają być stosowane przepisy, postanowione w procedurze cywilnej dla postępowania w Trybunałach lub w Sądach powiatowych, i

2. że tam, gdzie postępowanie cywilne w Sądach powiatowych, wstąpić ma w miejsce postępowania drobiazgowego, stosować nadto należy postanowienia szczególne §§. 449 do 453 p. c.

Art. III. W szczególności tracą skutek postanowienia Artykułu I. ustępu 2 swą moc obowiązującą:

1. Przepisy patentu z d. 1. listopada 1781 Nr. 27 Zb. u. s. o postępowaniu w Sądach górniczych;

2. Przepisy patentu z 9. kwietnia 1782 Nr. 41 Zb. u. s., tudzież rozporządzeń ministeryalnych z d. 25 stycznia 1859 Nr. 52 Dz. u. p. i z 18. lipca 1856 Nr. 132 Dz. u. p. o postępowaniu w sporach handlowych i wekslowych;

3. Przepisy instrukcyi o uprzednim tentowaniu ugody obwieszczonej rozporządzeniem Gubernium dalmatyckiego z d. 14, kwietnia 1829 l. 6783 (Nr. 140 dalmatyckiego Zb. U. S. 1829);

4. Przepisy dekretu nadwornego z 8. sierpnia 1837 Nr. 218 Zb. U. S. wydanego dla Tyrolu i Vorarlbergu w przedmiocie postępowania audyencyonalnego.

Art. IV. Pozostają nietknięte:

1. Przepisy o zastępstwie przez Prokuratorę skarbową państwa, administrowanych przez takowe lub uposażonych funduszów, kościołów, beneficjów i innych majątków. Odrębne przepisy określają, o ile państwowe urzędy podatkowe upoważnione są do sądowego działania w celu ściągnięcia podatków, należyteści lub innych danin publicznych.

2. Przepisy ustawowe o zastępstwie gmin, spółek, stowarzyszeń, kas brackich i kas pomocniczych, jak i względem wręczania tymże wezwań i innych doręczeń.

3. Przepisy ustawy z 26. marca 1890 Nr. 58 Dz.u.p. w przedmiocie wydania taryfy dla wynagrodzenia pewnych świadczeń adwokatów i kancelaryi tychże w postępowaniu sądowym.

4. Przepisy ustaw z 24. kwietnia 1874 Nr. 48 i 49 Dz.u.p. o ustanowieniu wspólnego kuratora dla posiadaczy listów zastawnych, brzmiających na okaziciela lub zdolnych do żyrowania¹⁾ zapisów części długów państwa.

¹⁾ Zlewku.

5. Przepisy §§. 1, 2, 3 i 5 rozporządzenia ministeryalnego z dnia 8. czerwca 1857 Nr. 114 Dz. u. p. względem postępowania z pisarzami pokątnymi. Przeciw rozstrzygnięciu, mocą którego ulega kto karze za pisarstwo pokątne, służy rekurs w myśl §§. 514 do 528 p. c.

Art. V. Przepisy dekretu nadwornego z d. 4. Października 1833 Nr. 2633 Zb. u. s. o likwidowaniu i ściąganiu należności adwokackich w postępowaniu sądowym w sprawach spornych i niespornych pozostają w mocy z następującymi uzupełnieniami:

Wniosek likwidacyi uczynić mogą tak strona jak i adwokat.

Jeżeli wniosek likwidacyi uczyni strona, należy polecić adwokatowi przedłożenie rachunku należności w odpowiednim kresie, inaczej załatwi się ustalenie należności na podstawie załączników przez stronę produkowanych.

Kres można przedłużyć dla przyczyn zasługujących na uwzględnienie.

Ustalenie winno obejmować także rozstrzygnięcie pytania, oile działania zastępcze przez adwokata skutoczniome, były potrzebne dla zastępstwa prawnego celowi odpowiedniego, lub w ogóle, w uwzględnieniu natury przypadku i zachodzących okoliczności, przedstawiają się jako usprawiedliwione.

Art. VI. Zostają nietknięte:

1. Przepisy §§. 99, 157 i 158 k. c. Naprowadzona przeszkoda małżeństwa (§. 99 k. c.) nie może być udowodnioną za pomocą przesłuchania małżonków w myśl. §. 371 i d. p. c.

2. Przepisy reskryptu ministeryalnego z dnia 14. maja 1854 l. 8346 o zaprzysięganiu Członków Domu cesarskiego.

3. Przepisy, z mocy których należy zawiadomić Najwyższy Urząd marszałkowski, przełożone władze wojskowe pozwanego, lub organa autonomiczne wyżsiorzędne względem pozwanych powiatów lub gmin o wytoczeniu pozwów przeciw sługom dworskim członkom wojska lub obrony krajowej albo o pozwach przeciw powiatom lub gminom

Art. VII. Pozostają nietknięte przepisy prawa cywilnego:

1. mocą których pewne oznaczone dokumenta uznaje się jako publiczne, albo kładzie się na równi z publicznymi dokumentami krajowymi:

2. na podstawie których czyni się moc dowodową dokumentu prywatnego zawisłą od pewnych oznaczonych wymogów;

3. mocą których dla daty pewnego dokumentu wymaga się dowodu odmiennego od oświadczenia wystawcy;

4. oznaczające sposób przedkładania ksiąg handlowych i skutki prawne nieprzedłożenia takowych;

5. przepisy o przedkładaniu dzienników stręczycieli handlowych i pierwopisu dokumentów notaryalnych.

Art. VIII. Nienaruszone pozostają postanowienia traktatów państwowych, według których funkcjonarysze konsularni państw zagranicznych mają być

jako świadkowie słuchani w swych mieszkaniach albo dopuszczani do piśmiennego świadectwa.

Art. IX. Nietknięte pozostają postanowienia artykułu II. i IV. lit. a i e. rozporządzenia ministerjalnego z 28. października 1865, Nr. 110 Dz. u. p. o wyjątkach z pod ogólnych ustaw sądowych służących zakładom zajmującym się interesami kredytowymi.

Przy wydawaniu nakazu zapłaty na rzecz pretensyj hipotecznej (Art. IV. lit. a) należy postępować według §§. 548 do 554 p. c.

Art. X. Przepisy procedury cywilnej o rozwiązaniu kontraktów najmu i dzierżawy, tudzież o postępowaniu w sprawach z kontraktu najmu i dzierżawy, nie mają zastosowania do stosunków kontadinów i kolonów w Dalmacyi, a obowiązujące obecnie ustawy i rozporządzenia o rozwiązaniu tych stosunków pozostają nietknięte.

Ob. §§. 460, 576; §. 23 ust. z 2. maja 1873, Nr. 93 D. u. p. i ust. z 11. stycznia 1878 Nr. 9 D. u. p.

Art. XI. Również pozostają nietknięte:

1. Termina i kresy wyznaczone do wypowiedzania umów dzierżawnych, gruntów budynków i innych rzeczy nieruchomości lub przez ustawę za nieruchomości uznanych, jak i względem oddawania i odbierania tego rodzaju przedmiotów dzierżawnych. Gdzie takich wyznaczeń nie dostaje, albo istniejąca już w tej materji norma ma uleść zmianie, może władza polityczna krajowa w porozumieniu z Sądami krajowemi wyższemi wyznaczyć termina i kresy, których przy wypowiedzaniach i oddawaniach wyżej oznaczonych przedmiotów dzierżawnych przestrzegać

wypada. W równy sposób może władza polityczna krajowa w porozumieniu z Sądem krajowym wyższym wydać postanowienia, o jakim czasie, i w jakim rozmiarze winien dzierżawca po wypowiedzeniu dozwolnić obejrzenia oznaczonych przedmiotów dzierżawnych mającym chęć wydzierżawienia. Zarządzenie takie należy ogłosić w dzienniku ustaw krajowych, tudzież w gazecie urzędowej krajowej.

2. Przepisy ustawy z d. 18. kwietnia 1869 Nr. 44 Dz.u.p. o zaniechaniu postępowania sądowego, jeżeli Trybunałowi państwa zostanie przedłożony wniosek na rozstrzygnięcie dodatniego zatargu kompetencyjnego.

3. Przepisy §. 11 ustępu 1 ustawy z d. 28. maja 1881 Nr. 47 Dz.u.p. w przedmiocie zaradzenia nierzetelnym postępkom w interesach kredytowych.

4. Przepisy §. 35 ustawy z d. 16. marca 1884 Nr. 36 Dz.u.p. o zaczepianiu czynności prawnych, odnoszących się do majątku dłużnika niewypłacalnego.

5. Przepisy §§. 1 do 6 i §. 9. ust. z d. 6. czerwca 1887 Nr. 72 Dz.u.p. w przedmiocie skutków i możliwości zaczepiania orzeczeń o zwrotach wydanych w drodze administracyjnej przez władze wojska stałego, marynarki wojennej i obrony krajowej.

Art. XII. Pozostają nietknięte przepisy następujące, odnoszące się do polubownego rozstrzygnięcia sporów:

1. Przepisy o polubownem rozstrzygnięciu sporów między galicyjskiem Towarzystwem kredytowem a tegoż członkami lub dłużnikami (§§. 41 do 43 i

53 do 56 statutów galicyjskiego stanowego Zakładu kredytowego, względnie §. 41 do 43 i 53 do 55 statutów galicyjskiego Towarzystwa kredytowego ziemskiego, ogłoszonego patentem z 3. listopada 1841 Nr. 569 Zb. u. s).

2. Przepisy §. 60 statutów c. k. uprzywilejowanego austriackiego Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu ogłoszone rozporządzeniem ministeryalnym z 6. listopada 1855 Nr. 186 Dz. u. p.

3. Przepisy artykułu II. §. 7 l. 7 ustawy z d. 6. września 1885 Nr. 122 Dz. u. p. odnoszące się do warunków nowej koncesyi mającej się udzielić dla prowadzenia kolei północnej Cesarza Ferdynanda i wykonania prawa wykupna dla Państwa zastrzedz się mającego.

4. Przepisy artykułów 53 i 108 statutów Banku austro-węgierskiego, ogłoszone ustawą z dnia 21. maja 1887 Nr. 51 Dz. u. p.

5. Przepisy o Sądach rozjemczych zakładów ubezpieczenia robotników od wypadków (§. 38 ustawy z 28. grudnia 1887 Nr. 1 Dz. u. p. z r. 1888; §. 39 ustawy z 30. marca 1888 Nr. 33 Dz. u. p. i rozporządzenia minist. z 10. kwietnia 1880 Nr. 47 Dz. u. p.), kas chorych (§. 41 ustawy z 30. marca 1888 Nr. 33 Dz. u. p. i rozporządzenia ministeryalnego z 10. kwietnia 1889 Nr. 47 Dz. u. p.), kas chorych (§. 41 ustawy z 30. marca 1888 Nr. 33 Dz. u. p.) i kas brackich (§§. 19 i 20 ustawy z d. 17. stycznia 1890 Nr. 14 Dz. u. p. względnie ustawy z 17. września 1892 Nr. 178 Dz. u. p.)

6. Przepisy ustawowe, mocą których otrzymały korporacje, zakłady i towarzystwa prawo ustanawiania Sądów rozjemczych do rozstrzygania pewnych sporów.

Art. XIII. Pozostają nietknięte przepisy o Sądach giełdowych rozjemczych, zawarte w §. 2 l. 7 i §. 6 ustęp 1 do 3 ustawy giełdowej z 1. kwietnia 1875 Nr. 67 Dz. u. p,

Ustęp ostatni §. 6 pomienionej ustawy traci moc obowiązującą. Dalej tracą Sądy giełdowe rozjemcze upoważnienie przyznane im na podstawie statutów przez państwo zatwierdzonych dozwolania egzekucyi swych wyroków.

Art. XIV. Działalność Sądów giełdowych rozjemczych może być w statucie giełdowym rozszerzoną w tym kierunku, iż Sądowi giełdowemu rozjemczemu poddaje się także spory z interesów towarowych zawartych po za giełdą, wszakże tylko pod następującymi warunkami:

1. Każda ze stron sporujących musi być albo członkiem publicznej administracji, albo spółką handlową, albo stowarzyszeniem zarobkowem lub gospodarczem, albo członkiem lub uczęszczającym na giełdę, albo taką osobą, która trudni się w sposób zawodowy, produkcją, handlem albo przeróbką tych rzeczy ruchomych, które stanowią przedmiot interesu.

2. Interes tworzący przedmiot sporu w Sądzie polubownym musi się odnosić do towarów, któremi wolno kupczyć na odnośnych giełdach.

3. Obie strony musiały się poddać przy zawarciu lub przed rozwiązaniem interesu w piśmiennym układzie orzeczeniu Sądu rozjemczego; kupcy protokolowani i członkowie lub uczęszczający na giełdę, poddają się sądowi rozjemczemu przez samo niezakwe-

styonowane przyjęcie karty umownej, w której zawarte jest postanowienie, że spory z interesu należy rozstrzygać w Sądzie giełdowym rozjemczym.

Jeśli jedna ze stron należy do kół zawodowych rolniczych, winien Sąd rozjemczy wniesioną skargę odrzucić na wniosek albo z urzędu jako nienadającą się do postępowania w Sądzie rozjemczym, jeżeli interes towarowy tworzący przedmiot sporu stoi w rażącej dysproporcji do obrotu rolniczego dotyczącej strony.

Statut giełdowy może postanowić, iż ograniczenia zawarte w ustępie pierwszym l. 1. i w ustępie przedostatnim do cudzoziemców się nie stosują. Również może być w statucie stwierdzonem, iż cudzoziemcy zostają poddani Sądowi giełdowemu rozjemczemu samem przyjęciem bez podniesienia zarzutu karty umownej zawierającej postanowienie, iż spory z interesu ma rozstrzygać Sąd rozjemczy.

Art. XV. Do ważności składu każdego Sądu rozjemczego jest potrzebnem, aby doń przyzewzano sekretarza. Urząd ten mają sprawować urzędnicy Izby giełdowej, posiadający uzdolnienie do wykonywania urzędu sędziowskiego, ustanowieni przez Izbę giełdową, a zatwierdzeni przez Ministerstwo skarbu w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości.

Sekretarz Sądu giełdowego rozjemczego przyjmuje skargi, udziela stronom potrzebnych wskazówek, czuwa nad manipulacją w zakresie doręczeń, uskutecznia w czasie rozprawy potrzebne zapiski, bierze

udział w uchwałach Sądu rozjemczego z głosem doradczym, tudzież wygotowuje orzeczenia Sądu rozjemczego.

Art. XVI. Osoby nie będące członkami lub uczęszczającymi na giełdę, mają prawo wzięcia Sędziów rozjemczych, których oznaczyć winni, z listy osób nie należących do giełdy. Lista ta ma zawierać pełną w statucie giełdowym oznaczyć się mającą część z ogólnej liczby Sędziów rozjemczych.

Osoby, które na listę tą mają być wciągnięte, wymienia Izby handlowe i przemysłowe w miarę potrzeby po wysłuchaniu stowarzyszeń przemysłowych, rady kultury krajowej lub towarzystwa rolniczo-gospodarcze. Takowe muszą mieszkać lub przebywać w siedzibie Sądu polubownego.

Bliższe postanowienia o założeniu i uzupełnieniu tej listy, a w szczególności o korporacjach, które celem ich ułożenia mają być przesłuchane, o kwalifikacyi osób na listę wciągnąć się mających, tudzież o czasie trwania ich funkcji jako Sędziów polubownych, mają być wydane w drodze rozporządzenia.

Listę przybić należy w lokalu Sądu rozjemczego.

Statut winien zawierać postanowienie na wypadek, gdy upoważnienie do wyboru Sędziów rozjemczych z tej listy nie zostanie wcześniej wykonane, lub też Sędziowie wybrani do rozprawy się nie stawiają.

Jeżeli Sąd rozjemczy ma być złożony z członków lub uczęszczających na giełdę lub z osób do giełdy nie należących, a Sędziowie rozjemczy nie mogą się

zgodzić na zwierzchnika, zamianuje go prezydent kolegium Sędziów rozjemczych według porządku spraw spornych na odmianę z liczby Sędziów rozjemczych do giełdy należących, albo z Sędziów rozjemczych na liście zamieszczonych.

Art. XVII. Postępowanie w Sądach rozjemczych normuje statut giełdowy. Przepisy §. 587. do 599. p. c. nie stosują się do niego; wszakże należy przyjąć jako podstawę statutów przepisy poniżej podane.

Art. XVIII Statut giełdowy winien także zawierać postanowienia o doręczeniach, które zdolne są dać rękojmią pewnego uskutecznienia takowych. Winien również statut ustalić powody, dla których mogą strony wykluczyć członka Sądu rozjemczego. Statut ma zawierać przepisy o spisywaniu ugód.

Art. XIX. Rozprawy Sądu rozjemczego są jawne. W przedmiocie wykluczenia jawności obowiązują przepisy procedury cywilnej (§. 172 i 173).

Każdej stronie służy w przypadku wykluczenia jawności prawo oznaczone w §. 174 p. c.

Zwierzchnik Sądu rozjemczego sprawuje policję posiedzenia w rozmiarach w §§. 197 i 198 p. c.

Art. XX. Strony uprawnione są do ustanowienia sobie zastępców przy rozprawie. Jako zastępcy stron w Sądach rozjemczych mają być dopuszczane osoby wciągnięte na listę w myśl art. XVI., adwokaci,

jawni spółnicy, prokurzyści, pomocnicy handlowi i inni oficyaliści stron, dalej członkowie lub odwiedzający giełdę, sądownie ustanowieni kuratorowie lub przeprowadzający pertrakcye.

Art. XXI. Zwierzchnik Sądu rozjemczego i sekretarz winni się starać o należyte wygotowanie orzeczenia. Wygotowanie ma wykazywać nazwiska wszystkich Sędziów rozjemczych, którzy w rozprawie uczestniczyli. Winien je podpisać zwierzchnik i sekretarz.

Ugody w obec Sądu rozjemczego zawarte ważne są tylko wówczas, jeżeli zostały podpisane przez obie strony.

Art. XXII. Sąd rozjemczy mocen jest przesłuchiwać bez przysięgi strony, świadków i biegłych. Jeżeli jest potrzebne przesłuchanie strony pod przysięgą, albo zaprzysiężenie świadka lub biegłego, albo strona, świadek lub biegły opierają się przesłuchaniu, należy wezwać o uskutecznienie ów Sąd powiatowy, w którego okręgu mieszka strona przesłuchać lub zaprzysiądz się mająca.

Odezwa taka może być i wówczas wystósowana, jeżeli przeprowadzenie dowodu ma nastąpić po za miejscem będącem siedzibą Sądu polubownego.

Art. XXIII. Orzeczenie Sądu giełdowego polubownego może być zaczepione zażaleniem nieważności:

1. jeżeli układ na Sąd rozjemczy jest nieważny; układ na Sąd rozjemczy jest mianowicie nieważny;

żnym, jeżeli żalący się wszedł w takowy ze względu na znowę przez członków związku przedsiębiorców (kartel) uskutecznią, w myśl której potrzebne dla jego przemysłowej produkcji materiały, narzędzia i inne środki pomocnicze, mają być w obrocie wewnętrznym li pod tym warunkiem sprzedawane, że nabywca podda się co do sporów z interesu płynących Sądowi giełdowemu polubownemu; skorzystania z tej nieważności nie wolno się zrzec skutecznie przed rozpoczęciem rozprawy w Sądzie polubownym;

2. jeżeli Sąd rozjemczy uznał się niesłusznie właściwym lub niewłaściwym;

3. jeżeli Sąd rozjemczy nie odrzucił pozwu w myśl przedostatniego ustępu art. XIV.;

4. jeżeli doręczenie skargi nie nastąpiło w sposób statutem wskazany, albo postępowaniem statutowi przeciwnem pozbawiono stronę możności rozprawiania w Sądzie;

5. jeżeli rozprawiała strona nie mająca ku temu zdolnienia lub uprawnienia;

6. jeżeli w rozprawie uczestniczył Sędzia w myśl postanowień statutu wykluczony;

7. jeżeli Sąd rozjemczy nie był w sposób należyty złożony;

8. jeżeli wykluczono jawność w sposób nieusprawiedliwiony.

Zażalenie nieważności należy wnieść w Trybunale pierwszej instancji (Sąd handlowy), w którego okręgu Sąd rozjemczy ma swą siedzibę, w dniach czternastu po doręczeniu orzeczenia Sądu rozjemczego. Trybunał rozstrzyga uchwałą po wysłuchaniu

stron w razie potrzeby zwierzchnika i sekretarza Sądu rozjemczego.

Wniesienie zażalenia nieważności nie tamuje egzekucyi wyroku rozjemczego. Jeśli atoli strona zwycięska zabezpieczoną jest przez uskutecznienie aktu egzekucyjnego lub w inny sposób, albo, jeżeli, o ile orzeczeniem polubownem nałożone zostało świadczenie pieniężne, odnośna kwota pieniężna została sądownie złożoną, należy egzekucyę na wniosek wstrzymać aż do prawomocnego rozstrzygnięcia zażalenia nieważności.

Art. XXIV. Jeżeli Sąd rozjemczy uznał się niewłaściwym w sposób prawomocny, albo na podstawie artykułu XIV. ustępu przedostatniego prawomocnie pozew odrzucił, tedy Sąd zwyczajny nie może uchylać się od rozprawy i rozstrzygnięcia tej sprawy.

Art. XXV. Jeżeli orzeczenie rozjemcze uchybia bezwzględny przepisom prawnym, dalej jeżeli Sąd polubowny w sporach nie pochodzących z interesów giełdowych (§. 12 ust. z 1 kwietnia 1875 Nr. 67, Dup.) na zarzut, iż podstawę roszczenia zaskarzonego tworzy interes na różnicę, który jako grę lub zakład oceniać wypada, żadnego lub mylnie wydał orzeczenie, może być orzeczenie Sądu rozjemczego zaczepione pozwem wyniesionym przed zwykłego Sędziego jako pozbawione skuteczności i żądany zwrot tego, co na podstawie orzeczenia zostało świadczone.

Skargę tą należy wnieść w trzydziestu dniach po doręczeniu orzeczenia Sądu rozjemczego w Trybu-

nale pierwszej Instancji (Sąd handlowy), w którego okręgu znajduje się siedziba Sądu rozjemczego. Wnie sienie takowej nie wstrzymuje egzekucyi wyroku Sądu polubownego, wszakże i tu ma zastosowanie postanowienie ustępu trzeciego artykułu XXIII.

Art. XXVI. We wszelkich sprawach dotyczących się Sądu giełdowego rozjemczego, zwróci się zarząd giełdowy do Ministerstwa Skarbu, które rozstrzyga w porozumieniu z Ministerstwem sprawiedliwości i handlu a podług stanu sprawy także w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa.

Ministerstwo sprawiedliwości może każdorazowo informować się przez delegata o judykaturze sądu rozjemczego, wglądać w akta i przekonywać się o prawidłowym toku spraw. W tym celu należy zamieścić w statucie postanowienie o obowiązku giełdowych Sądów rozjemczych przedkładania Ministerstwu sprawiedliwości dorocznie dokładnych wykazów statystycznych w przedmiocie swych czynności.

Postanowienia powyższe nie naruszają zresztą przepisów ustawowych o państwowym nadzorze giełdowym.

Art. XXVII. Statuta giełdowe obecnie obowiązujące należy, o ile dotyczą Sądów rozjemczych, zmienić w duchu przepisów powyższych i przedłożyć do zatwierdzenia w okresie trzech miesięcy od ogłoszenia niniejszej ustawy.

Postanowienia o Sądach rozjemczych w nowych

statutach giełdowych wymagają zatwierdzenia przez Ministerstwa oznaczone w ustępie pierwszym Artykułu XXII.

Art. XXVIII. W tym samym rozmiarze zatrzymuje moc obowiązującą ustawa z 17. kwietnia 1873, Nr. 67 Dz. u. p. co do postępowania upominawczego z następującymi zmianami:

1. Do wydania warunkowego nakazu zapłaty są właściwymi także Sądy powiatowe w sprawach handlowych i morskich.

2. Dla doręczenia dłużnikowi warunkowego nakazu zapłaty (§. 7 ust. 2 ust. z 27. kwietnia 1873, Nr. 67 Dz. u. p.) mają obowiązywać przepisy wydane w procedurze cywilnej względem doręczania pozwów.

3. Kres do prośby o przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu zaniedbania opozycji (§. 14. powołanej ustawy) przedłuża się do dni czternastu.

4. Postanowienie §. 20 powołanej ustawy o właściwości Sądów drobiazgowych dla spraw handlowych znosi się.

Art. XXIX. Za kraj poczytać należy w rozmienu procedury cywilnej obszar królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. Osoby, którym na obszarze tym nie służy prawo obywatelstwa państwowego, mają być co do przepisów procedury cywilnej uważane za cudzoziemców.

Poddani Państwa węgierskiego, należący do stałej armii lub do marynarki wojennej albo urzędujący przy władzach dla spraw wspólnych, a występu-

jący w Sądzie tutejszokrajowym jako powodowie, są uwolnieni od zabezpieczenia kosztów procesowych.

Art. XXX. O ile procedura cywilna powołuje się na postanowienia prawa cywilnego, należy pod takowemi rozumieć nie tylko przepisy powszechnej ustawy cywilnej, ale i owe ustawy handlowej i ordynacyi wekslowej tudzież zawarte w innych ustawach normy prawa prywatnego.

Art. XXXI. Zobowiązanie żądania zastępstwa, ciężące według prawa cywilnego na stronie, która korzystać chce z ewikcyi, uważać należy jako zobowiązanie do zapowiedzenia sporu. Zaniebdanie zapowiedzenia sporu połączone jest ze skutkami prawnymi, które prawo cywilne przywiązuje do zaniebdania żądania zastępstwa.

Art. XXXII. Postanowienia procedury cywilnej o adwokatach i zastępcach tychże należy odpowiednio stosować także do prokuratoryi skarbowych.

Art. XXXIII. Adwokat ustanowiony w myśl §. 64 l. 3 p. c. dla strony ubogiej, może, jeżeli mniema że przekazane mu powództwo prawne lub obrona prawna są lekkomyślne lub nie rokują powodzenia, domagać się u Sądu powiatowego pierwszej Instancji zwolnienia od zastępstwa. Sąd orzeka o tem uchwałą po wysłuchaniu strony ubogiej. Strona uboga może przeciw tej uchwale wnieść nawet w Trybunałach pierwszej Instancji rekurs ustnie do protokołu.

O ile w sprawie dotyczącej nakazanem jest ustawą zastępstwo adwokackie, gaśnie z prawomocnością zezwolenia na uwolnienie także udzielone prawo ubogich.

Art. XXXIV. Oznaczenie strawnego i drogowego oraz należyłości za doręczenie, tudzież uregulowanie postępowania przy przypisywaniu i ściąganiu takowych ma nastąpić w drodze rozporządzenia; aż do wydania nowych przepisów obowiązują zarządzenia obecnie w tej mierze istniejące.

Art. XXXV. Dla znoszenia się Sądów z władzami i stronami istniejącymi za granicą są miarodajnymi bliższe przepisy zawarte w istniejących i w przyszłości wydać się mających zarządzeniach, (traktaty państwowe, deklaracje rządowe, rozporządzenia ministeryalne).

Art. XXXVI. Przepisy procedury cywilnej o feryach sądowych nie stosują się do spraw postępowania karno-sądowego, upadłościowego, jak i do załatwiania spraw hipotecznych. Inne sprawy postępowania niespornego traktować należy jako feryalne, jeżeli przez zwłokę w wydaniu zarządzenia mogłaby wyniknąć niekorzyść dla strony.

Art. XXXVII. Upoważnienie służące w myśl §§. 340 do 342 k. c. posiadaczowi rzeczy nieruchomości lub prawa rzeczowego do żądania w Sądzie zakazu zamierzonej budowy nie ma już miejsca, jeżeli prowadzący budowę zażądał w myśl osnowy przepisów w przedmiocie prowadzenia budowy obowiązują-

cych udzielenia zezwolenia na budowę, zaś posiadacz rzekomo narażony, mimo należytego i wczesnego wezwania, przed komisją budowniczą nie jawił się, albo przeciw żądaniu zezwolenia na budowę żadnych nie wniósł zarzutów.

Art. XXXVIII. W miejsce skargi wywoławczej dopuszczonej dekretem Nadwornym z d. 6 marca 1789 Nr. 984 Zb. u. s., patentem z 31. grudnia 1800 Nr. 514 Zb. u. s. i patentem z 16. stycznia 1786 Nr. 516 Zb. u. s. ma wstąpić skarga z §. 228 p. c.; w przypadku tym nie wymaga się dowodu prawnego interesu w niezwłocznem ustaleniu stosunku prawnego.

Sędzia, a w postępowaniu trybunalskiem przewodniczący, mogą w procesach takich zarządzić na wniosek powoda albo z urzędu, aby pozwany przedłożył dokumenta i akta znajdujące się w jego posiadaniu a odnoszące się do przedmiotu sporu. Mogą oni prócz tego na wniosek powoda albo z urzędu spowodować dostarczenie dokumentów tyczących się przedmiotu sporu przechowanych u władzy publicznej albo u notaryusza.

Art. XXXIX. W przypadku §. 48, ustępu 2 powszechnej ustawy hipotecznej, może właściciel nieruchomości lub prawa rzeczowego pozywać o stwierdzenie nieistnienia prawa, które było prenotowane, a w przypadku orzeczenia korzystnego przez zanotowanie takowego w księdze gruntowej zapobiedz ponownemu dozwoleń prenotacyi.

Art. XL. Jeżeli na mocy przepisów procedury cywilnej ma być złożoną przysięga, należy przy zaprzysiężeniu przestrzegać postanowień ustawy z dnia 3 maja 1868 Nr. 33 Dz. u. p.

Art. XLI. Opiekunowie i kuratorowie mogą w procesach swych pupilów i kurandów czynić wnioski na przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron, nie potrzebując ku temu zezwolenia Sądu opiekuńczego lub kuratelarnego.

Art. XLII. Kto według przepisów prawa cywilnego obowiązany jest do wymienienia majątku lub długów, albo kto przypuszczalnie posiada wiadomość o zamilczeniu lub zatajeniu jakiego majątku, może być wyrokiem zobowiązany, by w każdym razie z przedłożeniem spisu majątku lub długów podał, co mu wiadomo o tym majątku, o długach albo o zamilczeniu lub zatajeniu majątku, tudzież by prawdziwość i zupełność podań swych zaprzysiągł.

Upoważnienie do wyniesienia skargi posiada, kto ma interes prywatno prawny w wysledzeniu majątku lub stanu długów.

Jeżeli ze skargą o wymienienie majątku pod przysięgą jest połączoną skarga o wydanie tego, co pozwany jest dłużnym ze stosunku prawnego, który tu tworzy podstawę, można zastrzedz stanowcze wymienienie świadczeń, których powód się domaga, aż do złożenia zaprzysiężonych podań o majątku.

Art. XLIII. Przedłożenia dokumentu spólnego (§. 304 p. c.) można żądać w drodze skargi także niezawisłe od toczącego się sporu.

Art. XLIV. W przypadkach artykułów 348, 365 i 407 ustawy handlowej właściwym jest Sąd oznaczony w §. 384 ust. 3 p. c. W przedmiocie mianowania, zaprzysięgania i przesłuchiwania znawców stosowane będą przepisy procedury cywilnej o zabezpieczeniu dowodów (§. 384 do 389 p. c.)

Art. XLV. Podniesienie roszczenia na rozprawie ustnej (§. 232 ust. 2 p. c.) stoi pod względem zadawnienia wekslowego (art. 80 ordynacji wekslowej) na równi z doręczeniem skargi.

Art. XLVI. Zasiedzenie albo zadawnienie prawa zasądzone w toku procesu lub po ukończeniu tegoż, nie może być podnoszone na niekorzyść tego, któremu dozwolono następnie znowienia procesu o prawo to wiedzonego.

✓ **Art. XLVII.** O ile poniżej inaczej niepostanowiono, nie ma procedura cywilna zastosowania do załatwienia sporów, w których w dniu wejścia w życie procedury cywilnej, obrona została już wniesioną, albo rozprawa w rzeczy głównej już się rozpoczęła; spory takie należy przeprowadzać i rozstrzygać według dotychczas obowiązujących przepisów procesowych.

Do wszystkich innych sporów, które już przed dniem wejścia w życie procedury cywilnej zostały do Sądu wniesione, mają od tego dnia zastosowanie przepisy procedury cywilnej według prawidła, że:

1. rozprawa o przeszkodach spór tamujących, będąca w toku z poczęciem skuteczności procedury cywilnej ma być ukończoną według przepisów procesowych dotychczas obowiązujących, a także i skuteczność orzeczenia w tej mierze zapadłego ma być oznaczoną według tychże przepisów procesowych.

2. cofnięcie pozwu w myśl §. 237 procedury cywilnej może w przypadku pod l. 1 podanym nastąpić jeszcze do rozpoczęcia pierwszej audyencji wyznaczonej do rozprawy w rzeczy głównej.

W sporach oznaczonych w ustępie 2. tracą z dniem wejścia w życie procedury cywilnej swą skuteczność wydane przed tym dniem rezolucye, mocą których nakazano pozwanemu wniesienie obrony a równocześnie przestaje biedz kres do wniesienia obrony wyznaczony. Na wniesiony pozew wyznaczy Sąd procesowy z urzędu audyencyą do ustnej rozprawy.

W szczególności mają postanowienia te znaczenie także w tym przypadku, gdy przepisy procedury cywilnej w myśl artykułu II. tej ustawy wstępują w miejsce innych dotychczas obowiązujących sposobów postępowania.

Art. XLVIII. Jeżeli w postępowaniu nakazowem, wekslowem, lub w sprawach najmu i dzierżawy wyniesioną została skarga, wypowiedzenie lub wniossek na oddanie lub objęcie przedmiotu sporu, wprawdzie przed wejściem

w życie procedury cywilnej, jednak zarzuty przeciw nakazowi zapłaty lub zabezpieczenia, przeciw wypowiedzeniu albo przeciw nakazowi oddania lub objęcia przedmiotu dzierżawnego, zostały wniesione w czasie należytych, ale dopiero po wejściu w życie procedury cywilnej, albo jeżeli rozprawa co do zarzutów pierwiej wczesniej wniesionych w dniu wejścia w życie procedury cywilnej jeszcze się nie rozpoczęła, natenczas w postępowaniu zarzutami temi wywołanem stosować należy przepisy procedury cywilnej.

To samo ma znaczenie dla postępowania wywołanego w postępowaniu upominawczem przez opozycją, jeżeli wierzyciel w skardze wytoczonej ku ściągnięciu jego pretensyi przed wejściem w życie procedury cywilnej zażądał wydania warunkowego nakazu zapłaty, zaś opozycya przeciw nakazowi zapłaty wniesioną została w czasie należytych ale aż po wejściu w życie procedury cywilnej albo rozprawa o pozwie, wywołana opozycją pierwiej w czasie właściwym wniesioną w dniu wejścia w życie procedury cywilnej jeszcze się nie rozpoczęła.

✓ **Art. XLIX.** W sporach, w których w dniu wejścia w życie procedury cywilnej obrona została już wniesioną, albo rozprawa w sprawie głównej już się rozpoczęła, wolno stronom na podstawie obustronnego porozumienia się przy odstępieniu od dotychczasowego postępowania procesowego żądać, by sprawa była rozpoznana i rozstrzygnięta według przepisów procedury cywilnej, i w tym celu w razie zachodzącej potrzeby

odstąpioną do Sądu, który według postanowień nowej normy jurysdykcyjnej jest właściwym.

Takie porozumienie się nie uchyla przerwania zadawnienia uzasadnionego wyniesieniem pozwu.

Art. L. Jeżeli w przypadku artykułu XLVIII i XLIX należałoby według dotychczasowych przepisów procesowych stosować postępowanie sumaryczne albo drobiazgowo, należy sprawę przeprowadzić w miarę odmienności Sądu właściwego według postanowień procedury cywilnej wydanych dla postępowania trybunalskiego lub dla postępowania w Sądach powiatowych. Jeżeli według tego wstąpić ma postępowanie procedury cywilnej dla Sądów powiatowych w miejsce postępowania drobiazgowego, należy prócz tego stosować postanowienia szczególnie §§. 449 do 453 p. c.

Art. LI. Przeciw wyrokom ostatecznym wydanym przed dniem wejścia w życie procedury cywilnej jak i przeciw wyrokom ostatecznym w procesach, które bez względu na poczęcie się mocy obowiązującej procedury cywilnej zostały przeprowadzone i rozstrzygnięte według dotychczasowych przepisów procesowych, odbywa się przywrócenie do stanu pierwotnego według dotychczasowych przepisów procesowych. Natomiast mogą być wyroki takie po wejściu w życie procedury cywilnej w ten sam sposób skargą nieważności zaczepiane (§. 529 p. c.), jak wyroki wydane w myśl przepisów procedury cywilnej.

Art. LII. Wejście w życie procedury cywilnej nie dotyka biegu i czasu trwania kresów ustawowych lub przez Sędziego wyznaczonych do wniesienia pozwu, jak w szczególności do skargi o naruszenie posiadania i do skargi o usprawiedliwienie pronotacji hipotecznej, albo prowizorycznego środka zabezpieczenia, lub do wniesienia zarzutów przeciw nakazowi zapłaty albo zabezpieczenia, przeciw wypowiedzeniu kontraktu najmu i dzierżawy albo przeciw nakazowi oddania lub objęcia przedmiotu najmu.

Art. LIII. Dopuszczalność zaskarzania wyroków rozjemczych wydanych przed wejściem w życie procedury cywilnej, stosuje się do dotychczasowych przepisów ustawowych.

Art. LIV. Postanowienia artykułów XIII—XXVI wchodzi w życie z upływem sześciu miesięcy po obwieszczeniu niniejszej ustawy, a natomiast postanowienia artykułów II, V, XXVIII, XXXI, XXXII, XXXIII, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XLII, XLIII, XLIV, XLV i XLVI aż z wejściem w moc procedury cywilnej.

Art. LV. Wykonanie tej ustawy polecam Ministrowi sprawiedliwości.

O ile ustawa niniejsza¹⁾ inaczej nie stanowi, rzeczą będzie Ministra sprawiedliwości wydać wszelkie rozporządzenia do wprowadzenia i przeprowadzenia niniejszej ustawy i procedury cywilnej potrzebne, a to, o ile one wchodzą w zakres działania innych Ministrów w porozumieniu z tymiż.

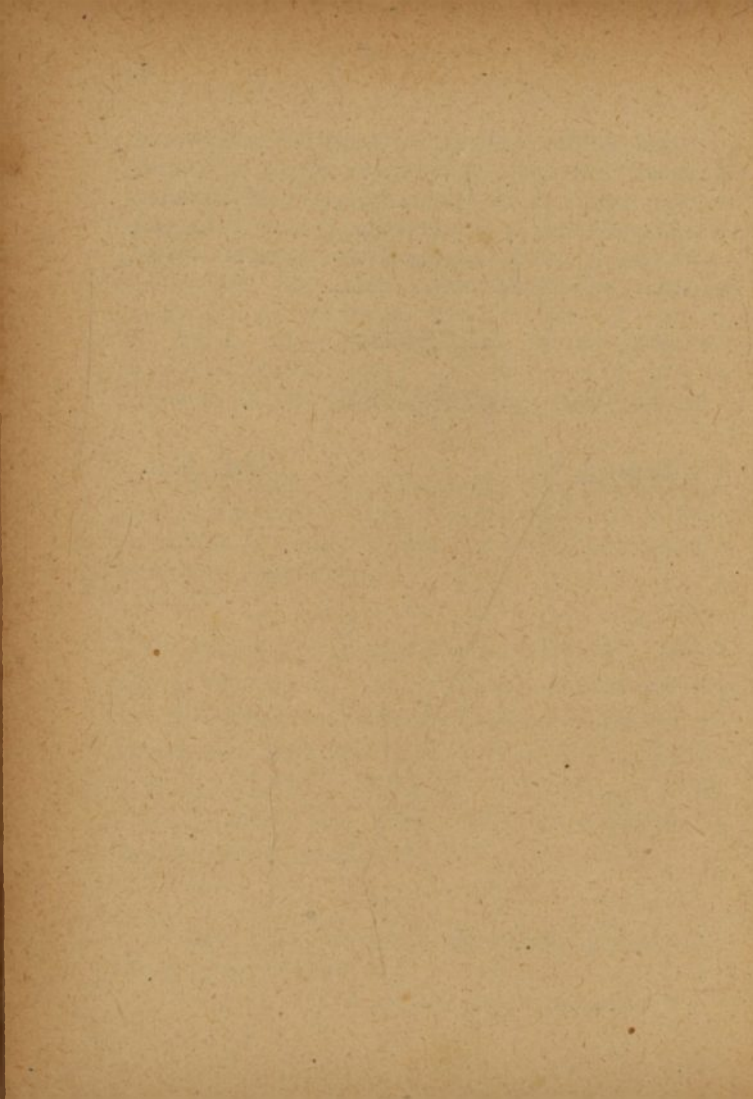
Ischl, dnia 1. Sierpnia 1895.

Franciszek Józef w. r.

Kielmansegg w. r.

Krall w. r.

¹⁾ Ogłoszona w Nrze 112 Dz. n. p.

USTAWA

z dnia 1. Sierpnia 1895*)

o postępowaniu sądowym w sporach cywilnych (Procedura cywilna).

U. r. str. 192. U. k. (Przegląd literatury str. 6—10)
pogląd ogólny na zmiany przez komisję poczynione
str. 10—13.

Literatura: Kabat Maurycy dr.: „O procesie cywilnym“
Lwów 1881. i literatura tamże podana.

Canstein R. dr.: Lehrbuch des oest. Civil-
processrechtes. Berlin 1893.

Ullmann: Das oest. Civilprocessrecht 1887

Balasits August Dr.: Studya nad procesem
cywilnym. Lwów 1886.

Struckmann-Koch: Civilprocessordnung für
das deutsche Reich. 1880.

*) Ogłoszona w Nrze 113 dz. u. p.

Wach A.: Vorträge über die Reichs-Civil-processordnung. Lipsk 1879.

Reincke die deutsche Civilprocessordnung Berlin 1893.

Gertscher A. Dr. Der Processgang vor den Gerichten erster Instanz nach dem Entwurfe der Civilprocessordnung G. Z. 1893.

Co do Królestwa Polskiego (po reformie 1876 r.)

Nowakowski Władysław: Ustawa postępowania sądowo-cywilnego. — Warszawa 1878-1880.

Szymanowski Jan: Wykład kodeksu postępowania cywilnego Warszawa 1866.

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje:

Część pierwsza.

Postanowienia ogólne.

ROZDZIAŁ I.

Strony.

TYTUŁ PIERWSZY.

Zdolność prawowania się.

§. I.

(Por. §. 56 p. c. g.)

Osoba pewna jest o tyle zdolną do samoistnego działania w Sądzie w przymocie strony (zdolność prawo-

wania się), o ile może się samoistnie ważnie zobowiązywać. Istnienie tej zdolności zobowiązania się, potrzeba zastępstwa dla stron, którym zdolności prawowania się nie dostaje, jak i wymóg szczególnego upoważnienia do prowadzenia sporu lub do poszczególnych czynności procesowych, oceniać należy według istniejących postanowień ustawowych, o ile ustawa niniejsza odmiennych nie zawiera zarządzeń.

§. 2.

W szczególności nie potrzebuje małoletni współdziałania swego zastępcy prawnego w sporach, których przedmiotem jest jedynie to, czem wolno mu na mocy §§. 151, 246 i 247 k. c. swobodnie rozporządzać.

§. 3.

Obcokrajowiec, któremu według praw jego kraju brak zdolności prawowania się, ma być w obec Sądów tutejszo krajowych uważany za zdolnego do prawowania się, jeżeli według obowiązujących w kraju postanowień ustawowych posiada zdolność do działania przed Sądem.

§. 4.

Zastępcy prawni takich stron, którym nie dostaje zdolności prawowania się, obowiązani są wykazać dokumentami przy pierwszej czynności procesowej w Sądzie podejmowanej swe upoważnienie do zastępstwa, tudzież upoważnienie szczegółowe do pro-

wadzenia sporu w poszczególnym przypadku jeszcze możliwie potrzebne, o ile tak jedna jak i druga okoliczność nie jest Sądowi notorycznie wiadomą.

Upoważnienie szczegółowe potrzebne do poszczególnej czynności procesowej musi być w taki sam sposób przy podejmowaniu tej czynności procesowej wykazanem.

§. 5.

O ile ustawa niniejsza nie czyni różnicy, należy postanowienia jej o stronach odnosić także do ich prawnych zastępców.

§. 6.

Brak zdolności prawowania się, zastępstwa prawnego, jak i możliwie potrzebnego upoważnienia szczegółowego do prowadzenia procesu należy uwzględnić z urzędu w każdym stanie sporu.

Jeżeli brak ten może być usuniętym, winien Sąd wydać potrzebne ku temu polecenia i oznaczyć z urzędu stósowny kres ku ich wypełnieniu, do bezskutecznego upływu którego zostaje orzeczenie o skutkach prawnych braku w zawieszeniu. Jeżeli jednak ze zwłoką połączone jest niebezpieczeństwo dla strony nie posiadającej zdolności prawowania się, może być takowa, jeszcze przed upływem tego kresu albo osoba występująca jako jej zastępca, dopuszczoną do skutecznienia potrzebnych działań procesowych z zastrzeżeniem usunięcia braku.

Zarządzenia sądowe oznaczone w ustępie 2 nie mogą być zacepione oddzielnym środkiem prawnym. Przedłużenie kresu dozwolonego dla uchylecia braku, jest li wówczas dopuszczalnem, jeżeli uchyleciu braku stoją na przeszkodzie okoliczności, na których usunięcie strona lub jej zastępca wpłynąć nie mogą.

§. 7.

Jeżeli brak zdolności prawowania się, zastępstwa prawnego albo upoważnienia do prowadzenia procesu nie może być usuniętym, lub choćby kres w tym celu udzielony bezskutecznie upłynął, orzeknie Sąd Instancyi pierwszej lub wyższej, u którego właśnie sprawa wisi, wydana w tej mierze uchwałą nieważność postępowania brakiem dotkniętego.

Orzeczenie to nie może nastąpić, jeżeli odnośnie do powodu nieważności sprzeciwia mu się obowiązujące jeszcze rozstrzygnięcie, wydane przez ten sam Sąd lub inny Sąd tutejszokrajowy.

§. 8.

Jeżeli przeciw osobie nie posiadającej zdolności prawowania się, a która nie ma zastępcy prawnego, ma być uskutecznią czynność procesowa, a zwłoka narażałaby na niebezpieczeństwo przeciwnika strony nie posiadającej zdolności procesowej, ustanowi Sąd procesowy na jego wniosek kuratora dla strony do działania przed Sądem niezdolnej.

Kurator obowiązany jest uczestniczyć za stronę tą w postępowaniu sądowym aż do wkroczenia zastępcy prawnego, a jeżeli potrzeba spowodować za pomocą odpowiednich wniosków ustanowienie zastępcy prawnego.

§. 9.

Rozstrzygnięcie wniosku w myśl §. 8 ust. 1. uczynionego, następuje w formie uchwały, a to w przypadku, gdy wniosek nie był uczyniony na rozprawie ustnej, bez uprzedniej ustnej rozprawy. Przed rozstrzygnięciem mogą być jednak rozwinięte wszelkie dochodzenia do wyjaśnienia potrzebne.

W postępowaniu w Trybunałach rozstrzyga wniosek nie uczyniony na rozprawie ustnej przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

To samo ma znaczenie we wszystkich innych przypadkach, w których w myśl postanowień prawa cywilnego albo według ustawy niniejszej ma być w sporach cywilnych przez Sąd procesowy ustanowiony kurator dla strony.

§. 10.

Koszta połączone z ustanowieniem kuratora, jak i koszta wynikające z działalności kuratora, poniesie strona, której procesowa czynność spowodowała ustanowienie, bez ujmy dla pretensyi do zwrotu możliwie jej przysługującej.

TYTUŁ DRUGI.

Literatura: Kabat: „O procesie cywilnym“ str. 173
i dalsze.

Canstein: Streitgenossenschaft und Neben-
intervention 1876.

Uczestnictwo w sporze i interwencya główna.

§. 11.

(Por. §. 56 i p. n. i u. w. r. str. 194.)

Poza przypadkami w innych ustawach szczególnie oznaczonemi może więcej osób w spólnie pozywać lub być pozwanemi (uczestnicy w sporze):

1. jeżeli odnośnie do przedmiotu sporu są w spólności prawnej, albo są z tej samej faktycznej lub prawnej zasady uprawnionemi lub zobowiązanemi,

2. jeżeli przedmiot sporu tworzą roszczenia albo zobowiązania jednorodnjowe, albo w rzeczy głównej na jednorodnej faktycznej albo prawnej zasadzie polegające, a zarazem uzasadnioną jest właściwość Sądu odnośnie do każdego pojedynczego pozwanego.

§. 12.

Dłużnika głównego i ręczyciela można wspólnie pozywać o ile nie sprzeciwia się temu przymiot danej poręki.

§. 13.

Każdy z uczestników sporu jest w procesie w obec swego przeciwnika w tym stopniu samodzielny, iż działania lub opuszczenia jednego z uczestników sporu drugiemu ani pomagają ani szkodzą.

§. 14.

Jeżeli skutek wyroku zapaść mającego, obejmuje z przyczyny właściwości spornego stosunku albo z mocy przepisu ustawowego, wszystkich uczestników sporu, tworzą takowi jednostkę spierającą się. Jeżeli się pojedynczy uczestnicy sporu zaniedbują, rozciąga się skuteczność czynności procesowych uczestników sporu działających także i na nich.

§. 15.

Prawo popierania sporu służy każdemu pojedynczemu uczestnikowi sporu.

Pod przesłankami w §. 14. wymienionemi wzywać należy zawsze do każdej audyencji wyznaczonej na wniosek jednego z uczestników sporu lub przeciwnika, oprócz innych osób interesowanych także wszystkich uczestników sporu i to nawet wówczas, jeżeli opuścili audyencyę poprzednią w tej samej sprawie odbytą.

§. 16.

(Por. §. 61. p. u.)

Kto przypowiada się w całości lub części, do rzeczy albo do prawa, o które toczy się spór między innymi osobami, mocen jest aż do prawomocnego orzeczenia o tym sporze pozywać wspólnie obie strony (interwencya główna) ¹⁾

TYTUŁ TRZECI.

Literatura: Kabat: O procesie str. 165 i n.

Canstein Streitgenossenschaft und Nebenintervention 1876,

Ullmann str. 170 i n.

Schulze Die S. g. Nebenintervention im Civilprocesse 1880.

Szymanowski: Wykład T. I. str. 516 i n.

Janowicz A. O interwencji tak zwanej ubocznej. Warszawa 1882.

Udział trzecich osob w procesie.

Interwencya uboczna.

§. 17.

Kto ma interes prawny w tem, aby w pewnym sporze toczącym się między innymi osobami jedna

¹⁾ Jest to „przypowiadanie się“ statutu litewskiego.

z tych osób zwyciężyła, może po stronie tej do sporu przystąpić (Interwencya uboczna),

Do takiego przystąpienia upoważnione są dalej wszystkie osoby, którym przepisy ustawowe przyznają uprawnienie do interwencji ubocznej.

§. 18.

(Por. §. 63. p. n.)

Interwencya uboczna może nastąpić w każdym stanie procesu aż do prawomocnego orzeczenia o takowym przez doręczenie pisma sporowego obu stronom. Interwenient winien dokładnie wymienić interes, jaki ma we wygraniu procesu przez jedną ze stron spierających się.

O wniosku, uczynionym przez jedną ze stron sporujących na oddalenie interwenienta ubocznego należy orzec w formie uchwały po uprzedniej rozprawie ustnej interwenienta z oponentem. Bieg postępowania głównego przez to się nie wstrzymuje.

Jak długo wnioskowi na oddalenie nie uczyniono prawomocnie zadość, musi być interwenient wciągniętym do postępowania głównego i nie można wykluczyć jego działań procesowych.

Rozstrzygnięcie, mocą którego uznano dopuszczalność interwencji ubocznej, nie może być zaczone odrębnym środkiem prawnym.

§. 19.

Interwenient musi przyjąć spór w tym stanie, w jakim takowy znajduje się w chwili jego przystąpienia. Jest on uprawnionym dla popierania tej strony, z której zwycięstwem łączy się dlań interes prawny (strona główna) wprowadzać środki zaczepne i obronne, ofiarować dowody tudzież podejmować wszelkie inne czynności procesowe. Jego procesowe działania wiążą stronę główną o tyle, o ile niestoją w sprzeczności z jej własnymi czynnościami procesowymi. Za zgodą obu stron spór wiodących może interwenient wejść w spór także i w miejsce tego, do którego przystąpił jako strona.

§. 20.

Jeżeli wyrok, zapadający w procesie ma ze względu na właściwość spornego stosunku prawnego, albo z mocy przepisu ustawowego, skuteczność prawną także pod względem stosunku prawnego interwenienta do przeciwnika strony głównej, służy interwenientowi stanowisko uczestnika sporu (§. 14.)

Zapowiedzenie sporu.

§. 21.

(Por. §. 49—51 n. j. d. i §. 69—73 p. n.)

Kto celem uzasadnienia skutków cywilno prawnych ma trzeciego o sporze zawiadomić, (zapowie-

dzenie sporu), może to sprawić doręczeniem pisma sporowego w którym, należy także w krótkości wymienić przyczynę uwiadomienia i stan sporu, jeżeli takowy już się rozpoczął.

Z takim uwiadomieniem może być połączone wezwanie na przepisach prawa cywilnego oparte do dania zastępstwa w sporze już zawisłym lub dopiero wytoczyć się mającym (interwencya uboczna).

Zapowiedzenie sporu nie uprawnia strony uwiadomionej do żądania przerwania sporu wiszącego, odroczenia kresów lub przełożenia audyencyi do rozprawy wyznaczonej.

Wymienienie poprzednika.

§. 22.

(Por. u. r. str. 198. u. k. str. 22; §. 375. k. c.)

Kto zostaje pozwanym jako posiadacz rzeczy lub prawa rzeczowego, atoli nie chce się wdać w spór ponieważ utrzymuje, iż posiada imieniem trzeciego, winien tegoż (poprzednika) zawezwać zaraz po doręczeniu pozwu, ażeby się na pierwszej w Sądzie procesowym wyznaczonej audyencyi oświadczył co do swego stosunku do przedmiotu sporu lub do roszczenia w skar-podniesionego.

Wezwanie poprzednika i tegoż cytacya dzieje się doręczeniem pisma, sporowego, które ma zawierać uwiadomienie o rozpoczętym sporze potrzebne dla uzasadnienia tego wezwania. Egzemplarz tego pisma, sporowego należy udzielić powodowi jeszcze przed pierwszą audyencyą.

✓ §. 23.

Jeżeli poprzednik uznaje przy audyencyi stosunek przez pozwanego twierdzony. to może za zgodą pozwanego wejść w jego miejsce w spór jako strona. Zgodzenie się powoda jest ku temu jedynie o tyle potrzebnem, o ile tenże podnosi roszczenia, nie dotknięte stosunkiem zastępstwa między poprzednikiem a pozwanym istniejącym.

Skutkiem objęcia procesu przez poprzednika należy pozwanego na jego wniosek uchwałą Sądu procesowego uwolnić od pozwu (§. 241.). Jeżeli zaś przy audyencyi pierwszej nie przychodzi do skutku porozumienie w przedmiocie objęcia procesu przez poprzednika nie może się pozwany dalej wzbraniać od wejścia do sporu.

§. 24.

Jeżeli poprzednik mimo należytego wezwania do pierwszej wyznaczonej audyencyi się nie stawi, twierdzeniu pozwanego zaprzeczy, albo w ogóle żadnego na audyencyi nie wniesie oświadczenia, służy pozwanemu prawc uwolnienia się od skargi za pomocą zaspokojenia roszczenia powoda.

O ile przez to powstaje dla poprzednika pretensya dowynagrodzenia szkody, ocenić należy według prawa cywilnego.

§. 25.

Dołączenie pism w §§. 18, 21 i 22 oznaczonych, zarządza przewodniczący bez uprzedniej uchwały senatu.

TYTUŁ CZWARTY.

Pełnomocnicy.

Literatura: Dzieńdzielewicz. Kwestje stanu adwokackiego w przyszłej procedurze cywil. Przegląd 1895.

§. 26.

(Ob. u. r. str. 199. §§. 74. u. p. u.)

Strony mogą, o ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, przedsiębrać czynności procesowe osobiście albo przez pełnomocników.

Zastępstwo przez pełnomocnika nie wyklucza, nawet w tych przypadkach, w których wskazanem jest zastępstwo przez adwokatów, aby strona w towarzystwie swego pełnomocnika przed Sądem się nie jawiła, i tamże obok tegoż oświadczeń ustnych nie wniosła.

§. 27.

W Trybunałach pierwszej Instancji i we wszystkich Sądach Instancji wyższych muszą strony posiadać zastępstwo adwokackie (proces adwokacki).

Przepis ten nie stósuje się do postępowania pierwszej Instancji w sprawach małżeńskich, tudzież, o ile ustawa niniejsza czego admiennego nie stano-

*) Wyznaczonym

wi, i do czynności procesowych, przedsięwziętych przed Sędzią zawezwanym lub z poruczenia, przed przełożonym Sądu lub przewodniczącym senatu; nie ma on też znaczenia dla oświadczeń i czynności, które mają być uskutecznione w kancelaryi Sądowej.

Upoważnienie do zastępstwa ze strony Prokuratorji Skarbu pozostaje nietknięte także w tych przypadkach, w których nakazanem jest zastępstwo stron przez adwokatów.

§. 28.

Adwokaci, notaryusze, jak i osoby do pełnienia urzędu sędziowskiego uzdolnione, nie potrzebują w razie występowania w sporze w przymiocie strony, zastępstwa adwokackiego, ani winstancyi pierwszej ani we wyższej.

Jeżeli przeciw takiej stronie wyrzeczoną zostanie w czasie trwania procesu kara dyscyplinarna wykreślenia z listy adwokatów, złożenia z urzędu, spensjonowania albo usunięcia ze służby, rzeczą jej będzie ustanowić adwokata dla postępowania dalszego, o ile w takowem nakazanem jest zastępstwo adwokackie. Postępowanie nie ulega z tej przyczyny żadnej przerwie.

§. 29.

O ile zastępstwo adwokackie nie jest poleconem a przedmiot sporu w pieniądzach lub we wartości pieniężnej kwoty pięciuset złotych austr. nie przenosi, można ustanowić pełnomocnikiem każdą osobę wła-

snowną rodzaju mezkiego. W sporach nad pięćset złotych należy w miejscowościach, stanowiących siedzibę dwóch co najmniej adwokatów, dopuszczać w przymiocie pełnomocników tylko adwokatów.

Osób, znanych sędziemu jako pisarzy pokątnych, nie wolno dopuszczać w charakterze pełnomocników ani do rozprawy ani do innych czynności procesowych. Przeciw tej odmowie dopuszczenia nie ma oddzielnego środka prawnego.

§. 30.

(Por. §. 76. p. n.)

Adwokaci, tudzież inni pełnomocnicy obowiązani są przy pierwszej czynności procesowej, przez nich w sporze podejmowanej wykazać swe uppełnomocnienie za pomocą dokumentu (pełnomocnictwa), w pierwopisie lub odpisie wierzytelnym przedłożyć się mającego, który w sądzie może być zatrzymanym.

Jeżeli uppełnomocnienie nastąpiło w formie dokumentu prywatnego, a przeciw prawdziwości tegoż budzą się wątpliwości, może Sąd na wniosek lub z urzędu zarządzić sądowe albo notaryalne uwierzytelnienie podpisu. Postanowienie to nie ma zastosowania, jeżeli występuje jako pełnomocnik adwokat lub notaryusz znany Sądowi i potwierdza prawdziwość podpisu powołaniem się na swą przysięgę. Zarządzenie uwierzytelnienia nie może być zaczepione żadnym środkiem prawnym.

Oświadczenie o udzielonem uppełnomocnieniu może być w Sądach powiatowych przyjęte także do

protokołu sądowego, jeżeli strona na audyencji w sporze wyznaczonej jawi się w Sądzie osobiście wraz z pełnomocnikiem.

§. 31.

(Ob. u. r. str. 200; §. 77. p. n.)

Pełnomocnictwo udzielone adwokatowi do prowadzenia procesu (pełnomocnictwo procesowe) upoważnia z mocy ustawy:

1) do wniesienia i przyjęcia pozwu i do wszelkich czynności procesowych dotyczących się sporu, łącznie z temi, które wywołane zostają skargą wzajemną, znowieniem postępowania, wnioskiem na zarządzenia tymczasowe albo powodztwem zasłem w myśl §. 16;

2) do zawierania ugód względem przedmiotu sporu, do uznawania roszczeń przez przeciwnika podnoszonych, jak i do zrzekania się roszczeń podnoszonych przez stronę, która pełnomocnictwo udzieliła;

3) do wdrażania egzekucyi przeciw przeciwnikowi procesowemu, do podejmowania wszelkich w postępowaniu wykonawczem ¹⁾ po stronie egzekwenta zdarzających się czynności, tudzież do wyjednywania postępowania ubezpieczającego;

4) do przyjmowania kosztów procesowych które przeciwnik w sporze uiścić ma.

Adwokat mocen jest przenieść udzielone mu pełnomocnictwo względem poszczególnych aktów lub

¹⁾ egzekucyjnem.

działów postępowania na drugiego adwokata, może dalej dać się zastąpić przy rozprawach, dla których ustawa interwencją adwokata przepisuje, przez kandydata adwokatury który u niego pracuje a do substytucyi jest upoważnionym, i na podstawie swego pełnomocnictwa procesowego ustanowić także innych zastępców do działań procesowych, do których podjęcia nie jest zastępstwo adwokackie nakazanem.

Zdolnymi do substytucyi są kandydaci adwokatury oznaczeni w §. 15. ordynacyi adwokackiej, jeśli złożyli już ze skutkiem egzamin adwokacki a niezawieszono przeciw nim jednej z kar dyscyplinarnych w §. 12. lit. c, ustawy zd. 1. kwietnia 1872 Nr. 40. dz. u. p. naprowadzonych. Wymóg złożenia egzaminu adwokackiego może być przez Wydział Izby adwokatów za zgodą Sądu krajowego wyższego z powodów uwzględnienia godnych na żądanie adwokata opuszczony takim kandydatom adwokatury u niego zajętem, którzy w uniwersytecie krajowym uzyskali stopień doktora praw i mogą się wykazać praktyką sądową trybunalską co najmniej jednoroczną cywilną i karną i dwuletnią praktyką u adwokata lub w prokuratoryi skarbu. Opuszczenie egzaminu adwokackiego ma jednak znaczenie tylko na czas czynności kandydata adwokackiego u tego adwokata, na którego żądanie zostało dozwolonem.

§. 32.

(Por. §. 79. p. n.)

Ograniczenie ustawowego rozmiaru pełnomocnictwa procesowego, ma wobec przeciwnika procesowego

i w tym przypadku, gdy je w dokumencie wyrażono, skutek prawny li o tyle, o ile ograniczenie odnosi się do upoważnień oznaczonych w §. 31, l. 2 i 3, i przeciwnikowi oddzielnie zostało oznajmione.

§. 33.

Osobom nie będącym adwokatami, może strona albo pełnomocnictwo procesowe udzielić, albo może je także uppełnomocnić li dla poszczególnych oznaczonych działań procesowych.

Rozmiar, skutek i czas trwania pełnomocnictwa procesowego, należy oceniać według postanowień niniejszej ustawy, zaś rozmiar, skutek i czas trwania pełnomocnictwa do poszczególnych działań procesowych, według osnowy tego pełnomocnictwa i podług przepisów prawa cywilnego, o ile poniżej inaczej nie postanowiono.

§. 34.

(Por. §. 81. p. n.)

Działania procesowe podjęte przez pełnomocnika na podstawie pełnomocnictwa procesowego mają w stosunku do strony przeciwnej ten sam skutek, jak gdyby je była strona sama podjęła. Odnosnie do przyznań i innych oświadczeń faktycznych ma to jednak tylko o tyle znaczenie, o ile takowe przez stronę równocześnie się jawiącą nie zostały niezwłocznie odwołane lub sprostowane.

✓
§. 35.

(Por. §. 82. p. n.)

Pełnomocnictwa procesowego nie znosi ani śmierć pełnomocodawcy ani zmiana pod względem jego zdolności procesowej lub jego zastępstwa ustawowego.

Atoli następcy prawni pełnomocodawcy, zastępca ustawowy ustanowiony dla strony, która utraciła zdolność prawną, tudzież nowy zastępca ustawowy strony wstępującej w miejsce dotychczasowego zastępcy prawnego, mogą każdocześnie odwołać pełnomocnictwo procesowe.

✓
§. 36.

(Por. §. 83. p. n.)

Zniesienie pełnomocnictwa do prowadzenia procesu lub podejmowania poszczególnych działań procesowych spowodowane odwołaniem lub wypowiedzeniem, osiągnie dopiero wówczas skuteczność prawną w obec przeciwnika procesowego, jeśli mu strona oznajmiła wygaśnięcie pełnomocnictwa, zaś w sprawach wymagających zastępstwa adwokackiego, ustanowienie innego adwokata. Oznajmienie to należy skutecznie doręczyć pismem sporowemu. W przedmiocie tego doręczenia obowiązuje przepis §. 25.

Po wypowiedzeniu pełnomocnictwa pozostaje jeszcze pełnomocnik przez dni 14 uprawnionym

i obowiązany do działania za pełnomocodawcę, o ile to jest potrzebnem, aby tegoż od niekorzyści prawnych ochronić.

§. 37.

(Por. §. 84 p. n.)

Sąd obowiązany jest uwzględniać brak pełnomocnictwa z urzędu w każdym stanie sporu.

Pisma powódcze i obronne wniesione w procesie adwokackim, nie zawierające wykazania ustanowienia adwokata, odrzuci przewodniczący senatu, któremu sprawa została przydzieloną, jeśli strona nie ustanowi w kresie, który przewodniczący oznaczy adwokata, i tegoż sądowi przy przedłożeniu pełnomocnictwa nie wymieni. Przedłużenie tego kresu jest niedopuszczalnem.

§. 38.

(Por. §. 85. p. n.)

Kto nie mogąc wykazać zaszłego upełnomocnienia, chce działać za stronę, dla uskutecznienia pojedynczych naglących czynności procesowych, może być według uzuania Sądu dopuszczonym tymczasowo jako pełnomocnik bądź to za uprzedniem daniem zabezpieczenia dla kosztów i szkód, bądź to i bez takiego ubezpieczenia.

Równocześnie winien Sąd zażądać dodatkowego przedłożenia pełnomocnictwa uprawniającego do o-
wych działań procesowych, albo dostarczenia zatwier-
dzenia strony, i aż do upływu wyznaczonego ku te-
mu kresu, wstrzymać wydać się mające rozstrzygnię-
cie lub zarządzenie. Po bezskutecznym upływie kresu
należy postąpić bez względu na pomienione wkrocze-
nie; dla przeciwnika powstaje pretensya do zwrotu
kosztów i szkód spowodowanych tymczasowem dopu-
szczeniem.

Z wyjątkiem uchwały co do zwrotu kosztów
szkód, nie można zaczepiać oddzielnym śrokiem pra-
wnym uchwał sądowych zapadających w myśl poprze-
dzających ustępów.

§. 39.

O ile ustawa ta nie czyni różnicy odnosić na-
leży jej postanowienia o stronach także i do pełno-
mocników tychże.

TYTUŁ PIĄTY.

Koszta procesowe.

§. 40.

Ob. u. r. str. 203. §. 529. p. c. g. §. 87. i d. p. n.

Każda strona obowiązana jest opędzać w pierwszym rzędzie sama koszta spowodowane jej czynnościami procesowymi. Koszta takich czynności sądowych, które obie strony wspólnie spowodowały, albo które sąd podjął w interesie obu stron na wniosek albo z urzędu, ponosić mają obie strony pospołu.

Wjakiej mierze służy stronom pretensya do zwrotu łożonych przez nie kosztów, należy oceniać, o ile ustawa niniejsza odrębnych nie zawiera zarządzeń, według postanowień tego tytułu.

§. 41.

(Por. §. 87. p. n.)

Strona w sporze całkowicie ulegająca, zwrócić ma swemu przeciwnikowi, jak i przystępującemu po tegoż stronie interwientowi ubocznemu wszelkie koszta prowadzeniem procesu spowodowane, dla odpowiedniego celowi powództwa prawnego lub obrony prawnej konieczne. Jakie koszta uważać wypada za konieczne, oznaczy Sąd ustalając wysokość kosztów bez dopuszczania postępowania dowodowego według swego

uznania opartego na starannem uwzględnieniu wszelkich okoliczności.

O ile miara wynagrodzenia adwokata albo w ogóle wysokość kosztów uregulowaną jest przez taryfy, nastąpi ustalenie kwoty kosztów podług tych taryf.

Przepisy ustępu pierwszego mają w szczególności znaczenie także i co do kosztów wywołanych przywezwaniem adwokata, który nie mieszka w siedzibie Sądu procesowego lub Sędziego zawezwanego. Koszta spowodowane przywezwaniem kilku adwokatów dla strony tej samej, należy w każdym przypadku li o tyle zwrócić, o ile nie przenoszą kosztów wezwania jednego adwokata, lub o ile zmiana w osobie adwokata musiała nastąpić.

§. 42.

Przy ustalaniu kosztów procesowych nie może strona ani interwenient uboczny żądać wynagrodzenia za swe trudy osobiste. Jeżeli ich osobiste jawienie się w Sądzie było koniecznem, a w szczególności, jeśli w postępowaniu powiatowo-sądowem jawi się strona bez pełnomocnika, należy powrócić szkodę przez stratę czasu możliwie powstałą jak i wydatki podrózne.

Jeśli stronę zastępują pełnomocnicy nie należący do stanu adwokatów lub notaryuszy, należy przeciwnika upadającego w sporze pociągnąć li do zwrotu należności stemplowych i innych opłat publicznych tudzież wydatków koniecznych w gotowiznie

wywołanych prowadzeniem procesu. Postanowienie to nie ma ale znaczenia dla roszczeń do zwrotu kosztów ze strony osób zastępowanych przez Prokuratorę Skarbu,

§. 43.

(Por. §. 88. p. n.)

Jeśli każda ze stron częścią zwycięża, częścią ulega, należy koszta obopólnie znieść lub stosunkowo podzielić. Część do zwrotu przypadającą można oznaczyć liczbowo albo w stosunku do całości.

Wszakże i przy tego rodzaju wyniku sporu mocen jest Sąd nałożyć na jedną stronę całkowity zwrot kosztów dla przeciwnika i tegoż ubocznego interwenienta wynikłych, jeśli przeciwnik uległ tylko co do stosunkowo nieznaczej części swej pretensyi, dochodzenie której nadto odrębnych nie sprawiło kosztów, albo jeśli kwota roszczenia przezeń podniesionego, zawisła jest od ustalenia przez uznanie sędziowskie, od wypośredkowania przez znawców albo od wzajemnego obliczenia się.

§. 44.

Jeżeli twierdzenia faktyczne lub środki dowodowe podnoszone są wśród okoliczności, z których Sąd dochodzi do przekonania, iż strona mogła takowe wcześniej podnieść, i jeżeli przez dopuszczenie takiego podniesienia zwlecze się załatwienie sporu, mo-

że Sąd na wniosek lub z urzędu na stronę, która z takim podniesieniem wystąpiła, nawet w przypadku zwyciężenia w sporze, nałożyć całkowity lub częściowy zwrot kosztów procesowych.

Ma to w szczególności znaczenie dla przytoczeń i ofiarowań dowodów, które było należało umieścić już w piśmie przygotowawczem przez stronę zwycięską podanem, a których późniejsze wprowadzenie sprawiło zwłokę w rozprawie lub załatwieniu sporu..

§. 45.

(Por. §. 89. p. n.)

Jeżeli pozwany nie dał postępowaniem swem powodu do skargi a roszczenie w pozwie podniesione niezwłocznie na pierwszej audyencji uznał, poniesie powód kosztą procesowe. Ma on też zwrócić pozwanemu kosztą sprawione wdrożeniem postępowania sądowego.

§. 46.

(Por. §. 95. p. n.)

Jeżeli strona do zwrotu kosztów zobowiązana składa się z kilku osób w sprawie głównej solidarnie nieodpowiadających, nałoży się na nich zwrot kosztów licząc podług ilości głów. Jeżeli atoli co do uczestniczenia w sporze znaczna zachodzi różnica, oznaczy Sąd udziały zwrotne w stosunku do tego uczestniczenia.

O ile strony do zwrotu kosztów zobowiązane mają odpowiadać w rzeczy głównej w myśl przepisów prawa cywilnego solidarnie, rozciąga się odpowiedzialność ta także na koszty procesowe przeciwnikowi przyznane.

Za koszty urosłe skutkiem poszczególnych działań procesowych, podjętych przez pojedynczych uczestników, nie odpowiada reszta uczestników.

§. 47.

(Por. §. 93. p. n.)

Koszta zawartej ugody uważać należy, o ile inna nie stanęła umowa, jako wzajemnie zniesione. To samo ma znaczenie odnośnie do kosztów sporu ugodą załatwionego, o ile zwrot takowych nie został już prawomocnie na jedną ze stron nałożony.

Jeśli pertraktacje ugodowe nie odniosą skutku, tedy zobowiązanie do zwrotu kosztów z takowemi połączonych zawisłem jest od orzeczenia w sprawie głównej.

§. 48.

Jeżeli w toku postępowania zajdą zdarzenia, które dla jednej ze stron wywołują koszty li skutkiem zawinienia przeciwnika lub dla przypadku, który temu ostatniemu się wydarzył, mocen jest Sąd przyznać onejże na wniosek lub z urzędu zwrot tych kosztów niezawisłe od wyniku sporu.

Strona, której zwrot takich kosztów już w toku sporu przyznano, niema obowiązku zwrócenia tychże nawet i w tym przypadku, gdy w sprawie głównej skazaną będzie na zwrot kosztów sądowych.

§. 49.

Sąd mocen jest nałożyć na ustawowych zastępców, adwokatów i innych pełnomocników, na wnioski lub z urzędu ponoszenie lub zwrócenie takich kosztów, które swem znacznem zawinieniem spowodowali.

Ma to także w szczególności znaczenie co do nadwyżki kosztów sprawionych znacznem zawinieniem albo przez wciągnięcie do pism sporowych przytoczeń do rzeczy nienależących albo przez zbyteczne rozwickłości w pismach sporowych.

O ile rozstrzygnięcie nie zostało objęte wyrokiem w rzeczy głównej, nastąpić ma w formie uchwały. Przed orzeczeniem należy wysłuchać interesowanego zastępcę lub pełnomocnika. Uchwała wykonalną jest po prawomocności na majątku tych osób.

§. 50.

Postanowienia §. 40 do 49 są miarodawczemi i dla postępowania w przypadkach założenia środka prawnego¹⁾ oraz dla orzeczeń, które przez Sądy drugiej i trzeciej instancyi mają być wydane w prze-

¹⁾ Postępowania odwoławczego.

dmiecie kosztów postępowania odwoławczego, jak i w przypadku zmiany rozstrzygnięcia niższosądowego, względem kosztów całego uprzedniego postępowania. Okoliczność, iż strona ma za sobą orzeczenia niższych instancji, nie jest miarodawczą w kwestyi zwrotu kosztów.

§. 51.

Jeżeli postępowanie zostało skutkiem założenia środka prawnego albo z urzędu zniesione albo te goż nieważność wyrzeczoną, i jeśli zarazem jednej ze stron można przypisać winę, iż postępowanie pomimo istniejącej przyczyny zniesienia lub nieważności zostało wdrożone albo dalej prowadzone, albo jeśli przyczyna zniesienia leży w zawinieniu jednej ze stron samych, można na stronę tą na wniosek albo z urzędu nałożyć zwrot kosztów postępowania zniesionego, jak i ewentualnego postępowania odwoławczego.

O ile niezwrócenie uwagi na istniejącą przyczynę zniesienia albo nieważności polega na oczywistej znacznej przewinie Sądu, albo oczywista znaczna przewina Sądu wywołała zniesienie postępowania, można na wniosek albo z urzędu nałożyć na Sąd zwrot kosztów zniesionego postępowania jak i ewentualnego postępowania odwoławczego.

Po za temi przypadkami należy koszta obopólnie znieść.

✓ §. 52.

W każdym wyroku i w uchwałach, które spór w instancji zupełnie załatwiają, należy też rozstrzygnąć o obowiązku zwrotu kosztów. W innych uchwałach można o zwrocie kosztów li o tyle orzekać, o ile obowiązek zwrotu jest niezawisłym od wyniku sprawy głównej.

Jeżeli Sąd przy wydawaniu wyroku częściowego nie może odnośnie do roszczenia wyrokiem rozstrzygniętego lub roszczenia częściowego rozstrzygnąć równocześnie o kosztach, należy we wyroku wyrzec, o ile rozstrzygnięcie takie zastrzega się jeszcze wyrokowi dalszemu.

O obowiązku zwrotu kosztów rozstrzygnąć należy i bez odnośnego wniosku stron, jeżeli tylko spis kosztów w czasie należytych został przedłożony (§. 54).

§. 53.

Równocześnie z rozstrzygnięciem o obowiązku zwrotu kosztów winien Sąd, o ile koszty nie zostały obopólnie zniesione, ustalić kwotę kosztów zwrócić się mających.

Przy ustnem ogłoszeniu wyroku albo uchwały wyrzekającej obowiązek zwrotu kosztów, można we wszystkich przypadkach, w których wyrok lub uchwała ma być jeszcze piśmiennie wygotowaną, zastrzedz ustalenie kwoty kosztów dla tego piśmiennego wygotowania.

§. 54.

Strona domagająca się zwrotu kosztów, jest obowiązana pod zagrożeniem utraty pretensyi do zwrotu, przedłożyć Sądowi wykaz kosztów wraz z poświadczeniami dla uwierzytelnienia pozycyi i podań tego spisu możliwie potrzebnemi przed zamknięciem rozprawy poprzedzającej, bezpośrednio rozstrzygnięcie o roszczeniach co dokosztów (§. 52), jeśli zaś powzięcie uchwały ma nastąpić bez uprzedniej rozprawy, przy przesłuchaniu onej, lub równocześnie z wnioskiem pod uchwałę poddać się mającym.

§. 55.

Rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w wyroku Sądu procesowego pierwszej instancyi albo Sądu apelacyjnego, może być bez równoczesnego zaczepienia rozstrzygnięcia w rzeczy głównej zapadającego li przez rekurs zaskarzone.

TYTUŁ SZÓSTY.

Danie zabezpieczenia.*Sposób zabezpieczenia.*

Literatura: Krzyżanowski. Zasady etc. str. 396.

§. 56.

(Por. §. 101 p. n)

Ustanowienie zabezpieczenia, jakie ma być dane w myśl postanowień niniejszej ustawy, dzieje się o ile strony inaczej się nie ułożą, przez skład sądowy gotowizny lub tutejszokrajowych papierów wartościowych, nadających się w myśl istniejących w tej mierze przepisów do lokacyi pieniędzy małoletnich, a tylko w braku takich przez skład sądowy innych tutejszokrajowych na giełdzie notowanych papierów wartościowych, dających według uznania sędziowskiego dostateczne ubezpieczenie. Papiery wartościowe nie mogą być takimi, które wyszły z obiegu i muszą być zaopatrzone w bieżące arkusze kuponowe lub dywidendy i talony. Należy je obliczać według kursu dnia składu.

Podług uznania Sądu mogą być w szczególności dla dania ubezpieczenia dopuszczone książeczki wkładkowe jednej z krajowych kas oszczędności, albo kasy zaliczkowej rolniczej lub innej, w kraju istniejącej. Ubezpieczenie przez danie hipoteki przedsta-

wiającej ustawowe bezpieczeństwo na gruncie w kraju położonym, albo przez rękojemców wypłacalnych, którzy posiadają w kraju swój Sąd powszechny może Sędzia dopuścić, jeśli osoba obowiązana do dania zabezpieczenia innego rodzaju bezpieczeństwa wcale dostarczyć nie zdoła lub tylko z trudnością.

Skład sądowy wytwarza na przedmiocie takowego prawo zastawu dla pretensyi, odnośnie do której zabezpieczenie następuje.

Danie zabezpieczenia dla kosztów procesowych.

§. 57.

(Por. §. 102 p. n.)

Jeśli cudzoziemcy występują jako powodowie w Sądzie położonym na obszarze mocy obowiązującej niniejszej ustawy, obowiązani są dać pozwanemu na jego żądanie zabezpieczenie dla kosztów procesowych, o ile traktatami państwowými inaczej nie postanowiono.

Takie zobowiązanie do zabezpieczenia niema jednak miejsca:

1. Jeżeli według ustaw państwa, którego powód jest poddanym, obywatele austriaccy również nie mają obowiązku zabezpieczania kosztów sporowych ;

2. jeżeli powód posiada na obszarze mocy obowiązującej niniejszej ustawy majątek wystarczający

na pokrycie kosztów procesowych w nieruchomościach lub pretensjach na dobrach takich hipotecznie ubezpieczonych;

3. przy pozwach w sporach małżeńskich ;

4. przy pozwach w postępowaniu nakazowym i wekslowem, przy skargach wzajemnych, jak i przy skargach wyniesionych skutkiem publicznego sądowego wezwania.

O ile wypłynie wątpliwość w przedmiocie ustawodawstwa, urządzeń lub zachowywania się państwa, którego powód jest poddanym, należy w tej mierze zasięgnąć oświadczenie Ministra sprawiedliwości. Takowe jest dla Sądu obowiązującym.

§. 58.

(Por. §. 103. p. n.)

Pozwany może i wówczas żądać ubezpieczenia, jeśli powód w toku sporu traci przymiot krajowca, albo odpada warunek pod którym codziemie wolnym był od dania ubezpieczenia, a nie pozostaje niezaprzeczoną taka część podniesionego roszczenia, któraby na pokrycie wystarczała.

§. 59.

(Por. §. 539 p. c.)

Z wyjątkiem obu przypadków §, 58 musi być wniosek na ubezpieczenie kosztów procesowych pod

rygorem wykluczenia, uczyniony na pierwszej audyencji i przed wdaniem się w rzecz główną.

We wniosku należy zawsze wymienić wysokość sumy ubezpieczenia. O wniosku orzeka się uchwałą.

§. 60.

(Por. §. 103. p. n.)

Jeśli się uwzględni wniosek, należy zarazem oznaczyć kwotę ubezpieczenia i kres, w którym kwota ta ma być sądownie złożoną, albo niemożność złożenia przez powoda przysięgą stwierdzoną.

Przy oznaczeniu wysokości sumy ubezpieczenia, należy wziąć w rachubę koszty, które pozwany prawdopodobnie dla swej obrony ponieść będzie zmuszony, nie zaś także koszty urastające z powodu ewentualnej skargi wzajemnej. Celem stwierdzenia przysięgą swej niemożności złożenia sumy ubezpieczenia, winien powód w Sądzie procesowym upraszać w ciągu pozostawionego mu w tym celu kresu o wyznaczenie audyencji. Złożenie przysięgi może nastąpić w Sądzie, miejsca zamieszkania lub pobytu powoda.

W wygotowaniu piśmiennej uchwały powodowi doreczyć się mającej, należy mu oznajmić, iż w przypadku bezowocnego upływu kresu w ustępie 1 wspomnianego, Sąd na wniosek pozwanego uzna skargę za cofniętą, albo jeśli wniosek uczyniony został w toku postępowania odwoławczego (§. 58) uważano by środek prawny przez powoda założony za cofnięty.

Obie ewentualności następują w formie uchwały; przed powzięciem uchwały należy zarządzić powzięciem uchwały należy zarządzić przesłuchanie powoda ustne lub piśmienne.

§. 61.

Jeżeli wniosek ubezpieczenia kosztów procesowych zostanie uczyniony w czasie należytych, nie ma pozwany aż do rozstrzygnięcia onegoż obowiązku do dalszego prowadzenia postępowania w rzeczy głównej.

Jeżeli wniosek zostanie odrzuconym, może Sąd zarządzić dalszy przewód tego postępowania, bez konieczności wyczekiwania prawomocności uchwały odmownej. Przeciw temu zarządzeniu niema rekursu.

§. 62.

Po złożeniu sumy ubezpieczenia w czasie należytych albo wykonaniu przysięgi należy na wniosek strony kontynuować postępowanie w rzeczy głównej.

Jeżeli dane ubezpieczenie okaże się w toku sporu niedostatecznym, może pozwany uczynić wniosek na uzupełnienie takowego, o ile część podniesionego roszczenia dla pokrycia wystarczająca nie jest niezaprzeczoną. Wniosek taki nie ma mocy wstrzymującej; uchwała zarządzająca uzupełnienie zabezpieczenia, jak skoro stanie się prawomocną, może być wykonaną.

TYTUŁ SIÓDMY.

Prawo ubogich.

§. 63.

(Ob. u. r. str. 209. Por. §. 106. p. n.)

Kto bez narażenia niezbędnego utrzymania potrzebnego dlań i dla jego rodziny nie może opędzać kosztów prowadzenia procesu, może dla takowego uzyskać udzielenie prawa ubogich.

Cudzoziemcom udziela się prawo to li pod warunkiem wzajemności. Jeśli zachowywanie wzajemności jest wątpliwem, należy zasięgnąć oświadczenia Ministra sprawiedliwości. Takowe jest dla Sądu obowiązującym.

§. 64.

Przez dozwoleńie prawa ubogich otrzymuje strona dla pewnego procesu :

1. uwolnienie tymczasowe od stempli i innych należności państwowych, z powodu procesu uijścić się mających ;

2, uwolnienie od dania ubezpieczenia dla kosztów procesowych ;

3. o ile w sprawie nakazanem jest zastępstwo adwokackie, prawo żądania, aby dla ochrony na razie bezpłatnej jej praw ustanowiono adwokata ;

4. Jeżeli w sprawie, dla której ustawa nie wymaga zastępstwa adwokackiego, musi być wniesioną skarga po za miejscem zamieszkania lub pobytu stałego strony ubogiej, upoważnienie do wniesienia protokolarnie pozwu w sądzie powiatowym swej siedziby lub pobytu stałego, tudzież prawo żądania, aby protokół ten przesłano sądowi procesowemu, by tenże ustanowił dla strony ubogiej zastępcę celem bezpłatnego strzeżenia jej praw na rozprawie ustnej; zastępstwo to poruczać należy urzędnikom prokuratoryi Państwa lub Sądu.

5. Uwolnienie tymczasowe od zapłaty należności delegowanych urzędników sądowych i służ, należności organów wykonawczych, świadków i znawców, kosztów wygotowania sądowego odpisów protokołów lub załączek jak i napisów, kosztów potrzebnych obwieszczeń, a w końcu wydatków koniecznych w gotówce poniesionych ze strony ustawowych przez Sąd procesowy ustanowionych zastępców, albo ze strony adwokata lub zastępcy stronie ubogiej przydanego. Należności te i wydatki pokrywa tymczasowo Skarb Państwa.

§. 65.

(Por. §. 109. p. n.)

Prośbę o udzielenie prawa ubogich należy wnieść piśmiennie lub do protokołu we właściwym Sądzie procesowym pierwszej Instancyi. Jeśli strona uboga nie ma swej siedziby lub stałego pobytu w okręgu Sądu procesowego, może prośbę o udzielenie prawa ubogich

wnieść do protokołu w Sądzie powiatowym swego zamieszkania lub pobytu stałego.

W prośbie należy oznaczyć sprawę, dla której ma być prawo ubogich udzielonem. Należy zarazem dostarczyć świadectwa względem stosunków majątkowych strony, która ma otrzymać prawo ubogich. W świadectwie musi być podany dochód pobierany przez stronę ze swego zarobku lub z innych źródeł, oraz, z wymienieniem osób możliwie na utrzymaniu strony zostających, stwierdzona wyraźnie jej niemożność opłacania kosztów procesowych (§. 63. ustęp 1).

Świadectwo wystawia naczelnictwo tej gminy, w której strona podówczas zamieszkuje lub przebywa, i takowe wymaga, o ile nie rozchodzi się o gminy posiadające własne statuta potwierdzenia przez państwową polityczną władzę powiatową. Przepisy bliższe o postępowaniu przy wygotowywaniu i potwierdzaniu takich świadectw mają być wydane drogą rozporządzenia.

Pupilom może świadectwo to wystawić także władza opiekuńcza.

§. 66.

Ażali należy przydać adwokata stronie o udzielenie prawa ubogich proszącej, o tem będzie orzekać również Sąd procesowy pierwszej instancyi. Do rozstrzygnięcia tego jest on i wówczas powołanym, jeśli powód do ustanowienia adwokata z przyczyny konieczności postępowania odwoławczego albo z innych

przyczyn okaże się dopiero po udzieleniu prawa ubogich.

Wyznaczenie adwokata uskutecznia powołany ku temu Wydział Izby adwokatów.

§. 67.

Jeśli w toku sporu zajdzie potrzeba uskutecznienia czynności procesowych wymagających w współdziałania adwokata poza okrągiem Trybunału pierwszej Instancji, w którym adwokat dla strony ubogiej ustanowiony mieszka, winien Wydział właściwej w tych stosunkach Izby adwokatów na wniosek owego adwokata albo na żądanie strony ubogiej ustanowić adwokata zamieszkałego w okręgu Trybunału pierwszej instancji, w którym czynność procesowa ma być uskutecznią.

§. 68.

Śmierć strony, której udzielono prawo ubogich, jak i zmiany w stosunkach majątkowych strony, któremi warunki pierwotnego udzielenia prawa ubogich następnie zostaną uchylone, wywołują zgaśnięcie prawa ubogich. W przypadku ostatnim orzeknie Sąd procesowy pierwszej Instancji w formie uchwały wydanej z urzędu lub na wniosek, zgaśnięcie prawa ubogich.

Prawo ubogich należy stronie odjąć uchwałą Sądu procesowego pierwszej instancji na wniosek albo z urzędu, jak skoro się okaże, iż warunki przy-

jęte przy dozwoleniu prawa ubogich jako istniejące, już wówczas nie zachodziły.

§. 69.

Przeciw stronom które udzielenie prawa ubogich wyłudziły za pomocą podań kłamliwych, zawiesić należy karę za swawolę.

Kto w świadectwie oznaczonym w §. 65. czyni świadomie nieprawdziwe podania albo rzecz nieprawdziwą świadomie jako prawdziwą potwierdza, odpowiada, jeśli prawo ubogich udzielono za kwoty, od których spłacenia strona była na razie uwolnioną, za kosztą ewentualnego zastępstwa adwokackiego i za wszelką inną zrządzoną szkodę.

§. 70.

Jeżeli nakłada się zwrot kosztów procesowych na przeciwnika strony ubogiej, można kosztą oznaczone w §. 64 l. 1 i 5, od których uiszczenia strona uboga została tymczasowo uwolnioną, jak i należytości i wydatki adwokata dla strony ubogiej ustanowionego ściągnąć bezpośrednio od przeciwnika.

Zarzuty płynące ze stosunków prawnych między stroną ubogą a jej przeciwnikiem mogą być przy tem adwokatowi tylko o tyle przeciwstawione, o ile chodzi o zaliczenie kosztów, których zwrot nałożono na stronę ubogą w tymże sporze na rzecz przeciwnika.

✓ §. 71.

(Por. §. 112 p. n.)

Jeśli istnieją warunki dla następnego odjęcia prawa ubogich, należy stronę w prawo ubogich zapatrzoną na wniosek osoby interesowanej pociągnąć do dodatkowej zapłaty tych kwot, od pokrycia których była na razie na mocy prawa ubogich uwolniona. W miarę stosunków majątkowych strony ubogiej, można na nią nałożyć li częściową zapłatę dodatkową,

Przy tego rodzaju zobowiązaniu do zapłaty dodatkowej, należy nałożyć na stronę przedewszystkiem zwrot wydatków w gotowiznie obciążających kasę państwową w myśl §. 64 l. 5, następnie pokrycie należności adwokackich, a w końcu zapłacenie stempli i należności.

Uchwała zapadająca w myśl ustępu pierwszego może być po zaistnieniu prawomocności wykonaną na majątku osoby do zapłaty dodatkowej zobowiązanej.

§. 72.

(Por. §. 117 p. n.)

W przypadkach oznaczonych w §. 65, 66, 68 i 71 należy uczynione wnioski rozstrzygać bez uprzedniej ustnej rozprawy. Sąd mocen jest zasięgnąć z urzędu wyjaśnień, jakie możliwie za potrzebno uzna.

Orzeczenie którem jednej ze stron udzielono prawo ubogich, jak i rozstrzygnięcie, iż dla strony

ubogiej należy ustanowić adwokata, nie może być przez środek prawny zaczeptionem.

Dla czynności które w myśl przepisu tego tytułu w Sądzie mają być podjęte, nie potrzebują strony zastępstwa adwokackiego także i w tym przypadku, jeśli Sądem procesowym jest Trybunał pierwszej Instancji.

§. 73.

Wniesienie prośby o udzielenie prawa ubogich, jak i uczynienie innego wniosku dopuszczalnego w myśl postanowień tego tytułu nie uprawnia żadnej ze stron do odmówienia wdania się w spór albo do kontynuowania rozprawy lub do żądania odroczenia kresów albo do przełożenia audyencji.

W postępowaniu trybunalskiem wszakże, nie może być z powodu niewniesienia w czasie należytym odpowiedzi na pozew, ani z przyczyny, iż uboga strona pozwana przy pierwszej audyencji do rozprawy ustnej wyznaczonej bez adwokata się jawi, wydanym wyrok z przyczyny zaniedbania przeciw stronie ubogiej, jeśli wniesiona przez taką zaraz po doręczeniu pozwu prośba o udzielenie prawa ubogich, nie została jeszcze załatwioną albo w przypadku udzielenia prawa ubogich dla strony ubogiej nie został jeszcze adwokat ustanowiony.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Postępowanie.

TYTUŁ PIERWSZY.

Pisma sporowe.

§. 74.

(Ob. u. r. str. 211.)

Wnioski, prośby i powiadomienia odnoszące się do sporu, a poza obrębem rozprawy ustnej wnosić się mające, uskutecznią się, o ile ustawa nie dozwala wniesienia protokolarnego, za pośrednictwem pism sporowych.

§. 75.

Każde pismo sporowe winno zawierać:

1. Oznaczenie Sądu, dalej stron według nazwisk (imię i nazwisko), zajęcia, miejsca zamieszkania oraz stanowiska jako strony, wymienienie zastępców działających za strony tudzież oznaczenie przedmiotu sporu ;

2. Oznaczenie załączników i tychże liczby jak i podanie, czy załączniki przydane są w pierwopisach lub w odpisach;

3. Podpis strony samej lub jej nstanowionego zastępcy albo pełnomocnika, zaś w procesie adwokackim, podpis adwokata, o ile nie wchodzi w zastosowanie postanowienie 1. ustępu §. 28,

§. 76.

W każdym piśmie sporowem należy w układzie zwięzłym poglądowym wyłożyć w krótkości okoliczności faktyczne tworzące uzasadnienie dla wniosku w piśmie sporowem uczynionych, a jeśli okazuje się potrzebnym dowód albo uwiarygodnienie tych przytoczeń, także i poszczególne środki dowodowe, których strona chce użyć dla dostarczenia tego dowodu albo dla uwiarygodnienia.

§. 77.

Jeśli o wniosku w piśmie sporowem uczynionym ustnie rozprawać wypada, należy do pisma sporowego dołączyć li odpisy dokumentów, o których w piśmie sporowem jest mowa, jeżeli rozchodzi się tylko o części poszczególne dokumentu, wystarczy dołączenie wyciągu zawierającego wstęp, ustęp należący do rzeczy, zakończenie, datę i podpisy.

Jeżeli dokumenta są już przeciwnikowi znane, albo obszerne, wystarczy dokładne oznaczenie dokumentów w piśmie sporowem tudzież oświadczenie go-

towości do udzielenia takowych przeciwnikowi do wglądu albo do przedłożenia ich Sądowi na żądanie.

Jeżeli dokumenta nie znajdują się w rękach strony, winna takowa podać, w jaki sposób należy skutecznie dostarczenie tych dokumentów.

§. 78.

Pisma sporowe przeznaczone do przygotowania ustnej rozprawy (pisma sporowe przygotowawcze) mają zawierać obok innych wymogów pisma sporowego:

1. wnioski, które strona przy rozprawie ustnej uczynić zamierza;

2. zgodne z przepisem §. 76 przedstawienie okoliczności faktycznych, na które strona pragnie się przy rozprawie ustnej powołać dla uzasadnienia swych wniosków lub gwoździ zwalczania wniosków przeciwnika, tudzież wymienienie środków dowodowych, których strona zamierza przy rozprawie tej użyć celem wykazania prawdziwości podań własnych lub dla odparcia twierdzeń faktycznych przeciwnika;

3. w miarę stanu sprawy, oświadczenie o prawdziwości, trafności i zupełności podania faktycznego zawartego w uprzednim piśmie sporowym przeciwnika tudzież o dopuszczalności środków dowodowych wymienionych przez przeciwnika.

Wywodów prawnych i przedstawień w przedmiocie prawdopodobieństwa lub wiarygodności poszczególnych twierdzeń faktycznych, albo co do przypuszczalnej mocy dowodowej ofiarowanych dowodów nie należy wciągać do pisma przygotowawczego.

§. 79.

Wniesienie protokolarne zastępujące miejsce pisma sporowego należy adstruować według postanowień o pismach sporowych.

Jeżeli wniesienie ma miejsce po za rozprawą ustną, spisze w postępowaniu trybunalskiem protokół urzędnik sędziowski wyznaczony ku temu przez przełożonego Sądu albo przez przewodniczącego Senatu,

§. 80.

Jeżeli wniosek czyni się za pomocą pisma sporowego, albo zawiadomienie, o którym także przeciwnika uwiadomić należy, wnosi się do Sądu w formie pisma sporowego, również ze wszystkich pism przygotowawczych, należy, o ile ustawa odmiennie nie stanowi, podać taką ilość równobrzmiących wygotowań, aby można każdemu z przeciwników doręczyć jedno wygotowanie i oprócz tego jedno zatrzymać dla aktów sądowych. Do pism sporowych należy załączyć napisy potrzebne do zawiadomienia reszty interesowanych.

Napisy mają zawierać wymienienie Sądu, stron i przedmiotu sporu w sposób w §. 75. oznaczony.

§. 81.

O ile według postanowień ustawy niniejszej ma być egzemplarz wniesionego pisma sporowego doręczony przeciwnikowi, należy doń dołączyć także odpisy załączników pisma sporowego.

Zatrzymane w Sądzie pierwopisy załączników należy przedłożyć przeciwnikowi kaźdocześnie na jego żądanie do wglądu.

§. 82.

Jeżeli strona powołała się w piśmie sporowem na dokumenta znajdujące się w jej rękach, obowiązana jest złożyć na żądanie przeciwnika dokumenta w Sądzie w pierwopisie w przeciągu dni trzech i o tem przeciwnika zawiadomić. Przeciwnik może następnie w przeciągu dni trzech po otrzymaniu zawiadomienia dokumenta przejrzeć i odpisy takowych podjąć.

Sąd, a w postępowaniu trybunalskiem przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzielona, mocen skrócić na wniosek odpowiednio kres do wejścia, jeżeli strona w sposób dowodny dokumentów gwałtownie potrzebuje. Przeciw uchwale na tego rodzaju wniosek zapadłej nie ma środka prawnego.

§. 83.

Adwokatom wolno skutecznie udzielać pierwopisów dokumentów z ręki do ręki za poświadczeniem odbioru.

Jeżeli adwokat nie zwróci doręzonego mu dokumentu w kresie umówionym, a w braku umowy w trzech dniach po otrzymaniu, należy go na wniosek znaglić uchwałą do zwrotu niezwłocznego po uprzedniem ustnem lub pisemnem przesłuchaniu. Względem uchwały tej mają obowiązywać postanowie-

nia §. 82. ustępu 2. Uchwała jest niezwłocznie wykonalna.

✓ §. 84.

O ile ustawa niniejsza inaczej nie stanowi, wien Sąd zarządzić z urzędu usunięcie usterek formalnych, które zdolne są stanąć na przeszkodzie prawidłowemu traktowaniu urzędowemu wniesionego pisma sporowego. Uchwała taka nie może być oddzielnym środkiem prawnym zaskarżoną.

Za taką usterkę formalną należy w szczególności uważać nieprzestrzeganie przepisów §§. 75. i 77, albo jeśli niedostaje potrzebnej liczby egzemplarzy pism procesowych albo napisów.

W postępowaniu trybunalskiem należy wydawanie tych zarządzeń do atrybucyi przewodniczącego Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

✓ §. 85.

W celu usunięcia usterek formalnych można stronę zawezwać albo zwrócić jej pismo sporowe z poleceniem usunięcia braków formalnych, które jej równocześnie wskazać należy.

Jeżeli przy wniesieniu pisma sporowego należało dotrzymać pewnego kresu, to w tym ostatnim przypadku wyznaczy się celem ponownego wniesienia kres nowy, a gdy tenże będzie dotrzymanym, uważać należy pismo procesowe jako na dniu pierwszego nadejścia podane. Przedłużenie tego kresu jest niedopuszczalnem.

*sędziom
podane
nie może
być pismo
otóż
ani otóż
Kierownik
abram
Karyca
wzrost
tytuł ma
być pismo
stronach
D. w
Ab. str
C. XII
2. 1902
1587*

Przeciw uchwałom wydawanym na mocy postanowień powyższych nie jest dopuszczalny odrębny środek prawny; o ile z tej przyczyny można szukać zarady w prawie nadzoru przełożonych władz sądowych, oceniać należy według przepisów wydanych w przedmiocie wewnętrznego urzędzenia i porządku czynności Sądów.

§. 86.

Przeciw stronie uchybiającej w piśmie procesowym uszanowaniu Sądowi należnemu przez obraźliwe wycieczki, albo obrażającej w piśmie procesowym przeciwnika, zastępcę, pełnomocnika, świadka albo znawcę, mocen jest Sąd bez względu na ściganie sędowo-karne, jakie dla z tej przyczyny możliwie rozwinięto, nałożyć karę porządkową.

Z tych samych przyczyn dopuszczalnem jest nałożenie kary porządkowej na adwokata, który podpisał pismo sporowe.

TYTUŁ DRUGI.

Doręczenia.

§. 87.

(Por. §. 504. i d. p. c. g. i §. 152. i d. p. n. Ob. u. r. str. 214.)

Doręczenia skutecznia się z urzędu, o ile ustawa niniejsza odmiennych nie zawiera przepisów.

I W kraju.**§. 88.**

Doręczenia w kraju należy z reguły skutecznić pocztą. O ile doręczenia mogą być skuteczniiane w obrębie siedziby Sądu albo w ogóle w kraju przez sługi sądowe albo za pośrednictwem naczelnika gminy lub zarządców wydzielonych obszarów dworskich, oznaczyć należy drogą rozporządzenia.

Jeśli w ślad tego wypadnie dla doręczenia zażądać współdziałania gmin nie posiadających własnych statutów, albo wydzielonych obszarów dworskich, należy zasięgnąć opinii Wydziału krajowego.

Słudzy sądowi mogą być używani dla skuteczniania doręczeń li w obrębie Sądu, przy którym pracują, organa gminne i oficyaliści zarządców wydzielonych obszarów dworskich li w obrębie odnośnej gminy lub obszaru dworskiego.

§. 89.

Oznaczenie sposobu doręczenia należy do Sądu, którego wyroki, uchwały, albo wezwania mają być doręczone, albo w którym pismo sporowe doręczyć się mające wniesiono lub protokół spisano. Sąd ten ma także wydać zarządzenia dla doręczenia potrzebne.

W postępowaniu trybunalskiem może takie zarządzenie wydać zamiast Sądu przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

§. 90.

Jeśli kilku udział biorących jednego posiada zastępcę, to z oddaniem jedynego wygotowania, wezwania, odpisu protokołu albo jednego tylko egzemplarza pisma sporowego do rąk tego zastępcy uważa się doręczenie za spełnione co do wszystkich. Jeżeli istnieje więcej zastępców udział biorącego upoważnionych do przyjmowania doręczeń sądowych, należy uważać doręczenie za wykonane, jeśli jednemu z tych zastępców oddano jeden egzemplarz pisma doręczyć się mającego.

Te same przepisy mają także znaczenie względem doręczyć się mających odpisów załączników pisma sporowego albo protokołu.

§. 91.

Jeżeli zachowanie się jednej z osób, którym wykonanie doręczenia zlecono (organa doręczające) daje powód do zażalenia, winien przewodniczący Senatowi, Sędziemu, któremu poruczono nadzór nad kancelaryą sądową, albo naczelnik Sądu, jak skoro o tem się dowiedzą, zarządzić co należy celem zarządzenia złemu. Powód zażalenia może być ustnie podany.

§. 92.

Doręczenia przeznaczone dla podoficerów i szeregowców armii, marynarki wojennej i obrony krajowej, w czynnej służbie zostających, jak i dla podoficerów i szeregowców żandarmerji w czynnej służ-

źbie zostających, skuteczni szef bezpośrednio przełożonej władzy sprawującej dowództwo.¹⁾

O ile zresztą wypadnie skutecznić doręczenia w budynkach wojskowych lub przez wojsko zajętych, należy je skutecznić, po uprzednim powiadomieniu komendanta budynku i przy asystencji dodanego przezeń wojskowego.

§. 93.

Jeżeli strona udzieliła do pewnego sporu pełnomocnictwo procesowe, należy aż do zniesienia pełnomocnictwa procesowego (§. 36) wszelkie doręczenia tego sporu się dotyczące skuteczniać do rąk wymienionego pełnomocnika.

W sprawach odnoszących się do prowadzenia przemysłu handlowego pewnej osoby, można skuteczniać doręczenie dla pryncypała w ręce prokurzysty.

Pełnomocnik dla doręczeń.

§. 94.

Jeżeli osoba zamieszkała w siedzibie Sądu procesowego, otrzymała pełnomocnictwo do przyjmowania pism przeznaczonych dla uczestnika sporu (pełnomocnik dla doręczeń) skutecznia się doręczenia na jej ręce.

Pełnomocnikowi dla doręczeń kilku uczestników, należy oddać tyle egzemplarzy pisma do-

¹⁾ Komenderujący.

ręczyć się mającego, ilu jest uczestników. Co się jednak tyczy odpisów załączników pisma sporowego albo protokołu, to wystarczy doręczenie wspólnemu pełnomocnikowi dla doręczeń po jednym odpisie każdego załącznika.

§. 95.

Sąd mocen jest nakazać stronie z urzędu lub na wniosek, by w kresie, który jej równocześnie wyznaczyć należy, wymieniła pełnomocnika dla doręczeń zamieszkałego w siedzibie sądu procesowego:

1. jeżeli strona ta mieszka po za obrębem tego Trybunału pierwszej Instancji, który wkracza jako Sąd procesowy, albo w którego okręgu znajduje się Sąd powiatowy wkraczający jako Sąd procesowy;

2. jeżeli strona w czasie sporu przeniesie swą siedzibę po za obręb Trybunału pierwszej Instancji pod l. 1 oznaczonego.

Do wydania takiego zarządzenia, przeciw któremu odrębny środek prawny jest niedopuszczalny, powołanym jest w postępowaniu trybunalskiem przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

§. 96.

Jeśli nie uczyniono zadość zarządzeniu wydanemu w myśl §. 95, można wszystkie późniejsze doręczenia w ten sposób wykonywać, iż będzie się pisma oddawać na pocztę pod ostatnim wiadomym adresem strony. Z oddaniem na pocztę uważa się

doręczenie za dopełnione, chociaż by przesyłka wróciła jako niedająca się uskutecznić.

Jeśli w poszczególnym przypadku nie jest dozwolonem doręczenie przez pocztę, to po upływie bezskutecznym kresu wyznaczonego stronie dla wymienienia pełnomocnika dla doręczeń, należy takową zawiadomić, iż odtąd składać się będzie w Sądzie pisma dla niej przeznaczone, ze skutkiem dopełnionego doręczenia.

Oddanie na pocztę w rozumieniu pierwszego ustępu niema zastosowania, jeśli doręczenia miałyby nastąpić po za obrębem mocy obowiązującej tej ustawy.

§. 97.

Uczestnicy sporu, nie posiadający wspólnego zastępcy, muszą, a to jako powodowie w pozwie, zresztą zaś przy podejmowaniu pierwszej czynności procesowej wymienić Sądowi wspólnego pełnomocnika dla doręczeń, zamieszkałego w siedzibie Sądu procesowego. Uczestnicy sporu mogą atoli jednego ze swego grona i wówczas ustanowić wspólnym pełnomocnikiem dla doręczeń, jeśli mieszka on wprawdzie nie w siedzibie Sądu procesowego, jednak w obrębie okręgu Trybunału pierwszej Instancji, który występuje jako Sąd procesowy, albo w którego okręgu znajduje się Sąd powiatowy wkraczający jako Sąd procesowy, i jeżeli zarazem w miejscu zamieszkania tego uczestnika sporu uskutecznia służba pocztowa regularnie doręczanie przesyłek pocztowych.

Jeżeli uczestnicy sporu omieszkają wymienić w czasie należytym wspólnego pełnomocnika dla doręczeń, należy na wniosek strony przeciwnej ustanowić osobę odpowiednią, w siedzibie Sądu procesowego zamieszkałą, jako wspólnego pełnomocnika dla doręczeń na koszt i niebezpieczeństwo uczestników sporu; uchwała ta nie może być zacepioną.

W postępowaniu trybunalskiem należy powzięcie tej uchwały do przewodniczącego Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

§. 98.

Strona główna, do której Interwenient uboczny się przyłączył, ma być tak długo uznawaną za pełnomocnika dla doręczeń interwenienta ubocznego, w przymocie uczestnika sporu traktować się mającego, jak długo nie wyznaczył Sąd za zgodą interwenienta ubocznego innego wspólnego pełnomocnika dla doręczeń (§. 97. ustęp 2 i 3).

§. 99.

Pełnomocnik dla doręczeń ustanowiony na rzecz poszczególnej strony będzie jej przesłać każdorazowo bez zwłoki pisma doręczane mu a dla niej przeznaczone. Również będzie rzeczą wspólnego pełnomocnika dla doręczeń pisma otrzymywane o ile inaczej się nie umówiono, przesłać każdorazowo bez zwłoki osobom, na rzecz których doręczanie objął i dozwalać

tymże wglądu odpisów załączek u niego przechować się mających, tudzież podejmowania dalszych odpisów.

Czas doręczeń.

✓ §. 100.

W dniach niedzielnych i świątecznych może być doręczenie uskutecznione li za zezwoleniem sędziowskiem, chyba że je wykonuje poczta. Zezwolenia tego może udzielić przewodniczący Senatu jak i prełożony Sądu procesowego albo Sądu powiatowego, w którego okręgu ma doręczenie nastąpić, i należy je uwiidocznic na piśmie doręczyć się mającem.

Uchwała mocą której udzielono lub odmówiono zezwolenia, nie może być przez środek prawny za skarżoną.

Postanowienia powyższe stosować należy i wówczas, gdy doręczenie ma być uskutecznione w porze nocnej.

Miejsce doręczania.

✓ §. 101.

Doręczanie ma być wykonywane w miejscowości doręczenia w mieszkaniu, w pracowni przemysłowej, w lokalności zawodowej, albo na miejscu pracy dotyczącej osoby, a u adwokatów i notaryuszów w kancelaryi tychże; doręczenie uskutecznione po za pomienionymi lokalnościami jest tylko wówczas ważnem, jeśli nie odmówiono przyjęcia pisma.

W braku mieszkania, pracowni przemysłowej, lokalu zawodowego albo miejsca do pracy przeznaczonego, można skutecznie doręczenia tam gdzie się spotka osobę, której doręczyć należy.

Doręczenie zastępcze.

§. 102.

Jeśli nie znajdzie się w mieszkaniu osoby, której doręczyć należy, można skutecznie doręczenie w sposób ważny na ręce każdego organowi doręczającemu znanego w mieszkaniu znajdującego się dorosłego, do rodziny należącego domownika lub na ręce osoby dorosłej, będącej służką tej rodziny.

Jeżeli i takich osób się nie zastanie, można dać pismo doręczyć się mające w tymże domu zamieszkałemu najmodawcy, lub ustanowionemu przezeń również tam mieszkającemu dozorczy, jeśli osoby te gotowość przyjęcia oświadczą.

§. 103.

Względem osób, których nie zastano w ich lokalności zawodowej albo w miejscu gdzie przemysł swój prowadzą, może doręczenie nastąpić na ręce jednej z obecnych tamże osób dorosłych, o której organ doręczający wie, iż należy do rodziny adresata lub pracuje w jego interesie lub przemyśle.

Jeżeli nie zastano adwokata lub notaryusza, któremu doręczyć wypada, w tegoż kancelaryi, można skutecznie doręczenie na ręce każdego tamże

obecnego, organowi doręczającemu znanego funkcyjnaryusza lub służy adwokata albo notaryusza.

Doręczanie na ręce wymienionych w ustępie 1 i 2 i w §. 102. członków rodziny, domowników, oficyalistów. służy i t. d. jest niedopuszczalnem, o ile takowe biorą udział w sporze jako przeciwnicy strony dla której doręczenie ma nastąpić.

§. 104.

Jeżeli nie można uskutecznić doręczenia ani bezpośrednio stronie, której doręczyć należy, ani podług postanowień §§. 102. 103, można takowe w ten sposób załatwić, iż składa się pismo doręczyć się mające w przypadku, gdy doręczenie miała poczta wykonać, w urzędzie pocztowym, w którego okręgu urzędowym miejsce doręczenia leży, zaś we wszystkich innych przypadkach u naczelnika gminy miejsca doręczenia, lub u zawiadowcy wydzielonego obszaru dworskiego i złożenie to obwieszcza się tak za pomocą oznajmienia piśmiennego na drzwiach mieszkania lub na drzwiach wchodowych lokalu zawodowego lub przemysłowego przybić się mającego, jak i, o ile to okaże się wskazanem, przez zawiadomienie ustne osób w sąsiedztwie mieszkających.

Przybicie oznajmienia piśmiennego na drzwiach wchodowych zamkniętej lokalności zawodowej, może nastąpić jedynie w dniu roboczym.

Złożenie pisma doręczyć się mającego uskutecznione z zachowaniem postanowień powyższych ma

skutek doręczenia. Uszkodzenie lub zdarzenie oznajmienie nie wywiera skutku na ważność doręczenia.

§. 105.

Doręczenia organom publicznym do zastępowania Skarbu powołanym lub innym władzom, gminom, korporacyom i zakładom skutecznie należy, o ile w poszczególnym przypadku inaczej nie zarządzono, na ręce urzędnika lub sługi, ustanowionego do przyjmowania pism wystosowanych do władzy, gminy, korporacji albo zakładu, jeśli by zaś taki nie był znanym, na ręce każdego organowi doręczającemu znanego w dotyczącym urzędzie lub lokalu zawodowym obecnego urzędnika lub sługi urzędu, gminy, korporacji lub zakładu, dla których pismo doręczyć się mające jest przeznaczonem.

Doręczanie pozwów.

§. 106.

Pozwy można doręczać tylko do rąk własnych pozwanego (§. 92), jego zastępcy upoważnionego do przyjmowania pozwów lub w sprawach, odnoszących się do przedsiębiorstwa handlowego pewnej osoby, w ręce prokurzysty pozwanej firmy.

Jeżeli doręczenia takiego nie można skutecznie, tedy należy wezwać stronę, której doręczyć wypada, oznajmieniem piśmiennem, w jej mieszkaniu lub kancelaryi, w jej lokalu przemysłowym lub zawodowym

pozostawić, albo, jeśli lokalności te są zamknięte, na ich drzwiach wchodowych przybić się mającem, aby gwoli przyjęcia doręczenia była w dniu i godzinie, które równocześnie wyznaczyć jej należy, w odnośnym lokalu obecną. Jeżeli strona wezwaniu temu zadość nie uczyni, wówczas należy postąpić w myśl §. 104.

Uszkodzenie albo zdarzenie zawezwania piśmienenego nie ma wpływu na ważność postąpienia.

§. 107.

Jeżeli doręczenie miało nastąpić pocztą lub przez woźnego sądowego, i jeśli ponowne doręczenie nie mogłoby być rychło podjętem z powodu zbyt znacznego oddalenia miejsca doręczenia albo z powodu trudnego tamże przystępu, można zaraz po pierwszym bezskutecznie usiłowanem doręczeniu oddać pozew naczelnikowi gminy lub zawiadowcy wydzielonego obszaru dworskiego w tym celu, by już teraz on doręczenie pozwanemu zarządził.

Jeśli następnie i tą drogą doręczenie do rąk pozwanego lub jego upoważnionego zastępcy w przeciągu czterech tygodni od oddania pozwu naczelnikowi gminy lub zawiadowcy obszaru dworskiego uskutecznić się nie da, należy powiadomić pozwanego w myśl §. 104, iż pismo doręczyć się mające leży u naczelnika gminy lub zawiadowcy obszaru dworskiego ze skutkiem wykonanego doręczenia. Rzeczą jest naczelnika gminy albo zawiadowcy obszaru dworskiego zarządzić zawiadomienie to natychmiast po upływie

wyżej oznaczonego kresu. Dzień, w którym oznajmienie piśmienne przybito na drzwiach mieszkania pozwanego albo na drzwiach wchodowych jego lokalności zawodowej lub przemysłowej, ma znaczenie dnia skutecznego doręczenia.

Upoważnienie do oddania w razie potrzeby naczelnikowi gminy lub zawiadowcy wydzielonego obszaru dworskiego pozwu doręczyć się mającego, należy udzielić już przy zarządzeniu doręczenia pozwu (§. 89).

§. 108.

Postanowienia §§. 106 i 107 mają obowiązywać dla wszelkich doręczeń, które w myśl zarządzenia ustawy mają być podejmowane według przepisów wydanych w przedmiocie doręczania pozwów.

Odmówienie przyjęcia.

§. 109.

Jeżeli, strona co do której doręczenie ważne wykonać można, bez przyczyny w ustawie uzasadnionej, przyjęcia pisma doręczyć się mającego odmawia, należy zostawić pismo w miejscu doręczenia, albo jeśli to byłoby niemożliwym, w oznaczonym w §. 104 urzędzie pocztowym, u naczelnika gminy lub zawiadowcy wydzielonego obszaru dworskiego. Pozostawienie lub złożenie ma skutek doręczenia.

Dowód doręczenia.

§. 110.

Dopełnienie doręczenia ma stwierdzić osoba, której uskutecznienie doręczenia polecono (dowód doręczenia).

Zmiana mieszkania.

§. 111.

(Por. §. 508 p. c. g.)

Strona zmieniająca w czasie procesu miejsce zamieszkania albo pomieszkanie, winna donieść o tem sądowi; ten sam obowiązek ciąży na zastępcy lub pełnomocniku strony upoważnionym do przyjmowania doręczeń.

Jeżeli doniesienia tego zaniedbano, i skutkiem zmiany mieszkania osób rzeczonych odszukać nie można, należy wszelkie dalsze doręczenia odnoszące się do tego sporu uskutecznić w dotychczasowym miejscu doręczenia według przepisów §. 104 z tem, iż zawiadomienie żądane w §. 104 ust. 1. ma się ograniczać na ustne powiadomienie najemcy w tymże samym domu mieszkającego, — albo osoby sprawującej dozór przezeń ustanowionej i tamże mieszkającej.

Doręczanie między adwokatami.

§. 112.

(Por. §. 181 p. n.)

Jeśli obie strony posiadają zastępstwo adwokackie, można wszelkie doręczenia dla stron w ten

sposób skutecznić, iż adwokat strony, której czynność procesowa doręczenie spowodowała, (strona spór popierająca) prześle pismo doręczyć się mające adwokatowi strony przeciwnej przez posłańca lub pocztą. W przypadku tym wręczy Sąd pismo doręczyć się mające adwokatowi strony spór popierającej za dowodem doręczenia celem przesłania adwokatowi przeciwnika.

Pisemne, datą i podpisem adwokata, któremu doręczono, zaopatrzone potwierdzenie odbioru, stanowi dostateczny dowód skutecznego doręczenia.

Wszelkie doniesienia i powiadomienia Sądu w sprawach doręczeń, w innych przypadkach do organów doręczających należące, mają być przy doręczeniach między adwokatami skuteczniiane przez adwokata strony działającej.

§. 113.

Jak długo adwokat nie oświadczył w Sądzie, za zgodą adwokata przeciwnika swej gotowości załatwiania doręczeń, należy doręczenia te zdarzające się w dotyczącym sporze przeprowadzać z urzędu.

Przewyżkę kosztów jaka możliwie urośnie skutkiem doręczenia między adwokatami w porównaniu z innymi doręczeniami z urzędu, poniesie strona, której adwokat oświadczył gotowość załatwiania doręczeń i to bez pretensyi do zwrotu.

Wydanie bezpośrednio w Sądzie.

§. 114.

Wszelkie pisma, które pewnej osobie mają być doręczone, należy jej wydać bezpośrednio w Sądzie, jeśli zgłosi się w Sądzie celem odebrania pisma, za nim jeszcze pismo na pocztę zostało oddane, woźny sądowy uskutecznienie doręczenia rozpoczął, wezwanie o doręczenie do naczelnika gminy lub rządcy wydzielonego obszaru dworskiego odeszło, albo inne kroki wstępne do wykonania doręczenia potrzebne zostały podjęte,

W przypadkach takich stwierdza się wykonanie doręczenia przez osobne potwierdzenie doręczenia ze strony tej osoby, której pismo zostało wydane albo podpisem tejże w przeznaczonym ku temu rejestrze urzędowym.

Doręczenie przez obwieszczenie publiczne.

§. 115.

W przypadku uwiarygodnienia, iż miejsce pobytu osoby, dla której doręczenie ma nastąpić, jest nieznanne, może być doręczenie na uczyniony wniosek uskutecznione przez publiczne obwieszczenie, o ile nie należy stosować postanowień §. 111. Rozstrzygnięcie tego wniosku następuje, jak skoro tenże nie został uczyniony na rozprawie ustnej, bez poprzedniej rozprawy ustnej, a w postępowaniu trybunalskiem przez przewodniczącego Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

Doręczenie za pomocą publicznego obwieszczenia dzieje się przez przybicie pisma doręczyć się mającego na tablicy sądowej Sądu procesowego.

Jeżeli Sąd dozwalając obwieszczenia publicznego nie wyznacza dla niego dłuższego kresu, ani też osoba, której doręczyć wypada, jeszcze pierwiej do podjęcia pisma w Sądzie się nie zgłasza, należy pismo uważać za doręczone, jeśli od wykonania przybicia upłynęło dni trzydzieści. Okoliczność, iż przybite pismo, jeszcze przed tym czasem zostało z tablicy sądowej zdarte albo uszkodzone, nie czyni ujmy ważności doręczenia.

Doręczenie kuratorowi.

✓ §. 116.

Dla osób, którym z powodu iż miejsce pobytu ich jest nieznanne, możnaby doręczyć tylko za pomocą obwieszczenia publicznego, winien Sąd na wniosek albo z urzędu ustanowić kuratora (§. 9), jeśli osoby te z przyczyny doręczenia, jakie dla nich skutecznić należy, miałyby ku ochronie swych praw podjąć czynność procesową, a w szczególności, jeżeli pismo doręczyć się mające zawiera dla nich cytacyą.

§. 117.

Ustanowienie kuratora, nazwisko tegoż i miejsce zamieszkania tudzież krótkie wymienienie treści pisma doręczyć się mającego obwieścić należy Edyktem z podaniem także Sądu procesowego i sprawy

spornej. Edykt winien zawierać wzmiankę, iż osobę, dla której ustanowiono kuratora, aż do jej osobistego pojawienia się albo wymienienia pełnomocnika, zastępuje kurator na jej koszt i niebezpieczeństwo.

Edykt należy przybić na tablicy urzędowej Sądu procesowego i jednorazowo umieścić w gazecie wyznaczonej do ogłaszania urzędowych obwieszczeń. Jeżeli w poszczególnym przypadku okaże się rzeczą wskazaną i nie połączoną ze zbytniemi, ze względu na przedmiot sporu, kosztami, można zarządzić na wniosek albo z urzędu, iż umieszczenie edyktu także w innych dziennikach, lub że takowe kilkakrotnie nastąpi. Przeciw temu zarządzeniu niema środka prawnego. W postępowaniu trybunalskiem należy to zarządzenie do przewodniczącego, któremu sprawa została przydzieloną. Przybicie i insercja edyktu mają być z urzędu uskutecznione.

W sprawach do stu złotych austryackich można obwieszczenie wykonać zamiast insercją edyktu, w sposób zwyczajem miejscowym przyjęty.

§. 118.

Z podjęciem przybicia i następującem po takowem wręczeniu kuratorowi pisma doręczyć się mającego, uważa się doręczenie za wykonane.

Koszta obwieszczenia i ustanowienia kuratora, pokryć ma, bez uchybienia pretensyi do zwrotu,

strona, przez której czynność procesową oba działania zostały spowodowane.

Doręczanie osobom z prawem zakrajowości.

§. 119.

Celem skutocznienia doręczeń osobom, którym służy prawo zakrajowości, lub osobom znajdującym się w mieszkaniu zakrajowego, winien Sąd upraszać o pośrednictwo ze strony najwyższego Urzędu marszałkowskiego.

Jeżeli na drodze tej doręczenie nie da się uskutecznić, ustanowi Sąd sporu wiszącego dla osoby, której doręczyć wypada, na wniosek albo z urzędu kuratora (§. 9), któremu ważnie doręczyć można.

Kurator winien powiadomić bezzwłocznie o swem ustanowieniu z wymienieniem osnowy doręczonego mu pisma, Sądu procesowego i sprawy spornej osobę, której doręczyć należało, i przyjąć imieniem tejże, aż do jej osobistego wystąpienia, albo wymienienia pełnomocnika udział w postępowaniu sądowym, jeśli atoli zachodzą warunki §§. 115 albo 116, uczynić wniosek na wydanie publicznego obwieszczenia w myśl §§. 115 lub 117.

Względem kosztów ustanowienia kuratora i publicznego obwieszczenia, należy stosować §. 118 ustęp 2.

2. Za granicą.

§. 120.

Doręczenia dla poddanych austriackich przebywających w obcym państwie i zażywających tamże

prawa zakrajowości skutecznieć będzie na prośbę Sądu Ministerjum spraw zewnętrnych.

§. 121.

Dla osób znajdujących się po za obszarem mocy obowiązującej niniejszej ustawy, a nie należących do osób oznaczonych w §. 120, skutecznieć się doręczenie w drodze zawezwania właściwej władzy zagranicznej, o ile w tym celu według postanowień w przedmiocie tym obowiązujących nie można zażądać pośrednictwa posła austriacko-węgierskiego, albo austriacko-węgierskiego urzędu konsularnego. Wezwanie wystosowuje Sąd w którym właśnie sprawa się toczy, z zachowaniem przepisów szczególnych odnośnie do pojedynczych państw wydanych.

Jeżeli potwierdzenie skutecznego doręczenia nie nadejdzie w czasie przyzwoitym, może strona działająca w miarę stanu sprawy uczynić wniosek na doręczenie przez obwieszczenie publiczne albo na ustanowienie kuratora w rozumieniu §. 116. To samo odnosi się do przypadku, gdy usiłowanie doręczenia za granicą skutku nie odniosło, lub też wezwanie nie rokuje powodzenia z powodu ogólnie znanego odmawiania pomocy prawnej przez władzę zagraniczną.

§. 122.

Odezwy w przedmiocie skutecznienia doręczeń jakie w myśl §§. 119 do 121 wystosowywać należy, wydawać będzie w Trybunałach pierwszej Instancyi przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

W przypadkach tych będzie się wykazywać doręczenie poświadczeniem piśmiennem władzy zawezwanej, albo jej piśmiennem powiadomieniem o dopełnieniu doręczenia. Dla wykazania doręczenia, można do odezwy dołączyć także dowód doręczenia do użytku przy skutecznieniu doręczenia.

TYTUŁ TRZECI.

Kresy¹⁾ i audyencye.

Literatura: Canstein Lehrbuch Tom I. str. 294.

Kresy.

§. 123.

(Ob. u. r. str. 225; uw. kom. wspólnej str. 8.)

O ile ustawa nie oznacza bezpośrednio rozciągłości kresu do podjęcia czynności procesowych (kresy ustawowe), oznaczy je Sędzia przy uwzględnieniu wymogów i właściwości danego przypadku (kresy sędziowskie).

§. 124.

(Por. §. 198. p. u.)

Bieg kresu sędziowskiego poczyna się, o ile przy wyznaczeniu tegoż inaczej nie postanowiono, z doręczeniem uchwały kres wyznaczającej tej stronie, która z kresu korzysta; jeśli zaś nie potrzeba doręczenia uchwały, z ogłoszeniem uchwały.

¹⁾ Termina.

§. 125.

(Por. §§. 199—200. p. u.)

Przy obliczaniu kresu według dni oznaczonego, nie wlicza się dnia, w który wpada chwila albo zasłóść, według której ma się liczyć początek kresu.

Kresy wyznaczone według tygodni, miesięcy lub lat, kończą się z upływem tego dnia ostatniego tygodnia lub ostatniego miesiąca, który swą nazwą lub liczbą odpowiada dniowi rozpoczęcia się kresu. Jeśli dnia tego braknie w ostatnim miesiącu, kończy się kres z upływem ostatniego dnia tego miesiąca.

Koniec kresu może być także określonym przez podanie pewnego oznaczonego dnia kalendarzowego.

§. 126.

Początek i bieg kresów ustawowych i sędziowskich nie doznaje przeszkody przez dni świąteczne i niedzielne.

Jeśli koniec kresu przypadnie na Niedzielę lub Święto, należy uważać za dzień ostatni kresu następujący dzień roboczy.

§. 127.

Jeśli kresy sędziowskie albo ustawowe, służące poszczególnym uczestnikom*) sporu gwoli podjęcia

*) Towarzyszom (Till).

jednej i tej samej czynności procesowej, wpływają w różnych czasach, mogą wszyscy uczestnicy sporu tak długo podjąć odnośną czynność procesową, jak długo choćby tylko dla jednego z uczestników sporu jest otwartym kres do tej czynności procesowej.

§. 128.

(Por. §. 202. p. n.)

Kresy ustawowe, z wyjątkiem tych, których przedłużenia ustawa wyraźnie zabrania (kresy nieodwłoczne), jak i kresy sędziowskie, o których w ustawie niniejszej niczego odmiennego nie postanowiono, Sąd mocen jest przedłużyć. Przedłużanie kresów na podstawie porozumienia się stron nie jest dopuszczalnem.

Sąd mocen jest na uczyniony wniosek dozwolnić takiego przedłużenia, jeśli strona z kresu korzystająca z przyezyn nieuchronnych albo przynajmniej nader ważnych, nie może w czasie właściwym podjąć czynności procesowej kresem związanej, a w szczególności bez przedłużenia kresu odniosłaby szkodę niepowetowaną.

Wniosek musi być uczynionym w Sądzie przed wpływem kresu przedłużyć się mającego. Wniosek można rozstrzygnąć bez uprzedniej ustnej rozprawy; atoli przed dozwoleń ponownego przedłużenia kresu należy przesłuchać przeciwnika, jeśli wniosek nie został uczyniony za zgodą obu stron.

Okoliczności nawiedzione celem usprawiedliwienia wniosku należy na żądanie Sądowi uwiarygodnić. Jeśli braknie dostatecznego uzasadnienia, należy wniosek odrzucić.

Przy przedłużeniu kresu należy zarazem oznaczyć dzień, w którym przedłużony kres się kończy.

§. 129.

Wszelkie kresy mogą być za porozumieniem się stron skrócone. Aby porozumienie się było w Sądzie skutecznem, musi być dokumentem stwierdzone.

Sąd mocen jest skrócić kresy sędziowskie i ustawowe na wniosek choćby jednej strony, jeżeli wykazane zostaną w sposób wiarygodny takie okoliczności, w obec których tego rodzaju skrócenie okazuje się wskazanem, dla uchylenia grożących ważnych niekorzyści i jeśli zarazem strona, dla której działania kres został wyznaczony, może bez trudności podjąć dotyczącą czynność procesową w kresie skróconym. Przed dozwoleciem skrócenia należy wysłuchać przeciwnika.

Audyencye.

(Por. §. 196 id. p. n. i ustawę ces. niem. z 12. marca 1893. Nr. 93 n. dz. u. p. co do czasu ustawowego; obacz też §. 25, 32, 38, 44, p. c. g.)

§. 130.

Wyznaczenie audyencyj następuje, o ile ustawa odmiennych nie zawiera postanowień, na wniosek strony. O ile ustawa ta nie zawiera odrębnych postanowień, rzeczą będzie Sądu wyznaczyć audyencyą wraz z oznaczeniem miejsca, dnia i godziny audyencyi.

Wyznaczenie audyencyi, jak i każde wezwanie na audyencyą nie może być zaczepionem oddzielnym środkiem prawnym.

§. 131.

(Por. §. 185 p. n.)

Zawiadomienie o wyznaczeniu audyencyi i wezwanie do jawienia się na takowej (cytacya) skutecznia się do strony, która o wyznaczenie audyencyi upraszała, przez napis, do strony przeciwnej przez doręczenie egzemplarza pisma sporowego zaopatrzonego wygotowaniem wezwania albo odpisu protokołu. Jeśli wyznacza się audyencyą z urzędu, należy obie strony zawiadomić przez doręczenie napisów.

W procesie adwokackim musi wezwanie pierwsze do rozprawy ustnej zawierać, w szczególności, o ile takowe nie jest już do adwokata wystósowane także zawiązanie do wczesnego ustanowienia zastępstwa adwokackiego, oraz powiadamiać strony, jakie niekorzyści łączy ustawa z nieustanowieniem adwokata, i z opuszczeniem audyencyi.

Na audyencye wyznaczone w rozstrzygnięciach sądowych ustnie ogłaszanych, należy strony li w tym przypadku poszczególnie wzywać, jeśli ani takowe, ani ich zastępcy lub pełnomocnicy nie byli obecni przy ogłoszeniu.

§. 132.

(Por. §. 196. p. n.)

O ile ustawa odmiennych nie zawiera postanowień, odprawia się audyencye w budynku sądowym.

Audyencye do rozprawy ustnej mogą być wyznaczane w miejscu położonem po za budynkiem sądowym, jeśli rozprawa w miejscu tem może być łatwiej przeprowadzoną lub jeśli w ten sposób można uniknąć większych kosztów.

✓ §. 133.

(Por. §. 197. k. n.)

Audyencya zagaja się wywołaniem sprawy.

Audyencya jest przez stronę zaniedbaną, jeśli strona nie jawi się w czasie dla audyencyi wyznaczonym, albo jawiąc się, mimo wezwania sędziego nie rozprawia, albo po wywołaniu sprawy znów się oddala.

Audyencyą uznaje się i wówczas za zaniedbaną, jeśli strona przy tych czynnościach procesowych, dla których ustawa nakazuje interwencyę adwokacką, jawi się bez adwokata.

Literatura: Dr. Godlewski. Ograniczenie zwłoki w procesie. Przegląd 1895.

✓ §. 134.

(Por. §§. 27—29. p. c. g. i. ust. z 16. maja 1874. Nr. 69. dz. u. p. §§. 205—207. p. n.)

Audyencye mogą być tylko z mocy postanowienia sędziowskiego przełożone (odroczenie). Odroczenie takie może nastąpić na wniosek albo z urzędu:

1) jeśli jawienia się w czasie właściwym jednej lub obu stron albo podjęcia lub dalszego ciągu rozprawy między niemi, nie dopuszcza przeszkoda dla nich niezwalczona, albo w każdym razie nader poważna, a w szczególności w razie nieodroczenia poniosłaby strona szkodę niepowetowaną;

2) jeżeli inne czynności urzędowe zwłoki nie cierpiące, albo wogóle inne przyczyny ważne stoją Sądowi na przeszkodzie w podjęciu albo kontynuowaniu rozprawy;

3) jeżeli zarządza się przeprowadzenie dowodu, które natychmiast wobec Sądu procesowego skutecznici się nie da, jednak dla dalszego prowadzenia rozprawy istotne posiada znaczenie, lub jeśli celem kontynuacji i przeprowadzenia rozprawy okaże się potrzeba dostarczenia dokumentów, przedmiotów wywiadowczych albo przedmiotów naoczni;

4) jeżeli rozprawa na audyencji w tym celu przez Sąd wyznaczonej i bez zaistnienia przeszkód wyżej wspomnianych nie może być ukończoną.

(Por. §§. 185, 200, 242, 281, 379, 402).

§. 135.

Wniosek na odroczenie audyencji należy w przypadku §. 134. l. 1. podaniem okoliczności, które stoją na przeszkodzie podjęciu lub kontynuowaniu rozprawy nawet i wówczas usprawiedliwić, jeśli obie strony uczyniły go zgodnie. Okoliczności gwoi usprawiedliwienia wniosku nawiedzione, należy Sądowi na żądanie uwiarygodnić.

W razie niedostatecznego uzasadnienia należy wniosek odrzucić.

§. 136.

Wniosek na odroczenie audyencji można uczynić na teje audyencji albo przed jej rozpoczęciem.

W przypadku pierwszym należy wniosek rozstrzygnąć niezwłocznie przez uchwałę po wysłuchaniu obec-

nego przeciwnika, a jeśli odroczenia się odmawia, rozprawę bez dalszej przerwy podjąć albo kontynuować. Przeciw stronie, która wydała się przed rozstrzygnięciem, albo po oddaleniu wniosku wzbrania się rozprawiać co do rzeczy samej, następują skutki prawne opuszczenia audyencyi.

Względem wniosków na odroczenie, które wpłyną przed audyencyą, mają postanowienia §. 128. ustępu 3. odpowiednie zastosowanie.

§. 137.

(Por. §. 27. p. drob.)

W razie odroczenia audyencyi, winien Sąd o ile to jest możebnem oznajmić stronom zaraz ustnie dzień i godzinę nowej audyencyi. W innym przypadku uskuteczni się zawiadomienie przez napis.

Postanowienie to stosować należy w szczególności i wówczas, jeżeli odroczenie audyencyi następuje gwoli podjęcia dowodu.

§. 138.

(Por. §. 68. p. drob.)

Jeżeli z przyczyny zmiany w obsadzeniu Sądu nie musi być nowa rozprawa przeprowadzoną, rzeczą będzie Sędziego, albo Przewodniczącego Senatu, przed którym rozprawa się odbywa, w przypadku odroczenia audyencyi przedstawić ustnie na audyencyi późniejszej wyniki istotne poprzedniej rozprawy ustnej na podstawie protokołu rozprawy i innych aktów procesowych, które uwzględnić wypada, oraz nawiązać do tego ciąg dalszy przerwanej rozprawy.

§. 139.

Jeżeli doręczenie pisma przygotowawczego albo odpisu protokołu, względem którego wydano wezwanie, ulegnie takiej przewłoce, iż kres leżący między doręczeniem wezwania a wyznaczonym terminem nie dozwala już przeciwnikowi dostatecznego przygotowania się do ustnej rozprawy, albo w przypadkach procesu adwokackiego wczesnego ustanowienia adwokata, i jeśli równocześnie co do tej przewłoki doręczenia żadna na przeciwniku nie ciąży wina, rzeczą będzie Sądu albo w postępowaniu w Trybunałach pierwszej Instancji przewodniczącego Senatu, przed którym rozprawa ma się odbyć, odroczyć wyznaczoną audyencyą na wniosek albo z urzędu jeszcze przed odbyciem tejże.

O tem należy zawiadomić bezzwłocznie wszystkie osoby na audyencyą wezwanie.

*Postanowienia wspólne.***§. 140.**

Jeśli wyznaczenie kresów albo wyznaczenie audyencyi nie dzieje się rozstrzygnięciem Sądu, albo na rozprawie ustnej, skuteczni je w postępowaniu trybunalskiem przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

To samo tyczy się rozstrzygnięcia o wniosku na przedłużenie lub skrócenie kresu, albo na odroczenie audyencyi, jak skoro nie uczyniono wniosku podczas rozprawy ustnej.

§. 141.

Pierwsze przedłużenie kresu i pierwsze odroczenie audyencji nie może być zaczepione środkiem prawnym, o ile dozwolone przedłużenie kresu nie przekracza czasu trwania pierwotnego kresu, a dozwolone odroczenie audyencji okresu czterech tygodni. Przeciw odmówieniu skrócenia kresu, nie ma środka prawnego.

§. 142.

(Por. §. 27. p. drob.)

Na stronę, która dała powód do przedłużenia kresu lub odroczenia audyencji, należy nałożyć na wniosek przeciwnika zwrot, spowodowanych mu przez to kosztów w kwocie przez Sąd oznaczyć się mającej. Zwrotu tych kosztów nie można żądać nawet w tym przypadku, gdy przeciwnik zasądzony będzie na zwrot kosztów w sporze głównym.

Jeśli wniosek taki na zwrot kosztów zostanie uczyniony na audyencji, należy orzec o nim niezwłocznie po wysłuchaniu przeciwnika.

Jeśli audyencya będzie udaremnioną z przyczyny niejawienia się obu stron, poniesie każda strona połowę kosztów ztąd powstałych.

§. 143.

Prerogatywy nadane w tytule niniejszym Sądowi lub przewodniczącemu Senatowi służą także Sędziemu z poruczenia lub zawezwanemu co do kresów i audyencji przezeń wyznaczyć się mających.

TYTUŁ CZWARTY.

Skutki zaniedbania, przywrócenie do stanu pierwotnego.*Skutki zaniedbania.***§. 144.**

(Por. p. n. §. 208 i d. n. r. str. 230).

Zaniedbanie czynności procesowej pociąga za sobą, oprócz dalszych skutków w ustawie niniejszej dla pojedynczych przypadków oznaczonych, ten skutek, że strona zostaje wykluczoną od czynności procesowej podjąć się mającej.

§. 145.

(Por. §. 209 p. n.)

Zagrożenie skutkami prawnymi zaniedbania potrzebnem jest li w przypadkach w ustawie szczególnie oznaczonych. Skutki te następują same przez się, o ile postanowienia ustawy tej nie czynią zaistnienia ich zawisłym od wniosku skierowanego ku urzeczywistnieniu niekorzyści prawnych zaniedbania.

W przypadku ostatnim może być zaniedbana czynność procesowa, gdy dla niej był kres wyznaczony, dodatkowo wykonaną aż do dnia w którym wniosek w Sądzie uczyniono; jeśli zaś zaniedbaną czynność procesową należało podjąć na audyencyi, aż

do zamknięcia rozprawy, toczącej się o wniosku względem realizacyi skutków zaniedbania.

Przywrócenie do stanu pierwotnego.

§. 146.

(Por. §. 489 i. d. p. c. g. §. 211 p. n.)

Jeżeli strona w jawieniu się do rozprawy w czasie należytych, lub w podjęciu w czasie należytych czynności procesowej kresem związanej, doznała przeszkody skutkiem przypadku nieprzewidzianego albo nieuchronnego, a spowodowane przez to zaniedbanie wywołało dla strony niekorzyść prawną wykluczenia od uskutecznić się mającej czynności procesowej, należy stronie tej, o ile ustawa czego odmiennego nie postanawia, dozwoić na wniosek przywrócenia do stanu pierwotnego.

Przywrócenia do stanu pierwotnego nie można opierać na okolicznościach, które Sąd już był uznać za niedostateczne, aby na ich podstawie teje samej stronie dozwoić zwłoki zaniedbanego wówczas kresu albo odroczenia zaniedbanej audyencyi.

§. 147.

Wniosek na dozwoilenie przywrócenia do stanu pierwotnego należy bez dalszego postępowania odrzucić, jak długo strona może zaniedbaną czynność procesową w myśl §. 145 ustępu 2. dodatkowo bezpośrednio dopełnić.

Jeśli ta sama strona wnosi na przywrócenie do stanu pierwotnego przeciw wyrokowi wydanemu z przyczyny zaniedbania, tudzież na przywrócenie do stanu pierwotnego względem upływu kresu do apelacyi od tego wyroku, należy postępowanie co do wniosku ostatecznego na przywrócenie odłożyć aż do prawomocnego rozstrzygnięcia względem pierwszego żądania przywrócenia do stanu pierwotnego.

Wnioskowi na przywrócenie do stanu pierwotnego należy odmówić, jeżeli strona mogła była dla przeszkód celem usprawiedliwienia wniosku na przywrócenie nawiedzionych prosić o przedłużenie kresu lub o odłożenie audyencyi, albo gdy przeszkody te już były znowu odpadły w czasie, w którym strona mogła była w myśl §. 145 ustępu 2. czynność procesową jeszcze sama dodatkowo dopełnić.

§. 148.

(Por. §. 212. p. n.)

Wniosek na dozwoleń przywrócenia należy uczynić w Sądzie, w którym ma być podjęta omieszkana czynność procesowa.

O ile ustawa odmiennego nie zawiera postanowienia, musi być wniosek uczyniony w dniach czterech. Kres ten poczyna się z dniem, w którym znikła przeszkoda wywołująca zaniedbanie; nie może on być przedłużonym.

Wnioski oczywiście spóźnione należy odrzucić, bez dalszego postępowania.

✓ §. 149.

(Por. §. 214. p. n.)

Strona czyniąca wniosek na przywrócenie do stanu pierwotnego, winna w dotyczącem piśmie sporowem albo w zastępującem pismo sporowe wniosku protokolarnym przywieść wszelkie okoliczności uzasadniające wniosek na przywrócenie, oraz wymienić środki uwiarygodnienia onychże. Równocześnie z wnioskiem należy uzupełnić dodatkowo samą zaniedbaną czynność procesową, lub w przypadku zaniedbania audyencyi to, co gwoli przygotowania rozprawy ustnej strona zaniedbująca się naprowadzić była winna.

O wniosku na dozwoleńie przywrócenia wyda Sąd orzeczenie w formie uchwały po uprzedniej ustnej rozprawie.

§. 150.

Skutkiem dozwoleńia przywrócenia wraca spór do tego stanu, w którym znajdował się przed zajęciem zaniedbania. W razie dozwoleńia przywrócenia do stanu pierwotnego należy znieść wyrok wydany już z powodu zaniedbania.

Jeżeli audyencyą opuszczono, można już na audyencyi wyznaczonej do rozprawy w przedmiocie wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego połączyć postępowanie względem wniosku na przywrócenie z rozprawą, do podjęcia której była audy-

encya wyznaczoną, lub choćby w przypadku uwzględnienia wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego rozprawę tą niezwłocznie przeprowadzić.

§. 151.

Z powodu zaniedbania kresu do uczynienia wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego, tudzież z powodu opuszczenia audyencyi, wyznaczonej do rozprawy o wniosku na przywrócenie, niema przywrócenia do stanu pierwotnego.

§. 152.

Wniosek na dozwole nie przywrócenia do stanu pierwotnego nie tamuje biegu sporu. Sąd ale mocen jest zarządzić na wniosek tymczasową przerwę onegoż, jeśli to zda się niezbędnie potrzebnem, aby przywróceniu do stanu pierwotnego co do którego przewidywać wolno iż zostanie dozwołonem, zapewnić skutek zupełny i jeśli zarazem przerwanie procesu nie zrządzi przeciwnikowi domagającego się przywrócenia poważnej szkody.

Jeśli w czasie tym rozprawa o sporze toczy się w Instancyi wyższej, należy takową niezwłocznie uwiadomić o zarządzeniu tymczasowej przerwy postępowania odwoławczego.

Po załatwieniu wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego, należy rozprawę przerwana podjąć na wniosek albo z urzędu.

§. 153.

Przeciw rozstrzygnięciu, mocą którego dozwolono przywrócić do stanu pierwotnego, niema żadnego środka prawnego.

§. 154.

(Por. §. 216. p. n.)

Na stronę, która wносиła na przywrócenie, należy bez względu na to, czyli wniosкови uczyniono zażość czy też nie, nałożyć zwrot wszelkich kosztów sprawionych przeciwnikowi przez zaniedbanie i przez rozprawę o wniosku przywrócenia, tudzież zwrot kosztów postępowania pozbawionego skuteczności z przyczyny przywrócenia.

TYTUŁ PIĄTY.**Przerwanie i spoczywanie postępowania.***Śmierć strony.*

Ob. U. r. str. 233. u. kom. str. 28. p. n. §. 217.

§. 155.

(Por. §. 217. p. n.)

Śmierć strony przerywa postępowanie li wówczas, jeżeli strona zmarła nie była zastępowaną ani przez adwokata, ani przez inną osobę, zaopatrzoną przez stronę w pełnomocnictwo procesowe.

Przerwa trwa aż do podjęcia postępowania przez prawonastępców strony zmarłej, lub jeśli przeciwnik uczyni pierwiej wniosek na ustanowienie kuratora (§. 811 k. c.) by przeciw niemu postępowanie kontynuować, aż do podjęcia postępowania przez kuratora.

Aby sprawić podjęcie postępowania przez prawonastępców strony zmarłej, mocen jest przeciwnik uczynić w tym Sądzie, w którym sprawa toczyła się w czasie zgonu strony zmarłej, wniosek, by także prawonastępców zacytowano. Skutkiem takiego wniosku należy ich wezwać do podjęcia postępowania a zarazem do rozprawiania co do rzeczy głównej lub do dalszego prowadzenia tej rozprawy.

Doręczenie tego zawezwania nastąpi według przepisów §§. 106. i 107.

§. 156.

Jeśli żaden ze zawezwanych prawonastępców się nie jawi, winien Sąd w przypadku dostatecznego wykazania twierdzonego prawonastępstwa wyrzec uchwałą na wniosek przeciwnika, iż postępowanie zostało przez prawonastępców strony zmarłej podjęte.

Na audyencyi, na której ogłoszono uchwałę w przedmiocie podjęcia postępowania, może być zaraz postępowanie w rzeczy głównej podjęte.

§. 157.

Jeżeli zawezwani prawonastępcy albo niektórzy z nich jawią się na audyencyi, i przeczą obowiązko-

wi wejścia do procesu, winien Sąd rozstrzygnąć o tem po rozprawie ustnej. Jeśli Sąd orzeknie, iż obowiązek podjęcia postępowania istnieje, może być po ogłoszeniu tego rozstrzygnięcia w miarę stanu sprawy postępowanie na tejże audyencyi podjęte albo kontynuowane. Ma to w szczególności znaczenie, gdy przypuszczać wypada, iż rekurs, przeciw ogłoszonej uchwale pozostałby bez skutku.

Utrata zdolności prawowania się, zmiana w osobie zastępcy prawnego.

§. 158.

(Por. §. 223 p. n.)

Jeśli strona utraci zdolność prawowania się, albo jeśli ustawowy zastępca strony umrze, albo tegoż upoważnienie do zastępstwa ustanie, a strona nie stała się zdolną do prowadzenia sporu, przerywa się postępowanie li wówczas, jeśli strona zmianami temi dotknięta nie jest zastąpioną ani przez adwokata ani przez inną osobę zaopatrzoną w pełnomocnictwo procesowe.

W przypadkach tych trwa przerwa tak długo, aż zastępca ustawowy albo nowy zastępca ustawowy doniesie przeciwnikowi o swem ustanowieniu i postępowanie podejmie.

Dla sprawienia takiego podjęcia, może też przeciwnik uczynić wniosek na zawezwanie zastępcy ustawowego strony, która utraciła zdolność do prawowania się, albo nowego ustawowego zastępcy.

Otwarcie upadłości.

Ob. ust. z ²⁵/₁₂ 1868. Nr. 1. d. u. p. z r. 1869.

§. 159.

O ile w przypadku otwarcia upadłości do majątku strony ma miejsce przerwa w postępowaniu postanawia ordynacya konkursowa.

*Zmiana w osobie adwokata.***§. 160.**

(Por. §. 221. p. n.)

Jeśli adwokat strony umrze, albo stanie się niezdolnym do dalszego prowadzenia zastępstwa strony, nastąpi przerwa w postępowaniu w miarę, o ile zastępstwo adwokackie jest przez ustawę nakazane, aż do ustanowienia przez stronę innego adwokata i podania przez tego adwokata ustanowienia swego do wiadomości przeciwnika z jednoczesnym podjęciem postępowania. Dla sprawienia podjęcia postępowania może też Sąd na wniosek uczyniony przez przeciwnika nakazać stronie, która ma ustanowić nowego zastępcę, by ustanowienia tego dokonała w kresie, który jej równocześnie wyznaczyć należy. Wniosek ten należy uczynić w Sądzie, w którym sprawa toczyła się w czasie zgonu adwokata albo zaistnienia jego niezdolności do dalszego zastępstwa. Jeżeli nowy zastępca nie zostanie Sądowi w okresie oznaczonym z przedłożeniem pełnomocstwa oznajmionym, należy z upływem kresu uważać postę-

powanie za podjęte, i odtąd trafiają stronę zaniedbującą się z doniesieniem wszelkie niekorzyści prawne, które ustawa niniejsza w przypadkach procesu adwokackiego łączy z nieustanowieniem adwokata. Względem pism sporowych podanych po upływie kresu przez stronę zaniedbującą się, stósować należy w sposób odpowiedni przepis §. 37. ustępu 2.

W postępowaniu trybunalskiem powołanym jest do wydania polecenia ustanowienia nowego adwokata Przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

Zastanowienie czynności urzędowej Sądu.

§. 161.

Jeśli czynność Sądu ustanie z powodu wojny lub innego zdarzenia, przerywa się na czas trwania tego stanu postępowanie we wszystkich sprawach w Sądzie tym wiszących.

Po ustaniu przeszkody może każda z obu stron wyjednać podjęcie postępowania.

Przeszkoda przypadkowa dla strony.

§. 162.

(Por. §. 224. p. n.)

Jeśli strona pozostaje w czasach wojny w służbie wojskowej, lub jeśli przebywa w miejscu odciętym od komunikacji z Sądem, w którym sprawa się toczy, skutkiem zarządzenia władzy, przez wojnę lub przez inne

zdarzenia, i jeśli zarazem istnieje obawa, iż okoliczności te mogą wpłynąć w sposób niekorzystny na prowadzenie sporu przez stronę uieobecną, może być na wniosek, albo z urzędu zarządzoną przerwą postępowania aż do usunięcia przeszkody, nawet w tym przypadku, gdy strona nieobecna jest zastąpioną przez osobę zaopatrzoną w pełnomocnictwo procesowe.

Wniosek ku temu skierowany, należy uczynić w Sądzie, w którym sprawa się toczy; można go również wnieść protokolarnie. Rozstrzygnięcie następuje bez uprzedniej ustnej rozprawy; Sąd może jednak przed rozstrzygnięciem wdroyć dochodzenia dla wyjaśnienia potrzebne.

Każda strona może wyjednać podjęcie przerwanego postępowania.

Skutek przerwania.

§. 163.

(Por. §. 226. p. n.)

Przerwanie postępowania ma ten skutek, iż w czasie trwania przerwy nie mogą nastąpić wezwania do rozprawiania w sporze, że tracą swe znaczenie wezwania, możliwie już pierwiej na czas po zaistnieniu przerwania wydane, i że w końcu ustaje bieg każdego kresu do podjęcia czynności procesowej. — Z podjęciem postępowania poczyna biedz na nowo kres całkowity.

Czynności procesowe podjęte przez stronę w czasie przerwy względem sporu w toku będącego,

nie mają w obec strony przeciwnej znaczenia prawnego.

Przerwa powstająca po zamknięciu ustnej rozprawy, nie stoi na przeszkodzie ogłoszeniu rozstrzygnięcia wydanego na podstawie tej rozprawy.

Podjęcie postępowania przerwane.

§. 164.

(Por. §. 227. p. n.)

Podjęcie postępowania przerwane nawiązuje się, o ile w postanowieniach poprzedzających odmiennie nie zarządzono, przez wniosek na wyznaczenie audyencyi do ustnej rozprawy, albo do kontynuacji ustnej rozprawy; jeśli zaś przerwa nastąpiła w czasie biegu kresu do podjęcia czynności procesowej, przez wniosek na ponowne wyznaczenie kresu dla tej czynności procesowej. Zgaśnięcie przyczyny przerwy należy uwiarygodnić. W szczególności obowiązują postanowienia te i wówczas, jeśli z powodu śmierci strony lub z innych przyczyn ustanowiono dla jej spuścizny kuratora w myśl §. 811. k. c.; wniosek podjęcia może uczynić nie tylko kurator, ale także przeciwnik strony zmarłej

§. 165.

Wniosek potrzebny w myśl §. 164. celem uzyskania podjęcia postępowania, uczynić należy w Sądzie, w którym sprawa toczyła się w czasie zajścia przyczyny przerwy.

Rozstrzygnięcie o wnioskach w §. 164. oznaczonych, następuje bez uprzedniej ustnej rozprawy; Sąd mocen jest jednak przed rozstrzygnięciem tém przesłuchać przeciwnika. jeśli ustanie powodu przerwy zda się być wątpliwem.

Przy wyznaczaniu audyencyi do rozprawy o wniosku na podjęcie (§. 155.) jak i w uchwałach mocą których uwzględnia się wniosek na podjęcie uczyniony w myśl §. 158, 159, 160, 161, 162 i 164. albo postępowanie zostaje podjętem z urzędu, należy stronom zapowiedzieć skutki następujące w przypadku zaniedbania.

§. 166.

W przypadkach §§. 156, 157 i 158. ustępu 3. należy chwilę. z którą postępowanie ma być uznane za podjęte, wymienić w rozstrzygnięciu, jakie się wydaje w przedmiocie zobowiązania do podjęcia postępowania, jeśli postępowanie zostało podjęte w sprawie głównej zaraz na audyencyi wyznaczonej do rozprawy o wniosku na podjęcie.

We wszystkich innych przypadkach, oznaczy Sąd chwilę tą, o ile nie mają zastosowania przepisy §. 160, w rozstrzygnięciu o wniosku na podjęcie albo w uchwale, mocą której postępowanie podejmuje się z urzędu.

§. 167.

Postanowienia powyższe mają być odpowiednio stosowne, jeśli według ustawy niniejszej ma nastą-

pić przerwa w postępowaniu dla innych przyczyn jak oznaczonych w tym tytule i jeśli w tej mierze niczego odmiennego nie postanowiono.

Spoczywanie postępowania.

§. 168.

(Por. §. 228. p. n.)

Strony mogą się ułożyć, iż postępowanie ma spoczywać; umowa taka jest skuteczną dopiero od chwili, w której obie strony doniosły o niej Sądowi. Ze spoczywaniem postępowania połączone są skutki prawne przerwania postępowania z tym wyjątkiem, iż bieg kresów nieodwłocznych nie ustaje.

Spoczywanie postępowania ma nadto ten skutek, iż postępowanie nie może być podjęte przed upływem trzech miesięcy od doniesienia o zawartym układzie.

§. 169.

Spoczywanie postępowania trwa dotąd, dopokąd jedna ze stron nie uczyni wniosku na wyznaczenie audyencyi do ustnej rozprawy, albo, jeśli postępowanie zostało zaniechane w czasie biegu kresu do podjęcia czynności procesowej, na ponowne wyznaczenie kresu do tej czynności procesowej. Jeśli to się stanie przed upływem trzymiesięcznego kresu (§. 168) lub czasu umówionego przez strony dla spoczywania postępowania, winien Sąd odnośny wniosek odrzucić bez rozprawy z urzędu lub na żądanie prze-

ciwnika, albo też orzec nieskuteczność możliwego wyznaczenia audyencyi albo naznaczenia kresu.

§. 170.

Jeśli na audyencyi do rozprawy ustnej wyznaczonej żadna strona nie staje, to następstwem tego jest spoczywanie postępowania, o ile takie niestawienie według postanowień niniejszej ustawy nie jest bez znaczenia dla toku procesu.

O nadejściu doniesienia o układzie na spoczywanie postępowania, jak i o niestawieniu obu stron na audyencyi winien Sąd zawiadomić prócz pełnomocników procesowych jeszcze i strony same; stronom należy przy tem oznajmić skutki ustawowe spoczywania postępowania.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Rozprawa ustna.

TYTUŁ PIERWSZY.

Jawność.

§. 171.

(Ob. u. r. str. 235. — Por. §. 17. p. drob., §. 170 u. niem. o urzędz. sądown.)

Rozprawa przed Sądem orzekającym łącznie z ogłoszeniem rozstrzygnięcia sędziowskiego odbywa się jawnie.

Jako słuchacze mają wstęp li osoby dorosłe nieuzbrojone. Osobom, które z mocy swej służby publicznej obowiązane są do noszenia broni, nie wolno wzbronić wstępu.

§. 172.

(Por. §. 229. p. k.)

Należy wykluczyć jawność, jeśli przez takową wydaje się narażoną obyczajność albo porządek publiczny, lub jeśli zachodzi uzasadniona obawa, iż jawność rozprawy byłaby nadużyta, w celach zakłócenia rozprawy, lub utrudnienia ustalenia stanu rzeczy.

Prócz tego mocen jest Sąd wykluczyć jawność na wniosek choćby jednej strony, jeśli w celu rozstrzygnięcia sporu muszą być omawiane albo udawdane fakta z życia rodzinnego.

Jawność może być wykluczoną na przeciąg całej rozprawy lub na części poszczególne tejże; w żadnym przypadku nie może się ona rozciągać na ogłoszenie wyroku. O ile wykluczoną jest jawność rozprawy, wzbronionem jest publiczne głoszenie treści rozprawy.

§. 173.

(Por. §. 17. ust. 2. p. drob. §§. 229—230. p. k.)

Rozprawa o wniosku na wykluczenie jawności odbywa się na posiedzeniu niejawnem.

Uchwała o wykluczeniu jawności musi być publicznie ogłoszoną. Przeciw takowej nie ma oddzielnego środka prawnego.

§. 174.

W przypadkach wykluczenia jawności, może każda strona żądać, aby nie licząc jej pełnomocnika dozwolono jeszcze przystępu na rozprawę trzem innym osobom posiadającym jej zaufanie.

Sędziowie zajmujący pewną posadę, dalej urzędnicy konceptowi Prokuratury rządowej i Ministerstwa sprawiedliwości, tudzież adwokaci mają wstęp wolny mimo wykluczenia jawności, o ile jawność nie została wykluczona z przyczyny naprowadzonej w §. 172 ustępie 2-gim.

§. 175.

Wymóg jawności rozprawy nie ma znaczenia względem przesłuchania lub wysłuchania jednej lub obu stron poprzedzającego w myśl przepisów ustawy niniejszej wydanie uchwały o wniosku.

Przesłuchanie stron, świadków, znawców i innych osób odbywane po za rozprawą przed Sądem orzekającym skutecznia się również z wykluczeniem jawności.

TYTUŁ DRUGI

Wnioski stron i kierownictwo procesu.

Wnioski stron.

(Por. §§. 119, 132 p. n. Ob. u. r. str. 236; §. 16. p. drob.)

§. 176.

Przed Sądem orzekającym rozprawiają strony o sporze ustnie. W sprawach wymagających zastę-

pstwa adwokackiego, przygotowuje się rozprawa ustna przez pisma sporowe. Zresztą potrzebnem jest podawanie przygotowawczych pism sporowych li w przypadkach w ustawie tej szczegółowo oznaczonych.

§. 177.

(Por. §. 128. p. n.)

Po wywołaniu sprawy należy wysłuchać strony względem ich wniosków, co do przedstawienia faktycznego przeznaczonego ku uzasadnieniu onych lub ku zwalczeniu wniosków przeciwnika, jak i co do dowodów i ofiarowań dowodów, tudzież co do wywodów prawnych odnoszących się do stosunku spornego, (Wywody stron). Odczytywanie opracowań pisemnych zamiast wyłożenia ustnego jest niedopuszczalnem.

Pisma powoływane w wywodach należy li o tyle odczytywać, o ile pisma te nie są jeszcze Sądowi lub przeciwnikowi znane, albo o ile chodzi o dosłowną treść takowych.

§. 178.

(Por. §. 129. p. n.)

Każda strona winna w wywodach swych podawać całkowicie i stanowczo wszelkie w poszczególnym przypadku, ku uzasadnieniu jej wniosków potrzebne okoliczności faktyczne, ofiarować dowody potrzebne dla stwierdzenia jej podań, oświadczać się stanowczo w przedmiocie podań faktycznych przez jej przeci-

wnika naprowadzonych, tudzież co do ofiarowanych dowodów, wyłożyć wyniki przeprowadzonych dowodów oraz wyrazić się także w sposób stanowczy o odnośnych wywodach swego przeciwnika.

§. 179.

Aż do zamknięcia rozprawy ustnej mogą strony podnosić nowe do przedmiotu tej rozprawy odnoszące się twierdzenia faktyczne i środki dowodowe. Sąd może jednak przytoczenie takie na wniosek albo z urzędu uznać za niedopuszczalne, jeśli jest widocznem, że pierwiej podań i dowodów nowych nie wniesiono w zamiarze przewleczenia procesu, a dopuszczenie ich przewlekłoby znacznie załatwienie procesu.

O ile w tej mierze cięży także gruba przewina na adwokacie strony, można nadto nałożyć nań karę porządkową.

(Literatura: Fierich Fr. Ks.: O władzy dyskrecjonalnej Sędziego w ustnem postępowaniu. Kraków 1891).

Kierownictwo procesu.

1. Przez Przewodniczącego.

§. 180.

(Por. §. 19. p. drob. §. 127. p. n.)

Rozprawę ustną prowadzi w Trybunale Przewodniczący Senatu, któremu sprawa została przydzieloną.

Przewodniczący otwiera, prowadzi i zamyka rozprawę, udziela głosu i może takowy odebrać temu, kto jego zarządzeń nie słucha, on przesłuchuje osoby, które mają zeznawać w celu prowadzenia dowodu, i ogłasza rozstrzygnięcia Senatu.

Przewodniczący winien się starać, aby sprawa została wyczerpująco omówioną, by jednak rozprawa nie została też rozszerzoną przez rozwlekłość i obojętne rozprawy uboczne i wedle możliwości bez przerywania ukończoną.

§. 181.

Jeśli ciąg dalszy rozprawy już rozpoczętej musi być odłożony na audyencyą późniejszą, rzeczą będzie Przewodniczącego, nową audyencyę nie tylko, o ile to jest możebnem, bezwzględnie wyznaczyć, lecz jednocześnie wydać z urzędu wszelkie zarządzenia potrzebne dla umożliwienia załatwienia sporu na audyencyi najbliższej. Przed wydaniem takich zarządzeń może Przewodniczący, jeśli to uważa za potrzebne, zasięgnąć uchwały Senatu.

W szczególności można polecić stronom, by w kresie, który się im jednocześnie wyznaczy, złożyły w Sądzie celem przejrzenia przez przeciwnika dokumenta za środek dowodowy służyć mające tudzież wymienić nazwiska i mieszkanie świadków, którzy mają być słuchani. Jeśli strona w zamiarze przewleczenia procesu, poleceniu takiemu zadość nie uczyni, i żądane środki dowodowe przedstawi aż w dalszym ciągu ustnej rozprawy, Senat władnym jest uznać z urzędu albo na wniosek przedstawienie takie za nie-

dozwolone, jeśli przez nie dalsze prowadzenie rozprawy doznałoby przewłoki.

✓ §. 182.

(Por. §. 20 p. drob. §. 130 p. n.)

Przewodniczący winien na rozprawie ustnej przez zapytania albo w inny sposób w tym kierunku działać, by uczyniono podania faktyczne dla rozstrzygnięcia ważne albo uzupełniono podania niedostateczne względem okoliczności podniesionych dla uzasadnienia lub odparcia roszczenia, by dla podań tych wymieniono środki dowodowe albo ofiarowane dowody uzupełniono i by w ogóle dano wszelkie wyjaśnienia, które przedstawiają się jako potrzebne dla prawdziwego ustalenia punktu czynu praw i roszczeń twierdzonych przez strony.

Jeśli strona w wywodzie swym odstępuje od treści podanego przez nią pisma sporowego przygotowawczego lub gdy wyrody stron nie zgadzają się z innemi aktami procesowemi, które z urzędu uwzględnić należy, Przewodniczący zwróci na to uwagę. Tak samo podniesie on wątpliwości nasuwające się co do punktów z urzędu uwzględnić się mających.

Oprócz Przewodniczącego mogą także inni członkowie Senatu czynić stronom stósowne pytania w celu wybadania stosunku spornego i ustalenia punktu czynu.

✓ §. 183.

(Porów. §. 132—135 p. n.)

Celem spełnienia ciężących na przewodniczącym w myśl §. 182 obowiązków mocen jest przewodniczący w szczególności:

1. zawezwać strony do osobistego jawienia się na rozprawie ustnej;

2. polecić, by strony przedłożyły znajdujące się w rękach ich dokumenta, na które powołała się jedna albo druga, akta, przedmioty wywiadowcze lub przedmioty naoczni, dalej rodowody, plany, rysy lub inne rysunki i zestawienia i pozostawiły w Sądzie przez czas oznaczony;

3. spowodować dostarczenie dokumentów przechowanych u władzy publicznej albo u notaryusza, na które się powołała jedna ze stron, przedmiotów wywiadowczych i przedmiotów naoczni;

4. zarządzić przeprowadzenie naoczni z przywezwaniem stron i wydanie opinii przez biegłych, tudzież wezwać w przymiocie świadków osoby, od których według skargi lub biegu rozprawym ożna się spodziewać wyjaśnienia względem faktów ważnych.

Zarządzeń tych nie może przewodniczący wydać co do dokumentów i świadków, jeśli obie strony są temu przeciwne.

Dochodzenia takie mogą być nawet przed rozpoczęciem rozprawy ustnej zarządzone, jeśli zachodzi obawa, iżby inaczej nie dały się już stwierdzić okoliczności dla rozstrzygnięcia doniosłe albo że środek dowodowy później już wcale nie lub tylko wśród warunków znacznie trudniejszych mógłby być użytym.

✓ §. 184.

(Por. §. 26 p. drob.)

Każda strona może celem wyjaśnienia stanu sprawy zapytywać obecną stronę przeciwną lub zastępcę tejże za pośrednictwem przewodniczącego lub za tegoż przyzwoleniem bezpośrednio, co do wszelkich okoliczności dotyczących się przedmiotu sporu albo ustnej rozprawy dla prowadzenia procesu doniosłych, a w szczególności także co do istnienia lub jakości ku prowadzeniu procesu służących dokumentów, przedmiotów wywiadowczych i przedmiotów naoczni.

Jeśli pytanie jakie uchyli przewodniczący jako niewłaściwe albo strona przeciwna dopuszczalność pytania zaprzeczy, może strona żądać decyzji Senatu w tym kierunku.

§. 185.

(Por. §. 22 p. drob.)

Jeśli strona jawiąca się do rozprawy ustnej bez pełnomocnika nie jest zdolną do zrozumiałego wyrażenia się o przedmiocie sporu albo rozprawy ustnej, odroczy przewodniczący rozprawę na czas możliwie najkrótszy a stronie odnośnej poleci, by na rozprawie przyszłej jawiła się wraz z odpowiednim pełnomocnikiem jako zastępcą, w razie potrzeby z adwokatem, inaczej uważanoby ją za niejawiącą się. Ponowne odroczenie rozprawy dla tej przyczyny nie może nastąpić.

Postanowienia powyższe należy i wówczas odpowiednio stosować, jeśli pełnomocnik strony nie jest zdolnym do zrozumiałego oświadczenia się o przedmiocie sporu albo ustnej rozprawy, a strona sama albo jest nieobecna, albo nie można z nią ze względu na postanowienia §. 27 ustępu 1. rozprawy przeprowadzić. Jeśli przeszkoda taka zajdzie co do ustawowego zastępcy strony, winien przewodniczący wydać jednocześnie potrzebne polecenia względem ustanowienia sposobnego pełnomocnika.

§. 186.

Jeśli jedna z osób biorących udział w rozprawie sprzeciwi się zarządzeniu przewodniczącego odnoszącemu się do kierownictwa rozprawy albo pytaniu postawionemu przez przewodniczącego albo członka Senatu jako niedopuszczalnemu, tedy o opozycji tej orzeknie Senat.

Przeciw rozstrzygnięciu Senatu nie ma oddzielnego środka prawnego. To samo ma znaczenie względem rozstrzygnięć Senatu zapadających w myśl §. 179 ustępu 1., §. 181 ustępu 2. i §. 184 ust. 2.

2. Przez Senat.

§. 187.

(Por. §. 24. p. drob., §. 137—138. p. n.)

Jeśli w Sądzie wisi kilka sporów, toczących się między temi samými osobami, lub w których ta sama osoba stoi naprzeciw różnych powodów, lub

różnych pozwanych, Senat władnym jest, procesa te, jeśli w ten sposób załatwienie ich przypuszczalnie się uprości lub przyspieszy, albo wydatek na kosztą prowadzenia procesu zmniejszy, połączyć za uchwałą do wspólnej rozprawy.

Spólnym wyrokiem można atoli rozstrzygać jedynie spory między temi samými stronami.

§. 188.

(Por. §. 24. p. drob. §. 136. p. n.)

Senat mocen jest zarządzić, by względem kilku roszczeń jedną skargą podniesionych oddzielnie rozprawiano. Tak samo można zarządzić rozprawę oddzielną względem roszczeń wzajemnych przez pozwanego podniesionych.

§. 189.

(Por. §. 137. p. n.)

Jeśli przy uzasadnianiu albo zwalczaniu jednego i tego samego roszczenia wyłoniło się kilka samodzielnych punktów spornych, albo jeśli względem tego samego roszczenia wprowadzono kilka samodzielnych środków zaczepnych lub odpornych, Senat może zarządzić, iż rozprawa ograniczy się na razie do jednego lub kilku z tych punktów spornych.

W szczególności, jeśli podniesionym zostanie zarzut niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu albo sprawy prawomocnie osądzonej, Senat mocen jest

zarządzić, iżby przedewszystkiem o zarzutach tych oddzielnie rozprawiano.

§. 190.

(Por. §. 139. p. n.)

Jeśli rozstrzygnięcie sporu zawisło w całość lub w części od istnienia lub nieistnienia pewnego stosunku prawnego, który stanowi przedmiot innego sporu wiszącego, lub który ma być stwierdzonym w toczącym się postępowaniu administracyjnym, Senat mocen jest zarządzić przerwę postępowania na tak długo, dopokąd nie zaistnieje względem stosunku prawnego prawomocne rozstrzygnięcie.

Przerwę taką może Senat zarządzić na wniosek także w przypadku sporu względem dopuszczalności interwencji ubocznej, tudzież i wówczas, gdy obie strony są spółnie pozwane (§. 16) z powodu roszczenia podniesionego przez trzeciego co do przedmiotu sporu.

Po załatwieniu prawomocnem odnośnego procesu lub postępowania administracyjnego, należy postępowanie w rzeczy głównej podjąć na wniosek albo z urzędu.

§. 191.

(Por. §. 140. p. n.)

Jeśli w toku sporu wypłynie na jaw podejrzenie czynu karygodnego, którego wybadanie i osądzenie wywrze przypuszczalnie wpływ stanowczy na rozstrzy-

gnięcie sporu, może Senat zarządzić przerwę w sporze aż do załatwienia przewodu karnego.

Przerwa taka może w szczególności mieć miejsce, jeśli okażą się poszlaki w tym kierunku, iż dokument dla rozstrzygnięcia procesu ważny został podrobiony albo sfałszowany, lub, że strona przesłuchana na okoliczności istotne albo świadek lub znawca, którego zeznania byłyby w innym przypadku przez Senat uwzględnione, dopuścił się fałszywego zeznania.

Po prawomocnem załatwieniu postępowania karnego należy przerwane postępowanie w rzeczy głównej podjąć na wniosek lub z urzędu.

§. 192.

Senat może zarządzenia własne wydane w przedmiocie rozdziału, połączenia albo przerywania rozprawy lub postępowania znów uchylić na wniosek albo z urzędu. Uchylenia nie można już zarządzić, jeśli Senat związany jest wyrokiem własnym, lub jeśli zarządzenie stało się przedmiotem rozstrzygnięcia instancyi wyższej.

Zarządzenia wydane w myśl §§. 187. do 191. nie mogą być, o ile nie rozporządzają przerwę postępowania, zaczepione żadnym środkiem prawnym.

Zamknięcie rozprawy.

§. 193.

Przewodniczący ogłosi zamknięcie rozprawy, jak skoro Senat spór albo wniosek oddzielnie załat-

wić się się mający, stanowiący przedmiot rozprawy uważa za wszechstronnie umówiony i na podstawie przeprowadzonych dowodów do rozstrzygnięcia dojrzały.

Aż do oznajmienia zamknięcia rozprawy należy ją uważać za jedną całość.

Również i przed przeprowadzeniem wszystkich dopuszczonych dowodów można ogłosić zamknięcie rozprawy, jeżeli brak tylko poszczególnych dowodów przez Sędziego zawezwanego przeprowadzić się mających i albo obie strony zrzekają się rozprawy co do wyniku tego podjęcia dowodu, albo Senat uważa rozprawę taką za zbędną. W przypadku takim zapadnie rozstrzygnięcie Sądu po nadejściu aktów przeprowadzenia dowodu bez ponownego zarządzenia rozprawy ustnej.

§. 194.

(Por. §. 142. p. n.)

Senat mocen jest zarządzić otwarcie ponowne rozprawy już zamkniętej, jeśli dla rozstrzygnięcia okazuje się potrzeba wyjaśnienia albo uzupełnienia tego, co zostało naprowadzonym, lub omówienie dowodu pewnego faktu, który Senat dopiero po zamknięciu rozprawy uznał za wymagający dowodu, dalej jeśli Senat w przypadku §. 193. ustępu 3. po nadejściu aktów przeprowadzonego dowodu, w uwzględnieniu wyników podjęcia dowodu lub oświadczeń stron uczynionych przy podjęciu dowodu uznaje potrzebę dalszej rozprawy,

§. 195.

Upoważnienia nadane w §§. 180 do 194 Przewodniczącemu Senatu i Senatowi, służą w postępowaniu powiatowem Sędziemu jednostkowemu, przed którym rozprawa ustna się odbywa.

Wytknięcie wadliwości.

§. 196.

(U. r. str. 243 u. k. str. 120).

Uchybienia przepisowi normującemu postępowanie a w szczególności formę czynności procesowej nie może już podnieść strona z przyczyny tej do wniesienia zażalenia upoważniona, jeśli takowa wdała się w dalszą rozprawę o rzeczy bez wytknięcia tego uchybienia, pomimo iż takowe było jej wiadomem lub musiało być wiadomem.

Postanowienie to nie ma zastosowania, jeśli naruszono przepis, spełnienia którego strona ważnie zrzec się nie może.

Jeśli wytknięcie nastąpi w ciągu rozprawy ustnej, a takowemu nie stanie się zadość zaraz na rozprawie uchyleniem twierdzonego naruszenia, należy uczynić o niem wzmiankę w protokole.

TYTUŁ TRZECI.

Policya posiedzenia.**§. 197.**

(Por. §. 18 p. drob., §§. 177—185 n. j. n. §. 233 p. k., art. 348 i d. p. wł.)

Na rozprawach trybunalskich starać się będzie Przewodniczący Senatu o utrzymanie porządku na rozprawie ustnej. Jest on uprawnionym wezwać do porządku osoby, zakłócające rozprawę przez nieodpowiedne zachowanie się, oraz wydać zarządzenia do utrzymania porządku potrzebne.

§. 198.

Oznaki pochwały i niezadowolenia są wzbronione.

Kto wbrew upomnieniu dopuści się zakłócenia rozprawy, może być z rozprawy wydalony. Wydalenie osoby uczestniczącej w rozprawie można zarządzić aż po uprzednim zagrożeniu i zwróceniu uwagi na skutki prawne tego środka.

W szczególności należy zwrócić uwagę strony na ewentualność, iż skutkiem wydalenia jej może przeciw niej zapaść wyrok z przyczyny zaniedbania, albo wydany być wyrok w myśl §. 399.

Jeśli wydalono osobę biorącą udział w rozprawie, można na wniosek postępować przeciw niej w taki sposób, jak gdyby wydalona była dobrowolnie.

✓ §. 199.

Na tego, kto na rozprawie dopuści się grubszej nieprzystojności, w szczególności obrazy członków Sądu, strony, zastępcy, świadka albo znawcy, może być bez ujmy dla ewentualnego ścigania karno-sądowego lub dyscyplinarnego, nałożoną uchwałą Senatu kara porządkowa do pięćdziesięciu złr. austr.

Na tego, kto sprzeciwia się zarządzeniom wydanym przez przewodniczącego albo Senat dla utrzymania porządku i spokoju, może być nałożone zamknięcie ¹⁾ do dni trzech.

✓ §. 200.

Jeśli pełnomocnik procesowy dopuści się zakłócenia rozprawy (§. 198) albo jakiej nieprzystojności albo obrazy (§. 199), Senat władnym jest wyrzec przeciw niemu naganą albo karę pieniężną do kwoty stu złr. austr.

Jeśli pełnomocnik i dalej zachowuje się niewłaściwie, lub też opiera się zarządzeniom przewodniczącego albo Senatu wydanym ku utrzymaniu porządku i spokoju, może mu być odebrany głos uchwałą Senatu, a strona, jeśli tego potrzeba, do ustanowienia innego pełnomocnika wezwana; jeśli to nie może stać się niezwłocznie, należy audyencyą z urzędu odroczyć. Koszta udaremnionej audyencyi tudzież odroczenia ponosi pełnomocnik, który tu zawinął.

¹⁾ Wyraz „areszt“ uważam za nieodpowiedni (ob. mój przekład projektu ustawy karnej §. 13.)

Wśród okoliczności obciążających może nadto Senat, jeśli pełnomocnik jest adwokatem albo kandydatem adwokatury, odstąpić sprawę właściwej władzy dyscyplinarnej.

§. 201.

Uchwały wydane w myśl postanowień uprzednich są bezzwłocznie wykonalne.

W postępowaniu trybunalskiem może być wydalenie osoby biorącej udział w rozprawie zarządzo-
nem jedynie uchwałą Senatu.

§. 202.

Jeśli wojskowy, podlegający w sprawach kar-
nych jurysdykcji wojskowej, popełni czyn karygodny
w myśl § 199, uda się przewodniczący względem
ukarania osoby tej do najbliższej władzy wojskowej.

§. 203.

Prerogatywy nadane w tytule tym Przewodni-
czącemu Senatowi i Senatowi, służą także Sędziemu
samodzielnemu, przed którym toczy się rozprawa
ustna, tudzież Sędziemu zawezwanemu lub z poru-
czenia, przy rozprawach i podjęciach dowodów jakie
się przed nim odbywają, jak i przy podjęciach czyn-
ności urzędowych po za rozprawą ustną.

TYTUŁ CZWARTY.

Ugoda.

✓ §. 204.

Na rozprawie ustnej może Sąd w każdym stanie sprawy na wniosek albo z urzędu tentować załatwienie sporu w dobry sposób albo spowodowanie ugody co do poszczególnych punktów. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku, należy treść takowej na wniosek wpisać do protokołu rozprawy.

Celem tentowania ugody albo spisania ugody, można odesłać strony jak skoro się z tem zgodzą do Sędziego z poruczenia albo zawezwania. O ile z powodu propozycji ugodowych albo toczących się pertraktacji ugodowych, może być odłożonem podjęcie albo kontynuowanie rozprawy, należy oceniać według postanowień §§. 128 i 134.

✓ §. 205.

W ugodzie sądowej można uznanie stosunku prawnego lub przyjęcie zobowiązania do świadczenia, znoszenia albo zaniechania uczynić zawisłem od złożenia umówionej przysięgi. Przedmiotem przysięgi mogą być jedynie fakta sporne.

W ugodzie musi być oznaczoną audyencya na której ma być złożona przysięga lub przynajmniej kres, w którym strona obowiązana do przysięgi winna upraszać o wyznaczenie audyencyi.

Przysięga będzie wykonywaną przed urzędnikiem sędziowskim, któremu naczelnik Sądu w ugodzie wymienionego odebranie przysięgi poruczył.

§. 206.

Stronom wydać należy na ich żądanie i na ich kosztą wygotowania protokołu ugody lub protokołu rozprawy, w którym ugoda jest umieszczona. Tak samo gdy była wykonaną przysięga umówiona ugoda, należy udzielić stronie upraszającej o to odpis protokołu spisanego z powodu wykonania przysięgi.

TYTUŁ PIĄTY.

Literatura: Wach Adolf: Die Mündlichkeit in österr. Civilprocess Entwurf, Wien 1895. Klein Dr. Mündlichkeitstypen, Wieu 1894.

Protokoły.

Protokoły rozprawy.

§. 207.

(Ob. u. r. str. 244. u. k. str. 31. — Por. §. 77. p. drob.)

Z każdej ustnej rozprawy sądowej należy spisać protokół (protokół rozprawy). Takowy ma zawierać oprócz zapisków i podań ustawą szczególnie poleconych :

1) wymienienie Sądu, nazwiska Sędziów, protokolanta, a jeśli tłumacza wezwano, nazwiska tegoż; podanie czasu i miejsca rozprawy, a przy rozprawie przed Sądem orzekającym wzmiankę, ażali rozprawę prowadzono jawnie lub z wykluczeniem jawności;

2) nazwiska stron i zastępców tychże, tudzież krótkie określenie przedmiotu sporu;

3) wymienienie osób, które stanęły do rozprawy jako strony lub jako tychże zastępcy albo pełnomocnicy.

§. 208.

Wciągnięciem do protokołu rozprawy należy stwierdzić:

1) oświadczenia stron zawierające ograniczenie lub zmianę żądania skargi, wyraźne uznanie długu lub części takowego albo zrzeczenia się podniesionego roszczenia lub części tegoż albo środków prawnych, tudzież oświadczenia względem wniosku na przesłuchanie strony pod przysięgą;

2) Wnioski przez strony w toku rozprawy uczynione, którym Sąd odmówił, lub które aż do zamknięcia audyencji nie zostały przez strony cofnięte, o ile takowe tyczą się rzeczy głównej, albo są ważne dla przebiegu albo rozstrzygnięcia procesu;

3) rozstrzygnięcia sądowe na rozprawie wydane i ogłoszone, tudzież owe zarządzenia i rozporządzenia przewodniczącego, przeciw którym służy środek prawny.

Oświadczenia i wnioski wspomniane pod l. 1. i 2. mogą być także dołączone do protokołu w od-

dzielnych pismach jako załączniki. W przypadku tym należy zaniechać stwierdzenia ich protokołem rozprawy.

To samo ma znaczenie względem ogłoszonych rozstrzygnięć sądowych, jeśli takowe zredagowane na piśmie będą dołączone do protokołu równocześnie z ogłoszeniem.

§. 209.

W każdym protokole rozprawy ustnej należy, oprócz podań, które dają ogólny pogląd na tok rozprawy, zamieścić w przedstawieniu, tworzącem związane zestawienie, także treść przytoczeń wzajemnych do stanu rzeczy odnoszących się.

Również należy w protokole oznaczyć środki dowodowe ofiarowane przez strony dla przytoczeń, które pozostały spornymi.

Sąd może na wniosek albo z urzędu zarządzić, aby poszczególne części przytoczeń faktycznych albo ofiarowań dowodów zostały obszerniej do protokołu wciągnięte.

Jeśli rozprawa nie może być w jednym dniu ukończoną, należy przy każdej poszczególnej audyencji zaprotokołować oddzielnie to, co na takowej zostało przywiedzione.

§. 210.

Przy podawaniu treści faktycznych przytoczeń i ofiarowanych dowodów należy, o ile to będzie wskazanem, powołać się na pisma sporowe przygotowane, na akta postępowania przygotowawczego, tudzież na przedstawienie stanu sprawy w wygotowaniu

uchwały dowodowej; o ile rozporządza się pismami sporowemi przygotowawczemi lub aktami postępowania przygotowawczego, wystarczy zaprotokołowanie wszystkich ważniejszych różnic przytoczenia ustnego.

Protokołowanie poszczególnych wywodów stron jest wzbronione. Projektów do protokołów rozpraw nie wolno przyjmować.

Wzbranianie się stron uczestniczenia w akcie protokołowania nie przeszkadza uskuteczeniu stwierdzenia.

§. 211.

Protokołowanie przepisane §. 209. może być także w ten sposób uskutecznione, iż przewodniczący albo Sędzia jednostkowy rozprawą kierujący zaraz po skończeniu rozprawy stron w przytomności stron (§. 210. ustęp 3.) wyłoży stan rzeczy wykazujący się z ich przytoczeń w zestawieniu pogładowem i przedstawienie to z powołaniem się na zawartość aktów procesowych zostanie o ile to jest wskazanem do protokołu wciągnięte.

Jeśli objętość materiału rozprawy, albo inne okoliczności wykazują potrzebę lub stosowność rychlejszego stwierdzenia, to zaprotokołowanie takie może także nastąpić w czasie ustnej rozprawy w ten sposób, że zestawia się i wciąga do protokołu treść poszczególnych rozdziałów rozprawy (§§. 188, 189).

§. 212.

Spisany protokół winien być stronom przedłożony do przejrzenia, albo odczytany i przez nie

podpisany. Stronom wolno po przejrzeniu lub odczytaniu protokołu zwrócić uwagę na te punkta, w których zawarte w protokole przedstawienie treści rozprawy nie odpowiada rzeczywistemu przebiegowi rozprawy. Sprostowanie treści protokołu, które Sąd uważa za potrzebne, ma być uskutecznionem przez dodatek do protokołu. Jeśli natomiast oświadczenia stron nie zostaną uwzględnione, można założyć opozycją przeciw odnośnym podaniom protokołu rozprawy.

Jeśli dla tej lub dla innej przyczyny wnosi strona opozycją przeciw poszczególnym podaniom protokołu, należy w dodatku do protokołu zamieścić uwagę, że i jakie zarzuty przeciw protokołowaniu podniesiono.

W razie zastępstwa adwokackiego Sąd mocen jest zarządzić, by opozycja została stwierdzoną przez podanie krótkiej zapiski którą należy przydać do protokołu jako załącznik.

§. 213.

Jeśli strona wcale nie umie się podpisać, lub tylko zapomocą znaku ręki, rzeczą będzie protokolanta umieścić w protokole jej nazwisko.

Jeśli strona oddali się przed zaprotokołowaniem, albo odmówi podpisania protokołu, należy zaszczyć te jak i powody w tym kierunku przez stronę przeprowadzone zamieścić w dodatku do protokołu.

Na protokole umieszczają swe podpisy przewodniczący albo kierujący rozprawą Sędzia samodzielny, prowadzący pióro tudzież tłumacz, jeśli go do roz-

prawy przywezwano. W razie gdyby przewodniczący doznał przeszkody, podpisze się zamiast niego najstarszy członek Senatu.

§. 214.

Przeciw uchwałom i zarządzeniom Sędziów samodzielnych rozprawą kierujących odnoszącym się do protokołowania, niema oddzielnego środka prawnego.

Jeśli w postępowaniu trybunalskiem zostanie podniesioną opozycja przeciw odnośnym uchwałom i zarządzeniom przewodniczącego, Senat o tem rozstrzygać winien. Przeciw jego rozstrzygnięciu niema oddzielnego środka prawnego.

§. 215.

O ile strona wyraźnie się nie sprzeciwia, stanowi protokół spisany zgodnie z przepisami powyższemi dowód zupełny co do przebiegu i treści rozprawy.

Zachowanie formalności dla rozprawy ustnej przepisanych, może być tylko protokołem udowodnionem.

Zmiana osoby sędziego nie zwrusza mocy dowodowej stwierdzeń protokolarnych.

Protokoły spisane po za rozprawą.

§. 216.

Protokoły spisane po za ustną rozprawą mają zawierać prócz wspomnianych w §. 207. podań

i stwierdzeń w myśl §. 208. ewentualnie uskutecznić się mających krótkie przedstawienie czynności urzędowej i zwięzłe podanie treści faktycznych przytoczeń stron sporujących lub przywezwanych osób trzecich.

Także co do tych protokołów mają znaczenie postanowienia §. 209 do 215.

Treść protokołu.

§. 217.

Treść protokołu rozprawy i załączników tegoż, niemniej protokołów i załączników tychże spisanych w toku sporu przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego a w Sądzie orzekającym znajdujących się, należy z urzędu uwzględnić.

Jeśli strony nie były obecne przy czynności urzędowej uskutecznionej przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego, należy im podać, o ile nie wchodzi w zastosowanie przepisy §. 193, ustępu 3, przed rozstrzygnięciem sposobność do wypowiedzenia na rozprawie ustnej swego zdania o wynikach odnośnej czynności urzędowej i podaniach zawartych w nadesłanych aktach.

TYTUŁ SZÓSTY.

Akta.

✓ §. 218.

(Ob. u. r. str. 249.)

Każda strona może dla uzasadnienia swych wniosków odwoływać się także do pism doręczonych jej za sprawą przeciwnika. Może ona, gdy pisma te się zatracą, a i w Sądzie niema żadnego egzemplarza takowych, żądać, by jej przeciwnik pozwolił podjąć na jej koszt odpisy z pism odnośnych znajdujących się w jego rękach.

§. 219.

Strony mogą przeglądać i żądać wydania im kosztem własnym odpisów ze wszystkich aktów odnoszących się do ich sprawy w Sądzie znajdujących się (akta sporowe) z wyjątkiem projektów do wyroków i uchwał, protokołów narady i głosowania Sądu, oraz takich pism, które zawierają zarządzenia dyscyplinarne. W celu przygotowania wywodów ich należy im w szczególności dozwolnić wglądu do protokołów i aktów postępowania przygotowawczego.

Za zgodą obu stron mogą także osoby trzecie, wglądać w akta procesowe i podejmować odpisy. Przy braku takiej zgody mocen jest naczelnik Sądu dozwolnić osobie trzeciej, o ile uwiarygodnieni ona

interes prawny, dozwolić takiego wglądu i podjęcia odpisów.

Pisma przez stronę Sądowi oddane, należy stronie zwrócić na jej żądanie, jeśli odpadł cel przechowywania.

TYTUŁ SIÓDMY.

Kary.

§. 220.

Kara porządkowa nie może przenosić kwoty pięćdziesięciu złotych austryackich, lub jeśli przeciw adwokatowi zostanie wyrzeczona, kwoty stu złotych, kara za swawolę kwoty trzystu złotych austryackich.

Kary pieniężne nałożone w myśl postanowień niniejszej ustawy na pewną osobę, wpływają do funduszu ubogich miejscowości, w której osoba ta ma swą siedzibę; jeśli atoli siedziba taka w obrębie mocy obowiązującej ustawy niniejszej nie jest ustaloną albo nie jest znaną, do funduszu ubogich miejscowości będącej siedzibą Sądu, który karę nałożył.

W przypadku niewypłacalności należy zamienić karę pieniężną na zamknięcie. Czas trwania zamknięcia oznaczy Sąd; wszakże nie może zamknięcie trwać dłużej jak dni dziesięć.

Wyrzeczenia karne należy wykonywać z urzędu.

TYTUŁ ÓSMY.

Spoczynek Niedzielny i ferye sądowe.

§. 221.

W dniach Niedzielnych jak i w dniu Bożego Narodzenia nie wolno odbywać audyencyi. Wyznaczenie audyencyi na inny dzień świąteczny dopuszczalnem jest tylko w przypadku niebezpieczeństwa zwłoki.

Rozporządzenie stanowi które dni za świąteczne w rozumieniu ustawy niniejszej uważać należy.

§. 222.

Ferye sądowe trwają sześć tygodni. Początek tychże w poszczególnych królestwach i krajach oznacza się przez rozporządzenie.

§. 223.

W czasie feryi sądowych odbywa się audyencye i wydaje rozstrzygnięcia tylko w sprawach feryalnych.

Ferye sądowe nie oddziałują na postępowanie upominawcze, tudzież na postępowanie egzekucyjne, łącznie z rozprawą w przedmiocie rozdziału licytacyjnej ceny kupna.

§. 224.

Sprawami feryalnemi są:

1. Spory wekslowe;

2. Procesa, w których sporuje się o dalsze prowadzenie rozpoczętej budowy;

3. Spory o naruszenie stanu posiadania względem rzeczy i praw, jeśli żądanie skargi skierowaniem jest li do ochrony i przywrócenia ostatniego stanu posiadania;

4. Spory w przedmiocie wypowiedzenia, oddania lub objęcia rzeczy wdzierżawionych lub wynajętych, mieszkań, lub innych lokalności oraz takich rzeczy, które zostały za czynszem w płodach (§. 1103 k. c.) do użytku oddane;

5. Spory z umowy służbowej lub zarobkowej między słuźbodawcami a słuźgami lub innemi umową słuźbową związanimi osobami, między gospodarzami rolnymi i leśnymi a ich pomocnikami rolniczymi i leśnymi i zarobnikami dziennymi, między posiadaczami kopalni i wszystkimi innymi pracodawcami a zajętymi przez nich kierownikami robót, pomocnikami, robotnikami lub terminatorami, tudzież spory ze stosunku słuźbowego osady okrętowej;

6. Spory między gospodarzami, szyprami, słuźwiązającymi lub woźnicami z jednej, a ich gościami, podróżnymi albo zlecającymi z drugiej strony, w przedmiocie zobowiazzań wynikających z ich wzajemnych stosunków;

7. wszelkie inne spory o roszczenia majątkowo-prawne, których przedmiot w pieniądźkach lub we wartości pienięźnej nie przenosi kwoty 50 złr. w. a.;

8. Wnioski na dozwolenie, ograniczenie albo zniesienie zarządzeń tymczasowych.

Naczelnik Sądu albo Przewodniczący Senatu, któremu sprawę przydzielono, może prócz tego i inne sprawy, o ile szybkiego wymagają załatwienia uznać od przypadku do przypadku za sprawy feryalne. Zarządzenie takie nie może być przez środek prawny zaczepione.

✓ §. 225.

(Por. §§. 201 — 204. p. n.)

Ferye sądowe wstrzymują bieg kresu; pozostała jeszcze część kresu, poczyna biedz z końcem feryi sądowych.

Jeżeli początek kresu wpada w ferye sądowe, poczyna się bieg kresu z końcem feryi sądowych. Nastanie feryi sądowych nie wywiera wpływu na początek i przebieg kresów nieodwłocznych, tudzież kresów w sprawach feryalnych.

Część druga.

Postępowanie w Trybunałach pierwszej Instancyi.**ROZDZIAŁ PIERWSZY.****Postępowanie do wyroku.****TYTUŁ PIERWSZY.**

Skarga, odpowiedź na skargę, postępowanie przygotowawcze i rozprawa sporowa.

Literatura: u. r. str. 250. Unger System T. II. str. 349 i. n.; Till: Prawo prywatne austr. T. I. str. 451 i. n.

Kroll: Klage und Einrede.

Hellmann: str. 370 i. n. Krzyżanowski: Zasady str. 145.

✓ §. 226.

(Por. p. n. §. 230. (ks. II. R. I. T. I.). §§. 3 — 8. p. c. g.)

Skarga, którą należy wnieść za pośrednictwem pisma sporowego przygotowawczego, winna zawierać określone żądanie, wymieniać krótko a wyczerpująco poszczególne fakta, na których żądanie powoda w rzeczach głównych i ubocznych się opiera, i tak samo oznaczać dokładnie poszczególne środki dowodowe, których powód celem wykazania swego faktycznego twierdzenia na rozprawie użyć zamierza.

Jeżeli właściwość Sądu, do którego się udano, zależy od wartości przedmiotu sporu, a skarga nie

jest skierowana na sumę pieniężną, należy wciągnąć do skargi także potrzebne podania względem wartości przedmiotu sporu. Jeżeli skarga tworzy przedmiot jurysdykcji handlowej, morskiej lub górniczej, wszakże wniesioną została w Trybunale, któremu nietylko ta szczególna ale i powszechna jurysdykcya służy, należy przy oznaczeniu Sądu uwidocznic, iż wnosi się na rozprawę w tym sporze przed Senatem handlowym albo przed Senatem przeznaczonym do wykonywania jurysdykcji górniczej,

Zresztą stosować należy do pisma skargowego przepisy ogólne o pismach sporowych przygotowawczych.

§. 227.

(Por. §. 232 p. n.)

Kilka roszczeń powoda przeciw temu samemu pozwanemu może być podniesionych jedną skargą nawet gdy nie stoją ani we faktycznym ani prawnym związku, jeśli Sąd procesowy jest właściwym dla wszystkich roszczeń i ten sam rodzaj postępowania jest dopuszczalny.

§. 228.

(Por. §. 231 p. n.)

Można wytaczać pozwy o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego albo prawa, o uznanie prawdziwości,¹⁾ dokumentu lub o ustalenie

¹⁾ autentyczności.

nieprawdziwości tegoż, jeśli powód ma w tem interes prawny, by ów stosunek prawny albo prawo lub prawdziwość dokumentu zostały rychło orzeczeniem sądowem ustalone.

§. 229.

Już w skardze można uczynić wnioszek:

1. by pozwanemu we wezwaniu do pierwszej audyencji albo we wezwaniu do rozprawy sporowej ustnej polecono, by przyniósł na rozprawę pewne dokładnie oznaczyć się mające dokumenta, przedmioty wywiadowcze albo przedmioty oglądać się mające, które powodowi zdają się potrzebnymi do prowadzenia dowodu, a które znajdują się w posiadaniu pozwanego;

2. by zarządzono co potrzeba, aby do pierwszej audyencji lub do ustnej rozprawy sporowej zostały dostarczone w czasie właściwym dla prowadzenia dowodu przypuszczalnie potrzebne dokumenta u władzy publicznej lub u notaryusza przechowane, przedmioty wywiadowcze albo przedmioty naoczni, które również dokładnie oznaczyć należy;

3. by na audyencję pierwszą albo na ustną rozprawę sporową wezwano świadków wymienionych w pozwie gwoli wykazania prawdziwości twierdzeń faktycznych.

Wnioskowi pod 1. 2 należy tylko wówczas zażądać uczynić, jeśli strona, bez współdziałania Sądu nie może się w myśl obowiązujących przepisów ustawowych wystarać o odnośne dokumenta, rzeczy wywiadowcze lub przedmioty naoczni, lub jeśli wy-

danie tychże zostało jej przez władzę albo notaryusza niesłusznie odmówionem.

Względem środków dowodowych odnoszących się do innych pytań jak tych, które pierwszej zastrzeżone zostały audyencyi, nie można wydawać zarządzeń przy wyznaczeniu pierwszej audyencyi.

§. 230.

Na podstawie skargi wyznaczy Przewodniczący Senatu, któremu sprawę przydzielono, audyencyą do rozprawy ustnej.

Jeśli atoli sądzi, iż skarga dla niewłaściwości Sądu lub dla braku zdolności prawowania się lub potrzebnego zastępstwa ustawowego jest niedopuszczalną po stronie powoda lub pozwanego, winien zasięgnąć rozstrzygnięcia Senatu, ażali należy wyznaczyć audyencyą lub wydać rozporządzenie w duchu przepisu §. 6. albo zwrócić skargę jako nienadającą się do wyznaczenia audyencyi.

§. 231.

Audyencyę pierwszą należy z uwzględnieniem czasu dla doręczenia skargi przypuszczalnie potrzebnego wyznaczyć w ten sposób, aby doręczenie odzierał od audyencyi okres mniej więcej dni czternastu.

Jeżeli miejsce pobytu pozwanego jest niewiadome, może być audyencya pierwsza w miarę zachodzących okoliczności wyznaczoną na czas odleglejszy, natomiast w przypadkach nagłych, gdy pozwany przebywa w miejscu siedziby Sądu, lub przynajmniej

w miejscu tem z łatwością rychło stanąć może, na uczyniony wniosek na czas bliższy, a jeśli zachodzi potrzeba nawet w ten sposób, iż doręczenie dzieli od audyencyi tylko okres dwudziestu czterech godzin.

Stan wiszącego sporu.

Literatura Unger. System. T. II. str. 518 i. n. Lippmann: Die Einrede der Rechtsanhängigkeit. Arch. f. c. Prax.

§. 232.

(Por. §. 235 p. n.)

Jurispendencya sporu (stan wiszącego sporu) powstaje przez doręczenie pisma skargowego pozwannemu. Do zawarowania sobie kresu jak i do przerwania biegu kresu wystarcza, jeśli odmienny nie istnieje przepis, podanie skargi do Sądu.

Jeśli strona występuje z roszczeniem aż w toku procesu, następuje stan wiszącego sporu odnośnie do tego roszczenia z chwilą, w której takowe na ustnej rozprawie zostało podniesione.

§. 233.

Stan wiszącego sporu wywiera ten skutek, iż w czasie trwania onegoż, nie może być ani w tym ani w innym Sądzie przeprowadzonym spór względem podniesionego roszczenia. Pozew w czasie wiszącego sporu o ten sam przedmiot wyniesiony należy odrzucić na wniosek albo z urzędu.

Jak skoro zaistniał stan wiszącego sporu może pozwany, jeśli zachodzą inne warunki ustawowe właściwości Sądu dla skargi wzajemnej, wynieść tak długo skargę wzajemną w Sądzie skargi, jak długo rozprawa ustna w pierwszej Instancji nie jest zamkniętą.

§. 234.

(Por. §. 236. p. n.)

Sprzedaż rzeczy lub pretensyi sporem zajętej, nie ma żadnego wpływu na proces. Nabywca nie jest upoważnionym wejść do procesu bez przyzwolenia przeciwnika jako strona główna.

Zmiana skargi.

§. 235.

(Por. §. 25. p. drob. §. 240. p. n.)

Do zmiany skargi do Sądu wniesionej, a w szczególności do rozszerzenia żądania skargi niewykluczającego właściwości Sądu procesowego, jest powód zawsze przed zaistnieniem stanu wiszącego sporu uprawnionym.

Po zaistnieniu stanu wiszącego sporu potrzebuje on ku temu przyzwolenia przeciwnika; przyzwolenie to nateży uważać za istniejące, jak skoro pozwany, nie wnosząc zarzutu przeciw zmianie, rozprawia o zmienionej skardze.

Sąd może jednak zmianę taką dopuścić nawet po zaistnieniu stanu wiszącego sporu i bez względu

na zarzut przeciwnika, jeśli ze zmiany nie należy się obawiać znacznego utrudnienia albo przewleczenia rozprawy.

Nie należy poczytać tego za zmianę skargi, gdy bez zmienienia zasady skargi będą faktyczne twierdzenia skargi, tudzież ofiarowane w niej dowody zmienione, uzupełnione, wyjaśnione albo sprostowane lub gdy, również bez zmienienia zasady skargi, ograniczonym zostanie żądanie skargi co do rzeczy głównej lub pod względem żądań ubocznych albo jeśli miasto przedmiotu, którego się pierwotnie domagano, podniesiono roszczenie względem innego przedmiotu lub o wynadgodzenie strat i szkód.¹⁾

Wniosek wypadkowy na ustalenie.

Literatura Kabat. O procesie cyw. str. 66. Weissmann
Jakob Dr.: Die Feststellungsklage Bonn 1879.

§. 236.

(Por. p. n. §. 253—254).

Powód mocen jest bez przyzwolenia pozwanego aż do zamknięcia rozprawy ustnej, na którą zapada wyrok, uczynić wniosek, aby stosunek prawny lub prawo, które w toku procesu stało się spornem, a od którego istnienia lub nieistnienia orzeczenie o żądaniu skargi w całości lub w części zawisło,

¹⁾ Ob. Zielonacki: Pandekta t. II.

zostało ustalone wyrokiem zapadającym na skargę lub tenże wyprzedzającym.

Postanowienie to niema zastosowania, jeśli o przedmiocie nowego wniosku rozprawiać można li w oddzielnem, dla spraw tego rodzaju wyłączenie przepisaniem postępowaniu, lub jeśli przepisy o rzeczowej właściwości Sądów sprzeciwiają się zawniokowanemu rozstrzygnięciu

Cofnięcie skargi.

§. 237.

(Por. §. 243. p. n.)

Skarga może być bez przyzwolenia pozwanego cofniętą, tylko do rozpoczęcia się pierwszej audyencji, jeśli zaś pozwany na takową się nie jawi, jeszcze i na pierwszej audyencji.

Cofnięcie skargi dzieje się przez pismo sporowe pozwanemu doręczyć się mające albo przez oświadczenie uczynione na rozprawie ustnej. Doręczenie pisma sporowego następuje na podstawie rozporządzenia przewodniczącego bez uprzedniej uchwały Senatu.

Cofnięcie skargi ma ten skutek, iż uważa się skargę za niewniesioną i powód winien zwrócić pozwanemu wszelkie koszta procesowe, względem których niewyrzeczono jeszcze prawomocnie zobowiązania pozwanego do ponoszenia ich. O wniosku na przyznanie zwrotu kosztów orzeka Senat uchwałą po uprzedniej ustnej rozprawie.

Skarga cofnięta może być ponownie wyniesioną, jeśli przy cofnięciu jej nie zrzeczo się podniesionego roszczenia.

§. 238.

Skutki prawne w §. 237 oznaczone, następują i wówczas, gdy skarga w myśl postanowień ustawy niniejszej ma być uważaną za cofniętą.

Audyencya pierwsza.

Literatura: Canstein. Lehrb. t. I. str. 232. i. n.

§. 239.

Audyencya pierwsza odbywa się przed Przewodniczącym Senatu albo przed Członkiem prezeń do tego wyznaczonym.

Audyencya pierwsza przeznaczoną jest do podjęcia tentowania ugody, do zgłoszenia zarzutów niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu i sporu prawomocnie osądzonego, jak i do przyjęcia oświadczenia wymienionego poprzednika. Na audyencyi pierwszej należy dalej uczynić wniosek na danie zabezpieczenia dla kosztów procesowych; może być również na audyencyi pierwszej spór wyrokiem załatwiony na podstawie uznania, zrzeczenia się albo skutkiem zaniedbania albo też może powód wystąpić z wnioskiem na dozwole nie zmiany skargi.

W przedmiocie wniosku na danie zabezpieczenia dla kosztów procesowych albo na dozwole nie zmiany

skargi, tudzież co do wniosku uczynionego na audyencji pierwszej przez jedną ze stron na oddalenie skargi z przyczyny niezdolności procesowej jednej ze stron sporujących, albo dla braku uprawnienia osoby występującej w przymiocie zastępcy, należy zaraz na audyencji pierwszej rozprawiać i rozstrzygać. Można również zarządzić z urzędu na audyencji pierwszej omówienie punktów ostatnich lub niewłaściwości Sądu za wyraźnem porozumieniem się stron usunąć się niedającej, i na podstawie tego wydać uchwałę na zastanowienie postępowania.

Wszelkie inne wniesienia są z audyencji pierwszej wykluczone.

§. 240.

Zarzut niewłaściwości Sądu musi być zgłoszony na audyencji pierwszej.

Po odbyciu audyencji pierwszej może być niewłaściwość Sądu już tylko o tyle uwzględnioną, o ile chodzi o niewłaściwość, która przez wyraźne porozumienie się stron nie da się usunąć.

Niedopuszczalność drogi prawa, stan wiszącego sporu i prawomocność wyroku tyczącego się jednej ze stron, należy każdorazem z urzędu uwzględnić.

§. 241.

Jeśli na audyencji pierwszej skutkiem oświadczenia danego przez wymienionego poprzednika przyjdzie do porozumienia się udział biorących pod względem objęcia procesu przez poprzednika, rzeczą będzie

Przewodniczącego, albo Sędziego, któremu polecono przeprowadzenie audyencji pierwszej, wyrzec na odpowiedni wniosek w formie uchwały zaraz na audyencji zwolnienie pozwanego od skargi.

✓ §. 242.

Jeżeli audyencya pierwsza zostanie odroczoną z powodu okoliczności niedopuszczającej jawienia się pozwanego w czasie należytym, lub przeszkadzającej mu w zgłoszeniu na audyencji zarzutów albo uczy-nienia wniosków, dla wniesienia których audyencya pierwsza jest przeznaczoną, mają postanowienia odnoszące się do audyencji pierwszej zastosowanie także do audyencji odroczonej,

Takowa odbywa się również przed przewodniczącym Senatu, lub przed członkiem Senatu przezeń wyznaczonym.¹⁾

Odpowiedź na skargę.

✓ §. 243.

(Por. §. 244. p. n.)

Sędzia, któremu poruczono odbycie audyencji pierwszej, winien w przypadku, gdy według wyników tej audyencji okazuje się potrzeba wyznaczenia roz-

¹⁾ Wyrazów Sędzia „wyznaczony“ — „beauftragter Richter“, używa stale Kazimierz Ówikliński w przekładzie niem. Ustawy o procesie cywilnym. Toruń 1885. Przekład ten obejmuje li księgę pierwszą i drugą.

prawy sporowej, polecić pozwanemu zaraz na audyencyi w formie uchwały wniesienie odpowiedzi na pismo skargowe i dla odpowiedzi wyznaczyć kres stosowny do okoliczności danego przypadku, nie dłużej jak na cztery tygodnie. Przeciw tej uchwale niema oddzielnego środka prawnego.

Odpowiedź należy dać przez pismo sporowe przygotowawcze. O ile w międzyczasie nie wyznaczył już Sąd rozprawy oddzielnej względem podniesionych przez pozwanego zarzutów niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości, wiszącego sporu albo sprawy prawomocnie osądzonej, winien pozwany w piśmie sporowem przezeń podać się mającem wymienić w szczególności także okoliczności, które służą do uzasadnienia tych zarzutów, tudzież oznaczyć dowody służące ku wykazaniu prawdziwości onych.

W piśmie sporowem może także pozwany uczynić jeden lub więcej wniosków z wymienionych w §. 229 albo uczynić wniosek na zarządzenie postępowania przygotowawczego przed Sędzią z poruczenia.

Wdrożenie rozprawy sporowej.

§. 244.

(Por. §. 250—313, 319. p. n.)

Po wniesieniu w czasie należytych odpowiedzi na skargę, rzeczą będzie Przewodniczącego Senatu, któremu sprawa została przydzieloną, jak skoro uczyniono wniosek na wdrożenie postępowania przygoto-

wawczego albo Przewodniczący uznaje wdrożenie takiego postępowania za wskazane albo odpowiednie, zasięgnąć w tej mierze decyzji Senatu, zresztą zaś wyznaczyć audyencyą do ustnej rozprawy sporowej.

To ostatnie ma i wówczas nastąpić, jeśli Senat postanowi odmówić wdrożenia postępowania przygotowawczego.

Postępowanie przygotowawcze.

§. 245.

Postępowanie przygotowujące rozprawę sporową przed sędzią; z poruczenia może być zarządzonem :

1. w sporach odnoszących się do prawdziwości rachunku, działu majątkowego lub stosunków podobnych, w których rozprawiać należy o znacznej liczbie pretensyi spornych lub pretensyi wzajemnych i zarzutów;

2. jeśli podania faktyczne zawarte w pismach przygotowawczych takiego są rozmiaru lub takiego rodzaju, iż poprzednie uporządkowanie i rozgatkowanie takowego wydaje się wskazanem dla przyspieszenia lub upojedyńczenia ustnej rozprawy sporowej;

3. jeżeli strony dla sprawdzenia okoliczności faktycznych zaprzeczonych, które ale zdają się być ważnemi, powołują się na dowody nie mogące być podczas ustnej rozprawy sporowej w Sądzie procesowym przeprowadzonemi, lub których przeprowadzenie rozprawę sporową ustną przypuszczalnie w znacznym utrudniłoby stopniu, lub niestosunkowo przewlekło, w szczególności,

jeśli strony powołują się na świadków niemieszkających ani w siedzibie Sądu procesowego ani w bliskości tegoż, lub jeśli zda się to być pożytecznem dla wybadania prawdy, by świadków podanych po za rozprawą na miejscu przesłuchano.

§. 246.

Wdrożenie postępowania przygotowawczego może być przez Senat na wniosek powoda zarządzonem nawet po wyznaczeniu audyencji do rozprawy sporowej ustnej, jeśli wniosek ten zostanie uczyniony w ciągu tygodnia po doręczeniu odpowiedzi na skargę.

Jeśli potrzeba przeprowadzenia dowodów oznaczonych w §. 245 l. 3, okaże się dopiero w ciągu ustnej rozprawy sporowej, może Senat każdocześnie po wysłuchaniu stron spór albo jeden lub więcej samostnych punktów spornych przekazać do postępowania przygotowawczego u Sędziego wyznaczonego, jeśli zarządzenie takie zda się być stósowne dla ułatwienia ustalenia stanu rzeczy lub przyspieszenia załatwienia sporu i przez to przypuszczalnie także i wydatek na kosztą się nie zwiększy.

§. 247.

O wdrożeniu postępowania przygotowawczego rozstrzyga Senat bez uprzedniej rozprawy ustnej z wyjątkiem przypadku oznaczonego w §. 246, ust. 2. Senat może jednak zawsze przed rozstrzygnięciem przeprowadzić wszelkie dochodzenia dla jego poinformo-

wania się potrzebne. Uchwały, mocą których zarządza się postępowanie przygotowawcze lub oddala wnioski na zarządzenie takowego, nie mogą być przez rekurs zacepione.

W uchwale, którą zarządza się postępowanie przygotowawcze, należy oznaczyć jednocześnie Sędziego z poruczenia przed którym postępowanie to ma się odbyć. Jeśli tenże dozna przeszkody we wykonaniu polecenia, wyznaczy przełożony Trybunału innego członka Sądu celem przeprowadzenia postępowania przygotowawczego.

§. 248.

Audyencyą do postępowania przygotowawczego, niemniej, jeśli nastąpi odroczenie, każdą dalszą audyencyę wyznacza Sędzia z poruczenia i powiadamia o niej strony lub zastępców tychże.

Także w postępowaniu przed Sędzią z poruczenia muszą być strony zastąpione przez adwokatów.

§. 249.

Sędzia z poruczenia ma w postępowaniu przygotowawczem wszystkie prawa i obowiązki przewodniczącego w §§. 180 do 185 naprowadzone. Może on zarządzić przeprowadzenia dowodów w postępowaniu przygotowawczem dopuszczalne i albo je sam wykonać, albo przekazać do wykonania Sędziemu zawezwanemu. Przy przeprowadzeniu dowodu służą mu w szczególności te prawa, które w postępowaniu Trybunalskiem przy przeprowadzaniu dowodu w obec Sądu wyroku-

jącego wykonuje Przewodniczący. Tak samo winien Sędzia poruczenia spełniać obowiązki Przewodniczącego względem aktów przeprowadzenia dowodu przesłanych przez Sędziego zawezwanego.

Przesłuchanie stron pod przysięgą nie ma miejsca w postępowaniu przygotowawczem.

§. 250.

Jeżeli jeden z procesów w §. 245 l. 1. wymienionych przekazany został do postępowania przygotowawczego, należy w postępowaniu tem rozprawiać ustnie oddzielnie o pojedynczych przez stronę podniesionych roszczeniach i roszczeniach wzajemnych, środkach zaczepnych i obronnych, zarzutach i odparciach zarzutów w porządku, który Sędzia z poruczenia oznaczy. Na podstawie tej rozprawy należy protokolarnie ustalić:

1. jakie roszczenia tudzież roszczenia wzajemne są podnoszone i jakie wprowadzono środki zaczepne i obronne;

2. które z tych roszczeń, roszczeń wzajemnych, środków zaczepnych i obronnych są sporne, a które niesporne;

3. co do spornych należy przedstawić całkowity stan rzeczy, jak się takowy z podań stron wykazuje, z wymienieniem oznaczonych przez strony środków dowodowych, podniesionych obron dowodowych tudzież i oświadczeń oddanych względem środków dowodowych i obron dowodowych.

Sędzia z poruczenia ma się zarazem postarać, by dokumenta, na które strony co do zaprzeczonych twierdzeń powołały się, a co do których wydaje się, iż wedle wyników rozprawy mogą posłużyć do prowadzenia dowodu, zostały przez strony przedłożone; w miarę postanowień ustawy niniejszej, ma on dokumenta te dostarczyć. To samo tyczy się rzeczy wywiadowczych do prowadzenia dowodu posłużyć mogących, jak i oglądać się mających przedmiotów naoczni, które mogą być do Sądu sprowadzone. Przeprowadzenie dowodów ma li wówczas w postępowaniu gotowawczem nastąpić, jeśli co do tych dowodów zachodzi jedna z okoliczności w §. 245, l. 3, naprowadzonych albo przeprowadzenie dowodu jest potrzebne dla ubezpieczenia dowodu.

§. 251.

Jeśli spór z przyczyny właściwości przytoczenia faktycznego został przeznaczony do postępowania przygotowawczego (§. 245. l. 2), winien Sędzia z poruczenia przez przesłuchanie stron albo przez ustną rozprawę wy badać z nimi całkowity stan rzeczy odnośnie do wszystkich według treści pism przygotowawczych zaczepionych roszczeń, środków zaczepnych i obronnych i takowy stwierdzić protokolarnie z naprowadzeniem środków dowodowych, podniesionych obron dowodowych i oświadczeń oddanych przez strony w przedmiocie środków dowodowych i obron dowodowych. Prócz tego winien Sędzia z poruczenia w myśl §. 250, ustępu

ostatniego przygotować postępowanie dowodowe przed Sądem wyrokującym.

§. 252.

W postępowaniu przygotowawczem nie można wychodzić poza roszczenia i roszczenia wzajemne podniesione w pismach sporowych przygotowawczych; strony mogą jednak przed Sędzią poruczenia gwoili uzasadnienia i zwalczania tych roszczeń podnosić i takie twierdzenia faktyczne oraz ofiarować dowody, które w pismach sporowych przygotowawczych nie były jeszcze naprowadzone.

Zbadania, ustalenia protokolarne i przeprowadzenia dowodów postępowania przygotowawczego, winne się rozciągać i na okoliczności podniesione dla uzasadnienia zarzutów niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu i sporu prawomocnie osądzonego, jeśli na zarzuty te nie zarządził Sąd odrębnej rozprawy.

O ile protokolarnie ustalić się mające twierdzenia, oświadczenia i ofiarowania dowodu jednej ze stron zawarte są w piśmie sporowem wniesionem do Sądu, znajdującem się u Sędziego z poruczenia, należy protokołowanie zastąpić odwołaniem się do pisma sporowego.

Jeśli na audyencyi postępowania przygotowawczego uzna przeciwnik pewne roszczenie, nie potrzeba już protokolarnego ustalenia treści rozprawy możliwie przedtem przeprowadzonej, tyczącej się uznanego roszczenia.

§. 253.

Jeśli postępowanie przygotowawcze zarządzono w celu przeprowadzenia dowodów (§. 245, l. 3), winien Sędzia z poruczenia zbadać najpierw o tyle stan sprawy przesłuchaniem stron, o ile znajomość tegoż jest potrzebna, by mógł zleconem mu przeprowadzeniem dowodów kierować i te tak zupełnie przeprowadzić, jak tego w poszczególnym przypadku wymaga cel ułatwienia i poparcia ustalenia stanu rzeczy na rozprawie sporowej ustnej zgodnie z prawdą. Wynik tego przesłuchania należy protokolarnie stwierdzić (§. 252, ustęp 3). Przeprowadzenia dowodów przez Sędziego poruczenia mają się ograniczać do tych dowodów, dla których sprawę do postępowania przygotowawczego przekazano.

§. 254.

Jeśli jedna ze stron na audyencji, wyznaczonej nie li tylko do przeprowadzenia dowodu, przed Sędzią wyznaczonym się nie jawi, należy podanie strony jawiącej się w miarę przepisów dla postępowania przygotowawczego w poszczególnym przypadku obowiązujących protokolarnie ustalić i wyznaczyć nową audyencyę. Do audyencji tej należy wezwać stronę, która na audyencji poprzedniej nie stanęła, a to na wniosek przeciwnika przy udzieleniu odpisu protokołu i przy zapowiedzeniu skutków z jej powtórny niestawiennictwem połączonych.

Jeśli strona także na audyencji ponowionej nie staje, należy twierdzenia faktyczne strony jawiącej się

w doręczonym odpisie protokołu zawarte, uważać za prawdziwe a oświadczenia, które miała wnieść strona niejawiąca się względem ofiarowanych albo przedłożonych środków dowodowych, nie mogą już być dodatkowo uczyniono.

§. 255.

Przeciw zarządzeniom i uchwałom wydanym przez Sędziego z poruczenia w ciągu postępowania przygotowawczego, których zaczepienie oddzielnym środkiem prawnym według postanowień ustawy niniejszej jako dopuszczalne się przedstawia, można żądać pomocy u Przewodniczącego Senatu, któremu sprawa została przydzieloną. Wniosek odnośny może być ustnie uczyniony. Przed rozstrzygnięciem należy Sędziemu z poruczenia dostarczyć sposobności do oświadczenia się; mogą też być zarządzone uprzednio inne dochodzenia.

Tak samo winien Przewodniczący na doniesienie jednej ze stron lub z urzędu zarządzić uchylene możliwych zwłok w załatwieniu postępowania przygotowawczego.

Przeciw rozstrzygnięciu przewodniczącego niema środka prawnego.

Odrzucone przez Sędziego z poruczenia wnioski na przeprowadzenie dowodów lub dostarczenie dokumentów, przedmiotów wywiadowczych przedmiotów naoczni mogą być ponowione na rozprawie w Sądzie procesowym.

§. 256.

Po zamknięciu postępowania przygotowawczego, które wypada w miarę możliwości przyspieszyć, należy oddać Przewodniczącemu Senatowi, u którego rozprawa sporowa ma się odbyć, wszystkie akta a w szczególności także wszystkie protokoły spisane w ciągu postępowania przygotowawczego, tudzież przedłożone lub wydane Sędziemu z poruczenia dokumenta dowodowe, rzeczy wywiadowcze i przedmioty naoczni. Jeżeli Przewodniczący albo na tegoż wniosek Senat nie zarządzi na posiedzeniu niejawnem uzupełnienia postępowania przygotowawczego, winien Przewodniczący wyznaczyć z urzędu audyencyą do ustnej rozprawy sporowej.

Przeciw uchwale na uzupełnienie postępowania przygotowawczego nie ma środka prawnego.

*Rozprawa sporowa ustna.***§. 257.**

Audyencyą do ustnej rozprawy sporowej należy tak wyznaczyć, by stronom od doręczenia wezwania pozostał co najmniej ośmiodniowy kres dla przygotowania się do rozprawy sporowej.

Wyznaczając audyencyą, wyda Przewodniczący jednocześnie stosowne zarządzenia względem wniosków w myśl §. 229. w piśmie sporowem przygotowawczem uczynionych, o ile takowe nie zostały już możliwie załatwione przy wyznaczeniu audyencyi pierwszej lub przez zarządzone postępowanie przygotowawcze. Przeciw zarządzeniom tym nie ma środka prawnego; wszakże

wnioski, którym przewodniczący nie uczynił zadość, może strona ponowić na rozprawie sporowej ustnej. Również pozostawia się do woli stron podniesienie na rozprawie sporowej ustnej możliwych zarzutów przeciw zarządzeniom wydanym co do takich wniosków przez Przewodniczącego.

O zarządzeniach i uchwałach, zapadających na wnioski oznaczone w ustępie poprzednim, należy zawsze bez zwłoki zawiadomić także przeciwnika strony wniosek czyniącej.

§. 258.

Jeśli rozprawę sporową zarządza się bez uprzedniego postępowania przygotowawczego, mogą strony udzielić sobie w czasie między wyznaczeniem a rozpoczęciem rozprawy sporowej, za pośrednictwem oddzielnego pisma sporowego przygotowawczego wnioski, środki zaczepne i obronne, twierdzenia i dowody, w skardze lub odpowiedzi za skargę nie umieszczone, które chcą podnieść na rozprawie sporowej. Pod tym samym warunkiem mogą jeszcze strony w czasie tym uczynić pismem sporowem albo do protokołu sądowego wnioski w myśl §. 229. Przewodniczący wyda w tej mierze bezzwłocznie zarządzenie, które za potrzebne uzna (§. 257).

Jeśli w sposób ten zapowiedziane zostaną na rozprawę sporową dowody, względem przeprowadzenia których zaistniałyby warunki §. 245, l. 3, może Sąd wyrzec bezzwłocznie przekazanie sprawy do postępowania przygotowawczego przed Sędzią z poruczenia (§. 247) uchylając jednocześnie wyznaczoną audyencyę.

§. 259.

Rozprawa sporowa odbywa się według przepisów ogólnych co do rozprawy ustnej, obejmuje ona także przeprowadzenie dowodów i omówienie wyników tychże.

W ciągu ustnej rozprawy sporowej może pozwany uczynić wnioski na ustalenie w myśl §. 236, nie potrzebując ku temu przyzwolenia powoda.

§. 260.

Strona podnosząca jeden z zarzutów oznaczonych w §. 239, ustępie 2, nie jest uprawnioną odmawiać z tej przyczyny wdania się w rozprawę co do rzeczy głównej. Senat może jeszcze przed rozpoczęciem rozprawy sporowej ustnej zarządzić oddzielną względem takich zarzutów rozprawę; w przypadku tym należy jednocześnie wyznaczyć z urzędu audyencyą do rozprawy o zarzucie.

Co do tych zarządzeń obowiązują przepisy §. 192. Postanowienia powyższe stosować należy i wówczas, gdy strona aż podczas ustnej rozprawy sporowej podnosi niedopuszczalność drogi prawa, niewłaściwość Sądu, stan wiszącego sporu, lub istnienie prawomocnego rozstrzygnięcia o roszczeniu skarży (§. 240). Strona nie może dla tej przyczyny odmówić dalszego udziału w rozprawie co do rzeczy głównej.

✓ §. 261.

(Literatura: Kloppel P. Die Einrede der Rechtskraft. Berlin 1882. Freudenstein: Die Rechtskraft nach der Reichscivilprocessordnung. Hannover 1881.

O zarzutach i wnioskach uczynionych z powodu niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, stanu wiszącego sporu lub prawomocności, rozstrzygać należy po uprzedniej ustnej rozprawie. Rozstrzygnięcie ma nastąpić w formie uchwały; jeśli jednak względem tych zarzutów i wniosków, rozprawiano łącznie z rzeczą główną, nie należy wygotowywać odrębnie oddalającego takowe rozstrzygnięcia, lecz objąć je orzeczeniem zapadającym co do rzeczy głównej.

Jeśli zarzut lub wniosek odrzuca się wprawdzie na ustnej rozprawie sporowej, ale na podstawie oddzielnej rozprawy, może Senat po ogłoszeniu uchwały zarządzić na wniosek albo z urzędu, by rozprawa w rzeczy głównej była zaraz podjęta. W przypadku tym nie należy wygotowywać oddzielnie ogłoszonego rozstrzygnięcia o dopuszczalności drogi prawa, właściwości, stanie wiszącego sporu lub prawomocności, lecz objąć je również zapadającym co do rzeczy głównej rozstrzygnięciem. Przeciw zarządzeniu w przedmiocie podjęcia rozprawy w rzeczy głównej nie ma środka prawnego.

O ile wyrzeczenie względem dopuszczalności drogi prawa, właściwości, stanu wiszącego sporu lub prawomocności wciągnięto w rozstrzygnięcie zapadające co do rzeczy głównej, można takowe zacząć li środkiem prawnym służącym przeciw rozstrzygnięciu w rzeczy głównej.

Jeżeli jeden z zarzutów lub wniosków wyżej wspomnianych, zostanie oddalonym rozstrzygnięciem odrębnem bez przystąpienia niezwłocznego do rozprawiania o rzeczy głównej, może każda strona po prawomocności uchwały uczynić wniosek na wyznaczenie audyencji do ustnej rozprawy sporowej w rzeczy głównej.

Postanowienia powyższe stosować należy i wówczas jeśli Senat pytanie względem dopuszczalności drogi prawa, wiszącego sporu lub prawomocności rozstrzygnięcia zapadłego co do roszczenia skargi z urzędu podnosi i czyni przedmiotem rozprawy ustnej.

§. 262.

Jeżeli rozprawę sporową poprzedziło postępowanie przygotowawcze w myśl §§. 250 lub 251 przedstawi Członek Senatu na rozprawie sporowej wyniki postępowania przygotowawczego, biorąc za podstawę protokoły sądowe.

Na rozprawie sporowej mogą być protokoły odbytych w postępowaniu przygotowawczem rozpraw, przesłuchań i przeprowadzonych dowodów na wniosek albo z urzędu w całości lub w części odczytane. Odczytanie uskutecznią członek Senatu lub protokolant.

§. 263.

Strona jawiąca się w postępowaniu przygotowawczem u Sędziego z poruczenia, nie może już na rozprawie sporowej ustnej wniesić dodatkowo oświadczenia się o faktach, ofiarowanych lub przedłożonych

dowodach, którego mimo wezwania ze strony Sędziego zaniedbała lub odmówiła.

Jeżeli rozprawę sporową ustną poprzedziło postępowanie przygotowawcze w myśl §§. 250 i 251 mogą być nowe pretensye, twierdzenia, środki dowodowe i obrony dowodowe, odnoszące się do części sporu omówionych w postępowaniu przygotowawczem, na rozprawie sporowej ustnej w razie opozycji przeciwnika jedynie wówczas podniesione, jeśli strona wykaze wiarygodnie, że o istnieniu tych roszczeń, tudzież o nowo wprowadzonych twierdzeniach, środkach dowodowych i obronach dowodowych w czasie postępowania przygotowawczego nie wiedziała.

§. 264.

Świadkowie wysłuchani lub znawcy przesłuchani już w postępowaniu przygotowawczem, mają być na rozprawie sporowej ustnej ponownie słuchani, jak skoro Senat sądzi, iż takie ponowienie przeprowadzenia dowodu jest potrzebnem dla uchylenia zarzutów zda się uzasadnionych przeciw zupełności lub prawdziwości przeprowadzenia dowodu w postępowaniu przygotowawczem skutecznego, lub do zgodnego z prawdą ustalenia stanu sprawy dla rozstrzygnięcia procesu doniosłego.

Stwierdzenia protokolarne.

§. 265.

(Por. §. 315. p. n. u. r. Str. 263.).

Przewodniczący może zarządzić, aby wnioski, i oświadczenia, które w myśl §§. 208 i 209 do pro-

tokolu rozprawy mają być wciągnięte, zostały przez stronę, która wniosek uczyniła lub oświadczenie dała, spisane i Przewodniczącemu oddane. Nawet i wówczas, gdy Przewodniczący nie zarządził przedłożenia zapiski, można stronom na wniosek dozwolić ustalenia wyżej oznaczonych wniosków i oświadczeń przez podanie krótkich zapisek.

Zapiska ma być skuteczną zaraz na rozprawie ustnej. Pisma podane Przewodniczącemu należy dodać do protokołu rozprawy jako załączniki.

Zarządzone albo dopuszczone ustalenia piśmienne należy odczytać; o wierności tychże orzeka Senat.

Uchwała mocą której zarządza się lub dopuszcza takie piśmienne ustalenie jak i rozstrzygnięcie wydane o wierności piśmiennego ustalenia, nie mogą być zaczepione środkiem prawnym.

TYTUŁ DRUGI.

Postanowienie ogólne o dowodzie i przeprowadzaniu dowodu.

Dowód.

Literatura: Kabat: O dowodach w procesie cywilnym i literatura tamże podana. Till: Prawo pryw. austr. T. I. §. 117. Heusler: Die Grundlagen des Beweisrechtes Arch. f. civ. Prax. T. 62. Reincke: Str. 345. Trutter: „Bona fides im Civilprocess“ Monachium. 1892. Hellmann. str. 471. i. n. Ullmann str. 245. i. n. Unger: System T. II. str. 551. i. d. Bahr: Urtheile des

Reichsgerichtes mit Besprechungen. 1893. Canstein:
Lehrb. II

§. 266.

(Por. §. 320. i. n. p. n. art. 206. i d. p. wł. §. 170.
i d. p. c. g. u. r. str. 264.)

Fakta przez stronę twierdzone o tyle nie wymagają żadnego dowodu, o ile przeciwnik przyznał je wyraźnie w piśmie sporowem przygotowawczem, w toku sporu na rozprawie ustnej albo protokolarnie przed Sędzią z poruczenia albo zawezwanym. Do skuteczności sądowego przyznania faktów, nie wymaga się przyjęcia tegoż przez przeciwnika.

O ile przyznanie takie, skutkiem dodatków i ograniczeń uczynionych przez stronę zostaje zniesionem lub w skuteczności swej zachwianem, i jaki wpływ wywiera odwołanie na skuteczność przyznania, oceni Sąd według uznania swego opartego na starannem rozważeniu wszelkich okoliczności.

W równy sposób oceni Sąd, o ile skutkiem przyznania pozasądowego odpada potrzeba dowodu.

§. 267.

Ażali faktyczne twierdzenia strony dla braku wyraźnego ze strony przeciwnika przyznania uważać należy jako przyznane, oceni Sąd rozważywszy starannie całą osnowę podań przeciwnika.

W równy sposób ma Sąd w szczególności także oceniać, o ile oświadczenie z podniesieniem nie-

wiadomości lub niepamięci uważać należy jako oświadczenie, które wyklucza przyjęcie przyznania, lub też przyznanie w sobie mieści.

§. 268.

Jeśli rozstrzygnięcie zawisło od dowodu i poczytalności czynu karygodnego, Sędzia związany jest treścią zasądzającego prawomocnego orzeczenia Sądu karnego w tej mierze wydanego.

Literatnra: Über des Wesen der Notorietät (Busch-Zeitschrift T. IV.)

(Por. §. 45 p. drob. i 264 p. n.)

§. 269.

Fakta Sądowni notorycznie znane nie potrzebują dowodu.

§. 270.

(Por. §. 171 p. c. g.)

Fakta, za istnieniem których ustawa podnosi domniemanie, nie wymagają dowodu. Dowód przeciwnieństwa jest dopuszczalnym, o ile ustawa takowego nie wyklucza. Dowód ten można też prowadzić z przesłuchania stron w myśl §. 371 i d.

§. 271.

(Por. §. 265 p. n.)

Prawo obowiązujące na obcym obszarze państwowym, prawa zwyczajowe, przywileje i statuta wy-

magają dowodu tylko o tyle, o ile nie są Sądowni znane.

Przy wybadywaniu tych norm prawnych nie jest Sąd ograniczonym do dowodów przez strony ofiarowanych; może on z urzędu wdrożyć wszelkie dochodzenia, które w tym celu za potrzebne uważa, a w szczególności, o ile to jest potrzebnem, zażądać interwencji Ministra sprawiedliwości.

§. 272.

(Por. §. 33. p. drob.)

Rzeczą Sądu jest, o ile ustawa niniejsza odmiennych nie zawiera postanowień, przy uwzględnieniu starannem wyników całej rozprawy i prowadzenia dowodu ocenić według swobodnego przekonania, czyli twierdzenie faktyczne uważać należy za prawdziwe lub przeciwnie.

W równy sposób ma on w szczególności rozstrzygać, jaki to ma wpływ na ocenienie danego przypadku, jeśli strona odmawia odpowiedzi na pytania zadawane jej przez Przewodniczącego, lub za jego albo Senatu zezwoleniem.

Okoliczności i względy, które wywarły wpływ stanowczy na przekonanie Sądu, należy wymienić w uzasadnieniu rozstrzygnięcia.

§. 273.

Jeżeli jest pewnem, iż stronie należy się zwrot szkody albo wynagrodzenie straty lub że w ogóle ma do podniesienia pretensją, wszakże dowód spornej

kwoty zwrócić się mającej szkody, albo straty albo pretensyi, nie da się wcale zestawić lub z niestosunkowemi trudnościami, może Sąd na wniosek albo z urzędu nawet z pcminięciem ofiarowanego przez stronę dowodu, kwotę tę według swobodnego ustalić przekonania. Ustalenie kwoty może też poprzedzić przesłuchanie jednej ze stron pod przysięgą na okoliczności dla oznaczenia kwoty stanowcze.

Uwiarygodnienie (wykazanie).

§. 274.

(Por. §. 266 p. n.)

Czyją rzeczą jest uwiarygodnić twierdzenie faktyczne (wykazanie), ten może ku temu użyć wszelkich środków dowodowych z wyjątkiem przesłuchania stron pod przysięgą. Przeprowadzenie dowodu, które nie da się bezzwłocznie wykonać, nie nadaje się do celu uwiarygodnienia.

Przeprowadzenie dowodu, następujące celem uwiarygodnienia pewnej okoliczności, nie jest związane przepisami szczególnymi dla postępowania dowodowego istniejącemi.

Przeprowadzanie dowodu.

§. 275.

(Por. §. 31. p. drob.)

Dowody przez strony ofiarowane wszakże nie posiadające zdaniem Sądu istotnego znaczenia, należy wyraźnie odrzucić.

*Uwaga
o wyroku
Sąd
roku 1868
1870
1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899*

Sąd mocen jest odmówić na wniosek albo z urzędu przeprowadzenia ofiarowanych dowodów, jeśli nabierze przekonania, iż ofiarowano dowody jedynie w zamiarze przewleczenia procesu.

§. 276.

(Por. u. r. str. 266).

Dowody, które Sąd uznaje za ważne, mają być w toku rozprawy przeprowadzone przed Sądem wyrokującym o ile nie:

1. zarządza Sąd w myśl postanowień ustawy niniejszej przeprowadzenie dowodu poza audyencyą do rozprawy wyznaczoną, albo

2. przeprowadzono już dowodów w postępowaniu przygotowawczem, a ich przeprowadzenie powtórne jest niedopuszczalnem według postanowień ustawy niniejszej lub przynajmniej zdaje się Sądowi zbyt bezużytecznym.

Jeśli zajdzie potrzeba przeprowadzenia dowodu przez Sędziego z poruczenia albo zawiadzanego po za audyencyą do rozprawy wyznaczoną, zarządzi Sąd procesowy co potrzeba.

✓ §. 277.

(Por. §. 323—324 p. n.)

Przeprowadzenie dowodu zarządza się w formie uchwały (uchwała dowodowa). W uchwałach tych należy dokładnie oznaczyć fakta sporne, na które ma być dowód prowadzonym, tudzież środki dowodowe.

Sąd nie jest związany w dalszym przebiegu sporu zapatrywaniem, które tworzy podstawę uchwały dowodowej.

Uchwały takie wymagają jedynie wówczas wygotowania piśmiennego, jeśli przyprowadzenie dowodu ma się odbyć przed Sędzią z poruczenia albo zawezwanym. W przypadku tym należy też stan rzeczy z rozprawy się wykazujący o tyle do wygotowania wciągnąć, o ile znajomość tego stanu rzeczy potrzebną jest dla Sędziego do kierownictwa i zupełnego przeprowadzenia podjęcia dowodu.

Przeciw uchwałom dowodowym niema oddzielnego środka prawnego.

§. 278.

Wszelkie przeprowadzenia dowodu, zaraz na rozprawie samej niewykonalne a w szczególności te, które mają być podjęte przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego, należy zarządzać aż po zupełnem omówieniu stanu rzeczy oraz jedną i tą samą uchwałą dowodową, o ile okoliczności nie wykazują potrzeby albo nie przedstawiają Sądowi stósowności innego postępowania.

W celu omówienia wyników takich przeprowadzeń dowodów należy po ukończeniu ich, jak skoro nie zachodzą warunki §. 193, ustępu 3, podjąć ponownie z urzędu rozprawę przed Sądem wyrokującym. Nowe faktyczne przytoczenia i ofiarowania dowodów na rozprawie tej wprowadzone, mogą być na wniosek lub z urzędu uznane uchwałą za niedopuszczalne, jeśli

przytoczenie nowe nie zostało wywołane wynikami skutecznego w międzyczasie podjęcia dowodu, a nie zostało pierwiej wprowadzone w oczywistym zamiarze przewleczenia procesu.

✓ §. 279.

Jeśli przeprowadzenie dowodu zwalczą przeszkoda o czasie trwania niepewnym, jeśli wykonalność przeprowadzenia dowodu jest wątpliwą, albo jeśli przeprowadzenie dowodu nastąpić ma po za obrębem mocy obowiązującej ustawy niniejszej, winien Sąd wyznaczyć na wniosek w uchwale dowodowej kres, po którego upływie bezowocnym, kontynuowaną będzie rozprawa na żądanie jednej ze stron bez względu na niedostające jeszcze przeprowadzenie dowodu.

W ciągu dalszym rozprawy ustnej może dowód ten li wówczas być użytym, jeśli postępowanie nie ulegnie przez to przewłóce.

§. 280.

Sąd procesowy może na wniosek dozwolić, by przeprowadzenie dowodu zostało spisane przez jednego lub więcej zaprzysiężonych stenografów. Stenograf, który w ogóle nie został dla celu tego zaprzysiężony, wykona przysięgę, iż to co ustnie zostanie przytoczonym wiernie spíše a spisane wiernie przełoży. Zaprzysiężenie odpada, jeśli na stenografa powołuje się urzędnika sądowego.

Ustanowienie stenografa skutecznia Przewodniczący na propozycję wnioskodawcy.

*Taranta
metodami
stenogram
H. Goshie
Dr. Kaus.
11/6/98 dr
91.) - 2/99*

Wygotowanie przepisania zapisków stenograficznych na pismo zwyczajne należy oddać Przewodniczącemu lub Sędziemu, któremu przeprowadzenie dowodu poruczono, w ciągu czterdziestu ośmiu godzin po sporządzeniu zapisków i do aktów załączyć.

Jeżeli wniosek na spisanie stenograficzne nie został przez obie strony zgodnie uczyniony, winna strona z wnioskiem występująca pokryć wszelkie wynikające ztąd koszta, bez możności żądania zwrotu tych kosztów nawet w przypadku zwyciężenia w sporze.

§. 281.

(Por. §. 31. i 32. p. drob.)

Jeśli dla przeprowadzenia dowodu uskutecznionego przed Sądem wyrokującym musi być audyencya odroczoną, należy audyencyą, na której ma być dowód przeprowadzony, wyznaczyć zarazem do kontynuowania rozprawy ustnej.

Jeśli atoli przeprowadzenie dowodu musi uskutecznić Sędzia z poruczenia lub zawezwany, a chwila ukończenia tegoż nie da się na pewne oznaczyć, rzeczą będzie Przewodniczącego, jak skoro nadejdą akta i protokoły przeprowadzonego dowodu, wyznaczyć z urzędu audyencyą do kontynuowania rozprawy ustnej przed Sądem wyrokującym, i powiadomić o niej strony.

*Przeprowadzenie dowodu przez Sędziego zawezwanego
lub z poruczenia.*

§. 282.

(Por. §. 326. i d. p. u.)

Przeprowadzania dowodów, które mają nastąpić po za audyencyą do rozprawy wyznaczoną, w siedzibie Sądu procesowego lub w pobliżu tegoż, należy poruczać jednemu z członków Sądu procesowego, a to w regule członkowi Senatu powołanego do rozstrzygnięcia sporu.

§. 283.

(Ob. analogiczne do pewnego stopnia postanowienie w ustawie o Sądach gmin. król. pol. z r. 1860 art. 157.)

Odezwy wydawane względem przeprowadzenia dowodu, po za obrębem mocy obowiązującej ustawy niniejszej nastąpić mającego, można oddawać prowadzącemu dowód na tegoż wniosek celem przesłania władzy zawezwanej.

Sąd może dalej na wniosek dowód prowadzącego postanowić, iż pominie się wystosowanie odezwy a upoważni dowód prowadzącego do dostarczenia względem przeprowadzenia dowodu dokumentu publicznego odpowiadającego ustawom państwa, w którym przeprowadzenie dowodu ma nastąpić. Dowód prowadzący winien zawiadomić przeciwnika, o ile to jest możliwym, tak rychło o miejscu i czasie przeprowadzania dowodu, by ten ostatni przy przeprowadzaniu dowodu mógł prawa swe w sposób odpowiedni chronić. Jeśli

zawiadomienia nie uskuteczniiono, Sąd wyrokujący orzeknie po troskliwym rozważeniu wszelkich okoliczności, czy i o ile uprawnionym jest dowód prowadzący do użytkowania na rozprawie ustnej z dowodów przeprowadzonych.

Dla przedłożenia aktów o podjętym dowodzie, należy w obu przypadkach wyznaczyć w uchwale dowodowej kres, którego upływ bezowocny pociąga za sobą skutki prawne oznaczone w §. 279.

§. 284.

Sędzia przeprowadzający dowód na skutek poruczenia lub wezwania, posiada te same prawa, jakie wykonuje Przewodniczący przy przeprowadzaniu dowodu odbywajacem się przed Sądem wyrokującym.

Inne zarządzenia sędziowskie dotyczące się przeprowadzenia dowodu mocen jest taki Sędzia wydać o tyle, o ile nie są wyraźnie przydzielone Sądowi procesowemu.

§. 285.

Jeśli przy podejmowaniu dowodu przed Sędzią z poruczenia lub zawezwanym wyniknie spór, od załatwienia którego jest zawisłym dalszy ciąg przeprowadzenia sporu, do którego atoli rozstrzygnięcia nie jest uprawnionym Sędzia przeprowadzający dowód z mocy poruczenia, tedy będzie rzeczą Sądu procesowego załatwić spór na skutek jego sprawozdania. Sąd procesowy winien z urzędu wyznaczyć audyencyą do rozprawy względem tego sporu wypadkowego.

Jeżeli w ciągu przeprowadzania dowodu u Sędziego z poruczenia lub zawezwanego, wypadnie celem przeprowadzenia lub ukończenia podjęcia dowodu, udać się z żądaniem do Sądu innego, uczyni to bezpośrednio Sędzia, któremu przeprowadzenie dowodu poruczono. Tenże jest nadto uprawnionym do zawezwania innego Sądu do przeprowadzenia dowodu, jak skoro okażą się przyczyny, dla których przeprowadzenie dowodu przed tym Sądem przedstawi się rzeczowo odpowiedniem.

§. 286.

Przewodniczący zbada przedłożone przez Sędziego z poruczenia lub zawezwanego protokoły i inne akta w przedmiocie przeprowadzenia dowodu, a skoro spostrzeże braki, zarządzi potrzebne poprawki lub uzupełnienia. Akta o przeprowadzeniu dowodu należy następnie przy jednoczesnem powiadomieniu stron zostawić do swobodnego wglądu stron aż do najbliższej audyencyi do rozprawy przeznaczonej.

O wniosku przez jedną ze stron w między czasie na usunięcie poszczególnych braków w przeprowadzeniu dowodu lub na uzupełnienie tego przeprowadzenia dowodu uczynionym, rozstrzygnie Przewodniczący. Zarządzenia jakie stąd możliwie okażą się potrzebnymi wyda również Przewodniczący bez przewłoki. Wniosek może być także ustnie uczynionym.

Jeśli aż na rozprawie ustnej okaże się potrzeba uzupełnienia albo powtórzenia przeprowadzenia dowodu, rzeczą będzie Sądu wydać zarządzenia stanowi rzeczy

odpowiednie. Takowy może też zarządzić, aby uzupełnienie albo powtórzenie przeprowadzenia dowodu nastąpiło na samej rozprawie ustnej.

§. 287.

(Por. §. 31. p. drob.).

Wynik przeprowadzenia dowodu uskutecznionego po za Sądem wyrokującym przedstawi Przewodniczący na rozprawie głównej w stosownej chwili na podstawie protokołów i innych aktów dotyczących się tego przeprowadzenia dowodu.

Jeśli wyłożenie to zdaniem jednej ze stron odbiega w punktach istotnych od treści aktów, należy ua jej wniossek odczytać w całej osnowie protokoły przeprowadzenia dowodu i inne akta odnoszące się do przeprowadzenia dowodu.

Nie uchybia to uprawnieniu stron do powoływania się w wywodach swych jeszcze przed owym wyłożeniem Przewodniczącego na treść aktów przeprowadzenia dowodu.

Postępowanie w toku przeprowadzania dowodu.

§. 288.

(Por. §. 322 i 335 p. n.).

Wezwania potrzebne w celach przeprowadzenia dowodu, tudzież wszelkie inne zarządzenia dla przeprowadzenia dowodu potrzebne, wyda z urzędu, jak skoro przeprowadza się dowód przed Sądem wyroku-

jącym, Przewodniczący Senatu, zresztą zaś Sędzia do którego przeprowadzenie dowodu należy. Ten ostatni wyznaczy też z urzędu audyencyą w celu przeprowadzenia dowodu.

Strony mogą podanych przez się świadków albo osoby, które pragną wymienić Sądowi na rozprawie jako świadków, albo zaproponować jako biegłych, przyprowadzić do rozprawy przed Sądem wyrokującym także bez uprzedniego wezwania sądowego.

§. 289.

Strony mogą być obecne przy przeprowadzaniu dowodu, mogą one wyjednywać uczynienie świadkom i biegłym tych pytań przez Przewodniczącego albo Sędziego kierującego przeprowadzeniem dowodu lub same je czynić za ich pozwoleniem, o których mniemają, iż służą one do wyjaśnienia albo uzupełnienia zeznania, jak i do wyjaśnienia stosunku spornego albo stosunków posiadających istotne znaczenie dla mocy dowodowej zeznań. Sędzia może uchylić pytania, które uważa za niewłaściwe.

O ile stan rzeczy pozwala, należy do przeprowadzenia dowodu przystąpić, chociaż żadna z uwiadomionych stron się nie jawi. Wszakże mocen jest Sąd wyrokujący, lub jak długo przeprowadzenie dowodu nie jest ukończonem, także Sędzia z poruczenia albo zawezwany, dopuścić uzupełnienie przeprowadzenia dowodu, skoro strona wiarygodnie wykaże, iż jej niestawiennictwo, wywołane zdarzeniem nieprzewidzianem spowodowało istotną niedokładność

w przeprowadzeniu dowodu. i jeśli zarazem uzupełnienie przeprowadzenia dowodu może nastąpić bez znacznego przewleczenia sporu.

§. 290.

Z okoliczności, iż przeprowadzenie dowodu podjęte przez władzę zagraniczną posiada według ustaw zagranicznych braki, nie można przeciw takowemu czynić żadnego zarzutu, jak skoro przeprowadzenie dowodu odpowiada ustawom obowiązującym Sąd procesowy.

§. 291.

Przeciw uchwałom, któremi ofiarowane dowody lub w myśl §. 278, ustępu 2, nowe faktyczne przytoczenia i ofiarowane dowody się odrzuca, przeprowadzenia dowodów zarządza, albo Sędziemu z poruczenia przekazuje, albo wydaje odezwy w celach przeprowadzenia dowodu, dalej przeciw uchwałom, któremi uchyla się pytania stron w toku przeprowadzania dowodu, w końcu przeciw uchwałom, któremi dozwala się lub wyklucza w myśl §. 279, ustęp. 2, zużytkowanie dowodu, albo odmawia wnioskowi uczy-nionemu w myśl §. 286, ustępu 2, na uzupełnienie przeprowadzenia dowodu, niema oddzielnego środka prawnego.

Uchwały, któremi dozwala się stenograficzne spisanie przeprowadzenia dowodu, zdaje na dowód prowadzącego doreczenie odezwy w myśl §. 283, ustępu 1, albo wyznacza kres dla przeprowadzenia dowodu

lub przedłożenia aktów dowodu przeprowadzonego po za obszarem mocy obowiązującej ustawy niniejszej, dalej uchwały, któremi zarządza się uzupełnienie lub powtórzenie przeprowadzenia dowodu, nie mogą być w ogóle środkiem prawnym zacepione.

TYTUŁ TRZECI.

Dowód z dokumentów.

Literatura: Canstein str. 508. Ullmann str. 353. Hellmann str. 528. Schultze A. S. Dr. Zur Lehre von Urkundenbeweise. — Kabat: O dowodach str. 101. Reincke str. 389 i. n.)

Dowodność dokumentów.

§, 292.

(Por. §. 380. i d. p. n. art. 282 — 296 p. c. wł. §. 171 — 209 p. c. g. p. sum., §§. 27 — 30 p. drob. §. 36 — 39. u. r. str. 269. Ob. §. 101. u. k. §. 389 pr. u. k.

Dokumenta wystawione na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej przez władzę publiczną w granicach jej urzędowego uprawnienia albo przez osobę publicznie uwierzytelnioną w granicach przydzielonego jej zakresu czynności w przepisanej formie (dokumenta publiczne) dostarczają zupełnego dowodu na to, co w nich władza urzędownie zarządza lub oświadcza, albo poświadcza władza lub osoba do wystawienia dokumentów powołana. To samo tyczy się dokumentów, które wprawdzie po za obrębem mocy

obowiązującej ustawy niniejszej, atoli w granicach urzędowych uprawnień, zostały wystawione przez organa publiczne podlegające władzy mającej siedzibę na obszarze mocy obowiązującej niniejszej ustawy.

Dopuszczalnym jest dowód nieprawdziwości poświadczonej zaszczości albo poświadczonego faktu lub nieprawdziwego udokumentowania.

§. 293.

Równą moc dowodową posiadają i inne dokumenta, które mocą oddzielnych ustawowych przepisów uznane zostały za dokumenta publiczne.

Dokumentom wystawionym po za obszarem mocy obowiązującej ustawy niniejszej posiadającym w miejscu wystawienia ich znaczenie dokumentów publicznych, służy pod warunkiem wzajemności, jak skoro zaopatrzone są w przepisane uwierzytelnienia, moc dowodowa dokumentów publicznych także na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej.

§. 294.

(Por. §§. 381 i 405 p. n. §. 181 p. c. g.)

Dokumenta prywatne, jak skoro są przez wystawców podpisane, albo zaopatrzone ich znakiem ręcznym uwierzytelnionym sądownie lub notaryalnie, tworzą dowód zupełny na to, iż zawarte w nich oświadczenia pochodzą od wystawców.

§. 295.

Warunki, czas trwania i stopień mocy dowodowej ksiąg handlowych, dzienników i kart umownych stręczycieli handlowych, oceniać należy według ustaw istniejących. Potrzebne uzupełnienie dowodu może nastąpić jedynie za pomocą środków dowodowych, które ustawa niniejsza dopuszcza.

Księgom handlowym prowadzonym po za obrębem mocy obowiązującej ustawy niniejszej według przepisów obowiązujących w miejscu prowadzenia ksiąg, służy moc dowodowa nie w stopniu większym ani na czas dłuższy, jak to bywa przyznane w owym miejscu księgom handlowym prowadzonym na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej.

O ile księga prowadzona co do ruchu pewnego gospodarstwa, przemysłu lub innego interesu stanowi dowód co do swej treści tudzież co do aktów i interesów stanowiących podstawę dla wpisów, oceni Sąd w myśl §. 272.

§. 296.

(Por. §. 384 p. n.)

Czy i o ile przekreślenia, wytarcia i inne wymazywania, dopiski lub inne braki zewnętrzne dokumentu zmniejszają lub znoszą całkowicie moc dowodową tegoż, oceni Sąd według §. 272.

*Frzystąpienie do dowodu.***§. 297.**

(Por. §. 385 p. n.)

Dokumenta, na które powołuje się strona celem udowodnienia swych podań, winna ona Sądowi przedłożyć, jeśli w myśl postanowień tej ustawy nie jest rzeczą samego Sądu spowodować dostarczenie i przedłożenie dokumentów.

*Przedłożenie dokumentu przez prowadzącego dowód.***§. 298.**

(Por. §. 385 p. n. §. 37 p. drob.)

Dokumenta należy w ten sposób przedkładać, by Sąd i strona przeciwna mogły wejrzeć w całkowitą treść dokumentu.

Jeżeli rozchodzi się tylko o pojedyncze części dokumentu odnoszącego się do rozmaitych stosunków prawnych, Sąd mocen jest po wglądnięciu w całą treść dokumentu zarządzić na wniosek, by przeciwnikowi prócz wstępu, zakończenia, daty i podpisu, okazano tylko te ustępy, które posiadają doniosłość dla stosunku prawnego tworzącego przedmiot sporu.

Przeciwnika prowadzącego dowód należy wezwać do oświadczenia się względem przedłożonego dokumentu.

§. 299.

(Por. §. 400 p. n.)

Jeżeli strona przedłożyła jedynie odpis dokumentu można jej na wniosek przeciwnika lub z urzędu nakazać przedłożenie pierwowpisu. Czy i o ile pomimo niespełnienia tego polecenia należy zawierzyć przedłożonemu odpisowi ze względu na jego uwierzytelnienie, jego wiek, jego pochodzenie lub dla innych przyczyn, rozstrzygnie Sąd według swego uznania. Przytem należy starannie rozważyć powody podniesione co do omieszkania przedłożenia pierwowpisu tudzież inne okoliczności danego przypadku.

§. 300.

Jeżeli przedłożenie pierwowpisu dokumentu nie może nastąpić na rozprawie głównej dla znacznych przeszkód, albo wydaje się niebezpiecznem dla ważności dokumentu i obawy utraty tegoż lub uszkodzenia go, mocen jest Sąd zarządzić na wniosek albo z urzędu, by dokument przedłożono Sędziemu z poruczenia lub zawezwanemu.

W przypadku tym oznaczy Sąd okoliczności, które należy stwierdzić protokołem przez Sędziego z poruczenia lub zawezwanego spisać się mającym, może też zarządzić, by z protokołem przedłożono odpis lub wyciąg z dokumentu.

O audyencyi wyznaczonej przez Sędziego z poruczenia lub zawezwanego gwoli przedłożenia dokumentu, należy przeciwnika dowód prowadzącego

uwiadomomić w czasie należytych. Jeżeli na audyencji tej dokumentu nie przedłożono, nie można już wstrzymać dalszego biegu procesu przez wzgląd na ten środek dowodowy.

§. 301.

(Por. §. 39. p. drob.)

Wniosek na spowodowanie przedłożenia dokumentu, w przymiocie środka dowodowego użyć się mającego pozostającego u władzy publicznej lub w przechowaniu notaryusza, a którego wydania lub przedłożenia strona nie zdoła uzyskać w drodze bezpośredniego wystąpienia, można uczynić i w ciągu rozprawy ustnej.

Jeśli wnioskowi temu uczyniono zadość, rzeczą będzie Przewodniczącego wydać stosowne zarządzenia celem dostarczenia dokumentu.

§. 302.

Jak skoro przedłożenie dokumentu nastąpiło, może się dowód prowadzący rzec tego środka dowodowego jedynie za zgodą przeciwnika.

Przedłożenie dokumentu przez przeciwnika.

§. 303.

(Por. §§. 386—392. p. n. §. 38 p. drob. uw. str. 36.)

Jeśli strona utrzymuje, iż dokument posiadający ważność dla przeprowadzenia przez nią dowodu znajduje się w ręku przeciwnika, Sąd mocen jest polecić

przeciwnikowi uchwałą na jej wniosek powziętą, by dokument przedłożył.

Strona czyniąca wniosek winna dostarczyć odpis dokumentu przez przeciwnika przedłożyć się mającego, lub, jeśli tego uczynić nie jest w stanie, podać o ile być może najdokładniej i całkowicie treść dokumentu, niemniej wymienić fakta, które dokumentem przedłożyc się mającym, udowodnione być mają. Toż samo należy wyłożyć okoliczności wykazujące prawdopodobieństwo posiadania dokumentu przez przeciwnika.

Przed rozstrzygnięciem wniosku należy, jak skoro takowy uczyniony został po za rozprawą ustną, przesłuchać przeciwnika ustnie lub piśmiennie.

§. 304.

(Por. §. 387—388. p. n.)

Przedłożenia dokumentu nie można odmówić:

1. jeśli przeciwnik w toku procesu sam się powoływał na dokument ów w celu prowadzenia dowodu;

2. jeśli przeciwnik według prawa cywilnego obowiązany jest do wydania lub przedłożenia dokumentu;

3. jeśli dokument według swej treści jest dla obu stron wspólnym.

W szczególności uważa się dokument za wspólny dla stron, w których interesie jest wystawiony lub których wzajemne stosunki prawne są w nim stwierdzone. Za wspólne uważa się też pertraktacje prowadzone piśmiennie co do stosunku prawnego między

uczestnikami albo jednym z tychże a spólnym pośrednikiem interesu.

§. 305.

Przedłożenia innych dokumentów można odmówić:

1. jeśli treść dotyczy spraw z dziedziny życia rodzinnego;

2. jeśli przeciwnik przedkładając dokument uchybiłby obowiązkowi honoru;

3. jeżeli rozejście się wiadomości o dokumencie byłoby hańbiącym dla strony lub osób trzecich albo spowodowałoby niebezpieczeństwo ścigania karno sądowego;

4. jeśli przedkładając dokument naruszyłaby strona uznany przez państwo obowiązek zachowania tajemnicy, z którego nie została ważnie zwolniona, albo tajemnicę sztuki lub zawodową;

5. jeżeli zachodzą inne przyczyny równej doniosłości, które odmowę przedłożenia usprawiedliwiają.

§. 306.

Jeśli jeden z powodów w §. 305. nawiedzionych odnosi się li do poszczególnych części o treści dokumentu, należy przedłożyć wierzytelny wyciąg z dokumentu.

§. 307.

(Por. §. 391. p. n. §. 38. p. drob.)

Jeżeli przeciwnik zaprzecza posiadanie dokumentu, a Sąd uznaje fakta dokumentem udowodnić

się mające za ważne a zarazem obowiązek do przedłożenia tych dokumentów za istniejący, może być mocą uchwały sądowej zarządzone wysłuchanie i przesłuchanie przeciwnika pod przysięgą w celu wybadania, ażali przeciwnik dokument posiada lub przynajmniej wie, gdzie takowy odnaleźć można, lub ażali dokument nie został możliwie przez niego lub za jego sprawą, dla pozbawienia takowego przeciwnika, usunięty lub też uczyniony do użytku nieprzydatnym.

Jaki to wywrze wpływ na ocenienie danego przypadku, gdy przeciwnik nie uczyni zadość poleceniu przedłożenia dokumentu, którego posiadanie przyznał, lub jeśli co do dokumentu, którego posiadania zaprzecza, odmówił wysłuchania albo zeznania pod przysięgą, lub jeśli ze zeznania jego okazuje się, iż dokument rozmyślnie usunięto lub bezużytecznym uczyniono, czyli mianowicie w przypadkach tych podania dowód prowadzącego o treści dokumentu uważać należy za udowodnione, pozostawia się ocenieniu sędziowskiemu opartemu na starannem rozważeniu wszelkich okoliczności.

Przedłożenie dokumentu przez trzeciego.

✓ §. 308.

(Por. §. 393. p. n.)

Jeśli dokument potrzebny do prowadzenia dowodu znajduje się w rękach trzeciego, który obowiązany jest do wydania i przedłożenia dokumentu z mocy przepisów prawa cywilnego lub dla tej

przyczyny, iż według treści swej jest on spólnym dla prowadzącego dowód i dla trzeciego (§. 304.) może temu ostatniemu Sąd procesowy polecić uchwałą na wniosek dowód prowadzącego powziętą, by dokument w kresie jednocześnie oznaczyć się mającym na koszt prowadzącego dowód złożył w Sądzie procesowym celem zużytkowania na rozprawie ustnej.

Wniosek taki rozstrzyga Sąd procesowy po wysłuchaniu przeciwnika i rzekomego trzeciego posiadacza dokumentu; w przypadku gdy ten ostatni zaprzecza posiadanie dokumentu, można wniosek jedynie wówczas uwzględnić, jeśli wnioskodawca uwiarygodni, iż dokument w rękę trzeciego się znajduje. Sąd procesowy może wyznaczyć osobną audyencyę dla wystąpienia udział biorących. Uchwała staje się wykonalną po zaistnieniu prawomocności i po upływie kresu do przedłożenia wyznaczonego.

W razie odrzucenia wniosku należy rzekomemu posiadaczowi dokumentu, zwrócić na jego żądanie koszta niezbędne które mu postępowaniem sprawiono.

§. 309.

Jeśli rzekomy posiadacz dokumentu musi być zniewolony skargą do wydania i przedłożenia dokumentu, ponieważ nie można uwiarygodnić, iż dokument znajduje się w jego rękę lub ponieważ rozstrzygnięcie o istnieniu obowiązku do wydania i przedłożenia dokumentu wymaga uprzedniego wybadania i ustalenia spornych okoliczności faktycznych, może Sąd procesowy, jeśli fakta dokumentem udowodnić się mające

za ważne uznaje, zarządzić na wniosek, by z kontynuacją rozprawy ustnej wyczekiwano aż do upływu kresu, który prowadzącemu dowód jednocześnie do przedłożenia dokumentu wyznaczyć należy (§. 279).

Wszakże jeszcze przed upływem tego kresu może przeciwnik dowód prowadzącego uczynić wniosek na kontynuowanie rozprawy, jeśli skarga dowód prowadzącego przeciw trzeciemu już pierwszej została załatwioną, albo prowadzący dowód zwleka wyniesienie skargi albo popieranie sporu lub egzekucyi.

Przedłożenie dokumentów dzieje się kosztem prowadzącego dowód.

Dowód prawdziwości.¹⁾

§. 310.

(Por. §. 402. p. u.)

Dokumenta przedstawiające się według formy i treści jako dokumenta publiczne, mają za sobą domniemanie autentyczności.

Jeśli Sąd powątpiewa o autentyczności, może na wniosek albo z urzędu spowodować władzę lub stronę, która miała dokument wystawić do oświadczenia się względem autentyczności. Jeżeli wątpliwość co do autentyczności dokumentu nie da się w sposób ten usunąć, należy dowód autentyczności do tego, kto dokumentu tego użyć chce jako środka dowodowego.

¹⁾ Autentyczności.

§. 311.

(Por. §. 403. p. u.)

Ażali dokument przedstawiający się jako wystawiony przez władzę zagraniczną lub przez innokrajowca wyposażonego publiczną wiarą, uważać należy za autentyczny bez bliższego wykazania, oceni Sąd w miarę okoliczności danego przypadku.

Do udowodnienia autentyczności takiego dokumentu wystarczy, o ile oddzielne postanowienia innych nie zawierają przepisów, uwierzytelnienie przez ministerstwo spraw zewnętrznych lub przez austro-węgierskiego posła lub konzula.

§. 312.

(Por. §§. 404—405. p. u.)

Prawdziwość dokumentu prywatnego uważa się za niezaprzeczoną, jeśli przeciwnik dowód prowadzącego omieszkał oświadczyć się względem autentyczności dokumentu, o ile zamiar zaprzeczenia autentyczności dokumentu nie wypływa z reszty oświadczeń przeciwnika. Jeśli na dokumencie umieszczony jest podpis nazwiska, winien przeciwnik dowód prowadzącego, pod tym samym skutkiem prawnym oświadczyć się i względem autentyczności podpisu.

Zaprzeczonej prawdziwości dokumentu prywatnego lub podpisu na nim się znajdującego dowodzić winien ten, kto chce użytkować dokument w przyjmiecie środka dowodowego.

§. 313.

Przeciw osobie która swawolnie zaprzeczyła prawdziwość dokumentu, należy wyrzec karę za swawolę.

Porównywanie pism.

§. 314.

(Por. §. 406 p. n. §. 207 p. c. g. §. 51 p. drob.)

Dowód prawdziwości lub nieprawdziwości dokumentu może być także z porównania pism prowadzonym.

Jako pism porównawczych używać można tylko takich pism, których autentyczność jest niezaprzeczoną, lub przynajmniej bez znacznej zwłoki może być wykazaną.

Postanowienia ustawy niniejszej o przedkładaniu dokumentów dowodowych stosować należy i co do przedkładania pism porównawczych.

Jeśli brak wystarczających pism porównawczych, można polecić stronie, co do której pisma ma być dostarczonym dowód prawdziwości, by nakreśliła przed Sądem lub przed Sędzią z poruczenia albo zaważwanym pewną ilość słów, które jej oznaczyć należy.

To co napisano należy dołączyć do protokołu rozprawy. Jaki to będzie mieć wpływ na ustalenie dowodu, gdy strona nie usłucha takiego polecenia sędziowskiego, lub pisze pismem widocznie zmienionem, pozostawia się ocenieniu Sędziego.

§. 315.

(Por. §. 209 p. c. g. §. 43. p. sum.)

Porównywanie pism własnoręcznych może Sąd sam skutecznie, albo, jeśli mu się nasuwają wątpliwości, zażądać opinii znawców. O wyniku porównywania pism orzekać będzie Sąd według swobodnego przekonania.

Sądowe przechowywanie dokumentów.

§. 316.

(Por. §. 408 p. n.)

Dokumenta, których prawdziwość została zaprzeczoną lub których treść została rzekomo zmienioną, mogą być zatrzymane w Sądzie aż do prawomocnego załatwienia procesu, o ile wydanie ich innej władzy nie jest w interesie porządku publicznego potrzebnem.

Odnowienie dokumentów.

§. 317.

(Por. §. 205. p. c. g.)

Jeśli dokument prywatny stał się nieczytelny lub został uszkodzony, może jego posiadacz lub każdy inny udział biorący żądać od wystawcy dokumentu, by takowy został na koszt wnioskodawcy sądownie odnowiony. Ku temu należy wezwać wszystkie osoby, przeciw którym dokument według stanu rzeczy ma służyć za dowód.

W razie odmowy może być wystawca zmuszonym do takiego odnowienia li w drodze skargi.

Rzeczy wywiadowcze.

Literatura: Balasits A. Dr. Pogląd na zasady i treść nowego projektu procedury cywilnej. Przegląd sąd. r. 1881, str. 274.

§. 318.

(Por. §. 368 pr. z 1881.)

O ile dostarczają dowodu, pomniki, znaki graniczne, kamienie graniczne, pale cechowane i znakowe, oraz znaki podobne albo karby i znaczki drewniane, których strony w swych stosunkach dowodnie używały, oceni Sąd po troskliwem rozważeniu wszelkich okoliczności.

Postanowienia §§. 303—309. stosować należy odpowiednio także do przedkładania rzeczy wywiadowczych.

§. 319.

Przeciw sądowym uchwałam, zarządzeniom i poleceniom wydawanym w myśl §§. 298, 299, 300, 301, 309, ustęp 1 i 2, 310, 314 i 315 niema środka prawnego.

Uchwały pówzięte w myśl §§. 303, 307 i 316, nie mogą być zaczepione oddzielnym środkiem prawnym.

TYTUŁ CZWARTY.

Dowód ze świadków.

Literatura: Bonnier Ed. Elements d'organisation judiciaire et de procédure civile T. II. Kabat O dowod. str. 240 i. n. Krzyżanowski: Zasady str. 460 i. n.

Niedopuszczalność i odmówienie świadectwa.

§. 320.

(Por. §. 210 — 247 p. c. g; §. 40 — 48 post. drob. §§. 338 i. d. p. n. art. 229 — 251 p. c. wł. §. 151 p. k. u. r. str. 276.)

W przymocie świadków słuchani być nie mogą:

1. osoby niezdolne do udzielenia swych spostrzeżeń, lub które w czasie do którego zeznanie ich ma się odnosić, były niezdolne do spostrzeżenia faktu mającego być dowiedzionym;

2. księża, pod względem tego, co im na spowiedzi lub w ogóle pod węzłem duchownej tajemnicy urzędowej powierzonom zostało;

3. urzędnicy, jeśli przez swe zeznanie naruszyli by obowiązującą ich tajemnicę urzędową, o ile przełożeni nie zwolnili ich od obowiązku zachowania tajemnicy.

§. 321.

(Por. §. 153 p. k. §. 42 p. drob.)

Świadek może odmówić zeznań:

1. na pytania, na których odpowiedź świadkowi, małżonkowi tegoż, lub osobie ze świadkiem w linii prostej lub ubocznej do stopnia drugiego spokrewnionej lub spowinowacanej lub przez przyswojenie z nim połączonej, dalej tegoż wychowawcom lub wychowawcom, niemniej opiekunowi jego albo pupilowi mogłaby przynieść hańbę, albo wywołać niebezpieczeństwo dochodzenia karno-sądowego;

2. na pytania, na które odpowiedź przyniosłaby świadkowi albo jednej z osób pod l. 1 oznaczonych bezpośrednią szkodę majątkowo-prawną;

3. pod względem faktów, o których świadek nie mógłby zeznawać bez uchybienia obowiązkowi dochowania tajemnicy przez państwo uznanemu, o ile z takowego nie został ważnie zwolnionym;

4. co do tego, co świadkowi w jego charakterze jako adwokata jego strona powierzyła;

5. co do pytań, na które świadek odpowiedzieć by nie zdołał bez wyjawienia tajemnicy sztuki lub zawodu.

W przypadkach wymienionych pod l. 1 i 2, można zeznać ze względu na pomienionych tamże blizkich i wówczas odmówić, jeśli stosunek małżeński, który węzeł rodzinny wytwarza, już nie istnieje.

§. 322.

Względem działania i treści interesów prawnych, do których świadka jako osobę do wystawiania dokumentów uwierzytelnionych powołano, co do faktów odnoszących się do spraw majątkowych, za-

warunkowanych stosunkiem małżeństwa lub rodzinnym, co do urodzeń, ślubów lub zgonów, osób blizkich wymienionych w §. 321, l. 1, w końcu co do czynności, które świadek podjął był odnośnie do spornego stosunku prawnego jako poprzednik prawny albo zastępca jednej ze stron, nie wolno odmówić świadectwa, z powodu obawy niekorzyści majątkowo-prawnej.

§. 323.

Świadek chcący odmówić świadectwa w całości lub co do poszczególnego pytania, winien podać powody odmowy ustnie lub piśmiennie przed audyencyą gwoli przesłuchania go wyznaczoną, lub na audyencyi samej, a jeśli zostanie wniesioną opozycja, takowe uwiarygodnić.

W przypadku pierwszym, należy o tego rodzaju wniesieniu świadka powiadomić strony, o ile to jest możebnem jeszcze przed audyencyą do przesłuchania wyznaczoną.

§. 324.

O prawności odmowy rozstrzygać będzie uchwałą, jeśli odmowa została wniesioną przed Sądem orzekającym, tenże, zresztą zaś Sędzia z poruczenia lub za wezwany, przed którym odmowa nastąpiła. Przed rozstrzygnięciem może Sąd wysłuchać strony.

Na ewentualnych rozprawach o prawności odmowy nie wymaga się dla świadka zastępstwa adwokackiego. Jeżeli wniósł swą odmowę piśmiennie albo sądownie do protokołu, należy jego wniesienie także

i wówczas przy rozstrzygnięciu uwzględnić, jeśli nie jawi się do terminu celem wysłuchania go wyznaczonego.

§. 325.

Jeśli świadectwa odmówiono bez podania przyczyn, lub jeśli świadek trwa przy odmowie i wówczas, gdy takową uznano za nieusprawiedliwioną, lub gdy odmówiono złożenia żądanej przysięgi świadka, może być świadek z urzędu zagnalony do zeznawania egzekucją ku wymuszeniu pewnego działania dopuszczalną za pomocą kar pieniężnych lub zamknięcia. Zamknięcia nie można przedłużać po za chwilę ukończenia procesu w Instancyi i w żadnym przypadku nie może ono przekroczyć okresu sześciotygodniowego.

Rozstrzygnięcie, iż przeciw świadkowi należy użyć egzekucyi, jak i zarządzenie poszczególnych środków przymusowych jest w mocy Sądu orzekającego, jeśli zaś przesłuchanie ma nastąpić przez Sędziego zawezwanego w mocy tegoż. Przed powzięciem uchwały należy świadka wysłuchać.

§. 326.

Powzięcie uchwały o tem, czyli nieusprawiedliwione wzbranianie się od złożenia świadectwa, wykonania przysięgi świadków, lub kroki przymusowe skutkiem tego przeciw świadkowi rozwinięte wywierają wpływ na postępowanie przewodu i w jaki sposób, należy do Sądu orzekającego. Sędzia z poruczenia albo zawezwany winien przeto o zaszczościach tych Sąd procesowy każdorazownie niezwłocznie zawiadomić. Roz-

strzygnięcie Sądu orzekającego może nastąpić bez uprzedniej ustnej rozprawy.

We wszystkich przypadkach nieusprawiedliwionego wzbraniania się, odpowiada świadek obu stronom za szkodę zrzadzoną im przez udaremnienie albo przewłokę przeprowadzenia dowodu; w szczególności obowiązany jest także do zwrotu wszelkich odmową swą spowodowanych kosztów.

Jeśli wzbranianie się świadka było swawolne, należy prócz tego nałożyć na świadka karę za swawolę. Powzięcie uchwały o obowiązku do zwrotu kosztów należy do Sądu orzekającego; do nałożenia kar za swawolę uprawnionym jest także Sędzia z poruczenia lub zawezwany.

Ocenianie zeznań świadka.

§. 327.

Wszelkie okoliczności mające wpływ na bezstronność świadka i wiarygodność jego zeznania, winien Sąd oceniać starannie według swobodnego przekonania.

Przeprowadzenie dowodu przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego.

§. 328.

(Por. §. 227. i d. c. p. g.; tudzież ustawę z d. 16. maja 1874. Nr. 69. dup; §. 340. p. n.)

Przeprowadzenie dowodu ze świadków może nastąpić przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego:

1. jeżeli przesłuchanie świadków na miejscu przedstawia się jako pomocne ku zbadaniu prawdy;

2. jeżeli przeprowadzenie dowodu przed Sądem orzekającym ulegałoby poważnym trudnościom;

3. jeżeli przesłuchanie świadka przed Sądem orzekającym ze względu na odszkodowanie świadkom za stratę czasu przyznać się mające, tudzież zwrócić się mające koszta podróży i pobytu w miejscu przesłuchania spowodowałyby wydatek niestosunkowo znaczny;

4. jeśli świadek doznaje przeszkody w jawieniu się w Sądzie orzekającym.

Świadka, który z powodu choroby, ułomności lub dla innych przyczyn nie może opuścić swego mieszkania celem przesłuchania, lub który wskutek istniejących zarządzeń nie ma obowiązku jawienia się w budynku sądowym dla złożenia świadectwa w sprawach cywilnych, przesłuchuje się w mieszkaniu jego.

Członków Domu cesarskiego przesłuchuje jako świadków w Ich mieszkaniu najwyższy Marszałek Dworu, lub po za Wiedniem Prezydent Sądu obwodowego lub krajowego miejsca Ich pobytu.

Bez względu na okoliczności oznaczone w ustępie 1, l. 3, należy na wniosek wezwać świadków przed Sąd orzekający celem przesłuchania, jeżeli strona oświadczy gotowość pokrycia, bez pretensyi do zwrotu, połączonego z tem wydatku, o ile takowy przynosi koszta przeprowadzenia dowodu przez Sędziego zawezwanego. Przewodniczący może zarządzić, aby strona czyniąca wniosek w kresie wyznaczonym złożyła za-

liczkę na te koszta w kwocie przezeń oznaczyć się mającej (§. 332 ustęp 2.).

Wezwanie.

§. 329.

(Por. §. 342. p. u.)

Wezwanie dla świadka ma Sąd wygotować.

Wezwanie ma zawierać prócz wymienienia stron i krótkiego oznaczenia przedmiotu przesłuchania, za-
wezwanie do jawienia się celem złożenia świadectwa na audyencyi jednocześnie co do miejsca i czasu wyznaczonej. W dokumencie wezwania należy uwiadomić o postanowieniach ustawy w przedmiocie należyłości świadków tudzież o ustawowych skutkach niestawiennictwa.

§. 330.

(Por. §. 343. p. n.)

Wezwanie członka siły zbrojnej zostającego w służbie czynnej uskutecznia się przez odezwę wystosowaną do komendy przełożonej świadka albo do najbliższej komendy stacyi wojskowej.

Wezwania dla samoistnych komendantów żandarmeryi, straży policyjnej wojskowej, tudzież straży bezpieczeństwa, należy komendantom bezpośrednio doręczać. Względem doręczenia wezwania innym członkom tych korpusów należy się udać do ich przełożonych.

§. 331.

Jeśli osoba, która ma być w przymiocie świadka wezwana, pełni urząd publiczny lub służbę a przypuszczać wypada, że dla ochrony bezpieczeństwa lub innych interesów publicznych osoba ta musi być zastąpioną na czas doznanej przez nią przeszkody, należy o wydaniu wezwania zawiadomić równocześnie jej bezpośredniego przełożonego.

Postanowienie to stosować należy i wówczas, jeśli ma się wezwać funkcjonariusza albo sługę zakładu transportowego prowadzonego motorami mechanicznymi, robotnika górniczego, hutniczego lub walcowni, albo osobę zostającą w prywatnej służbie leśnej.

✓ §. 332.

Jeśli przypuszczalnie należy dać świadkom wynagrodzenie, może Przewodniczący lub Sędzia z poruczenia albo zawezwany zarządzić, aby prowadzący dowód w ciągu oznaczonego kresu złożył kwotę przez nich oznaczyć się mającą jako zaliczkę na pokrycie wydatku wynikającego z przesłuchania świadka.

W razie nie złożenia w czasie należytych można zaniechać wygotowania wezwania i rozprawę na wniosek przeciwnika kontynuować bez uwzględnienia niedostającego przeprowadzenia dowodu (§. 279.)

Skutki niejawienia się.

§. 333.

(Por. §. 345. p. n. art., 239 p. c. wł.)

Przeciw świadkowi należycie zawezwanemu, który na audyencyi celem przesłuchania go wyznaczonej bez dostatecznego usprawiedliwienia nie jawi się, wyrzeknie Sąd wyrokujący lub Sędzia z poruczenia, albo zawezwany w formie uchwały obowiązek do zwrotu wszelkich kosztów spowodowanych jego niestawiennictwem; prócz tego należy świadka ponownie zawezwać przy jednoczesnem nałożeniu nań kary porządkowej. W przypadku powtórnego niejawienia się należy karę porządkową w obrębie ustawowego wymiaru podwoić i zarządzić przymusowe doprowadzenie świadka.

Jeśli niestawiennictwo zostanie dodatkowo w sposób wystarczający wytłumaczonem, należy cofnąć znów kary porządkowe wyrzeczone przeciw świadkowi; prócz tego można opuścić świadkowi w całości lub w części nałożony nań zwrot kosztów.

Jeśli jedna z osób w §. 330 oznaczonych wezwaniu zadość nie czyni, rzeczą będzie Sędziego kierującego przeprowadzeniem dowodu udać się względem zarządzenia ukarania tudzież względem doprowadzenia świadka do przełożonych tegoż.

Świadek nieposłuszny odpowiada nadto za wszelką szkodę wyrządzoną stronom zawinionem przezeń udaremnieniem lub przewleczeniem przeprowadzenia dowodu.

§. 334.

O ustalenie kosztów, które świadek w przypadkach §§. 326 i 333 zwrócić ma obowiązek, musi się upraszać pod rygorem utraty, przy przedłużeniu spisu kosztów w ośmiu dniach po prawomocności uchwały zobowiązującej świadka do zwrotu kosztów. Sędzia z poruczenia albo zawezwany jest li wówczas obowiązany do oznaczenia kwoty kosztów, jeśli w myśl postanowień ustawy niniejszej był uprawnionym do wyrzeczenia obowiązku zwrotu kosztów.

§. 335.

Jeżeli usiłowanie przesłuchania świadka było bezskutecznem, a zachodzi obawa, iż ponowienia usiłowania sprawiłyby nową przewłokę procesu, winien Sąd orzekający wyznaczyć na wniosek do przeprowadzenia tego dowodu kres, po którego upływie bezowocnym należy na wniosek jednej ze stron kontynuować rozprawę bez względu na dowód z tego świadka ofiarowany. Oznaczenie kresu należy i wówczas do Sądu orzekającego, jeśli przesłuchanie świadka ma się odbyć u Sędziego z poruczenia lub zawezwanego. Przed rozstrzygnięciem wniosku należy przesłuchać przeciwnika wnioskodawcy.

W przedmiocie dodatkowego przesłuchania świadka obowiązywać będzie przepis §. 279 ustęp 2.

*Przesłuchanie.***§. 336.**

(Por. § 43. p. drob. §. 170. p. k. §§. 214—216 p. c. g.)

Nie wolno zaprzysięgać świadków, którzy za fałszywe świadectwo lub krzywoprzysięstwo zostali zasądzeni, lub którzy w czasie przesłuchania ich nie ukończyli czternastego roku życia, w końcu osób, które dla braku dojrzałości umysłu, lub dla słabości umysłu nie posiadają dostatecznego zrozumienia istoty i ważności przysięgi.

Również może Sąd zaniechać zaprzysiężenie świadka, jeśli obie strony zaprzysiężenia się zrzekają.

Niestuszne wzbranianie się złożenia przysięgi, pociąga za sobą te same skutki co nieusprawiedliwione odmówienie zeznań.

§. 337.

(Por. §. 44—45. p. drob. art. 242 p. c. wł.)

Świadka należy przed przesłuchaniem go zaprzysięż. Dla otrzymania jednak wyjaśnień o osobistych stosunkach świadka, o dopuszczalności przesłuchania go lub zaprzysiężenia, tudzież co do okoliczności, ażebyli zdoła złożyć zeznanie, któreby się nadawało do wybadania stanu rzeczy, można przepytac świadka przed zaprzysiężeniem go.

Na podstawie tego przepytania może Sąd uchwalić po przesłuchaniu stron, iż wysłuchania świad-

ka należy zaniechać, albo może zastrzedz sobie wydanie uchwały względem zaprzysiężenia świadka aż po jego przesłuchaniu. Sędzia z poruczenia albo zawezwany musi świadka w każdym przypadku przesłuchać; może jednak odłożyć rozstrzygnięcie względem zaprzysiężenia świadka aż do skutecznienia przesłuchania albo zastrzedz je Sądowi wyrokującemu.

Jeżeli świadek nie uchyła się od odpowiedzi na pytania, co do których służyłoby mu na mocy §. 321 l. 1. i 2. prawo odmówienia zeznania, może również Sąd wyrokujący albo kierujący przesłuchaniem Sędzia z poruczenia lub zawezwany zastrzedz sobie rozstrzygnięcie o złożeniu przysięgi aż do skutecznienia przesłuchania świadka.

§. 338.

(Por. §. 45. p. drob.)

We wszystkich przypadkach, w których o zaprzysiężeniu ma się rozstrzygać aż po przesłuchaniu świadka, należy przed zaprzysiężeniem upomnieć świadka na jego obowiązek podania prawdy, na świętość i znaczenie zastrzeżonej przysięgi, jak też na skutki karnoprawne zeznania fałszywego.

Po złożeniu świadectwa może Sąd wyrokujący albo kierujący przesłuchaniem Sędzia z poruczenia albo zawezwany, ze względu na brak doniosłości onegoż lub jego mały stopień wiarygodności wyrzec zaniechanie zaprzysiężenia.

Jeżeli przesłuchanie skuteczniał Sędzia z poruczenia albo zawezwany, może Sąd wyrokujący po

nadejściu niezaprzysiężonego zeznania świadka zarządzić dodatkowe zaprzysiężenie tegoż.

§. 339.

Przed przesłuchaniem należy świadka powiadomić względem jakich pytań może świadek zeznań odmówić (§. 321).

Świadków należy przesłuchiwać pojedynczo w nieobecności świadków później przesłuchać się mających. Porządek, w którym ma nastąpić wysłuchanie, oznacza przy przesłuchaniach w Sądzie wyrokującym Przewodniczący, zresztą zaś Sędzia z poruczenia albo zawezwany.

Przed ukończeniem przesłuchania wszystkich świadków zawezwanych nie wolno się żadnemu z nich oddalić bez zezwolenia sędziowskiego.

Świadkowie, których zeznania różnią się między sobą, mogą być stawieni sobie do oczu.

§. 340.

(Por. art. 242 p. c. wł.)

Przesłuchanie poczyna się zapytaniem świadka o nazwisko, wiek, religię, zajęcie i miejsce zamieszkania. W razie zachodzącej potrzeby można przedłożyć świadkowi pytania i co do takich okoliczności, które odnoszą się do jego wiarygodności w rozbieżnej sprawie, w szczególności co do jego stosunków do stron.

W toku przesłuchania winien Przewodniczący albo Sędzia z poruczenia lub zawezwany kierujący

przesłuchaniem czynić świadkowi stosowne pytania względem tych faktów, które jego zeznaniami mają być udowodnione, jak i ku zbadaniu źródła, z którego płynie wiadomość świadka. Prócz Przewodniczącego może, jak skoro przesłuchanie odbywa się przed Sądem wyrokującym, czynić świadkowi pytania także i reszta Członków Senatu.

§. 341.

W przedmiocie udziału stron w przesłuchaniu świadków, obowiązują postanowienia §. 289.

Co do tych osób, które skutkiem istniejących zarządzeń nie są obowiązane do jawienia się w budynku sądowym dla złożenia świadectwa w sprawach cywilnych, należy prawo stron do czynienia pytań wykonywać przez udzielenie w czasie należytych pytań piśmiennych Sędziemu, któremu przesłuchanie zostało zleconem.

§. 342.

Jeśli dopuszczalność pytania została zaprzeczona lub Przewodniczący sądzi, iż pytanie jako niewłaściwe uchylić wypada, rozstrzyga o tem Senat w razie uczynienia wniosku. Decyzya ta służy także Sędziemu z poruczenia lub zawezwanemu, uważa się ją jednak w przypadku tym li jako tymczasową, i może być zmienioną przez Sąd wyrokujący.

Jeżeli Sąd orzekający uzna, iż pytanie uczynione w ciągu przesłuchania przed Sędzią z poruczenia lub zawezwanym było niedopuszczalnem, mocen jest

wyrzec, iż w dalszym toku postępowania nie należy uwzględniać odpowiedzi na pytanie owo udzielonej.

§. 343.

(Por. art. 247. p. wł.)

Zeznanie świadka należy wciągnąć do protokołu audyencyonalnego w jego istotnej treści, jeśli ale okaże się to potrzebnem, dosłownie. Jeśli świadek był słuchanym na audyencyi do rozprawy wyznaczonej, należy zapiskę tą skutecznic w protokole rozprawy.

To co zostało spisane, należy świadkowi tudzież stronom przy przesłuchaniu obecnym przedłożyć do wglądu lub na żądanie odczytać.

W protokole należy zaznaczyć, czyli świadka przed lub po przesłuchaniu go zaprzysiężono, czyli zaprzysiężenia go zaniechano, albo Sądowi wyrokującemu do rozstrzygnięcia zastrzeżono, czyli strony i które z nich były obecne przy wysłuchaniu, w końcu czyli i jakie zarzuty podnosiły strony lub świadkowie przeciw protokołowi.

§. 344.

Sąd orzekający może w szczególności na wniosek albo z urzędu zarządzić powtórne przesłuchanie świadka, jeśli sądzi, iż wzbranianie się zeznawania albo odpowiedź na poszczególne pytania, uznana przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego za usprawiedliwioną, była niedopuszczalną, jeśli świadkowie nie byli słuchani w sposób prawidłowy albo nie-

zupełnie, jeśli zeznanie przedstawia się w punktach istotnych jako niejasne, nieoznaczone lub dwuznaczne, gdy świadkowie sami uznają potrzebę uzupełnienia albo sprostowania swych zeznań.

W razie powtórnego lub dodatkowego przesłuchania można zarządzić, iż świadek miasto ponownego wykonania przysięgi ma zapewnić o prawdziwości swego zeznania powołaniem się na przysięgę pierwszej wykonaną.

§. 345.

Strona może się zrzec świadka przez nią samą proponowanego. Wszakże przeciwnik mocen jest żądać, by świadek, jak skoro już do przesłuchania stanął, został mimo tego zrzeczenia się przesłuchanym lub by przesłuchanie go, jeśli już zostało rozpoczętem, dalej prowadzono.

Należytości świadków.

§. 346.

(Por. art. 245 p. wł.)

Każdy świadek ma prawo do zwrotu kosztów potrzebnych spowodowanych przez podróż do miejsca przesłuchania, przez pobyt tamże, tudzież przez podróż powrotną.

Świadek może li wówczas domagać się odszkodowania za stratę czasu, jeśli opuszczenie to sprawia mu dotkliwy ubytek w jego zarobku codziennym.

Roszczenie do wynagrodzenia winien świadek podnieść w ciągu dwudziestu czterech godzin po swem wysłuchaniu pod rygorem utraty tego roszczenia.

Na prośbę świadka może Przewodniczący, lub Sędzia z poruczenia albo zawezwany zarządzić udzielenie świadkowi zaliczki wystarczającej do opędzenia kosztów podróży do Sądu.

§. 347.

Świadkom daje się wynagrodzenie na podstawie taryf należytości. Oznaczenie wynagrodzenia, tudzież zarządzenia dla wypłaty takowego potrzebne, należą do urzędników Sądu procesowego albo Sądu wezwanego, którym czynności te powierzono. Stronom wolno wglądać w oznaczenie wynagrodzenia; tak strony jak i świadek mogą w ciągu dni trzech po skutecznieniu oznaczenia żądać rozstrzygnięcia Sądu. Wniosek ten może być ustnie uczyniony.

Sąd rozstrzyga o nim bez poprzedniej rozprawy ustnej; może jednak przed rozstrzygnięciem wysłuchać świadka, strony lub jedną z nich. Przeciw rozstrzygnięciu nie ma środka prawnego.

Forma podania.

§. 348.

Doniesienia, prośby i rekursa świadka, mogą być po za audyencyą wnoszone za pośrednictwem pisma sporowego albo uczynione ustnie do protokołu sądowego.

*Środki prawne.***§. 349.**

Przeciw rozstrzygnięciu o słuszości wzbraniania się zeznawania, wykonania przysięgi albo udzielenia odpowiedzi na poszczególne pytania, przeciw uchwale, iż wysłuchania świadka w myśl §. 337 zaniechać należy, jak i przeciw powziętym przy przesłuchaniu w myśl §§. 339 do 342 uchwałam i wydanym zarządzeniom, niema odrębnego środka prawnego.

Rozstrzygnięcie Sądu wyrokującego o kontynuacyi postępowania w razie odmowy zeznawania ze strony świadka albo wykonania przysięgi, jak i względem dalszego prowadzenia rozprawy w przypadkach §§. 332 i 335, uchwały zarządzające wezwanie świadka lub doprowadzenie tegoż albo wyznaczające kres do złożenia zaliczki na wynagrodzenie świadkowi (§. 332.) udzielić się mające, uchwały nakazujące uiszczenie świadkowi zaliczki (§. 346), tudzież uchwały wydane w przedmiocie zaprzysiężenia świadka, nie mogą być zacepione środkiem prawnym.

*Świadkowie-biegli.***§. 350.**

Przepisy o dowodzie ze świadków mają też zastosowanie, o ile gwoi udowodnienia faktów lub okoliczności minionych, do zauważania których była potrzebną szczególna znajomość rzeczy, takie osoby fachowe mają być słuchane.

TYTUŁ PIĄTY.

Dowód z opinii biegłych.

Literatura: Kabat: O dowodzie str. 254. i. n. Obermeyer Moritz: Die Lehre von den Sachverständigen im Civilprocess Monachium 1880.

Ustanowienie biegłych.

§. 351.

(Por. §. 259. i. n. p. c. g. p. n. §§. 367. i. n. art. 252—279. p. c. wł.)

Jeżeli okaże się potrzeba przeprowadzenia dowodu z biegłych, winien Sąd wyrokujący ustanowić jednego lub więcej biegłych natychmiast po przesłuchaniu stron względem ich osoby. Przytem należy uwzględniać, o ile szczególne okoliczności nie wykazują potrzeby innego postępowania, przedewszystkiem biegłych ustanowionych publicznie dla wydawania opinii w rodzaju tej, jaka została zażądana.

Sąd może w miejsce pierwotnie ustanowionego biegłego lub biegłych innych powołać.

§. 352.

(Por. §. 370. p. n.)

Jeżeli przedmiot, który biegli mają oglądać, nie może być sprowadzonym przed Sąd wyrokujący, lub przeprowadzenie przed tymże dowodu z opinii

biegłych nastęczało by dla przyczyn innych poważne trudności, może takowe nastąpić przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego.

Oznaczenie ilości biegłych tudzież wybór biegłych można w przypadku tym pozostawić Sędziemu, któremu przeprowadzenie dowodu poruczono; może też wybór nastąpić bez uprzedniego przesłuchania stron, jeśli to zdaje się być wskazaniem dla uniknięcia zwłoki lub niestosunkowych wydatków. O nazwiskach ustanowionych biegłych winien Sędzia z poruczenia albo zawezwany zawiadomić strony jednocześnie z zawiadomieniem o audyencji gwoli przeprowadzenia dowodu wyznaczonej.

§. 353.

Ustanowieniu biegłym winien dać posłuch, kto do wydawania opinii w tym rodzaju jakiego zażądano został publicznie ustanowionym, lub kto umiejętność, sztukę lub przemysł, których znajomość stanowi warunek żądanej opinii, wykonuje publicznie sposobem zarobkowania lub do wykonywania tychże jest publicznie ustanowionym lub upoważnionym.

Z tych samych powodów, które uprawniają świadka do odmówienia zeznania, można żądać uwolnienia od powołania jako biegłego.

Urzędników publicznych należy nadto i wówczas zwolnić, jeśli przełożeni dla względów służbowych wzbraniają im pełnienia obowiązku biegłego, albo jeśli zarządzenia szczególne zwalniają ich z obowiązku poddania się powoływaniu jako biegłych.

*Skutki niejawienia się i odmowy.***§. 354.**

(Por. §. 374. k. n.)

Jeśli biegły do oddawania opinii ustanowiony, odmawia bez dostatecznego powodu oddania opinii, lub pomimo należytego wezwania bez dostatecznego usprawiedliwienia nie staje na audyencyi do przeprowadzenia dowodu wyznaczonej, należy nałożyć nań, wydaną w tej mierze uchwałą, zwrot kosztów jego wzbranianiem się lub jego niestawiennictwem spowodowanych; nadto wyrzec należy przeciw biegłemu karę porządkową, a w przypadku swawolnej odmowy oddania opinii karę za swawolę. Pod względem tych uchwał należy stosować w sposób odpowiedni postanowienia §§. 326, 333 i 334.

W miejsce opornego¹⁾ biegłego powołać można innego biegłego.

Biegły oporny odpowiada oprócz za zwrot kosztów i za wszelką szkodę sprawioną stronom zawinionem przezeń udaremnieniem lub opóźnieniem przeprowadzenia dowodu.

*Wykluczenie.***§. 355.**

(Por. §. 371. k. n.)

Biegłych można wykluczyć z tych samych powodów, które uprawniają do wykluczenia Sędziego;

¹⁾ nieposłusznego.

nie można atoli uzasadniać wykluczenia tem, iż biegły był pierwiej w tej samej sprawie słuchany w przy-miecie świadka.

Oświadczenie o wykluczeniu należy wniesć piśmiennie lub ustnie w Sądzie procesowym, jeśli zaś wybór znawców pozostawiono Sędziemu z poruczenia lub zawezwanemu u tegoż przed rozpoczęciem przeprowadzenia dowodu, a w razie oddawania opinii na piśmie przed wniesieniem opinii. Później może wykluczenie li wówczas nastąpić, jeśli strona uwiarygodni, iż o przyczynie wykluczenia pierwiej się nie dowiedziała, albo z powodu przeszkody dla niej niezwalczonej w czasie należytych podnieść nie mogła.

Jeśli w przypadku takiego dodatkowego wykluczenia został już ukończony dowód który miał przeprowadzić Sędzia z poruczenia lub zawezwany, można podnieść wykluczenie jedynie w Sądzie procesowym.

§. 356.

Jednocześnie z wykluczeniem należy wymienić powody wykluczenia. Rozstrzygnięcie o wykluczeniu należy do Sądu wyrokującego lub do Sędziego z poruczenia lub zawezwanego według tego, czyli wykluczenie zostało wniesione w myśl §. 355 u pierwsze-go lub u drugiego.

Rozstrzygnięcie następuje, jeśli wykluczenia nie wniesiono na audyencyi, bez uprzedniej rozprawy ustnej. Strona wykluczająca obowiązana jest uwiarygodnić na żądanie Sądu przed rozstrzygnięciem po-

dane przez nią przyczyny wykluczenia. Jeżeli dano miejsce wykluczeniu, należy zarządzić bezzwłocznie powołanie innego biegłego.

Przeprowadzenie dowodu.

§. 357.

Sąd wyrokujący lub Sędzia, któremu kierownictwo rozprawy poruczono, może także zarządzić oddanie opinii na piśmie. W przypadku tym obowiązani są biegli do udzielenia na żądanie ustnych wyjaśnień o zdaniu piśmiennem lub do objaśnienia takowego na rozprawie ustnej.

§. 358.

(Por. §. 375 p. n. art. 259 p. c. wł.)

Każdy biegły złoży przed rozpoczęciem przeprowadzenia dowodu przysięgę dla biegłych. Zaprzysiężenie biegłego można pominąć, jeśli obie strony zrzekają się zaprzysiężenia.

Jeśli biegły jest zaprzysiężonym w ogólności do oddawania zdania w tym rodzaju, o jakie się rozchodzi, wystarcza upomnienie i powołanie się na złożoną przysięgę.

§. 359.

Biegłym należy udzielić te przedmioty, akta i środki pomocnicze w Sądzie się znajdujące, które są potrzebne do odpowiedzi na przedłożone im pytania.

§. 360.

Jeśli opinia gruntowna i wyczerpująca nie może być bezzwłocznie oddaną, wyznaczy Sędzia kierujący przeprowadzeniem dowodu kres lub osobną audyencyą do oddania opinii.

O nadejściu zdania piśmiennego należy zawiadomić strony (§. 286).

§. 361.

Jeśli do oddania opinii ustanowiono kilku biegłych, mogą oni w razie zgodności zdań oddać je wspólnie. W przypadku różnicy zdań, odda każdy biegły zdanie swe oddzielnie z przytoczeniem powodów, które za niem przemawiają.

§. 362.

Opinią należy zawsze uzasadnić. Biegły winien w tych przypadkach, w których oddanie jego zdania wyprzedziło oglądnięcie osób, rzeczy, miejscowości i t. p., a znajomość ich jakości jest ważną dla zrozumienia i ocenienia opinii, podać przed wyłożeniem swej opinii opis przedmiotów oglądanych (wywód oględzin).

Jeśli oddana opinia wydaje się niedostateczną, lub jeśli biegli wypowiedzieli zdania różne, może Sąd na wniosek albo z urzędu zarządzić, by uskuteczono ponowne oddanie opinii przez tych samych lub innych biegłych lub choćby z przywezwaniem innych biegłych. W szczególności jest zarządzenie takie i wówczas dopuszczalnem, jeśli biegły po odda-

niu opinii został skutecznie wykluczonym. Do zarządzeń tych uprawnionym jest także Sędzia z poruczenia albo zawezwany.

§. 363.

Strona, która dowód z biegłych ofiarowała, może się rzec takowego. Przeciwnik może jednak żądać, by zarządzone przeprowadzenie dowodu było pomimo tego uskutecznione, jeśli albo rozpoczęto już przeprowadzenie dowodu, albo co najmniej biegli stanęli już w Sądzie w celu przeprowadzenia dowodu.

Upoważnienie, służące Przewodniczącemu w myśl §. 183, względem zarządzenia z urzędu oddania opinii przez biegłych, nie doznaje ujmy skutkiem zrzeczenia się stron.

§. 364.

Przy wykonywaniu jurysdykcji handlowej, morskiej lub górniczej może Sąd w przypadkach, w których przedmiot jego wyrokowania wymaga wiadomości zawodowych albo w których chodzi o istnienie zwyczajów zawodowych, rozstrzygać bez przywezwania biegłych, jeśli własne wiadomości fachowe lub własna wiedza Sędziów czyni przywezwanie to zbytecznym.

Należytości.

§. 365.

Biegły ma prawo do zwrotu sprawionych mu kosztów i wydatków, do odszkodowania za stratę cza-

su i do wynagrodzenia za jego trudy; może on domagać się stósownej zaliczki.

Przewodniczący albo Sędzia z poruczenia lub zawezwany, przed którym odbywa się się przeprowadzenie dowodu, władni są zarządzić, by prowadzący dowód złożył tytułem zaliczki (§. 332, ustęp 2), gwoli pokrycia wydatków połączonych z przeprowadzeniem dowodu z biegłych pewną kwotę przez onychże oznaczyć się mającą.

W przedmiocie wymierzania należytości biegłych stosowane będą w sposób odpowiedni postanowienia §. 347. Przeciw uchwale o wymiarze tych należytości służy rekurs.

Środki prawne.

§. 366.

Przeciw uchwale, mocą której odrzucono wykluczenie biegłego albo zarządzono oddanie opinii piśmiennie, nie ma oddzielnego środka prawnego.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie ilości ustanowić się mających biegłych, uchwałą, mocą której pozostawiono ustanowienie biegłych Sędziemu z poruczenia (§. 352) albo biegły został uwolniony z powodu wykluczenia, uchwały powzięte w przedmiocie zaprzysiężenia biegłego, w końcu uchwały, mocą których celem oddania opinii wyznacza się w myśl §. 360 audyencyą albo postanawia kres, nie mogą być zaczepione środkiem prawnym.

§. 367.

O ile wyżej inaczej mu postanowiono, stósować należy do dowodu z biegłych, a w szczególności także co do przesłuchiwania ich tudzież protokołowania podanego na audyencyi wywodu spostrzeżeń i zdania, w sposób odpowiedni przepisy o dowodzie ze świadków.

TYTUŁ SZÓSTY

Dowód z oględzin.¹⁾

Literatura: Kabat str. 254.

§. 368.

(Por. u. r. str. 282; §. 52. p. drob. §§. 336 — 337 p. n. Art. 271 — 281 p. wł.)

Dla wyświecenia sprawy mocen jest Sąd zarządzić na wniosek albo z urzędu przeprowadzenie naoczni, w razie potrzeby z przywezwaniem jednego lub więcej biegłych.

Jeśli przedmiot oglądać się mający nie może być sprowadzony przed Sąd wyrokujący, albo przeprowadzenie naoczni przed takowym podlegałoby z innych przyczyn trudnościom poważnym, może takowe nastąpić przez Sędziego z poruczenia albo za wezwanego. W przypadku tym można pozostawić Sędziemu, któremu poruczono przeprowadzenie naoczni, rozstrzygnięcie w przedmiocie przywezwania znawców i mianowanie tychże. Przeciw uchwałom tym niema środka prawnego.

¹⁾ Naoczni.

Jeżeli przeprowadzenie naoczni spowodowałoby przypuszczalnie wydatki na koszt, może Przewodniczący lub Sędzia z poruczenia albo zawezwany zarządzić, iż dowód prowadzący winien złożyć kwotę odpowiednią jako zaliczkę na pokrycie tego wydatku (§. 332, ustęp 2).

§. 369.

Jeżeli ma być oglądaną rzecz, która według podań prowadzącego dowód znajduje się w posiadaniu strony przeciwnej albo w przechowaniu u władzy publicznej lub notaryusza; stosować należy postanowienia §§. 301 i 303 do 307 z tem, iż ocenienie, jaki wpływ wywiera odmówienie okazania i wydania rzeczy ze strony przeciwnika, rozmyślnie lub choćby tylko przez przeciwnika spowodowane usunięcie albo uszkodzenie rzeczy albo odmowa zeznawania o tem, pozostawia się uznaniu sędziowskiemu, opartemu na na troskliwym ocenieniu wszelkich okoliczności.

§. 370.

Przeciw uchwałom i zarządzeniom podczas przeprowadzania naoczni niema oddzielnego środka prawnego. To samo ma znaczenie i co do uchwały, mocą której oddalono wnioski na przywezwanie biegłych.

Wynik naoczni należy zapisać w protokole rozprawy, jeśli zaś przeprowadza się oględziny po za audyencyą do rozprawy wyznaczoną, w protokole od-

dzielnym, i to w regule bezpośrednio po przeprowadzeniu naoczni.

W protokole należy uczynić wzmiankę, ażali strony i które z nich były obecne przy przeprowadzaniu oględzin, tudzież czyli i jakie zarzuty podnosiły przy uskutecznianiu oględzin albo przeciw protokołowi.

TYTUŁ SIÓDMY.

Dowód z przesłuchania stron.

Literatura: Fierich Maurycy Dr. O przysiędze stanowej i przesłuchaniu stron jako świadków w procesie cywilnym etc. Kraków 1884; Ott Emil Dr. Richterliches Fragerecht und eidliche Parteienvernehmung G. Z. 1894; Chwalibóg: Wykład str. 341 i. n.

§. 371.

Por. art. 216 — 219 p. c. wł. u. r. str. 282 u. kom. str. 40. §§. 53 — 64 p. drob.

Dowód na fakta sporne, dla rozstrzygnięcia ważne można prowadzić także z przesłuchania stron.

To prowadzenie dowodu może być na wniosek albo z urzędu, atoli jedynie wówczas zarządzone, jeśli dowód nie został dostarczonym ani innemi przez strony dostarczonými środkami dowodowemi, ani też przez przeprowadzenie dowodów możliwie z urzędu zarządzone.

§. 372.

Strony, co do których przesłuchania albo zaprzysiężenia zachodzi jeden z powodów wykluczenia §§. 320 i 336, ustępu 1. nie mogą być słuchane w celach prowadzenia dowodu.

§. 373.

Jeśli spór prowadzi ustawowy zastępca pupila, pozostawia się uznaniu Sądu zarządzenie przesłuchania zastępcy ustawowego albo, o ile na to zezwala §. 372, pupila albo obydwu.

Jeśli stroną procesową jest masa upadłościowa, może Sąd zarządzić przesłuchanie zawiadowcy masy konkursowej albo krydataryusza albo obydwu.

W sporach spółki handlowej jawnej należy wszystkich spółników, w sporach spółki komandytowej z wszystkich spółników osobiście odpowiedzialnych, a jeśli spór prowadzi inna spółka, stowarzyszenie, gmina, Towarzystwo, albo w ogóle podmiot prawny nie będący osobą fizyczną tegoż ustawowych zastępców traktować w przymiocie strony pod względem przesłuchania.

Jeżeli wobec tego lub dla tej przyczyny, iż za jedną ze stron występują uczestnicy sporu, może być więcej osób słuchanych, oznaczy Sąd, ażali wszystkie te osoby, lub które z nich mają być przesłuchane.

§. 374.

Uwzględniając starannie wszelkie okoliczności, oceni Sąd, ażali prowadzenie dowodu z przesłuchania

stron, nie ma zupełnie odpaść, jak skoro przekonał się, iż strona, do której udowodnienie spornego faktu należy, nie ma o takowym wiadomości, lub jeśli przesłuchanie strony tej w myśl postanowień §. 372, nie może mieć miejsca.

§. 375.

Prowadzenie dowodu z przesłuchania stron zarządza się uchwałą. Przeciw uchwale tej niema oddzielnego środka prawnego. Prowadzenie dowodu odbywa się w ten sposób, iż Sąd zadaje stronie przesłuchać się mającej odpowiednie pytania o faktach, których dowód ma być z przesłuchania zestawionym. Dla tego wypytывania strony obowiązując będą w sposób odpowiedni przepisy §§. 340 do 343.

To zapytywanie ma się odbywać przed Sądem wyrokującym. Jak skoro strona przesłuchać się mająca osobiście obecną nie jest, należy zarządzić jej zawezwanie z powiadomieniem o faktach, co do których przesłuchanie ma się odbyć. Przeprowadzenie dowodu przez Sędziego zawezwanego, jest tylko wówczas dopuszczalnem, jeśli przeciw osobistemu jawieniu się strony walczą przeszkody nieprzewyciężone, albo takowe spowodowałyby niestosunkowe wydatki.

§. 376.

Strony należy wpytać najpierw bez przysięgi; po przesłuchaniu niezaprzysiężonem może nastąpić wysłuchanie pod przysięgą.

Przy przesłuchaniu niezaprzysiężonem, jak skoro jawiły się obie strony należy w regule wpytywać

obie co do faktów udowodnić się mających. Przed przesłuchaniem niezaprzysiężonem winien Sąd uczynić stronom uwagę, iż w danych okolicznościach mogą być zagnłone do zaprzysiężenia swych zeznań.

§. 377.

Jeśli wynik niezaprzysiężonego wypytywania nie wystarcza, aby Sąd przekonać o prawdziwości albo nieprawdziwości faktów dowieść się mających, może Sąd zarządzić przesłuchanie pod przysięgą.

Zeznanie pod przysięgą można tylko jednej stronie co do tego samego faktu nakazać. Przytem może Sąd z niezaprzysiężonego zeznania strony tej podnieść poszczególne twierdzenia, które strona ma obecnie powtórzyć pod przysięgą; również może Sąd przy zarządzeniu zaprzysiężonego przesłuchania oznaczyć formę w jaką zeznanie pod przysięgą co do poszczególnych okoliczności ma być ujętem. Przeciw tym uchwałam niema oddzielnego środka prawnego.

Zeznanie przez jedną ze stron pod przysięgą złożone, ulega, jak skoro jest fałszywem, takiemu samemu karno-prawnemu ocenieniu jak fałszywa przysięga w Sądzie wykonana. Stronę należy przed jej wysłuchaniem pod przysięgą upomnąć na obowiązek podania prawdy na świętość i znaczenie przysięgi tudzież na skutki karno-prawne krzywoprzysięstwa. Ze upomnienie na przysięgę miało miejsce należy stwierdzić w protokole.

§. 378.

Sąd winien po starannem rozważeniu wszelkich okoliczności postanowić, którą ze stron już bez przysięgi przesłuchaną, należy na fakt sporny przesłuchać pod przysięgą.

§. 379.

Sąd mocen jest odroczyć rozprawę celem wypytania strony pod przysięgą, jeśli zda się rzeczą stósowną, by stronie przesłuchać się mającej udzielić pewien kres do namysłu.

§. 380.

O ile rozdział ten odmiennych nie zawiera zarządzeń, stosują się postanowienia o dowodzie ze świadków także do przesłuchania stron w celach prowadzenia dowodu. Powód w §. 321, l. 2, oznaczony nie usprawiedliwia jednak odmowy zeznań przez stronę, która ma być wysłuchaną.

Niestawiennictwo jednej ze stron na audyencji wyznaczonej w myśl §. 375 celem przesłuchania, albo odmówienie zeznań przez jedną ze stron jawiących się nie przeszkadza przesłuchaniu jawiącego się przeciwnika.

Niedozwolonem jest użycie środków przymusowych, by stroną, w celach prowadzenia dowodu pod przysięgą lub bez przysięgi przesłuchać się mającą, znaglic do jawienia się w Sądzie lub do zeznawania.

§. 381.

Jaki to ma wpływ na dostarczenie dowodu, gdy strona bez dostatecznych przyczyn uchyla się od zeznań lub od odpowiedzi na pytania poszczególne, gdy strona wezwana gwooli przesłuchania bez przysięgi lub pod przysięgą nie jawi się, albo gdy zeznanie zaprzysiężone strony różni się w punktach ważnych od oświadczeń uczynionych przy uprzednim przesłuchaniu bez przysięgi, oceni Sąd rozważywszy starannie wszelkie okoliczności.

§. 382.

Strony, które celem przeprowadzenia dowodu zostały przesłuchane bez przysięgi lub pod przysięgą nie mogą, bez ujmy dla prawa żądania zwrotu kosztów procesowych, domagać się wynagrodzenia w myśl §. 346.

Przepisy §. 372 do 381 mają odpowiednie znaczenie i co do przesłuchania lub wysłuchania strony pod przysięgą zarządzonego względem przedłożenia dokumentu dowodowego, rzeczy wywiadowczej albo przedmiotu naoczni.

§. 383.

Jeżeli strona dała oświadczenie, w którym ofiaruje się stwierdzić w procesie przysięgą okoliczności udowodnić się mające, atoli przesłuchanie strony pod przysięgą nie może się odbyć z powodu jej wcześniejszej śmierci, winien Sąd ocenić oświadczenie według §. 272.

TYTUŁ ÓSMY.

Ubezpieczenie dowodów.

§. 384.

Por. §. 446 i d. p. n. art. 251 p. wł. §. 248 i d. p. c. g. §§. 922 i d. k. c. u. r. str. 285.)

W każdym stanie sporu a nawet przed rozpoczęciem tegoż, można gwoli ubezpieczenia prowadzenia dowodu uczynić wniosek na podjęcie oględzin lub przesłuchania świadków albo biegłych, jeśli zachodzi obawa, iż inaczej utraci się środek dowodowy albo zużytkowanie go będzie utrudnionem.

Wniosek na przeprowadzenie dowodów tych można uczynić i bez zaistnienia warunków wyżej wspomnianych jeśli rozchodzi się o stwierdzenie wad jakiej rzeczy lub dzieła, z powodu których przeciwnik ma dać rękojmią.¹⁾ Jeśli nabywca rzeczy doniósł sprzedawcy o wadzie lub odmówił przyjęcia rzeczy z przyczyny wadliwości, może i sprzedawca uczynić wniosek na takie przeprowadzenie dowodów. W równej mierze uprawnionym jest do wniosku przedsiębiorca dzieła, jak skoro zamawiający doniósł mu o wadliwości albo przyjęcia dzieła z przyczyny wadliwości odmówił.

Wniosek uczynić należy w Sądzie procesowym, zaś w nagłych przypadkach, tudzież gdy spór nie został jeszcze wytoczony, w Sądzie powiatowym, w którego okręgu znajdują się rzeczy mające być oglądanymi, lub które mają tworzyć podstawę dowodu z bie-

¹⁾ Ewikęją.

głych, lub też znajdują się osoby przesłuchać się mające. Wniosek można uczynić do protokołu sądowego.

§. 385.

Strona czyniąca wniosek winna podać fakta, które mają stanowić temat dowodowy, niemniej środki dowodowe z wymienieniem świadków przesłuchać się mających, tudzież możliwie proponowanych biegłych. Strona czyniąca wniosek winna przedstawić przyczyny, które usprawiedliwiają obawę utraty środka dowodowego lub utrudnienia zużytkowania go.

Strona czyniąca wniosek ma też wymienić przeciwnika. Można to li wówczas pominąć, jeśli z okoliczności przez stronę przedstawionych wypływa, iż w danych stosunkach nie jest w stanie oznaczyć przeciwnika.

§. 386.

(Por. §. 451 p. n.)

O wniosku rozstrzyga się uchwałą bez uprzedniej rozprawy ustnej. Należy jednak przed rozstrzygnięciem, o ile zwłoka nie grozi niebezpieczeństwem, przesłuchać przeciwnika, gdy tenże jest znany a jego przyzwolenie nie zostało już wykazaniem. Stronie czyniącej wniosek można polecić przed rozstrzygnięciem uwiarygodnienie okoliczności, które wywołują potrzebę ubezpieczenia dowodu.

W przypadkach nagłych powołanym jest do rozstrzygania w Trybunałach pierwszej Instancji Przewodniczący Trybunału lub Przewodniczący Senatu, któremu sprawę przydzielono.

W uchwale przychylającej się do wniosku wien Sąd oznaczyć fakta, które mają stanowić temat przeprowadzania dowodu, tudzież środki dowodowe z wymienieniem przesłuchać się mających świadków i z ustanowieniem biegłych. Jednocześnie wydać należy zarządzenia ku wykonaniu przeprowadzenia dowodu potrzebne. Dla nieznanego przeciwnika może Sąd ustanowić kuratora gwoi strzeżenia jego praw przy przeprowadzaniu dowodu.

Od uchwały uwzględniającej wniosek niema środka prawnego.

§. 387.

Na audyencyę wyznaczoną do podjęcia dowodu należy wezwać przeciwnika przy doręczeniu mu uchwały, a w przypadku, gdy nie był pierwaj co do wniosku słuchany, także okazu pisma sporowego wniesionego przez stronę wniosek czyniącą, lub odpisu protokołu spisanego w przedmiocie jej wniosku.

W przypadkach nagłych można jednak przeprowadzenie dowodu rozpocząć jeszcze przed doręzeniem uchwały znanemu przeciwnikowi. Pozwolenia na to można na wniosek udzielić jednocześnie z rozstrzygnięciem wniosku na dopuszczenie przeprowadzenia dowodu. Przeciw udzieleniu lub odmowie tego zezwolenia niema środka prawnego.

§. 388.

Przeprowadzenie dowodu dzieje się podług przepisów Tytułu drugiego, czwartego, piątego i szóstego niniejszego Rozdziału.

Protokół odnoszący się do przeprowadzenia dowodu przechowuje się w Sądzie, który przeprowadzenie dowodu zarządził. Jeżeli spór toczy się lub toczyć będzie w innym Sądzie, należy protokół przesłać Sądowi procesowemu na tegoż wezwanie lub na wniosek jednej ze stron.

Koszta prowadzenia dowodu ponosi strona czyniąca wniosek, bez ujmy dla pretensyi do zwrotu jaka jej może służyć. Przeciwnikowi należy zwrócić koszta konieczne za jego udział w przeprowadzeniu dowodu bez ujmy dla rozstrzygnięcia w rzeczy głównej.

§. 389.

Każda strona może w toku sporu czynić użytek z przeprowadzenia dowodu skutecznego dla zapewnienia sobie¹⁾ dowodu.

Jaki wpływ należy przyznać zarzutowi, iż przeprowadzenie dowodu nie nastąpiło według postanowień obowiązujących dla przeprowadzenia dowodu skutecznego w toku procesu, lub iż przeciwnik o przeprowadzaniu dowodu wcale nie został zawiadomionym albo nie w czasie należytych, oceni Sąd wyrokujący według §. 272.

W ciągu sporu może być zarządzonem uzupełnienie albo powtórzenie przeprowadzenia dowodu.

¹⁾ Ubezpieczenia.

Rozdział drugi.

Wyroki i uchwały.

TYTUŁ PIERWSY.

Wyroki.

Literatura: Pollak: Form und Rechtskraft des Civilurtheiles. Co do prawa franc. względnie król. pols. przed rokiem 1876. Ob. Krzyżanowski: Zasady post. cyw. str. 266, dalej: Szymanowski Jan: Wykład kodeksu postępow. cywil. Warszawa 1866. Unger System. T. II. str. 601 i. n. Till: Prawo pryw. austr. T. I. str. 465. Canstein Lehrbuch T. I. str. 592 i. n.

*Wyrok końcowy.*¹⁾

§. 390.

(Por. §§. 324 — 328 p. c. g. §. 272 p. n. art. 356 — 369 p. wł. §. 69 i. d. p. drob. uwagi komis. str. 41.)

Jeśli wobec wyników przeprowadzonej rozprawy i przewodów dowodowych jakie miały miejsce dojrzał spór do rozstrzygnięcia końcowego, winien Sąd roz-

¹⁾ Ostateczny.

strzygnięcie to wydać w formie wyroku (wyrok końcowy).

To samo ma znaczenie, jeśli z kilku procesów związanych w celu jednoczesnej rozprawy jeden tylko dojrzał dla rozstrzygnięcia końcowego.

Wyrok częściowy.

§. 391.

(Por. §. 273 p. n. §. 74. p. drob.)

Jeśli z pośród więcej roszczeń tą samą skargą podniesionych, pojedyncze albo część jednego roszczenia staną się niespornymi skutkiem wyraźnego uznania przez pozwanego, może Sąd co do tego roszczenia lub jego części przystąpić niezwłocznie do zamknięcia rozprawy i wydania wyroku (wyrok częściowy).

Wyrok częściowy może być także wydany, jeśli w przypadku wyniesienia skargi wzajemnej jedynie skarga lub skarga wzajemna dojrzała do rozstrzygnięcia końcowego.

Jeśli pozwany za pomocą obrony podniósł pretensję wzajemną, nie stojącą w związku prawnym z pretensją w skardze podniesioną, można, jeśli tylko rozprawa względem roszczenia skargi do rozstrzygnięcia końcowego dojrzała, orzec o niem wyrokiem częściowym. Rozprawę co do pretensji wzajemnej należy kontynuować bez przerywania.

§. 392.

Każdy wyrok częściowy uważać należy pod względem środków prawnych i egzekucyi za wyrok samoistny.

Postanowienia §. 52, ustępu 2, mają znaczenie także pod względem należytości ubocznych roszczenia albo roszczenia częściowego, o którym orzeczono wyrokiem częściowym.

Wyrok wpadkowy.

Literatura: Zeitlmann Eugen: Über den Einfluss der Zwischenurtheile und des bedingten Endurtheils auf nachfolgende Versäumnisurtheile München 1893.

§ 393.

(Por. §. 275 p. n.)

Jeśli w pewnym procesie spornem jest roszczenie co do podstawy i kwoty a rozprawa dojrzała do rozstrzygnięcia najpierw tylko co do podstawy, może Sąd orzec wyrokiem przedewszystkiem co do podstawy roszczenia (wyrok wpadkowy).

Wyrokiem wpadkowym wyprzedzającym rozstrzygnięcie co do rzeczy głównej, można dalej orzekać w przypadkach §§. 236 i 259 o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego lub prawa, jak skoro rozprawa w przedmiocie wniosku na ustalenie dojrzała do rozstrzygnięcia.

Wyroki wydane w myśl obu pierwszych ustępów uważać należy pod względem środków prawnych

za wyroki końcowe. Wniesienie apelacji lub rewizyi przeciw wyrokowi wypadkowemu wydanemu w myśl ustępu 1. wstrzymuje dalszą rozprawę na skargę aż do zaistnienia prawomocności wydanego wyroku wypadkowego. We wszystkich innych przypadkach toczy się dalej rozprawa co do rzeczy głównej pomimo apelacji lub rewizyi od wyroku wypadkowego. Sąd może jednak, jeśli uznano stosunek prawny dla rozstrzygnięcia rzeczy głównej istotny, lub prawo za nieuzasadnione, zarządzić odłożenie dalszej rozprawy na skargę aż do zaistnienia prawomocności zapadłego wyroku wypadkowego. Przeciw zarządzeniu temu nie ma środka prawnego.

Co do kosztów stosować należy odpowiednio przepis §. 52, ustępu 2.

Wyrok na zasadzie zrzeczenia się.

Literatura: Canstein. Anerkennung und Geständniss
Berlin 1879. Demelius: Die Confessio 1880.

✓ §. 394.

(Por. §. 277 p. u.)

Jeśli powód na audyencyi pierwszej lub na rozprawie spornej ustnej zrzecnie się podniesionego roszczenia, należy na wniosek pozwanego na zasadzie zrzeczenia się oddalić skargę przez wyrok.

Jeśli zrzeczenie odnosi się li do jednego z pośród więcej roszczeń w skardze podniesionych albo do części roszczenia, można na wniosek wydać na zasadzie zrzeczenia się wyrok częściowy.

Wyrok na zasadzie uznania.

Literatura: Till: Prawo pryw. austr. t. III. str. 280.

§. 395.

(Por. §. 278. p. u.)

Jeśli pozwany podniesione przeciw niemu roszczenie uzna w całości albo w części na audyencji pierwszej albo na ustnej rozprawie sporowej, należy na wniosek powoda rozstrzygnąć wyrokiem odpowiednio do uznania.

Wyrok w przypadkach zaniechania.

§. 396.

Por. §. 295 i d. p. n. §. 25 p. c. g. art. 380 — 388, 410 p. c. wł.

Jeśli powód lub pozwany zaniechają audyencyę pierwszą, należy przyjąć za prawdziwe przytoczenie faktyczne do przedmiotu sporu odnoszące się strony, która stanęła, o ile takowe nie jest odparte dostarczonemi dowodami i na tej podstawie orzec o żądaniu skargi na wniosek strony jawiącej się wyrokiem z przyczyny zaniechania.

§. 397.

Opracowań piśmiennych¹⁾, przez stronę nie jawiącą się możliwie nadesłanych nie należy uwzględniać.

Wyroki z przyczyny zaniechania jak i wyrok na zasadzie zrzeczenia się lub uznania wydać

¹⁾ Rzeczy piśmiennie ułożonych.

ma na audyencji pierwszej Przewodniczący albo Sędzia, któremu odbycie audyencji tej poruczono.

§. 398.

Jeśli pozwany nie wniósł w czasie należytny odpowiedzi na skargę, wyznacza się audyencyą do ustnej rozprawy sporowej na ponowny wniosek powoda.

W przypadku tym winna rozprawa sporowa ograniczać się na zgłoszone przez pozwanego na audyencji pierwszej zarzuty niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu i sporu prawomocnie osądzonego. Jeżeli zarzuty te zostaną odrzucone, należy wydać zaraz w rzeczy głównej na dalszy przez powoda uczyniony wniosek wyrok z przyczyny zaniedbania (§. 396).

Jeżeli w przedmiocie wspomnianych zarzutów zarządzono rozprawę oddzielną (§. 260) może powód po odrzuceniu zarzutów uczynić wniosek, by z powodu niewniesienia w czasie właściwym odpowiedzi na skargę wyznaczono audyencyą gwoli wydania co do rzeczy głównej wyroku z przyczyny zaniedbania.

Stawiennictwo pozwanego na audyencji wyznaczonej w myśl ustępów poprzedzających nie przeszkadza wydaniu wyroku z przyczyny zaniedbania; przytoczenia ustnego ze strony jawiącego się pozwanego, które odnosi się do rzeczy głównej, nie należy uwzględniać przy wydawaniu wyroku z przyczyny zaniedbania.

Niestawiennictwo powoda na audyencji wyznaczonej na jego wniosek w myśl ustępu 1 lub 2 po-

ciąga za sobą spoczywanie postępowania. Możliwie jawiący się pozwany nie może czynić wniosku ani na wydanie wyroku z przyczyny zaniedbania, ani na odroczenie audyencji celem podjęcia rozprawy w rzeczy głównej.

§. 399.

Jeśli po wniesionej w czasie należytych odpowiedzi na skargę wyznaczoną została audyencya do ustnej rozprawy sporowej a jedna ze stron omieszka stawić się na tej lub na późniejszej audyencji wyłączonej do ustnej rozprawy sporowej, może strona jawiąca się uczynić na audyencji tej wniosek na wydanie wyroku. Przy wydawaniu wyroku baczycy należy jedynie o tyle na nowe przytoczenie faktyczne strony jawiącej się, z osnową podanych przez nią pism sporowych, albo z jej poprzedzającymi oświadczeniami i faktycznymi podaniami sprzeczne, o ile takowe zostało przeciwnikowi udzielone przed audyencyą za pośrednictwem pisma sporowego przygotowawczego. Natomiast uwzględnić należy przy wydawaniu wyroku nie tylko wyniki poprzednich przeprowadzeń dowodów, ale i poprzednie oświadczenia i podania faktyczne strony obecnie zaniedbującej się, skoro te ostatnie stwierdzone są w podanych pismach sporowych przygotowawczych, w protokole rozprawy i tegoż załącznikach albo w protokole Sędziów z poruczenia albo zawezwanych, albo tworzą przedmiot przeprowadzenia dowodu zarządzonego przez Sąd na audyencji dawniejszej.

Jeśli wniosek na wydanie wyroku w rzeczy głównej z przyczyny zaniechania się strony, uczyniony został w czasie, w którym toczy się rozprawa oddzielna o zgłoszonych na audyencji pierwszej zarzutach niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu albo prawomocności, może zawyrokowanie nastąpić aż po odrzuceniu tych zarzutów.

§. 400.

Postanowienia §§. 396 do 399, należy i wówczas stosować, gdy jedna ze stron z powodu nieodpowiedniego zachowania się zostanie ze sali sądowej wydalona.

§. 401.

Okoliczność, iż strona zaniedbała audyencyą, nie wywołuje żadnej zmiany w stosowaniu postanowień oznaczających co Sąd z urzędu uwzględnić winien, i nie zwalnia także przeciwnika od obowiązku dostarczenia tych dowodów, które co do okoliczności z urzędu uwzględnić się mających są potrzebne.

• Tak samo nie przeszkadza omieszkanie strony przeprowadzeniu dowodów przed Sądem orzekającym jak przedstawieniu wyników przeprowadzenia dowodu skutecznego po za Sądem wyrokującym.

§. 402.

Wniosek na wydanie wyroku z przyczyny zaniedbania strony (§§. 396, 398, 399) należy odrzucić:

1. jeżeli nie dostaje dowodu, iż strona niejawiąca się została należycie na audyencyą wezwaną ;

2. jeżeli jest w Sądzie rzeczą notoryczną, iż strona niejawiąca się doznała w jawieniu się przeszkody skutkiem zdarzeń w przyrodzie lub innych przypadków nieuchronnych ;

3. jeżeli strona jawiąca się nie jest w stanie dostarczyć na audyencyi dowodu żądanego przez Sąd co do okoliczności z urzędu uwzględnić się mającej.

Wniosek na wydanie przeciw uczestnikom sporu wyroku z przyczyny zaniedbania, należy w przypadku zajścia uczestnictwa sporu w myśl §. 14. oceniać się mającego odrzucić, jak skoro choćby li co do jednego z uczestników sporu brak dowodu wezwania, albo zachodzi jedna z przeszkód pod 1. 2. przytoczonych.

Jeżeli nie uwzględnia się wniosku na wydanie wyroku z przyczyny zaniedbania, należy odroczyć audyencyą z urzędu na czas odpowiedni i na audyencyę nową wezwać także stronę zaniedbującą się.

§. 403.

Jeżeli wniosek na wydanie wyroku dla zaniedbania się strony zostanie uchwałą odrzuconym, uchwała ta atoli zostanie wskutek rekursu zniesioną, może wyrok zapaść bez wyznaczenia nowej audyencyi.

Treść wyroku.

✓ §. 404.

Wyrok wydany w rzeczy głównej, winien załatwiać wszelkie wnioski odnoszące się do rzeczy głównej, o ile co do poszczególnych wniosków już pierwiej nie rozstrzygnięto, albo nie zastrzeżono dla nich oddzielnego załatwienia.

Kilka sporów między temi samemi stronami, połączonych w myśl §. 187. do wspólnej rozprawy, rozstrzygać należy tym samym wyrokiem, jeśli połączenie rozprawy nie zostało zniesione jeszcze przed wydaniem wyroku, albo jeden z połączonych procesów nie został w myśl §. 390 oddzielnym rozstrzygnięty wyrokiem.

✓ §. 405.

Sąd nie jest upoważnionym do przyznania stornie tego, co nie było objęte wnioskiem. Tyczy się to w szczególności płodów, odsetek i innych pretensyj ubocznych.

✓ §. 406.

Zasądzenie na świadczenie jest li wówczas dopuszczalnem, jeśli zapadłość w chwili wydania wyroku już nastąpiła. Przy pretensjach do alimentów może nastąpić zasądzenie także na takie świadczenia, które zapadną dopiero po wydaniu wyroku.

✓ §. 407.

Przy zasądzeniach na uiszczanie renty pieniężnej z powodu zabójstwa, uszkodzenia ciała albo pozbawienia wolności, może Sąd na uczyniony wniosek jak skoro ubezpieczenie przyszłych wypłat przedstawia się jako oczywiście potrzebne orzec wyrokiem także na ubezpieczenie. Jakkolwiek w procesie wniosku takiego nie uczyniono, może uprawniony domagać się dodatkowo w drodze skargi dostarczenia zabezpieczenia, jeśli stosunki majątkowe zobowiązanego w międzyczasie znacznie się pogorszyły.

Pod tym samym warunkiem może się uprawniony domagać w drodze skargi podwyższenia ubezpieczenia wyrokiem oznaczonego.

✓ §. 408.

Jeśli Sąd uzna, że strona w sporze ulegająca prowadziła spór w sposób widocznie swawolny, może ją skazać na wniosek strony zwycięskiej na uiszczenie odpowiedniej kwoty jako odszkodowania.

Rozprawa o tym wniosku nie śmie wstrzymać rozstrzygnięcia w rzeczy głównej.

Przy oznaczaniu kwoty odszkodowania należy baczyć na przepis §. 273.

✓ §. 409.

Jeżeli wyrok nakłada obowiązek świadczenia, należy oznaczyć zarazem kres do tego świadczenia.

Kres ten wynosi dni czternaście, o ile ustawa ta odmiennych nie zawiera postanowień.

Jeżeli atoli wkłada się obowiązek dokonania pewnej pracy lub interesu, rzeczą będzie Sądu wyznaczyć do dopełnienia obowiązku kres odpowiedni z uwzględnieniem stosunków osobistych obowiązanego. Baczycie przytem należy szczególnie na to, by obowiązanym przez czynność spełnić się mającą nie doznał przeszkody w uskutecznieniu we właściwym czasie prac około siewu, żniw lub winobrania.

Kresy poczynają się z dniem po wejściu wyroku w moc prawa.

§. 410.

Jeżeli wyrokiem przyznaje się przedmiot nie będący kwotą pieniężną, należy jednocześnie wyrzec, iż pozwany może się uwolnić od dostarczenia tego przedmiotu zapłatą kwoty pieniężnej, co do której powód w pozwie albo podczas rozprawy oświadczył, iż gotów jest przyjąć ją zamiast owego przedmiotu.

Prawomocność wyroku.

§. 411.

(Por. §. 293 p. n.)

Wyroki, które już nie mogą być zaczepione środkiem prawnym wchodzą w moc prawną o tyle, o ile wyrokiem rozstrzygnięto o roszczeniu skargą albo skargą wzajemną podniesionem albo o stosunku prawnym, który w toku procesu stał się spornym

albo o prawie, względem którego żądano w myśl §. 235 lub 259 stwierdzenia istnienia lub nieistnienia. Rozstrzygnięcie o istnieniu albo nieistnieniu pretensyi wzajemnej przez pozwanego do kompensacyi podniesionej, wchodzi w moc prawa tylko do wysokości kwoty, która ma być zaliczoną.

Prawomocność wyroku uwzględnia się z urzędu.

Wydanie wyroku, ogłoszenie wyroku i doręczenie wyroku.

Literatura: Wilmowski i Levy Civillproce sordnung Berlin 1895 (VII wydanie) T. I. str. 503. Daubenspeck Referat, Votum u. Urtheil. Berlin 1894 wyd. 5.

§. 412.

(Por. §. 281 p. n. u. r. str. 291 i d.)

Wyrok mogą wydać ci tylko Sędziowie, którzy uczestniczyli w rozprawie ustnej podstawę wyroku tworzącej.

Jeżeli przed wydaniem wyroku musi zajść zmiana w osobie Przewodniczącego, lub którego z innych członków Senatu, należy przed Senatem zmienionym przeprowadzić rozprawę ustną ponownie przy użyciu skargi, wniesionych do aktów dowodów, tudzież protokołu rozprawy.

§. 413.

Obrada i głosowanie Sędziów są tajne. W przypadkach trudniejszych może Przewodniczący dla obrady tej wyznaczyć sprawozdawcę.

§. 414.

(Por. §. 327. p. c. g. art. 370—379 p. c. wł. §. 71. p. drob.)

Wyrok należy wydać i ogłosić na podstawie rozprawy ustnej, a to jeśli można zaraz po jej zamknięciu. Wraz z wyrokiem ogłosić należy pobudki wyroku. Ogłoszenie wyroku nie jest zawisłem od obecności obu stron.

Senat władnym jest ograniczyć się przy ogłoszeniu nawet i wówczas, jeśli wyrok jest już całkowicie na piśmie ułożony, na oznajmieniu brzmienia tenoru wyroku i na powiadomieniu o najistotniejszych pobudkach rozstrzygnięcia. Ustalenie kwoty kosztów można przy ogłoszeniu wyroku zastrzedz do wygotowania tegoż.

Wyrok ogłoszony należy doręczyć każdej stronie w wygotowaniu piśmiennem z całkowitými pobudkami rozstrzygnięcia.

§. 415.

Jeśli wyrok nie może zapaść zaraz po zamknięciu rozprawy ustnej, a w szczególności i wówczas, gdy rozprawę zamknięto w myśl §. 193, ustępu 3, przed ukończeniem przeprowadzenia dowodu, należy zawyrokować w dniach ośmiu po zamknięciu rozprawy ustnej, w przypadku zaś §. 193, ustępu 3, w ciągu dni ośmiu po nadejściu aktów względem niedostającego przeprowadzenia dowodu. W tym razie wyrok oddzielnie ogłoszonym nie będzie.

§. 416.

Skuteczność wyroku w obec stron poczyna się dopiero z doręczeniem piśmiennego wygotowania wyroku.

Sąd związanym jest jednak swem rozstrzygnięciem, skoro takowe zostało ogłoszone, albo w przypadku §. 415. w ułożeniu piśmiennem do wygotowania oddane.

Wygotowanie na piśmie.

Literatura: Streich der Thatbestand des Civilurtheils Gruchot Beiträge T. 25. Rocholl: Über die Bedeutung des Thatbestandes etc. im Civilurtheil. Jur. Wochenschr. 1883.

§. 417.

(Por. art. 360 p. wł. §. 323. 326. 328. p. c. g. §. 34. p. sum §. 23. ust. z 16/5 1874. Nr. 69. dz. u. p.)

We wygotowaniu piśmiennem winien wyrok zawierać:

1. wymienienie Sądu i nazwisk Sędziów, którzy w rozstrzygnięciu¹ współdziałali; jeśli wyrok wydany został w wykonywaniu jurysdykcji szczególnej przez taki Sąd, który sprawuje także jurysdykcyę powszechną, należy przy wymienieniu Sądu uczynić dodatek wyrażający sprawowanie jurysdykcji szczególnej;

2. wymienienie stron według nazwisk (imię i nazwisko), zajęcia, zamieszkania i stanowiska jako strony, jak i wymienienie ich zastępców i pełnomocników;

3. tenor wyroku;

4. rzeczostan wyroku;

5. pobudki rozstrzygnięcia.

Rzeczostan wyroku i pobudki należy zewnętrznie oddzielić i nie wolno łączyć takowych z tenorem wyroku. Rzeczostan wyroku ma zawierać zwięzłe przedstawienie stanu sprawy jak takowy okazuje się z ustnej rozprawy sporowej z podniesieniem wniosków co do rzeczy głównej przez strony uczynionych.

Przytoczenie, które Sąd na mocy §§. 179, 181, ustępu 2, 275, ustępu 2, i 278, ustępu 2, uznał za niedozwolone, tudzież owe dowody, których użycia niedozwolono z powodu bezowocnego upływu kresu wyznaczonego dla przeprowadzenia dowodu, należy naprowadzić w rzeczostanie wyroku.

§. 418.

Koncept piśmienny wyroku przeznaczony dla aktów sądowych, podpisze przewodniczący Senatu i protokolant.

Wyciąg z wyroku musi zawierać oprócz tenoru wyroku także podania oznaczone w §. 417. l. 1 i 2.

Przed doręczeniem stronom pisemnych wygotowań wyroku, nie można udzielać wyciągów i odpisów wyroku.

Sprostowanie wyroku.

Literatura: Wilmowski. T. I. str. 514.

§. 419.

(Por. §. 290 i n. p. u.)

Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych albo innych oczywistych błędów we wyroku, albo

we wygotowaniach tegoż, mocen jest Sąd, który wyrok wydał, każdorazem uskutecznić. W szczególności winno sprostowanie z urzędu i wówczas nastąpić, jeśli wygotowanie wyroku jest niezgodnem z rozstrzygnięciem przez Sąd wydanem.

Sąd może orzec o sprostowaniu bez poprzedniej rozprawy ustnej. Przeciw uchwale, którą oddalono wniosek na sprostowanie niema oddzielnego środka prawnego.

Uskutecznienie sprostowania może być także i w Instancyi wyższej zarządzenem.

Sprostowanie rzeczostanu.

§. 420.

Jeżeli w rzeczostanie wyroku znajdują się inne błędy, aniżeli wymienione w §. 419 lub jeśli takowy wymaga uzupełnienia lub gwoi uchylenia niejasności i sprzeczności objaśnienia, może każda strona w kresie dni ośmiu po doręczeniu wyroku uczynić w Sądzie procesowym wniosek na potrzebne sprostowanie. O wniosku takim orzeknie Sąd z możliwym pospiechem w formie uchwały po wyznaczeniu audyencyi do rozprawy ustnej bez dopuszczenia przeprowadzenia dowodu.

W rozstrzygnięciu uczestniczą li owi Sędziowie, którzy brali udział we wydaniu wyroku. Jeśliby który z tych Sędziów doznał przeszkody, rozstrzyga w razie równości głosów głos przewodniczącego, a w razie gdyby on doznał przeszkody, głos Sędziego starszego.

Zaczeplenie uchwały albo przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu zaniedbania kresu oznaczonego w ustępie 1 niema miejsca.

§. 421.

Jeśli czyni się wniosek na uzupełnienie rzeczostanu wyroku dla tej jedynie przyczyny, iż pominięto w nim przytoczenia i dowody, o których w myśl §. 417. ustępu ostatniego, w rzeczostanie wyroku wspomnieć należy, postąpi sobie Sąd w myśl §. 419.

§. 422.

Sprostowanie, które Sąd uskutecznia w myśl §§. 419, 420 lub 421, należy przydać do pierwopisu wyroku i uwidocznic we wszystkich udzielonych już wygotowaniach wyroku, które w tym celu należy zażądać.

W przypadku odrzucenia wniosku na sprostowanie wyroku, należy nałozyc na wnioskodawcę zwrot wszelkich powstałych kosztów; zresztą należy koszta obopólnie znieść.

Uzupełnienie wyroku.

§. 423.

(Por. §. 292. p. n.)

Jeśli we wyroku pominięto roszczenie, o którym według rzeczostanu wyroku należało orzec, albo jeśli we wyroku nie orzeczono wcale albo niecałko-

wicie o żądanym przez stronę zwrocie kosztów procesowych, należy wyrok uzupełnić przez rozstrzygnięcie dodatkowe (wyrok uzupełniający).

Wniosek na uzupełnienie uczynić należy w Sądzie procesowym w dniach ośmiu, po doręczeniu wyroku; przywrócenie do stanu pierwotnego z przyczyny omieszkania tego kresu jest niedopuszczalnym.

Sąd rozstrzyga po poprzedniej rozprawie ustnej. Rozprawę tą należy ograniczyć na część sporu niezadowoloną. Oddalenie wniosku na uzupełnienie dzieje się uchwałą.

§. 424.

Rozprawa w przedmiocie sprostowania rzeczostanu wyroku, albo względem uzupełnienia wyroku nie wpływa na bieg kresu dla wniesienia środka prawnego przeciw wyrokowi którego rzeczostan ma być sprostowanym, lub co do którego uczyniono wniosek na uzupełnienie.

TYTUŁ DRUGI.

Uchwały.

§. 425.

(Ob. u. r. str. 294.)

O ile według postanowień tej ustawy nie ma zapaść wyrok, wydaje się rozstrzygnięcia, zarządzenia i postanowienia w formie uchwały.

Sąd jest uchwałami swemi o tyle związanym, o ile takowe nie odnoszą się wyłącznie do kierownictwa procesu.

Do uchwał sądowych należy stosować w sposób odpowiedni przepisy §. 412.

§. 426.

Wszelkie uchwały wydane na rozprawie albo w toku przeprowadzenia dowodu przez Senat, przez Przewodniczącego albo przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego, należy ogłosić. Uchwały te należy doręczyć stronom przy ogłoszeniu obecnym, w piśmiennem wygotowaniu, jeśli stronie służy środek prawny przeciw uchwale albo prawo prowadzenia niezwłocznie egzekucyi na podstawie uchwały.

Co do stron, które przy ogłoszeniu nie były obecne, należy w przypadkach tych a prócz tego we wszystkich przypadkach, w których kierownictwo postępowania tego wymaga, postarać się o doręczenie im piśmiennego wygotowania,

Jeżeli doręczenie piśmiennego wygotowania nie ma nastąpić, sprawa ogłoszenie ustne skutki doręczenia.

§. 427.

O uchwałach wydanych po za audyencyą należy uwiadomić strony przez doręczenie piśmiennego wygotowania (rezolucya).

Rezolucyą, mocą której oddala się wniosek strony bez uprzedniego przesłuchania przeciwnika, należy

przeciwnikowi doręczyć jedynie na prośbę wnioskodawcy.

§. 428.

Uchwały o wnioskach sprzecznych i uchwały, mocą których oddała się wniosek, muszą być uzasadnione.

Przy tem należy wnioski, o których się rozstrzyga uchwałą i stan sprawy, jeśli o jednym i o drugim nie można otrzymać wiadomości z podanego jednocześnie pisma sporowego lub z odpisu protokołu, o tyle wciągnąć do uzasadnienia, o ile to jest potrzebnem, do zrozumienia rozstrzygnięcia lub zarządzenia.

§. 429.

Pierwopis uchwały podpisze przewodniczący, jak skoro uchwałę wydał Senat, w innym przypadku Sędzia, który powziął uchwałę.

Wygotowanie piśmienne uchwały będzie także zawierać podania oznaczone w §. 417. l. i 2.

§. 430.

Pod względem udzielania wygotowań i wyciągów, dalej sprostowań uchwał i uzupełnień tychże, jeśli o wniosku stron częściowo nie orzeczono albo gdy brak zawnioskowanego orzeczenia o zwrocie kosztów procesowych albo takowe jest niezupełnem, obowiązują przepisy §§. 418, 419, 423 i 424.

CZĘŚĆ III.

Postępowanie przed Sądami powiatowými.

§. 431.

(Ob. u. r. st. 294.)

Do postępowania przed Sądami powiatowými stosują się, o ile ustawa odmiennych nie zawiera postanowień, przepisy o postępowaniu przed Trybunałami pierwszej Instancji.

Upoważnienia i obowiązki powstałe dla Senatu lub Przewodniczącego tegoż z mocy przepisów części drugiej, wykonywać będzie w postępowaniu przed Sądami powiatowými Sędzia samoistny¹⁾.

§. 432.

Stronom nieznanym prawa a przez adwokata niezastąpionym, winien Sędzia w razie potrzeby udzielić wskazówek potrzebnych dla podjęcia ich czynności procesowych, oraz pouczyć je o skutkach prawnych połączonych z ich czynnościami lub omieszkaniem.

W szczególności winien Sędzia zwrócić uwagę takich stron przy ogłaszaniu swych rozstrzygnięć na kres, w którym rozstrzygnięcie może być środkiem

¹⁾ „Jednostkowy“ akademia umiejętności w Krakowie używa w słowniku wyrazów prawniczych, wydanym w r. 1874 na oddanie niemieckiego „Einzelrichter“ wyrazów: „Sędzia samoistny“.

prawnym zaczepionem, tudzież na postanowienia ustawy przepisujące ustanowienie adwokata pełnomocnikiem procesowym dla założenia środka prawnego.

§. 433.

Kto zamierza wnieść skargę w sprawie, w której kwota albo wartość przedmiotu sporu pięciuset złotych austriackich nie przenosi, uprawnionym jest, przed wyniesieniem onejże uczynić w Sądzie powiatowym dla skargi właściwym wniosek na wezwanie przeciwnika, jeśli przeciwnik mieszka w okręgu Sądu powiatowego, do rozprawy tudzież celem tentowania ugody. W miejscowościach, w których istnieje kilka Sądów powiatowych, można prócz tego wydać wezwanie takie wszystkim osobom w miejscowości tej, choćby po za okręgiem właściwego Sądu powiatowego, zamieszkałym.

Przeciw rozstrzygnięciu takiego wniosku nie ma środka prawnego.

§. 434.

Pozew, tudzież wszelkie prośby, wnioski i powiadomienia, które mają być wnoszone po za rozprawą ustną, mogą strony, jeśli nie posiadają zastępstwa adwokackiego, wnosić protokolarnie.

§. 435.

(Por. §. 13 p. drob.)

Jeśli skarga piśmiennie podana, zdaniem Sędziego wymaga uzupełnienia lub objaśnienia w jakim-

kolwiek punkcie, lub jeśli nasuwają się wątpliwości co do rozwinięcia postępowania, rzeczą jest Sędziego udzielić powodowi, jak skoro tegoż nie zastępuje adwokat, przed załatwieniem skargi, potrzebnych wskazówek ku podjęciu stósownych uzupełnień lub sprostowań.

Jeśli skarga ustnie do protokołu wniesiona zda się być niedopuszczalną z powodu niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, z powodu braku osobistego upoważnienia do skargi, lub z powodu braku zdolności procesowej pozwanego, należy pouczyć o tem powoda ustnie albo na żądanie piśmieniem. Tak samo, gdy skarga przedstawia się jako oczywiście nieuzasadniona, należy powoda ustnie w sposób odpowiedni pouczyć. Wszakże nie wolno odmówić spisania skargi, jeśli powód pomimo pouczenia domaga się zaprotokołowania.

§. 436.

(Por. §. 14. p. drob. §. 6. post. prowizor.)

Audyencya do rozprawy ustnej na skargę może być w przypadkach nagłych a w szczególności w skargach o naruszenie posiadania wyznaczoną na ten sam dzień, w którym skarga została do Sądu wniesioną.

§. 437.

Na rozprawę ustną cytuje się powoda przez doręczenie wygotowania uchwały wydanej na skutek skargi z zawezwaniem, by na audyencyą przyniósł z sobą przedmioty na rozprawie oglądać się mające tudzież dokumenta odnoszące się do sporu a Sądowi

jeszcze w pierwopisie nie przedłożone. W cytacyi należy powoda zawiadomić, jakie niekorzyści łączy ustawa z zaniedbaniem audyencyi.

§. 438.

Wezwanie pozwanego skutecznia się doręczeniem wygotowania piśmiennego uchwały na pozew zapadającej z jednoczesnem udzieleniem okazu piśmiennej skargi albo odpisu protokołu w przedmiocie skargi spisane. W przypadku uzupełnienia protokolarnego albo sprostowania pozwu piśmiennego należy pozwanemu doręczyć także odpis tego protokołu. Zarazem należy wezwać pozwanego, by odnoszące się do sporu przedmioty naoczni i dokumenta przyniósł ze sobą na audyencyą, tudzież jeszcze przed audyencyą do rozprawy ustnej wyznaczoną uczynił wnioski swe względem przedłożenia dokumentów dowodowych i przedmiotów naoczni znajdujących się w posiadaniu przeciwnika lub w przechowaniu władzy publicznej albo notaryusza, tudzież względem ewentualnego wezwania sadowego świadków. W zawezwaniu należy pozwanego zawiadomić, jakie niekorzyści łączy ustawa zaniedbaniem audyencyi.

§. 439.

Na pewnych dniach sądowych, które należy na-przód ustanowić i przez przybicie na budynku sądowym obwieścić, może powód ze stroną przeciwną ja-wić się w Sądzie i bez wezwania, by wytoczyć spór i o nim rozprawiać.

W przypadku tym należy żądanie pozwu zapisać w protokole rozprawy.

✓ §. 440.

W postępowaniu w Sądach powiatowych należy w regule wyznaczyć już pierwszą audyencyę do przeprowadzenia rozprawy sporowej. Może być atoli zarządzeniem oddzielne odbycie audyencyi pierwszej celem podjęcia czynności procesowych oznaczonych w §. 239.

Przepisy zawarte w części drugiej o obowiązku pozwanego do dania odpowiedzi na skargę przez pismo sporowe przygotowawcze, tudzież postanowienia o postępowaniu przygotowawczem przed Sędzią z poruczenia nie mają zastosowania w postępowaniu przed Sądami powiatowemi.

W sporach w rodzaju oznaczonych §. 245, l. 1, mocen jest wszakże Sąd nakazać stronom, jeżeli zastępują je adwokaci, wymianę przygotowawczych pism sporowych, albo też może się odbyć gwoli przygotowania rozprawy sporowej ustnej przesłuchanie stron do protokołu sądowego.

Rozprawę ustną należy, o ile można ukończyć na pierwszej audyencyi na skargę wyznaczonej.

Nakaz piśmiennego ustalenia wniosków i oświadczeń (§. 265) może Sędzia wydać jedynie tym stronom, które na rozprawie ustnej są zastąpione przez adwokatów.

§. 441.

Zarzut niewłaściwości Sądu winien pozwany i wówczas, gdy już pierwsza audyencya do rozprawy sporowej ustnej została wyznaczoną, na takowej przedstawić, zanim się wda w rozprawę co do rzeczy głównej. Po odbyciu audyencyi pierwszej, albo po wdaniu się pozwanego w rzecz główną, można uwzględnić niewłaściwość Sądu jedynie pod warunkiem §. 240, ustępu 2.

§. 442.

Przeciw stronie zaniedbującej pierwszą audyencyę na podstawie skargi wyznaczoną, wydać należy na uczyniony wniosek w myśl §. 396 wyrok z przyczyny zaniedbania, chociaż już ta pierwsza audyencya była wyznaczoną do podjęcia rozprawy sporowej ustnej.

Jeśli jedna ze stron nie jawi się na audyencyi późniejszej, a przy wydaniu wyroku (§. 399) wypada uwzględnić nowe przytoczenie faktyczne strony jawiącej się, które z osnową pism sporowych przygotowawczych możliwie przez nią wniesionych lub z jej poprzedzającymi oświadczeniami i faktycznymi podaniami jest sprzeczne, a przeciwnik i przed audyencyą nie został o niem za pośrednictwem pisma sporowego przygotowawczego powiadomionym, należy nowe to przytoczenie wciągnąć na żądanie strony jawiącej się do protokołu i stronę zaniedbującą się udzielając jej odpis tego protokołu zaważać ponownie do rozprawy sporowej. Dalsza zwłoka ze strony przeciwnika

nie przeszkadza już następnie, by przy wydaniu wyroku uwzględniono przytoczenie protokołem ustalone.

§. 443.

Protokołowanie przytoczeń stron faktycznych i dowodowych uskutecznić należy w regule, gdy nie ma pism sporowych przygotowawczych (§. 210, ustęp 1), w sposób oznaczony w §. 211.

§. 444.

Jeżeli na audyencji okaże się potrzeba wydania uchwały dowodowej w rozumieniu §. 277, ustępu 3, a rozprawy nie uznaje się już na tejże audyencji za zamkniętą, można pominąć zaprotokołowanie przytoczeń stron do stanu rzeczy się odnoszących, i przedstawienie tychże zastrzedz dla wygotowania uchwały dowodowej.

Stronom należy doręczyć wygotowania uchwały dowodowej. Przeciw mylnym podaniom o faktycznem i dowodowem naprowadzeniu stron, możliwie w takowych zawartym, można założyć opozycją na najbliższej ustnej rozprawie sporowej. Opozycją należy stwierdzić w protokole rozprawy albo przez krótkie zapiski (§. 212 ustęp 2 i 3).

§. 445.

Jeżeli rozprawa ustna zostanie na jednej audyencji przeprowadzoną i ukończoną, można pominąć zaprotokołowanie przytoczeń strony odnoszących się do

*Wygotowania faktycznych
stanu sporu, nie być
stronom i kumulacji
do paragrafu 27 - Jeżeli rozprawa ustna zostanie na jednej audy-
encji przeprowadzoną i ukończoną, można pominąć
zaprotokołowanie przytoczeń strony odnoszących się do*

*~ § 445
Cofnąć obowiązek
Droc. 24 s. 24/10 99
E. 15201 2/1007*

stanu sprawy, i zastrzedz przedstawienie tegoż dla rzeczostanu wyroku (§. 417 l. 4). W protokole rozprawy należy wówczas umieścić jedynie okoliczności i oświadczenia oznaczone w §. 207 i 208.

W przypadku tym musi być wygotowanie rzeczostanu wyroku złożone w kancelaryi sądowej dla wglądu stron, w ciągu dni trzech po zamknięciu rozprawy. Strony mogą w ciągu dni trzech po uwiadomieniu o złożeniu podnieść opozycją przeciw mylnym podaniom rzeczostanu wyroku w przedmiocie przytoczeń faktycznych lub dowodowych. Opozycją można oświadczyć do protokołu sądowego, albo ustalić przez krótkie zapiski (§. 212, ustęp 2 i 3).

Na skutek podniesionej opozycji może Sędzia rzeczostan wyroku stosownie zmienić.

§. 446.

Jeżeli Sąd powiatowy, wykonujący obok powszechnej także jurysdykcyą w sprawach handlowych morskich lub górniczych, wydał wyrok we wykonywaniu tej szczególnej jurysdykcyi, należy umieścić we wyroku odpowiednią wzmiankę, jeśli obie strony zgadzają się, by sprawę przy załatwieniu jej oznaczono jako należącą do dziedziny tej jurysdykcyi szczególnej, lub jeśli jedna ze stron oznaczenia tego domagała się przed zamknięciem rozprawy a Sąd uznał je za trafne.

Umieszczenie takiego dodatku we wyroku albo odmówienie umieszczenia go, nie ulega zaczepieniu.

*o 2/3 rocy.
winnym
to 2/3 rocy
by 2/3 rocy
wzd. dro-
kazy 2/3
obaw obaw
nie 2/3 rocy
2 2/3 98
A. 5943
1/98
(obaw rocy
27.897 2/3
57 p. 40)
tabie obaw
nie 2 2/3 5
98 l. 9341
(obaw rocy
27.897 2/3
141 p. 68)*

§. 447.

We wygotowaniach wyroków należy wyraźnie zaznaczyć, iż dla wniesienia środka prawnego przeciw wyrokowi, jak i dla postępowania powoławczego w ogóle wymaganiem jest zastępstwo adwokackie.

Sprostowanie rzeczostanu w rozumieniu §. 420, nie ma miejsca względem wyroków Sądów powiatowych.

*Postanowienia szczególne dla postępowania
w sprawach drobiazgowych.*

§. 448.

Literatura: Kabat Maurycy Dr. Postępowanie sądowe w sprawach drobiazgowych. Lwów 1879. Ullmann str. 570 i. n.

Jeżeli żądana pozwem suma pieniężna albo wartość przedmiotu sporu nie przynosi kwoty pięćdziesięciu złotych austryackich, albo powód oświadcza, iż przyjmie miasto przedmiotu pozwem żadanego kwotę pieniężną nie przynoszącą pięćdziesięciu złotych austr. (sprawy drobiazgowy) mają obowiązywać postanowienia szczególne przywiedzione w następujących §§. 449 do 453.

§. 449.

Żona zaopatrzona pełnomocnictwem męża może zań w procesie występować.

§. 450.

Jeśli o jednym z zarzutów wymienionych w §. 239, ustępie 2, rozprawia się oddzielnie i takowy

zostanie na podstawie rozprawy tej oddalony, winien Sędzia po ogłoszeniu tego rozstrzygnięcia zarządzić niezwłocznie podjęcie rozprawy co do rzeczy głównej. W przypadku takim nie wygotowuje się oddzielnie rozstrzygnięcia o zarzucie, lecz wciąga się je do rozstrzygnięcia zapadającego co do rzeczy głównej.

§. 451.

W sprawach drobiazgowych winien protokół rozprawy zawierać jedynie:

1. podania zarządzone w §. 207 i 208, l. 1.

2. zapiski o pełnomocnictwie protokolarnie udzielonem, jak skoro strona jawi się osobiście z pełnomocnikiem; o żądaniu skargi, jeśli takowe wniesione zostało na dniu sądowym w myśl §. 439; o treści istotnej przeprowadzenia dowodów, a w szczególności co do okoliczności, ażali świadek lub biegły został zaprzysiężonym przed lub po przesłuchaniu go lub czy zaprzysiężenia tegoż zaniechano; dalej o okoliczności, iż stronie udzielono upomnień ustawowych (§. 376 i 377) przed przesłuchaniem bez przysięgi i przed przesłuchaniem pod przysięgą;

3. wyroki na rozprawie wydane i ogłoszone, jak i owe zarządzenia i postanowienia Sędziego, przeciw którym dopuszczalnym jest środek prawny;

4. wzmiankę, ażali strony były obecne przy ogłoszeniu wyroku.

Zresztą należy w przypadku, gdy rozprawa rozpoczęta nie może być jednego dnia ukończoną, stwierdzić na wniosek albo według uznania Sędziego

*o sprawie
protokół
wraz
z aktami
niez. proc.
wys. sdu
z 23/5.98
1934,
Czubar
roskryta
w. 1897
str. 141/5*

z urzędu w protokole rozprawy w układzie krótkim przez Sędziego oznaczyć się mającym opozycją wyraźną pozwanego przeciw stwierdzeniom, które tworzą podstawę skargi.

§. 452.

Wyrok należy ustnie ogłosić. Wyrok ogłoszony w obecności obu stron, staje się w obec stron skutecznym z chwilą ogłoszenia. Jeśli przy ogłoszeniu wyroku były obecne obie strony, doręcza się stronie piśmienne wygotowanie wyroku tylko na żądanie. W przypadku innym należy obu stronom doręczyć z urzędu piśmienne wygotowanie wyroku.

Ogłaszając wyrok, zwróci Sędzia uwagę stron na okoliczność, iż przeciw wyrokowi temu można wnieść apelacją jedynie dla nieważności wyliczonych w §. 477, l. 1 do 7. Taką wzmiankę uczynić należy i w piśmiennem wygotowaniu wyroku.

§. 453.

Jeśli z przyczyny zmiany skargi w toku postępowania uczynionej, przekroczoną zostanie granica wartości w §. 448 oznaczona, wszakże bez równoczesnego zniesienia tem właściwości rzeczowej Sądu powiatowego, odbędzie się rozprawa i rozstrzygnięcie sprawy według przepisów, jakie zresztą dla postępowania przed Sądami powiatowými obowiązują.

Postanowienia szczególne dla postępowania ze skargami o naruszenie posiadania.

§. 454.

Por. rozp. Ces. z d. 27. października 1849, Nr. 12.
Dz. u. p. art. 443—445. p. c. wł.

W postępowaniu na skargi o naruszenie stanu posiadania co do rzeczy i praw, w których żądanie skargi skierowane jest jedynie do ochrony i przywrócenia ostatniego stanu posiadania, a które wynosić należy w dniach 30 po otrzymaniu przez powoda wiadomości o naruszeniu, mają obowiązywać niżej przytoczone postanowienia szczególne (§§. 455—460).

Skargi wniesione na piśmie należy oznaczyć na zewnątrz jako skargi o naruszenie posiadania.

§. 455.

Literatura: Randa der Besitz nach oesterr. Rechte. Wyd. IV. 1895, str. 222 i d. Dr. Krainz — Pfaff (wyd. 2, 1894) str. 475 i. n. z obfitą literaturą Un-ger System I. str. 344. Ob. też rozprawę o tym przedmiocie Wawel — Louisa Józefa.

Przy wyznaczaniu audyencyi i kresów należy zwracać zawsze szczególną uwagę na nagłość załatwienia.

§. 456.

Na podstawie żądania uczynionego w skardze, aby wydano zakaz w myśl §§. 340 do 342 k. c.,

winien Sędzia zaraz przy załatwieniu pozwu zarządzić co potrzeba, bez przesłuchania przeciwnika.

§. 457.

Rozprawę należy ograniczyć na omówienie i udowodnienie faktu ostatniego stanu posiadania i zaszłego naruszenia, a wszelkie omawianie prawa do posiadania, tytułu, rzetelności lub nierzetelności posiadania albo co do możliwych roszczeń do wynagrodzenia należy wykluczyć.

Prowadzenie dowodu z przesłuchania stron w myśl §. 371 i n. jest wykluczonem.

§. 458.

Sędzia mocen jest wyrzec na rozprawie zastosowanie jednego lub więcej z tymczasowych zarządzeń dopuszczalnych z mocy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym i ubezpieczającym, o ile to przedstawia się jako potrzebne dla odwrócenia grożącego niebezpieczeństwa bezprawnego uszkodzenia, dla zapobieżenia czynom gwałtownym, lub dla powstrzymania szkody niepowrotnej. Wydanie tego rodzaju zarządzenia można uczynić zawisłem od dostarczenia odpowiedniego zabezpieczenia.

§. 459.

Rozstrzygnięcie ma nastąpić zaraz po zamknięciu rozprawy w formie uchwały (uchwała końcowa) i ograniczyć się do ustanowienia normy tymczasowej

dla faktycznego stanu posiadania, lub do wyrzeczenia prowizorycznie w myśl ustawy (§§. 340 do 343 k. c.) zakazu albo zabezpieczenia. Nie przeszkadza to późniejszemu podniesieniu w Sądzie prawa do posiadania i roszczeń od tegoż zawisłych. W uzasadnieniu uchwały należy też podać zwięzłe przedstawienie stanu rzeczy. Kres do spełnienia obowiązku nałożonego na zasądzonego oznaczy Sędzia stosownie do okoliczności danego przypadku.

§. 460.

(For. §. 554. p. n.)

W postępowaniu na skargi o naruszenie posiadania wykluczone są z wyjątkiem rekursu wszelkie inne środki prawne a w szczególności także przywrócenie do stanu pierwotnego.

Część czwarta.

Środki prawne.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Apelacya.

Dopuszczalność.

Literatura: Balasits August dr. Pogląd na zasady itd. Przegląd z 1881 str. 324 i u. Hellmann: str. 665 i. n. Reincke str. 456 i. n.; Caustein: Lehrbuch T. II. str. 177 i. n. Krzyżanowski: Zasady, str. 591 i. n.; Kries: Die Rechtsmittel des Civilprocesses und Strafprocesses, Wro-

eław 1880; Barazetti: Die Rechtsmittel der Berufung und der Beschwerde. Berlin 1882. Wilmowski i Levy. T. II. str. 725. Harasovsky: Die Rechtsmittel im Civil-process. 1870.

§. 461.

(Por. u. r. str. 298 §. 330 i d. p. c. g. §. 472. p. n. art. 443 i u. pr. fr. (Wydanie Aug. Roger i Alex. Sorrel) art. 481 do 493. p. wł.)

Przeciw wyrokom wydanym w Instancyi pierwszej ma miejsce apelacya.

§. 462.

(Por. §. 473. p. n.)

Sąd apelacyjny bada rozstrzygnięcie Sądu pierwszej Instancyi w granicach wniosków apelacyi.

Ocenieniu Sądu apelacyjnego podlegają atoli jednocześnie i uchwały wydane w postępowaniu przedwyrokowem, o ile ustawa nie wyklucza zaczepienia takowych lub o ile nie stały się nieodmiennemi skutkiem omieszkania wytknięcia w czasie należytym (§. 196), rekursu lub skutkiem rozstrzygnięcia wydanego na rekurs.

Postanowienia ogólne o postępowaniu apelacyjnem.

§. 463.

Przepisy dla postępowania trybunalskiego należy o tyle stosować do postępowania apelacyjnego, o ile postanowienia dalsze nie wykazują różnicy.

W postępowaniu apelacyjnym muszą być strony zastąpione przez adwokatów.

Kres do apelacji.

§. 464.

(Por. §. 477. p. n.)

Kres do apelacji wynosi dni czternaście; takowy nie może być przedłużonym.

Poczyna się on dla każdej strony z skutecznieniem doręczenia jej piśmiennego wygotowania wyroku, zaś w sporach drobiazgowych z ogłoszeniem wyroku jeżeli obie strony były obecne.

Wniesienie apelacji.

§. 465.

(Por. §. 479 p. n. uw. kom. str. 301.)

Apelacją wnosi się podaniem pisma sporowego przygotowawczego (pismo apelacyjne) do Sądu procesowego pierwszej Instancji.

W miejscach nie będących siedzibą dwóch co najmniej adwokatów, mogą być pisma apelacyjne zastąpione przez odpowiednie oświadczenia do protokołu sądowego nie wymagające spółdziałania adwokata.

Sędzia spisujący protokół zawezwie strony szczególnie do dokładnego wymienienia powodów apelacji, do uczynienia określonego wniosku apelacyjnego, tudzież do podania okoliczności i dowodów dla

powodów apelacyjnych nowo wprowadzić się mających i pouczy je o skutkach zaniedbania tych podań.

Postanowienia ustawy o piśmie apelacyjnem należy odnosić także do oświadczeń protokolarnych, zastępujących pismo apelacyjne.

§. 466.

Wniesienie apelacji w czasie należytym wstrzymuje aż do załatwienia środka prawnego zaistnienie prawomocności i wykonalności wyroku zaczepionego w granicach wniosków apelacyjnych.

§. 467.

(Por. §. 479—480 p. u.)

Pismo apelacyjne zawierać ma prócz ogólnych wymogów pisma sporowego przygotowawczego:

1. wymienienie Sądu apelacyjnego;
2. wymienienie wyroku, przeciw któremu apelacja zostaje wniesioną;
3. oświadczenie określone, jak dalece zaczepia się wyrok, tak samo określone zwięzłe wymienienie powodów zaczepienia (powody apelacji), tudzież oświadczenie, ażali czyni się wniosek na zniesienie czy też na zmianę wyroku, i w jakim kierunku (wniosek apelacyjny);
4. przytoczenie faktyczne i środki dowodowe, zapomocą których może być wykazaną prawdziwość powodów apelacji;
5. podpis adwokata, o ile wniosek apelacyjny nie został wniesiony do protokołu (§. 465 ustęp 2).

§. 468.

(Por. §. 484. p. n.)

W przypadku wniesienia apelacji w czasie należytych doręcza się pismo apelacyjne lub odpis protokołu, który je zastępuje, przeciwnikowi apelanta z wymienieniem Sądu apelacyjnego. Apelacje za późno wniesione odrzuci Sąd procesowy Instancyi pierwszej.

Jeżeli przeciwnik apelanta (przeciwnik apelacyjny) pragnie w postępowaniu apelacyjnym, gwoli odparcia powodów zaczępienia w piśmie apelacyjnym wymienionych, korzystać z nowych okoliczności i dowodów w postępowaniu dotychczasowem nie naprowadzonych, winien odnośne przytoczenia faktyczne i dowodowe pod rygorem wykluczenia ich oznajmić Sądowi procesowemu w terminie nieodwłocznym dni 14 po otrzymaniu pisma apelacyjnego za pośrednictwem pisma sporowego przygotowawczego albo w razie zaistnienia warunku z §. 465 ustęp 2, przez oświadczenie do protokołu sądowego.

§. 469.

Jak skoro wspomniane w §. 468, ustępie 2, powiadomienie w czasie właściwym nadejdzie lub gdy kres ku temu otwarty bezowocnie upłynie, przedkłada Sąd procesowy Instancyi pierwszej Sądowi apelacyjnemu pismo apelacyjne i możliwie nadeszłe oznajmienie przeciwnika apelacyjnego, lub odnośne protokoły wraz ze wszystkimi aktami procesowemi odnoszącemi się do sporu, mianowicie zaś z dowodami doręczenia wyroku i pisma apelacyjnego.

Jeśli spór nie został wyrokiem zaczepionym całkowicie załatwiony, a rozprawa względem punktów jeszcze nie załatwionych ma być kontynuowaną w toku postępowania apelacyjnego, należy Sądowi apelacyjnemu przedłożyć odpisy urzędowe części tych aktów procesowych odnoszących się do przedmiotu postępowania apelacyjnego, które są jednocześnie potrzebne dla postępowania w pierwszej Instancji.

Postępowanie przed Sądem apelacyjnym.

Postępowanie wstępne.

§. 470.

Literatura: Hellmann, str. 703.

Po nadejściu aktów apelacyjnych do Sądu apelacyjnego, winien Naczelnik¹⁾ tego Sądu albo Sędzieja, któremu Naczelnik porучzył czynności Przewodniczącego w Senacie apelacyjnym, zbadać akta apelacyjne,

§. 471.

Na podstawie tego zbadania należy apelacya bez uprzedniego wyznaczenia audyencyi do rozprawy ustnej wniesć przed Senat apelacyjny:

1. jeżeli Senat apelacyjny zda się być niewłaściwym do rozstrzygnięcia wniesionej apelacyi;

2. jeżeli apelacya przedstawia się jako prawnie niedopuszczalna albo nie wniesiona w terminie ustawą zakreślonym;

3. jeżeli w piśmie apelacyjem nie wymieniono wyroku, przeciw któremu wnosi się apelacya, jeżeli

¹⁾ Przełożony.

pismo apelacyjne nie zawiera wcale żadnego lub żadnego określonego wniosku apelacyjnego, albo jeśli powody apelacyjne nie są poszczególnie naprowadzone ani wyraźnie ani przez dokładne wskazanie;

4. jeżeli apelacya przeciw wyrokowi wydanemu z przyczyny zaniedbania się strony opartą jest na tem, iż zaniedbanie się nie zachodzi;

5. jeżeli zaczęto wyrok albo postępowanie przedwyrokowe jako nieważne;

6. jeżeli zaczęto objęte wyrokiem wyrzeczenie o zarzucie niewłaściwości Sądu, albo o wiszącym sporze lub o prawomocności;

7. jeżeli Sędzia, któremu poruczono zbadanie aktów apelacyjnych, jest tego zdania, że wyrok lub postępowanie, które takowy poprzedziło, jest nieważnem z przyczyny przez apelanta nie podniesionej.

§. 472.

W szczególności jest apelacya i wówczas niedopuszczalna, jeśli wniosła ją strona, której nie służy środek prawny apelacyi lub która w sposób ważny apelacyi się zrzekła.

Skuteczność zrzeczenia się prawa apelowania oznajmionego po ogłoszeniu lub doręczeniu wyroku Sędziego pierwszego nie zależy od przyjęcia zrzeczenia się przez przeciwnika.

§. 473.

W przypadkach §. 471 rozstrzyga Senat apelacyjny apelacją w formie uchwały zapadającej na

posiedzeniu niejawnem i bez poprzedniej rozprawy ustnej.

Jeżeli Senat apelacyjny mniema, iż dla ustalenia powodów apelacji lub nieważności potrzebne są wyjaśnienia faktyczne od stron lub Sądu pierwszej Instancyi, albo inne uprzednie dochodzenia, należy takowe zarządzić i winien je Senat apelacyjny przy użyciu odnośnych podań stron, w pismach apelacyjnych zawartych albo sam przeprowadzić, albo też polecić przeprowadzenie Sędziemu z poruczenia lub Sądowi procesowemu Instancyi pierwszej.

§. 474.

W razie zaistnienia braku oznaczonego w §. 471, l. 1, winien Sąd wyrzec niewłaściwość swą i przekazać apelacją do Sądu dla takowej właściwego.

W przypadkach §. 471, l. 2 i 3, należy apelację odrzucić.

Jeżeli w przypadku §. 471, l. 4, uznana będzie zasadność apelacji, należy wyrok znieść i sprawę w miarę wykończenia rozprawy pierwszego Sędziego zwrócić na powrót do Sądu procesowego pierwszej Instancyi albo tylko do ponownego zawyrokowania albo do kontynuacji rozprawy i wydania wyroku.

§. 475.

Jeżeli w przypadku §. 471, l. 6, Sąd pierwszej Instancyi wyrzekł niesłusznie swą niewłaściwość, zarzut wiszącego sporu bezpodstawnie przyjął, lub od-

mówił niesłusznie rozstrzygnięcia o roszczeniu skargi dla tej przyczyny, iż o takowem już prawomocnie orzeczono, poleci Sąd apelacyjny Sądowi pierwszej Instancyi, by zawyrokował co do rzeczy głównej lub przeprowadził rozprawę i wydał wyrok, w miarę tego, czyli rozstrzygnięcie pierwszego Sędziego zapadło po przeprowadzonej rozprawie co do rzeczy głównej, albo na podstawie odrębnej rozprawy w przedmiocie niewłaściwości, wiszącego sporu lub prawomocności i przed zamknięciem rozprawy co do rzeczy głównej.

Jeśli atoli w pierwszej Instancyi przyjęto niesłusznie właściwość Sądu procesowego, należy znosząc wyrok pierwszego Sędziego wydać potrzebne zarządzenia ku rozwinięciu postępowania przed Sądem właściwym.

Jeżeli Sąd Instancyi pierwszej niesłusznie nie uwzględnił zarzutu wiszącego sporu, lub mylnie odrzucił wniosek, by oddalono skargę bez rozprawy co do rzeczy głównej, ponieważ o roszczeniu skargi już prawomocnie rozstrzygnięto, winien Sąd apelacyjny znosząc wyrok wydany przez Sędziego pierwszego, odrzucić skargę.

§. 476.

Jeżeli wyrok zaczepiony zostaje z powodu niewłaściwości Sądu pierwszej Instancyi zniesiony, a sprawa do ponownej rozprawy Sądowi właściwemu przekazana, należy tę nową rozprawę przeprowadzić na podstawie protokołu rozprawy spisane go z rozprawy pierwszej tudzież wszelkich innych aktów pro-

cesowych, które do Sądu apelacyjnego nadeszły. Rozprawę ponowną należy rozwinąć w myśl §. 138.

Wszelkie przyznania złożone przez strony na rozprawie pierwszej oraz wszelkie inne oświadczenia stron zachowują swą skuteczność także dla rozprawy nowej. Strony mogą jednak podnosić na niej i takie faktyczne twierdzenia i dowody, środki zaczepne i odporne, których przy rozprawie pierwszej nie podnosiły; również mogą strony na audyencji późniejszej uzupełnić dodatkowo oświadczenia względem twierdzeń faktycznych i ofiarowań dowodów, których na audyencji pierwszej zaniedbały lub odmówiły.

§. 477.

Literatura: Die künftigen Aufgaben der Vorsitzenden im Civilprocess, von dr. Carl Schreiber. G. Z. 1895. Nr. 44.

Por. §. 281 p. k.

Wyrok zaczepiony należy znieść jako nieważny (§. 471, l. 5 i 7), a także i postępowanie poprzedzające, o ile je dotyka przyczyna nieważności:

1. jeżeli w rozstrzygnięciu uczestniczył Sędzia, który z mocy ustawy był wyłączony od sprawowania urzędu sędziowskiego w tej sprawie, lub którego wykluczenie uznane zostało przez Sąd za uprawnione;
2. jeżeli Sąd orzekający nie był należycie obsadzony;
3. jeżeli wyrok wydany został przez Sąd, który nawet na podstawie wyraźnego układu stron nie mógł się stać właściwym dla tej sprawy;

4. jeżeli postępowaniem z ustawą niezgodnem, w szczególności zaniedbaniem doręczenia odjęto stronie możliwość rozprawiania w Sądzie;

5. jeżeli strona nie była wcale w postępowaniu zastąpioną, albo w przypadku, gdy potrzebuje zastępcy ustawowego, nie przez takiego, o ile prowadzenie procesu nie zostało później w sposób prawidłowy zatwierdzonem;

6. jeżeli orzeczono o sprawie do drogi prawa nie należącej;

7. jeżeli wykluczono jawność w sposób nieusprawiedliwiony;

8. jeżeli wbrew przepisowi §. 210, ustępu 2, strony lub pełnomocnicy tychże wnieśli do aktów sporządzone przez nich projekty protokołów rozprawy;

9. jeśli układ wyroku jest tak wadliwym, iż rozpoznanie go nie da się na pewne skutecznie, jeśli wyrok jest sam ze sobą sprzeczny lub dla rozstrzygnięcia nie naprowadzono powodów a brakiem tym nie da się zaradzić za pomocą sprostowania wyroku (§. 419) zarządzonego przez Sąd apelacyjny.

Zatwierdzenie dodatkowe przewodu procesu (l. 5) zachodzi w szczególności i wówczas, jeżeli zastępca ustawowy, nie podnosząc braku w zastępstwie, wdał się w postępowanie apelacyjne wniesieniem pisma apelacyjnego albo pisma sporowego przygotowawczego (§. 468).

§. 478.

Jeżeli nastąpi zniesienie wyroku pierwszego Sędziego z przyczyny nieważności, wszakże bez zaist-

nienia ztąd potrzeby dalszej rozprawy dla załatwienia sprawy (§- 477, l. 5 i 6), należy, o ile sięga nieważność, wyrzec oddalenie skargi.

Jeśli skutkiem zniesienia całkowitego lub częściowego wyroku pierwszej Instancji z przyczyny nieważności okazuje się potrzeba dalszej rozprawy, należy odesłać sprawę napowrót do Sądu Instancji pierwszej.

Jeśli wyrok pierwszego Sędziego zostanie zniesiony dla jednej z przyczyn nieważności wymienionych w §. 477, l. 1 i 2, można odesłać sprawę do nowej rozprawy miasto do Sądu procesowego Instancji pierwszej do innego Sądu równorzędnego położonego w okręgu Sądu apelacyjnego.

Odesłanie wyrzeczone w myśl ustępu 2 i 3, należy atoli znieść, jeżeli obie strony w kresie zawitym dni ośmiu po doręczeniu rozstrzygnięcia Sądu apelacyjnego uczynią wniosek, by Sąd apelacyjny orzekł co do rzeczy samej po przeprowadzeniu potrzebnej nowej rozprawy. Wniosek ten należy uczynić w Sądzie apelacyjnym.

§. 479.

Jeżeli sprawa odesłaną zostanie w myśl §. 478 do Sądu pierwszej Instancji, winien tenże wyznaczyć z urzędu audyencyą do rozprawy ustnej. Z wyznaczeniem audyencyi należy się jednak wstrzymać do zaistnienia prawomocności rozstrzygnięcia Sądu apelacyjnego, jeżeli ten ostatni wyrzekł, iż postępowanie w Instancji pierwszej należy podjąć albo

kontynuować aż po uprawomocnieniu się rozstrzygnięcia apelacyjnego. Wyrzeczenie takie może nastąpić z urzędu lub na wniosek; odrębny środek prawny przeciw onemuż jest niedopuszczalny.

Również w przypadku §. 474, ustępu 1, gdy orzeczenie Sądu apelacyjnego względem kontynuowania postępowania we właściwym Sądzie apelacyjnym stanie się prawomocnem, winien Sędzia z urzędu co potrzeba zarządzić.

Wyznaczenie rozprawy apelacyjnej.

§. 480.

Jeżeli brak warunków dla zasiągnięcia rozstrzygnięcia Senatu apelacyjnego, lub jeśli Senat apelacyjny uznał pismo apelacyjne za nadające się do wyznaczenia audyencyi do ustnej rozprawy apelacyjnej, winien przewodniczący Senatu apelacyjnego, wyznaczyć takową w ten sposób, by między doręczeniem stronom wezwań a audyencyą mieścił się czasokres około dni czternastu. W przypadkach nagłych może być kres ten także skrócony.

Zarządzenie audyencyi do ustnej rozprawy apelacyjnej ma i wówczas nastąpić, jeśli odwołanie wniesione z powodu mylnego przyjęcia zaniedbania, z powodu niewłaściwości Sądu, z powodu rozstrzygnięcia o zarzucie wiszącego sporu lub prawomocności albo z przyczyny nieważności zostało na posiedzeniu niejawnem przez Sąd apelacyjny odrzucone, w piśmie apelacyjnem atoli wprowadzone są jeszcze inne powody zaczepienia zastrzeżone dla rozprawy ustnej.

Jeżeli strony wymieniły już adwokatów, zastępujących je w postępowaniu apelacyjnym, należy wezwanie do rozprawy ustnej wystosować do tych ostatnich.

§. 481.

Jeśli już przy wyznaczaniu audyencji okazuje się potrzeba, by na rozprawie apelacyjnej ustalić prawdziwość poszczególnych faktów stanowiących podstawę apelacji naprowadzonych w piśmie apelacyjnym lub w piśmie sporowem przygotowawczem, by dowody w pierwszej Instancyi przedstawione powtórzyć, uzupełnić, albo dowody dotąd tylko ofiarowane przeprowadzić, rzeczą będzie Przewodniczącego Senatu apelacyjnego zacytować do rozprawy świadków wymienionych albo biegłych słuchanych w Instancyi pierwszej, zaważać strony do jawienia się celem przesłuchania ich pod przysięgą i spowodować dostarczenie wszelkich innych środków dowodowych.

Ustna rozprawa apelacyjna.

§. 482.

(Por. §. 488 i 491 p. n.)

Na rozprawie przed Sądem apelacyjnym nie można wnosić żadnego nowego roszczenia ani nowego zarzutu z wyjątkiem roszczenia do zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Okoliczności faktyczne i dowody, których według treści aktów procesowych pierwszego Sędziego

i rzeczostanu wyroku w pierwszej Instancyi nie było, wolno stronom wprowadzać w postępowaniu apelacyjnem jedynie dla wykazania lub odparcia podniesionych powodów apelacyi; takie nowe przytoczenie można nadto tylko wówczas uwzględniać, jeśli pierwej zostało przeciwnikowi udzielone za pośrednictwem pisma apelacyjnego lub pismem sporowem przygotowawczem (§. 468).

§. 483.

(Por. §. 489 p. n.)

Na rozprawie ustnej nie wolno bez zgody przeciwnika rozszerzać wniosków apelacyjnych albo innemi zastępować. To samo ma znaczenie dla powodów apelacyjnych podanych w piśmie apelacyjnem.

Zezwolenie to uważać należy za istniejące, jeśli obecny przeciwnik, bez podnoszenia zarzutu przeciw zmianie, rozprawia o zmienionych wnioskach lub o nowo podniesionych powodach apelacyjnych.

Zmiana skargi tworzącej podstawę zaczepionego wyroku jest niedopuszczalną nawet za przyzwoleniem przeciwnika.

§. 484.

Cofnięcie apelacyi dopuszczalnem jest aż do zamknięcia ustnej rozprawy apelacyjnej. Można takowe oświadczyć na rozprawie ustnej, albo też skutecznie wniesieniem pisma sporowego w Sądzie apelacyjnym. Jeżeli pismo wniesiono jeszcze przed rozpo-

częciem ustnej rozprawy apelacyjnej, może Sąd apelacyjny zarządzić zaniechanie wyznaczonej audyencji.

Cofnięcie wywołuje prócz utraty środka prawnego także zobowiązanie do ponoszenia kosztów¹⁾ wynikłych z przyczyny środka prawnego a w szczególności także i wszelkich kosztów sprawionych w ten sposób przeciwnikowi.

O zobowiązaniu do zwrotu kosztów rozstrzyguje Sąd apelacyjny uchwałą. Wniosek należy uczynić pod rygorem wykluczenia go na ustnej rozprawie apelacyjnej, jeśli zaś audyencya wyznaczona do rozprawy apelacyjnej w myśl ustępu 1. nie odbyła się, w dniach ośmiu po zawiadomieniu przeciwnika apelacyjnego o cofnięciu apelacji.

§. 485.

Rozprawa względem apelacji od wyroku, co do którego uczyniono w myśl §. 423 wniosek na uzupełnienie, może być na wniosek odłożoną aż do czasu, gdy albo wyrok uzupełniający bezapelacji, stanie się prawomocnym, albo też i apelacja przeciw wyrokowi uzupełniającemu do Sądu apelacyjnego nadejdzie. W przypadku ostatnim należy rozprawę względem obu apelacji połączyć.

Tak samo może być rozprawa apelacyjna na wniosek odłożoną aż do rozstrzygnięcia względem żadanego sprostowania rzeczostanu wyroku (§. 420),

¹⁾ Wyraz „kosztów“ powtórzyłem w przekładzie aby uniknąć niejasności całego zwrotu. (Przypisek tłumacza).

o ile żądane sprostowanie mogłoby wywrzeć wpływ na ocenienie apelacyi.

§. 486.

(Por. §. 472 — 473 p. k.)

Rozprawa apelacyjna ustna rozpoczyna się po wywołaniu sprawy sprawozdaniem jednego z członków Senatu apelacyjnego.

Rzeczą jego jest przedstawić przy użyciu aktów procesowych stan rzeczy i dotychczasowy przebieg sporu, o ile to jest potrzebnem do zrozumienia wniosków apelacyjnych i do zbadania trafności zaczepionego wyroku tudzież powodów apelacyi, dalej istotną treść pism w postępowaniu apelacyjnem przez strony wniesionych, tudzież oznaczyć wyłaniające się ztąd punkta sporne. Sprawozdawcy nie wolno wyrazić swego zdania co do rozstrzygnięcia zapaść mającego.

Następnie odczyta protokolant wnioski stron tudzież zaczepioną część wyroku pierwszego Sędziego wraz pobudkami rozstrzygnięcia, a jeśli Przewodniczący albo Senat apelacyjny uważają to za wskazane, także odnośne części protokołu rozprawy pierwszej Instancyi.

Następnie słucha się wywodów stron. Jeśli wywód strony jest niezgodnym z treścią aktów procesowych, winien to Przewodniczący podnieść.

§. 487.

Wniosek na wykluczenie właściwości Sądu apelacyjnego można uczynić w postępowaniu apelacyjnem

tylko w tym przypadku, jeśli rozchodzi się o wyjednanie lub wykluczenie wkroczenia Sądu apelacyjnego sprawującego jurysdykcją handlową lub morską albo jurysdykcją w sprawach górniczych. Do wyjednania wkroczenia takiego Sądu apelacyjnego może być wniosek ten uczyniony tylko wówczas, jeśli wciągnięto do wyroku dodatek oznaczony w §. 446, zaś do wykluczenia wkroczenia takiego Sądu apelacyjnego tylko wówczas, jeżeli wyrok Instancyi pierwszej nie zawiera dodatku w §. 446 oznaczonego. Nie może też w przypadku pierwszym uczynić wniosku ta strona, która się oświadczyła przeciw wciągnięciu takiego dodatku do wyroku pierwszego Sędziego.

Wniosek na wykluczenie właściwości Sądu apelacyjnego uczynić należy pod rygorem utraty zaraz po ukończeniu zagajającego rozprawę apelacyjną referatu sprawozdawcy; o wniosku tym należy bezzwłocznie przed przeprowadzeniem rozprawy apelacyjnej rozprawiać i orzekać.

Jeśli uwzględniono wniosek na wykluczenie właściwości Sądu apelacyjnego, Sąd ten wyrzeka uchwałą swą niewłaściwość. Po zaistnieniu prawomocności uchwały, należy postępowanie apelacyjne kontynuować przed właściwym Sądem apelacyjnym. Sąd ten jest w przypadku takim związany rozstrzygnięciem wydanem w przedmiocie rodzaju jurysdykcji jaka ma być wykonaną.

W razie odrzucenia wniosku należy rozprawę apelacyjną natychmiast podjąć i przeprowadzić. W przypadku tym nie wygotowuje się oddzielnie rozstrzygnięcia o wniosku, lecz wciąga się je do roz-

strzygnięcia Sądu apelacyjnego zapadającego co do rzeczy głównej.

§. 488.

Senat apelacyjny może nietylko przeprowadzić dowody służące do poparcia lub zwalczenia powodów apelacyi ale także, jeśli to okaże się potrzebnem dla rozstrzygnięcia o wnioskach apelacyjnych powtórzyć lub uzupełnić przeprowadzenie dowodu już w Instancyi pierwszej uskutecznione, tudzież przeprowadzić dodatkowo dowody, które strony w postępowaniu przed Sędzią pierwszym bezskutecznie ofiarowały.

Senat apelacyjny władnym jest w przypadku ostatecznym jak i w razie, gdy naoczni ma być uzupełniona, postępowanie dowodowe sam przeprowadzić według przepisów obowiązujących dla takowego w Instancyi pierwszej, albo polecić przeprowadzenie dowodu przez Sędziego z poruczenia albo zawezwanego.

Jeśli w Instancyi pierwszej prowadzono dowód z biegłych, może Senat apelacyjny ustanawiając innych biegłych polecić ponowne przeprowadzenie takowego.

§. 489.

Jeśli stronę słuchano w Instancyi pierwszej pod przysięgą, nie może Sąd apelacyjny zarządzić przesłuchania przeciwnika pod przysięgą na ten sam fakt.

Jeśli Senat apelacyjny zarządza ponowne przesłuchanie pod przysięgą strony już w Instancyi pierwszej pod przysięgą słuchanej, należy takową słuchać

po upomnieniu na przysięgę złożoną w pierwszej Instancyi.

Sąd apelacyjny może tylko wówczas zarządzić słuchanie pod przysięgą strony, która w Instancyi pierwszej odmówiła przesłuchania lub zeznania zaprzysiężonego, jeśli nabrał przekonania, że strona miała dostateczne powody do odmówienia przesłuchania, i że powody te w międzyczasie odpadły.

§. 490.

(Por. §. 496. p. n.)

Zanim jeszcze apelacya zostanie rozstrzygnięta, orzeknie Sąd apelacyjny na wniosek w formie uchwały, jak dalece jest wyrok Instancyi niższej w drodze egzekucyi wykonalnym jako niezaczepony. Przeciw tej uchwale nie ma oddzielnego środka prawnego.

§. 491.

(Por. §. 504 p. n.)

W przypadku niestawiennictwa jednej lub obu stron należy pomimo tego o odwołaniu rozprawiać i rozstrzygać przy uwzględnieniu tego co w piśmie apelacyjnem i w możliwie wniesionem piśmie sporowem przygotowawczem (§. 468) przytoczono. Ażali przytoczenie nowe (§. 482. ust. 2.) uważać należy jako przyznane albo zaprzeczone, rozstrzygnie Sąd apelacyjny przy uwzględnieniu rzeczostanu zaczeponego wyroku tudzież wszystkich innych aktów procesowych Instancyi pierwszej i drugiej.

§. 492.

Ob. u. kom. str. 47.

Strony mogą się zrzec zarządzenia wyznaczenia audyencji do rozprawy ustnej na apelacyą. To zrzeczenie się jest skutecznem, jeśli strony oświadczyły takowe wyraźnie w piśmie apelacyjnem albo w piśmie sporowem wniesionem w Sądzie procesowym Instancyi pierwszej lub w Sądzie apelacyjnym. W przypadku tym może apelacya zawierać także wywody prawne i przedstawienia co do faktów i dowodów (§. 78. ustęp ostatni).

Rozstrzygnięcie odwołania nastąpi wówczas na posiedzeniu niejawném bez uprzedniej rozprawy ustnej. Sąd może atoli skoro w poszczególnym przypadku wyda się to wskazanem, zarządzić rozprawę ustną.

§. 493.

Treść faktycznych podań i ofiarowań dowodów wciągać należy do protokołu ustnej rozprawy apelacyjnej jedynie o tyle, o ile takowa różni się od podań aktów procesowych pierwszej Instancyi o treści rozprawy.

Jeżeli rozprawę apelacyjną ustną przeprowadza się i zakończy na jednej audyencji, można zastrzedz przedstawienie przytoczeń stron dotyczących się stanu sprawy dla rzeczostanu wyroku (§. 417. l. 4). W przypadku tym należy w protokole rozprawy stwierdzić jedynie okoliczności i oświadczenia oznaczone w §§. 207 i 208. Wnioski na sprostowanie podań o faktycznem i dowodowem przytoczeniu strony obje-

tych rzeczostanem wyroku należy uczynić w Sądzie apelacyjnym w ciągu dni ośmiu po doręczeniu wyroku (§. 420).

Rozstrzygnięcie apelacyjne.

§. 494.

Jeżeli Sąd przy sposobności rozprawy apelacyjnej przekona się, iż co do wyroku zaczepionego lub co do postępowania w Instancyi pierwszej zachodzi nieważność, na którą dotąd nie zwrócono uwagi, postąpić należy, o ile nie zachodzi brak zastępstwa (§. 477 l. 5), usunięty wyraźnem lub milczącym zezwoleniem w myśl §. 477 i 478, chociażby żadna strona nieważności nie podniosła.

§. 495.

Jeżeli braki oznaczone w §. 471 l. 2 i 3 zostaną dostrzeżone, a na rozprawie ustnej a jawiący się przeciwnik apelanta odmawia przyzwolenia do poprawienia pisma apelacyjnego (§. 471, l. 3), należy apelacją uchwałą odrzucić.

§. 496.

Sąd apelacyjny odeszle sprawę napowrót do Sądu procesowego Instancyi pierwszej do rozprawy i wydania wyroku jeśli, bez wywołania przez to nieważności:

1. zaczepiony wyrok końcowy nie załatwił w zupełności wniosków rzeczowych;

2. w postępowaniu Instancyi pierwszej zaszły braki istotne, które przeszkodziły wyczerpującemu omówieniu i gruntownej ocenie sporu;

3. według treści aktów procesowych nie roztrąsano wcale w Instancyi pierwszej faktów, które Sąd apelacyjny uważa za doniosłe.

W przypadku pod l. 1 ograniczy się postępowanie w Sądzie procesowym do roszczeń i wniosków niezadowolonych, w przypadku pod l. 2 do części postępowania i wyroku pierwszej Instancyi dotkniętych brakiem.

Miasto odesłania mocen jest Sąd apelacyjny, i to w razie potrzeby po uzupełnieniu rozprawy w Instancyi pierwszej przeprowadzonej, orzec wyrokiem co do rzeczy samej, jeśli albo obie strony zgodne w tej mierze czynią wnioski, albo jeśli Sąd uważa to za wskazane dla przyspieszenia załatwienia lub uniknięcia znacznych wydatków.

§. 497.

O ile nie wchodzą w zastosowanie postanowienia §§. 494, 495 i 496 orzeka Sąd apelacyjny wyrokiem co do rzeczy samej.

Jego rozstrzygnięcie obejmować winno wszystkie punkta sporne dotyczące się roszczenia przyznanego lub oddalonego, które w myśl wniosków apelacyjnych wymagają omówienia i oceny w Instancyi drugiej.

Wyrok Sędziego pierwszego wolno tylko o tyle zmienić, o ile względem zmiany uczyniony został wniosek.

§. 498.

Za podstawę swego rozstrzygnięcia winien Sąd apelacyjny przyjąć wyniki rozprawy i prowadzenia dowodu ustalone aktami procesowemi pierwszego Sędziego i wyrokiem pierwszej Instancyi, podniesionemi przyczynami apelacyi niedotknięte, o ile nie uległy one sprostowaniu skutkiem samej rozprawy apelacyjnej.

Jakie znaczenie przyznać wypada opozycji podniesionej w czasie należytych przeciw poszczególnym ustaleniom protokołu pierwszej Instancyi albo przeciw podaniom zawartym we wygotowaniu uchwały dowodowej lub w rzeczostanie wyroku odnoszącym się do przytoczeń faktycznych i dowodowych (§§. 444, 445) oceni Sąd apelacyjny, w miarę potrzeby po rozprawie ustnej w przedmiocie ustaleń i podań (§. 488) opozycją objętych, przy starannem rozważeniu wyników postępowania apelacyjnego i wszelkich innych okoliczności.

§. 499.

Odesłanie sprawy do Sądu procesowego pierwszej instancyi wyrzeka się w przypadkach §§. 494 i 495 uchwałą.

Sąd, do którego wchodzi sprawa na skutek uchwały Sądu apelacyjnego dla całkowicie lub częściowo nowej rozprawy lub rozstrzygnięcia, albo dla przeprowadzenia postępowania apelacyjnego (§. 487) związany jest w tej mierze ocenieniem prawnym, które Sąd apelacyjny przyjął za punkt wyjścia dla swej uchwały.

Pod względem rozwinięcia nowej rozprawy stosować należy przepis §. 479.

To samo ma znaczenie, jeśli Sąd apelacyjny zmieni wyrok, którym skargę o znwienie uznano za niedopuszczalną, a rozprawa w Instancyi pierwszej była ograniczoną do kwestyi dopuszczalności znwienia postępowania.

§. 500.

(Por. §. 505. p. n.)

Wyrok lub uchwała Sądu apelacyjnego załatwiająca apelacją ma być zawsze stronom we wygotowaniu piśmiennem doręczoną.

Przy przedstawieniu rzeczostanu we wyroku Sądu apelacyjnego nie jest wykluczonem powoływanie się na wyrok Sędziego pierwszego.

§. 501.

W sprawach drobiazgowych może być wyrok Sędziego pierwszego zaczepiony apelacją jedynie dla nieważności wyliczonych w §. 477 l. 1 do 7.

Rozdział drugi.

Rewizya.

Dopuszczalność.

§. 502.

Literatura: Fels: Revisionsrecht und Sonderrecht 1887. Wilmowski, str. 768 i u. Fitting: Reichscivilprocess. Berlin 1894 (8 wyd.).

(Por. art. 517 i d. p. wł., art. 480 i d. pr. franc. u. r. str. 307.)

Przeciw wyrokom Sądów apelacyjnych dopuszczalną jest rewizya.

W sprawach drobiazgowych niema dalszego toku prawnego przeciw rozstrzygnięciu Sądu apelacyjnego.

§. 503.

Rewizyi można się domagać tylko dla jednej z następujących przyczyn:

1. ponieważ wyrok Sądu apelacyjnego jest nieważnym z powodu jednego z braków oznaczonych w §. 477;

2. ponieważ w postępowaniu apelacyjnym istnieje brak, który niewywołując nieważności, zdolnym byłby przeszkodzić wyczerpującemu omówieniu i gruntownemu ocenieniu sporu;

3. ponieważ okazuje się, że dla wyroku Sądu apelacyjnego przyjęto za podstawę w punkcie isto-

tnym przesłankę faktyczną zostającą w sprzeczności z aktami procesowými Instancyi pierwszej lub drugiej;

4. ponieważ wyrok Sądu apelacyjnego opiera się na błędnem ocenieniu sprawy pod względem prawnym.

§. 504.

Sąd rewizyjny bada wyrok Sądu apelacyjnego w granicach wniosków uczynionych w postępowaniu rewizyjnym.

Nowe faktyczne twierdzenia lub dowody można w instancyi rewizyjnej wprowadzać jedynie dla poparcia albo zwalczenia twierdzenia, iż wyrok Sądu apelacyjnego jest nieważnym z powodu jednego z braków oznaczonych w §. 477, albo że w postępowaniu apelacyjnym istnieje brak, który zdolnym był niedopuszczyć do wyczerpującego omówienia i gruntownego ocenienia sprawy.

Wniesienie rewizyi.

§. 505.

(Por. §. 514 p. n.)

Rewizyą wnosi się podaniem pisma sporowego (pismo rewizyjne) w Sądzie procesowym Instancyi pierwszej.

Kres rewizyjny wynosi dni czternaście licząc od doręczenia orzeczenia apelacyjnego; tenże nie może być przedłużonym.

Wniesienie rewizyi w czasie należytych wstrzymuje aż do załatwienia środka prawnego zaistnienie

prawomocności i wykonalności zaczepionego wyroku w granicach wniosków rewizyjnych. Rewizya przeciw potwierdzającemu wyrokowi drugiej instancyi nie ma skutku wstrzymującego.

§. 506.

Literatura: Sonnenschmidt: Über das Rechtsmittel der Revision. Busch. Zeits.

(Por. §. 515 p. n.)

Pismo rewizyjne musi zawierać oprócz ogólnych wymogów pisma sporowego:

1. oznaczenie wyroku przeciw któremu rewizya jest skierowaną;

2. oświadczenie określone, w jakim rozmiarze zaczepia się wyrok, niemniej określone krótkie oznaczenie przyczyn zaczepienia (przyczyny rewizyi) tudzież oświadczenie, ażali czyni się wniosek na zniesienie lub na zmianę wyroku i w jakim kierunku (wniosek rewizyjny);

3. przytoczenie faktyczne i środki dowodowe, któremi ma być wykazaną prawdziwość powodów rewizyjnych oznaczonych w §. 503 l. 1 i 2.

4. podpis adwokata.

O ile opiera się rewizyą na przyczynie rewizyi wymienionej w §. 503, l. 4 należy w piśmie rewizyjnem wyłożyć bez rozwlekłości, z jakich powodów przedstawia się ocenienie prawne sprawy jako mylne.

§. 507.

(Por. §. 519. p. n.)

W przypadku wniesienia rewizyi w czasie należytem zarządza Sąd procesowy Instancyi pierwszej doręczenie egzemplarza pisma rewizyjnego przeciwnikowi wnoszącego rewizyą (przeciwnik rewizyjny). Rewizye wniesione zapóźno, winien Sąd procesowy pierwszej Instancyi odrzucić.

Przeciwnikowi rewizyjnemu pozostawia się do woli wnieść do Sądu procesowego pierwszej Instancyi za pośrednictwem pisma sporowego odpowiedź rewizyjną, w kresie nieodwłocznym dni czternastu od doręczenia pisma rewizyjnego.

Do odpowiedzi rewizyjnej stosuje się odpowiednio postanowienia §. 506 z wyjątkiem wymogów wymienionych pod l. 1 i 2. Nowe fakta i dowody, które przeciwnik rewizyjny zużytkować pragnie ku odparciu powodów rewizyjnych wymienionych w piśmie rewizyjnem, uwzględnia się w postępowaniu rewizyjnem tylko o tyle, o ile zostały już w odpowiedzi rewizyjnej przytoczone.

O wniesieniu odpowiedzi rewizyjnej należy zawiadomić wnoszącego rewizyą przez udzielenie egzemplarza odpowiedzi rewizyjnej.

Wniesienie pisma rewizyjnego i odpowiedzi rewizyjnej nie może być zastąpione oświadczeniami uczynionými do protokołu sądowego.

§. 508.

Po wniesieniu odpowiedzi rewizyjnej lub po bezowocnym upływie otwartego ku temu kresu, przedkłada Sąd procesowy Instancyi pierwszej pisma pomienione wraz ze wszelkimi aktami procesowymi odnoszącemi się do sporu Sądowi apelacyjnemu, który dołączwszy odnośne akta apelacyjne przesła je Sądowi rewizyjnemu.

W przypadku, gdy uczyniono wniosek na sprostowanie rzeczostanu wyroku wydanego przez Sąd apelacyjny, należy wstrzymać Przedłożenie aktów Sądowi rewizyjnemu, aż do załatwienia postępowania sprostowawczego.

*Postępowanie przed Sądem rewizyjnym.***§. 509.**

(Por. §. 520 d. p. n.)

Sąd rewizyjny rozstrzyga rewizyą na posiedzeniu niejawnem bez poprzedniej rozprawy ustnej.

Może być jednak, skoro to w poszczególnym przypadku wyda się Sądowi rewizyjnemu dla rozstrzygnięcia założonej rewizyi potrzebnem, zarządzoną na wniosek lub z urzędu także ustna rozprawa w Sądzie rewizyjnym. Pod względem tej rozprawy mają obowiązywać przepisy wydane dla rozprawy ustnej przed Sądem apelacyjnym.

Dochodzenia lub przeprowadzenia dowodów dla ustalenia przyczyn rewizyjnych pomienionych, w §. 503 l. 1 i 2 potrzebne, należy uskutecznić przez Sędzie-

go zawezwanego, który przedłoży akta rozwiniętych dochodzeń lub przeprowadzenia dowodów bezpośrednio Sądowi rewizyjnemu. Do tych dochodzeń i przeprowadzenia dowodów należy każdorazowo przywezwąć strony.

§. 510.

(Por. §. 528 p. n.)

Sąd rewizyjny winien w regule orzekać co do rzeczy samej. Jeżeli atoli postanawia uznać wyrok Sądu apelacyjnego w myśl §. 477, l. 4 i 5, za nieważny, albo znieść z przyczyny oznaczonej w §. 503, l. 2, i w ślad tego widzi potrzebę nowej rozprawy by rzecz załatwić, winien w celu tym odesłać spór do Sądu apelacyjnego.

Jeśli Sąd rewizyjny postanowi znieść wyrok albo postępowanie z powodu nieważności już w Instancyi pierwszej zasądzonej, z urzędu uwzględnić się mającej, nastąpi odesłanie sprawy do pierwszej Instancyi (§. 478, ustępy 2 i 3).

§. 511.

Sąd, do którego sprawę odesłano, związany jest w dalszem traktowaniu i w rozstrzygnięciu zapatrywaniem prawnem, które Sąd rewizyjny przyjął jako podstawę swego znoszącego wyroku.

Gwoli podjęcia postępowania w Sądzie apelacyjnym lub w Sądzie Instancyi pierwszej mają takowe wyznaczyć z urzędu audyencyą do rozprawy ustnej.

§. 512.

Jeżeli Sąd rewizyjny uzna, że rewizya wniesioną została swawolnie lub jeno dla przewleczenia sprawy, należy przeciw wnoszącemu rewizyą lub według okoliczności przeciw adwokatowi tegoż wyrzec karę za swawolę.

§. 513.

O ile postanowienia rozdziału niniejszego nie wykazują odmian, stosować należy przepisy o apelacyi także do rewizyi.

ROZDZIAŁ TRZECI.**Rekurs.***Dopuszczalność.***§. 514.**

(Ob. u. r. str. 311. Por. §. 530 i n. p. n. §. 349.
i d. p. c. g.)

Przeciw uchwałom (rezolucyom) jest dopuszczalnym rekurs, o ile ustawa niniejsza zaczepienia takich nie wyklucza.

W szczególności mogą być uchwały za pomocą rekursu zaczepione z przyczyn podanych w §. 477.

Przeciw uchwałom, mocą których w myśl §. 51, ustępu 2, nałożono na Sąd zwrot kosztów, mogą wnieść rekurs urzędnicy sędziowscy w myśl onych uchwał do zwrotu kosztów zobowiązani.

✓ §. 515.

W przypadkach, w których w myśl postanowień niniejszej ustawy, oddzielny środek prawny przeciw uchwale nie jest dozwolonym, mogą strony zażalenia swe przeciw tej uchwale podnieść wraz ze środkiem prawnym wyniesionym przeciw najbliższemu rozstrzygnięciu, jak skoro takowe może być zabezpieczonem.

✓ §. 516.

Uchwały wydane przez Przełożonego Trybunału, przez Przewodniczącego Senatu, albo przez Sędziego z poruczenia, mogą być o ile czego odmiennego nie postanowiono, zabezpieczone środkiem prawnym rekursu; zabezpieczenie jest jednak niedopuszczalnem, jeżeli uprzednic nie uczyniono w Trybunale wniosku na zmianę odnośnej uchwały.

§. 517.

)Por. §. 84. ust. z d. 27. kwietnia 1873, Nr. 66 Dz. p. p.

W sprawach drobiazgowych można założyć rekurs li przeciw następującym uchwałom Instancyi pierwszej:

1. jeżeli odmówiono rozwinięcia albo kontynuacyi postępowania prawnego na wniesiony pozew;

2. jeżeli rozstrzygnięto wniosek na ubezpieczenie kosztów sporowych lub na uzupełnienie tego ubezpieczenia;

3. jeżeli przychyłono się do żądania odroczenia audyencji z uchybieniem postanowieniom §. 134, a uchwała ta podlega zarazem zaskarżeniu w myśl §. 141;

4. jeżeli oddalono wniosek na dozwole nie przywrócenia do stanu pierwotnego z powodu zaniedbania audyencji, lub z powodu upływu kresu do założenia środka prawnego;

5. jeżeli o kosztach zwrócić się mających orzeczono uchwałą.

W sprawach drobiazgowych niema rekursu przeciw uchwałam Sądu apelacyjnego.

§. 518.

(Por. §. 16. Ces. pat. z dnia 27. października 1849, Nr. 12 Dz. p. p.)

W postępowaniu na skargi o naruszenie stanu posiadania (§. 454) można wnosić rekurs jeno przeciw uchwałam, któremi odmówiono rozwinięcia lub kontynuacyi postępowania na skargę, tudzież przeciw uchwale ostatecznej.¹⁾

Zażalenia przeciw wszelkim innym uchwałam w toku postępowania wydanym, a w szczególności przeciw zarządzeniom tymczasowym wydanym w ciągu postępowania połączyć należy z rekursem skierowanym przeciw uchwale ostatecznej.

¹⁾ Końcowej.

§. 519.

Przeciw uchwałom Sądu apelacyjnego wydawanym w toku postępowania drobiazgowego dopuszczalnym jest rekurs li wówczas:

1. jeżeli uchwałą odrzucono apelacją;
2. jeżeli Sąd apelacyjny orzekł uchwałą nieważność wyroku pierwszego Sędziego;
3. jeżeli uchwałą odesłano sprawę do rozstrzygnięcia albo do rozprawy i rozstrzygnięcia do Sądu pierwszej Instancyi lub innego Sądu apelacyjnego i jeśli zarazem wyrzeczono w uchwale Sądu apelacyjnego, iż postępowanie w Instancyi pierwszej albo postępowanie apelacyjne należy podjąć lub kontynuować aż po zaistnieniu prawomocności tej uchwały.

*Wniesienie rekursu.***§. 520.**

Rekurs wnosi się podaniem pisma sporowego (pismo rekursowe) w Sądzie, którego uchwałą się zaskarża, którego naczelnik uchwałą zaskarżoną wydał lub do którego należał przewodniczący Senatu, Sędzieu z poruczenia lub zawezwany, przeciw którego uchwale wynosi się rekurs. W Sądach powiatowych mogą być wnoszone rekursy przez strony niezastępowane przez adwokatów, także ustnie do protokołu; rekursy piśmienne muszą być zaopatrzone podpisem adwokata.

Jeżeli zaskarża się uchwałą za pomocą rekursu z przyczyny, iż opartą jest na błędnem ocenieniu prawnem, należy stosować w sposób odpowiedni przepis ustępu ostatniego §. 506.

§. 521.

Kres do rekursu wynosi dni czternaście, takowy przedłużonym być nie może.

Kres poczyna się z dniem po doręczeniu piśmiennego wygotowania uchwały zaskarżyć się mającej lub rozstrzygnięcia o rekursie, a w sprawach drobiazgowych, jeśli przy ogłoszeniu uchwały obie strony były obecne, z dniem po ogłoszeniu.

§. 522.

Jeżeli rekurs skierowany jest przeciw odmówieniu lub odjęciu prawa ubogich, przeciw zarządzeniom karnym co do świadka lub biegłego albo przeciw uchwale li z kierownictwem procesu złączonej, mocen jest Sąd albo Sędzia, którego rozstrzygnięcie albo zarządzenie zaczepiono, żądanie rekursu we właściwym zakresie działania uwzględnić.

Jeśli ci tego uczynić nie chcą lub jeśli rekurs zaskarża uchwały inne, jak oznaczone w ustępie pierwszym, należy bez przewłoki przedłożyć rekurs Sądowi rekursowemu z wyjaśniającem sprawozdaniem tudzież ze wszystkimi aktami potrzebnymi ku rozpoznaniu rekursu.

§. 523.

Rekursu przeciw uchwałom, od których w myśl przepisów ustawy niniejszej niema wcale rekursu lub przynajmniej niema odrębnego środka prawnego, tudzież rekursa wniesione po upływie kresu rekursowego, odrzuci z urzędu Sąd, w którym je wniesiono.

§. 524.

Oдноśnie do wykonania zaczepionej uchwały i zaistnienia wykonalności tejże, nie ma rekurs skutku zawieszającego. Wyjątek zachodzi, o ile ustawa odmiennego nie zawiera postanowienia, przy zarządzeniach karnych w toku Instancyi zaskarżalnych.

Gdy jednak ze wstrzymania postępowania, wykonania zaczepionej uchwały lub egzekucyi na jej podstawie wdrożyć się mającej nie wynika dla strony przeciwnej niestosunkowa szkoda, a bez takiego wstrzymania byłby cel rekursu chybiony, rzeczą będzie Sądu, przeciw którego uchwale rekurs wniesiono, polecić na wniosek tymczasowe wstrzymanie z równoczesnemu zarządzeniem środków ubezpieczenia jakie możliwie okażą się potrzebnymi. Przeciw uchwale tej niema oddzielnego środka prawnego.

Równe upoważnienie służy Naczelnikowi Sądu, przewodniczącemu Senatowi albo Sędziemu z poruczenia lub zawezwanemu, jak skoro wniesiono rekurs przeciw ich uchwałom.

§. 525.

O ile w postępowaniu na skargę o naruszenie stanu posiadania wykonanie orzeczenia ostatecznego nie dotyka zarządzeń tymczasowych wydanych w toku rozprawy, rzeczą będzie Sędziego Instancyi pierwszej postanowić według własnego uznania, ażali takowe mają trwać w toku przewodu rekursu czy też należy je znieść jeszcze przed załatwieniem rekursu.

*Postępowanie w Sądzie rekursu.***§. 526.**

Rekurs należy rozstrzygać uchwałą na posiedzeniu niejawnem bez poprzedniej rozprawy ustnej. Sąd rekursu może przed rozstrzygnięciem zarządzić dochodzenia, które uważa za potrzebne.

Rekurs niedopuszczalny lub spóźniony należy niezwłocznie odrzucić.

Wygotowanie i doręczenie rozstrzygnięcia Sądu rekursu należy skutecznie z zastosowaniem odpowiednim postanowień §. 500.

§. 527.

W razie uwzględnienia rekursu Sąd rekursowy władnym jest przekazać zarządzenia dalsze, skutkiem jego orzeczenia możliwie potrzebne, temu Sądowi lub Sędziemu, który wydał zaskarżoną uchwałę.

Jeżeli Instancya druga uchwałę zaskarżoną znie- sie, a Sądowi pierwszemu poleci, by po przesłuchaniu stron ponownie wydał rozstrzygnięcie, można zaskarżać rozstrzygnięcie Sądu rekursowego jedynie wówczas, gdy w takowem postanowiono, iż wykonanie polecenia wydanego Instancyi pierwszej należy podjąć aż po zaistnieniu prawomocności rozstrzygnięcia.

§. 528.

Rekursu przeciw rozstrzygnięciom Sądu drugiej Instancyi zatwierdzającym zaskarżoną uchwałę pierw-

szego Sędziego, winien Sąd Instancyi pierwszej z urzędu odrzucić.

Jeśli Sąd rekursu uzna, iż rekurs wniesiony przeciw uchwale Sądu drugiej Instancyi podniesiony został swawolnie lub jeno dla opóźnienia sprawy, wyrzec należy przeciw żalącemu się, a w miarę zachodzących okoliczności przeciw jego adwokatowi karę za swawolę.

Część piąta.

Skarga nieważności i skarga o znowienie.¹⁾

Literatura: Wilmowski, T. II. str. 814 i. n. Fitting:
Der Reichscivilprocess, str. 601 i. n.

§. 529.

(Por. §. 541 p. u. i §. 20 niem. ust. wpraw. Ob. uw.
rzad. str. 313.)

Rozstrzygnięcie prawomocne załatwiająca sprawę może być zaskarżone skargą nieważności:

1. jeśli Sędzia orzekający był z mocy ustawy wyłączonym od wykonywania urzędu Sędziowskiego w tym sporze;

2. jeśli strona nie była w postępowaniu wcale zastąpioną, lub gdy potrzebuje zastępcy ustawowego nie przez takiegoż, o ile przewód procesowy nie został następnie w sposób prawidłowy zatwierdzony.

¹⁾ Wznowienie.

Niedopuszczalną jest atoli skarga nieważności, jeśli w przypadku pod l. 1, przyczyna wykluczenia zaś w przypadku pod l. 2, oznaczonym brak zdolności procesowej lub zastępstwa ustawowego był już przed rozstrzygnięciem prawomocnem wniesieniem podania o unieważnienie postępowania, albo użyciem środka prawnego bezowocnie podniesionym.

Niedopuszczalną jest dalej skarga nieważności wówczas, jeśli strona mogła podnieść powód wykluczenia (l. 1.) w postępowaniu poprzedzającym albo za pomocą środka prawnego.

§. 530.

(Por. §. 543 i 547 p. n. art. 494 i d. p, wł.)

Postępowanie wyrokiem zamknięte może być na wniosek strony znowionem:

1. jeżeli dokument, na którym się wyrok opiera, jest podrobiony lub sfałszowany;

2. jeżeli świadek lub biegły dopuścili się fałszywego zeznania albo przesłuchiwany przeciwnik krzywoprzysięstwa, a wyrok oparty jest na tem zeznaniu;

3. jeżeli wyrok uzyskany został czynem oszustwa w drodze postępowania karnego ścigać się mającym zastępcy strony, przeciwnika jej lub zastępcy tegoż;

4. jeżeli Sędzia wydając wyrok lub rozstrzygnięcie uprzednie tworzące podstawę wyroku, dopuścił się odnośnie do sporu na niekorzyść strony narusze-

nia obowiązków urzędu swego, według ustawy karnej skarcić się mającego;

5. jeżeli orzeczenie karno-sądowe, na którym wyrok się opiera, zostało zniesione innym wyrokiem, który stał się prawomocnym;

6. jeżeli strona odnajdzie lub zużytkować zdoła wyrok co do tego samego roszczenia lub tego samego stosunku prawnego pierwiej wydany już prawomocny (§. 411), ustalający porządek prawny dla stron znowić się mającego postępowania;

7. jeżeli strona dowie się o nowych faktach, albo odnajdzie lub zużytkować zdoła środki dowodowe, których przytoczenie lub zużytkowanie w postępowaniu poprzedzającym, byłoby spowodowało korzystniejsze dla niej rozstrzygnięcie rzeczy głównej.

Dla okoliczności wymienionych pod l. 6 i 7, dopuszczalnem jest znowienie jedynie wówczas, jeśli strona nie mogła bez własnej winy podnieść prawomocności wyroku lub nowych faktów albo środków dowodowych przed zamknięciem rozprawy ustnej, na którą zapadł wyrok Instancyi pierwszej.

(Ob. w tej materyi Dekr. Nadw. z 4. czerwca 1789 Nr. 1015 Zb. U. S. i Dekr. N. adw. do Sądu apel. Galicyi wschodniej z 14. października 1803 N. 626. Zb. U. S.)

§. 531.

Znowienie może być też dozwołonem celem wyprowadzenia dowodów w myśl §. 279, ustępu 2, z rozprawy wykluczonych, jeśli użycie dowodów tych

w postępowaniu poprzedzającym byłoby oczywiście spowodowało korzystniejsze dla strony rozstrzygnięcie rzeczy głównej.

§. 532.

(Por. §. 547 p. n. i §. 20 niem. ust. wpraw. u. r. str. 313)

Dla skargi nieważności tudzież dla skargi o znwienie wniesionej w myśl §. 530, l. 4, jest wyłącznie właściwym Sąd, który wydał wyrok skargą zaskarżony, jeśli ale w skardze zaczepiono kilka wyroków wydanych w tym samym sporze przez Sądy różnych Instancji, Sąd z pośród nich najwyższy.

We wszystkich innych przypadkach (§§. 530, l. 1 do 3, 5, 6 i 7 i 531), musi być skarga o znwienie wniesioną przed Sąd procesowy Instancji pierwszej, jeśli ale podniesione powody zaskarżenia dotyczą tylko wyroku zapadłego we wyższej Instancji, przed Sąd dotyczący Instancji wyższej.

Postępowanie.

§. 533.

Do wyniesienia skargi nieważności i o znwienie, tudzież do postępowania dalszego, będą stosowane w sposób odpowiedni przepisy zawarte w części pierwszej do czwartej ustawy niniejszej, o ile postanowienia następne nie wykazują różnicy.

✓ §. 534.

(Por. §. 549 p. n.)

Skargę należy wnieść w kresie nieodwłocznym jednego miesiąca.

Kres ten należy obliczać:

1. w przypadku §. 529, l. 1, od dnia, w którym strona dowiedziała się o powodzie wyłączenia, albo jeśli to się stało przed zaistnieniem prawomocności zaczepionego rozstrzygnięcia od tego ostatniego dnia;

2. w przypadku §. 529, l. 2, od dnia w którym rozstrzygnięcie doręczono stronie, a jeśli takowa nie posiada zdolności procesowej, jej ustawowemu zastępcy, jednak również nie przed zaistnieniem prawomocności zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. w przypadkach §. 530, l. 1 do 5, od dnia, w którym wyrok karno-sądowy, albo uchwała wyrzekająca zaniechanie postępowania karno-sądowego stała się prawomocną:

4. w przypadku §. 530, l. 6 i 7, od dnia, w którym strona posiadała możność zużytkowania wyroku prawomocnego lub naprowadzenia w Sądzie faktów i środków dowodowych, o których się dowiedziała;

5. w przypadku §. 531 od doręczenia wyroku Instancji pierwszej.

Po upływie lat dziesięciu od zaistnienia prawomocności wyroku, nie może być już skarga wyniesiona, z wyjątkiem przypadku wspomnianego pod l. 2.

§. 535.

Jeśli skargi nie wniesiono do Sądu, który w postępowaniu poprzedniem orzekał w pierwszej Instancji, lecz w Sądzie wyższym, który według postanowień obowiązujących dla postępowania przed nim zdoła sprawę główną uczynić dojrzałą do rozstrzygnięcia, tedy pod względem rozprawy ustnej, prowadzenia dowodu i udzielenia Instancji pierwszej wyroku na skargę zapadłego, tudzież co do zaskarżalności wyroku są miarodajnymi te postanowienia, które byłyby miarodajnymi dla Sądu wyższego jako Instancji odwoławczej.

§. 536.

(Por. §. 550, 551 p. u.)

Skarga musi w szczególności zawierać:

1. oznaczenie rozstrzygnięcia zaskarżonego;
2. oznaczenie ustawowej przyczyny zaskarżenia (przyczyna nieważności, przyczyna znowienia);
3. podanie okoliczności wykazujących dotrzymanie kresu ustawowego dla skargi, i określenie istniejących w tej mierze środków dowodowych;
4. wymienienie okoliczności dla oceny właściwości istotnych;
5. oświadczenie, w jakiej rozciągłości czyni się wniosek na usunięcie zaskarżonego rozstrzygnięcia, i na jakie inne rozstrzygnięcie w rzeczy głównej.

§. 537.

Sędzia, dla którego udziału w rozstrzygnięciu skarga nieważności (§. 529 l. 1) albo dla którego zachowania się wyniesioną została skarga o znowienie w myśl §. 530. l. 4, wyłączonym jest od kierowania rozprawą tudzież od rozstrzygania skargi nieważności lub skargi o znowienie.

§. 538.

(Por. §. 552 p. n.)

Przed wyznaczeniem audyencyi do rozprawy ustnej winien Sąd, a to w Trybunałach na posiedzeniu niejawnem, zbadać, ażali skarga opartą jest na jednej z ustawowych przyczyn zaczepienia (§§. 529 do 531) i wniesioną w czasie należytych. Jeżeli jednego z wymogów tych nie dostaje, lub skarga jest niedopuszczalną dla jednej z przyczyn w §. 230, ustępie 2 oznaczonych, należy takową odrzucić uchwałą jako nienadającą się do wyznaczenia audyencyi do rozprawy ustnej.

Okoliczności wykazujące dochowanie kresu ustawowego winien powód na żądanie Sądu uwiarygodnić.

§. 539.

Jeśli istnieje żądanie znowienia z powodu jednego z czynów karygodnych wymienionych w §. 530, l. 1—4, a zasądzenie prawomocne za takowy jeszcze nie nastąpiło, winien Sąd procesowy bez poprzedzającej rozprawy ustnej spowodować rozwinięcie postę-

powania karno-sądowego gwoili śledzenia i ustalenia twierdzonego czynu karygodnego. Przeciw uchwale tej niema środka prawnego; przed wydaniem uchwały może Sąd wysłuchać strony lub jedną z nich i wdrożyć inne jeszcze dochodzenia, które za doniosłe uważa.

Do rozprawy ustnej na skargę o znowienie wyznacza się audyencyą dopiero po prawomocnem ukończeniu postępowania sądowo-karnego i to tylko wówczas, gdy postępowanie to albo doprowadziło do zasądzenia prawomocnego za czyn przestępny podniesiony dla uzasadnienia skargi o znowienie, lub gdy postępowanie karno-sądowe nie doprowadziło do zasądzenia dla innych przyczyn jak dla braku istoty czynu albo dla braku dowodów. W innym przypadku należy skargę po oznajmieniu wyników postępowania sądowo-karnego odrzucić jako niedopuszczalną. Odrzucenie to dzieje się również bez poprzedzającej rozprawy ustnej a w Trybunałach mocą uchwały wydanej na posiedzeniu niejawnem. Sąd karny lub urząd prokuratorski uwiadamiając o uchwałach wydanych z powodu nierozwinięcia lub zaniechania postępowania karnego winien zawsze wyraźnie oznaczyć przyczynę, dla której postępowania nie wdrożono lub je zaniechano.

✓ §. 540.

(Por. §. 553. p. n.)

Jeśli w przypadkach §. 530. została przyczyna znowienia wykazaną dokumentami dołączonemi do skargi w pierwopisie albo w odpisie uwierzytelnionym,

lub jeśli czyni się wniosek na znwienie w rozumieniu §. 531, należy rozprawę i rozstrzygnięcie o przyczynie i dopuszczalności znwienia połączyć z rozprawą co do rzeczy głównej z zastrzeżeniem upoważnienia przyznanego Sądowi w §. 189.

Sprawę główną roztrząsa się przy tem o tyle na nowo, o ile została dotkniętą przyczyną zaczepienia.

Jeżeli atoli Sąd Instancyi wyższej właściwy do rozstrzygnięcia o dozwoleniu znwienia nie zdoła według postanowień dla postępowania przed nim obowiązujących, uczynić sprawy głównej dojrzałą do rozstrzygnięcia, winien się ograniczyć na rozstrzygnięciu o dopuszczalności znwienia a po prawomocności wyroku znwienie pozwalającego odesłać spór do rozprawy w rzeczy głównej przed Sąd, który ku temu był powołany w Instancyi pierwszej. Ten zaś wyznaczy z urzędu audyencyę do rozprawy w rzeczy głównej i przeprowadzi ją według przepisów obowiązujących w postępowaniu przed tym Sądem.

§. 541.

We wszystkich innych przypadkach należy rozprawiać i wyrokiem orzekać li o przyczynie i dopuszczalności znwienia postępowania lub o unieważnieniu tegoż.

Jeżeli znwienie zostanie dozwolonem, przeprowadzi postępowanie co do rzeczy głównej, o ile takowe zostało dotkniętem przyczyną zaskarżenia, ten Sąd, w którym skarga o znwienie została wniesioną lub jeśli takowy według postanowień dla tego postępowania obowiązujących nie zdoła doprowadzić spra-

wy głównej do dojrzałości, ten Sąd, który był powołanym do roztrząsania rzeczy głównej w pierwszej Instancji.

Pod względem odesłania, wyznaczenia audyencji do rozprawy ustnej i przeprowadzenia rozprawy obowiązują postanowienia §. 540, ustępu 3.

§. 542.

Jeżeli rozprawa co do rzeczy głównej ma być przeprowadzoną w Sądzie właściwym dla rozstrzygnięcia o dopuszczalności znowienia, może Sąd po ogłoszeniu rozstrzygnięcia, mocą którego żądanie znowienia uwzględniono, zarządzić uchwałą, by przed wygotowaniem tego rozstrzygnięcia rozprawiano co do rzeczy głównej. Przeciw uchwale tej niema środka prawnego.

W przypadku tym należy rozstrzygnięcie o dopuszczalności znowienia objąć rozstrzygnięciem co do rzeczy głównej.

§. 543.

Jeśli dopiero na rozprawie ustnej okaże się, iż skarga o znowienie lub nieważności opiera się na powodzie zaczepienia prawnie niedopuszczalnym lub została zapóźno wniesioną, należy skargę uchwałą odrzucić.

§. 544.

Na skutek skargi o znowienie, podanej jednocześnie z wyniesieniem apelacji lub rewizyi przeciw temu samemu wyrokowi albo w ciągu wiszącego po-

stępowania apelacyjnego lub rewizyjnego, należy z urzędu lub na wniosek zarządzić niezwłocznie przerwanie postępowania apelacyjnego lub rewizyjnego, jak skoro podniesiono jedną z przyczyn znowienia nawiedzionych w §. 530, l. 1 do 5, a do pozwu dołączono w pierwopisie lub odpisie wierzytelnym wydany prawomocny wyrok Sądu karnego.

W przypadku powzięcia takiej uchwały winien Sąd, w którym wniesiono skargę o znowienie, zawiadomić niezwłocznie o zarządzonej przerwie postępowania odwoławczego ten Sąd, w którym podówczas o założonym środku prawnym się rozprawia.

§. 545.

Czyli we wszystkich innych przypadkach z powodu wyniesienia skargi o znowienie należy przerwać postępowanie apelacyjne lub rewizyjne co do tego samego wyroku rozwinięte lub wiszące, o tem rozstrzygnie z urzędu lub na wniosek Sąd powołany do rozprawiania o skardze uwzględniając szczególne okoliczności danego przypadku tudzież dowody naprowadzone za istnieniem przyczyny znowienia.

Przerwa taka może być uchwaloną jeszcze i w ciągu rozprawy ustnej o skardze o znowienie. Przy zarządzeniu przerwy należy stósować postanowienia §. 544, ustępu 2.

§. 546.

Przeciw uchwale zawierającej rozstrzygnięcie wniosku uczynionego w myśl §. 544 i 545 niema środka prawnego.

Jeżeli skarga o znowienie została prawomocnie oddaloną, należy podjąć znowu z urzędu lub na wniosek przerwane postępowanie powoławcze. ¹⁾ Wniosek należy uczynić w tym Sądzie, w którym w czasie zarządzonego przerwania wisiało postępowanie apelacyjne lub rewizyjne. Sąd ten spowoduje z urzędu, by akta potrzebne do kontynuowania rozprawy zostały znowu w czasie należytym przedłożone.

§. 547.

O ile na mocy postanowień powyższych nie zarządza się z powodu wniesienia skargi o znowienie przerwy wiszącego postępowania powoławczego, nie wstrzymuje wniesienie skargi o znowienie zaistnienia prawomocności i wykonalności zaskarżonego wyroku.

Wniesienie skargi nieważności lub skargi o znowienie nie wpływa na wykonalność zaczepionego prawomocnego wyroku.

¹⁾ Odwoławcze.

Część szósta.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Szczególne rodzaje postępowania.

Postępowanie nakazowe.

Literatura: Wilnowski, T. II. str. 832. Fitting str. 614 i n. Hellmann str. 933. Stein: Urkunden und Wechselprocess, Lipsk 1887.

§. 548.

(Por. §. 628 i n. p. n. u. r. str. 319.)

W skardze wyniesionej celem dochodzenia pretensyi w pieniądzach lub innych rzeczach zamiennych może powód uczynić wnioszek, aby przeciw pozwanemu wydano nakaz zapłaty (nakaz), jeśli wszystkie fakta, na których opiera się roszczenie powoda tak co do rzeczy głównej jak i co do pretensyi ubocznych, udowodnione są dokumentami przedstawionými w pierwopisach o niepodejrzaney formie zewnętrznej w rodzaju następujących:

1. dokumentami publicznými wystawionými na obszarze mocy obowiązującej ustawy niniejszej;
2. dokumentami prywatnými na których podpis wystawcy uwierzytelniony jest przez Sąd tutejszo-krajowy lub notaryusza;
3. innými dokumentami, na podstawie których wpisane jest dla zaskarzonej pretensyi prawo rze-

czowe w publicznej księdze tutejszokrajowej, jeśli zarazem przeciw rozporządzeniu Sądu, na skutek którego wpis został dokonany, ani rekurs nie wisi ani też nie uwidoczni¹⁾o hipotecznie, iż wpis ten jest spornym.

§. 549.

Jeśli skargę wyniosła nie ta osoba, która w ślad dokumentów podstawę skargi tworzących przedstawia się jako uprawniona, lub jeśli takowa zostaje wyniesioną przeciw osobie innej jak przeciw zobowiązanemu w dokumentach tych wymienionemu, może być wniosek na wydanie nakazu zapłaty jedynie wówczas uwzględnionym, jeśli i o ile udowadnia się dokumentami o przymiotach w §. 548 oznaczonych, że roszczenie lub zobowiązanie przeszło w całości lub w części z pierwotnie uprawnionego lub zobowiązanego na osoby, ze strony których lub przeciw którym skargę wyniesiono.

Celem ściągnięcia pretensyi, którym możnaby przeciwstawić zarzut zadawnienia, dopuszczalnym jest nakaz zapłaty wówczas jedynie, gdy przerwę lub wstrzymanie zadawnienia wykazano już w skardze dokumentami o własnościach w §. 548 oznaczonych.

§. 550.

Na skutek wniosku uczynionego w myśl §§. 548 i 549 należy wydać nakaz zapłaty bez poprze-

¹⁾ Zanotowano (adnotowano).

dniej rozprawy ustnej i bez wysłuchania pozwanego. Jeżeli do wydania nakazu zapłaty właściwym jest Sąd powiatowy, może powód, o ile dokumenta w myśl §. 548 i 549 dla uzasadnienia jego roszczeń potrzebne znajdują się w tymże Sądzie w pierwopisie, zastąpić przedłożenie dokumentów powołaniem się na odnośne akta sądowe.

W nakazie zapłaty należy wyrzec, iż pozwany winien w dniach czternastu po doręczeniu nakazu zapłaty pod surowością egzekucyi zaspokoić roszczenia przeciw niemu podniesione wraz z kosztami przez Sąd oznaczonemi lub wnieść zarzuty swe przeciw nakazowi zapłaty. Kres ten nie może być przedłużonym.

Nakaz zapłaty doręcza się pozwanemu według postanowień obowiązujących co do pozwów.

§. 551.

Jeżeli w skardze piśmiennie wniesionej uczyniono wniosek na wydanie nakazu zapłaty przeciw kilku pozwanym, można wniosek ten uwzględnić jeno co do tych pozwanych, dla których przedłożono okazy pisma skargowego zaopatrzone w odpisy wszystkich załączników. Przy tem miarodajnym jest porządek, w jakim pozwanych w skardze wymieniono.

§. 552.

Przeciw wydaniu nakazu zapłaty nie ma środka prawnego, można atoli zacząć rekuresem rozstrzygnięcie o kosztach w nakazie zapłaty zawarte.

Zarzuty przeciw nakazowi zapłaty należy wnieść do Sądu, który nakaz wydał, w kresie oznaczonym w nakazie zapłaty. Zarzuty wniesione zapóźno należy odrzucić bez rozprawy.

Na zarzuty wniesione w czasie należytych należy bez ponownego wniosku powoda wyznaczyć audyencyą do rozprawy sporowej ustnej na czas jak najkrótszy.

§. 553.

We wyroku załatwiającym postępowanie należy wyrzec, ażali utrzymuje się w mocy nakaz zapłaty do pozwanego wydany lub ażali takowy znosi się i o ile.

§. 554.

Jeżeli nie można się przychylić do wniosku na wydanie nakazu zapłaty w skardze zawartego, należy w przypadku, gdy skarga nadaje się do wyznaczenia w Sądzie tym audyencyi do rozprawy ustnej, postąpić według przepisu ustawy; po za tym przypadkiem należy skargę odrzucić jako nieprzydatną do rozwinięcia postępowania.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Literatura: Wilnowski Civilpr. T. II. str. 822. Stein Urkunden und Wechselprocess, Lipsk 1890.

Postępowanie w sporach wekslowych.

§. 555.

W postępowaniu na skargi do dochodzenia pretensyi wekslowych należy:

1. oznaczyć we wyroku dla spełnienia przez pozwanego włożonego nań obowiązku kres trzydniowy;
2. kres dla uczynienia wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego, do wniesienia apelacji lub rewizyi, jak i do założenia rekursu wynosi dni ośm. Kresy te nie mogą być przedłużone.

§. 556.

W sporach z weksli nie ma miejsca przywrócenie do stanu pierwotnego i znówienie postępowania na niekorzyść strony, która w procesie głównym działała w dobrej wierze, jeśli strona ta w międzyczasie utraciła swe pretensye wekslowe do osób trzecich przez upływ czasu w całości lub w części, lub takowych dla krótkości czasu pozostałego już więcej dochodzić nie może.

§. 557.

Jeżeli pretensya dochodzona skargą opiera się na wekslu posiadającym wszelkie wymogi ważności a przeciw prawdziwości którego żadne nie nasuwają się wątpliwości, i jeśli zarazem w skardze oprócz wekslu także protest i rachunek zwrotny, o ile dokumenta te w poszczególnym przypadku są potrzebne ku uzasadnieniu pretensyi powoda, w pierwopisie przedłożono, powód mocen jest żądać polecenia pozwanemu, by w neodraczalnym kresie trzydniowym pod surowością egzekucyi uiścił dług wekslowy wraz z wykazanemi pretensyami ubocznemi, tudzież z żądaniami a przez Sędziego przyznanemi kosztami, albo też wniósł przeciw temu swe zarzuty (nakaz zapłaty).

§. 558.

W skardze o zabezpieczenie wniesionej na mocy artykułu 25 lub 29 ordynacyi wekslowej może powód, jak skoro przedkłada pierwopis protestu, a w przypadkach §. 29. także i resztę warunków swej pretensyi udowadnia dokumentami wiarygodnemi do skargi w pierwopisie dołączonemi, uczynić wniosek na polecenie pozwanemu, by w kresie nieodwłocznym dni trzech pod rygorem egzekucyi dał zabezpieczenie odpowiadające przepisom ordynacyi wekslowej, tudzież uiścić żądane a przez Sędziego przyznane koszty, albo też wniósł przeciw temu swe zarzuty (nakaz zabezpieczenia).

§. 559.

Jeśli w skardze uczyniono wniosek na wydanie nakazu zapłaty albo zabezpieczenia, stosować należy do dalszego postępowania w sposób odpowiedni postanowienia pierwszego rozdziału (§. 550 do 554).

ROZDZIAŁ TRZECI.**Postępowanie w sporach z kontraktu najmu
i dzierżawy.**

Literatura: Louis - Wawel Józef: O postępowaniu sądowym w sprawach najmu lub dzierżawy. Przegląd 1885.
Holain: Die Gesetze und Verordnungen über Vermie-

thungen und Verpachtungen. Wien 1874. Randa: Besitz. str. 180, 182, 240, 245, 540. Unger T. I. str. 386. Krainz-Pfaff: System T. II. str. 209 i n.

Wypowiedzenie.

§. 560.

Ob. u. kom. wspólnej str. 17. §. 1090 i d. k. c. Ces. rozp. z 16. listopada 1858, Nr. 213 Dz. u. p.

O ile przepisy prawa cywilnego wymagają wypowiedzenia kontraktu dzierżawnego względem gruntów, budynków i innych rzeczy nieruchomości lub przez ustawę za nieruchomości uznanych, względem młynów okrętowych i innych budowli na okrętach wystawionych, aby zapobiedz milczącemu odnowieniu kontraktu najmu i dzierżawy albo spowodować jej rozwiązanie, winne takowe:

1. W przypadku szczególnego układu stron względem kresu do wypowiedzenia i zwrotu przedmiotu najmu i dzierżawy w regule tylko w tym razie nastąpić.

2. Jeżeli takiego układu nie dostaje, musi wypowiedzenie nastąpić tam, gdzie z mocy wydanych w przedmiocie tym przepisów, lub w braku takich przepisów odrębnym zwyczajem miejscowym wyznaczono są pewne dni w roku dla opróżniania przedmiotów najmu i dzierżawy z oznaczonymi terminami wypowiedzenia, przed upływem oznaczonego w tej mierze czasu.

3. We wszystkich innych przypadkach muszą być dzierżawy najmniej sześć miesięcy, najmy roczne

lub takie najmy, których umowny czas trwania przenosi rok, najmniej na trzy miesiące, najmy, których czas wynosi wprawdzie więcej jak miesiąc ale nie osiąga roku, najmniej na dni czternaście, wszelkie inne najmy najmniej na dni ośm pierwszej wypowiedziane, zanim przedmiot najmu lub dzierżawy ma być zwróconym lub odebrany.

§. 561.

Kontrakta najmu i dzierżawy mogą być tak przez najemcę jak przez najmoiercę sądownie lub pozasądownie wypowiedane.

Wypowiedzenie przez stronę ważne skutecznie, może być przeciw niej przez stronę drugą wykonane.

§. 562.

Wypowiedzenie sądowe można wnieść pismem sporowem, lub ustnie. Pismo sporowe, lub protokół spisany w przedmiocie wypowiedzenia zawierać ma w szczególności oznaczenie przedmiotu najmu i dzierżawy oznaczenie chwili, z którą umowa najmu lub dzierżawy ma się skończyć, w końcu zaś wnioszek na polecenie przeciwnikowi, by albo przedmiot najmu lub dzierżawy w czasie oznaczonym pod surowością egzekucyi zwrócił lub objął, albo zarzuty swe przeciw wypowiedzeniu do Sądu wniósł. Do wniesienia zarzutów wyznaczyć należy, jeśli kres do wypowiedzenia wynosi najmniej dni czternaście, kres dni ośmiu, zresztą zaś kres dni trzech.

Jeżeli wypowiadający nie mieszka ani w siedzibie ani w okręgu właściwego Sądu powiatowego, winien ustanowić mieszkającego tamże pełnomocnika dla doręczeń i przy wypowiedzeniu wymienić jego nazwisko i miejsce zamieszkania.

Wypowiedzenia nie odpowiadające tym przepisom albo wniesione w Sądzie niewłaściwym, należy z urzędu odrzucić uchwałą, jeżeli istniejący brak nie może być usuniętym w myśl §. 84.

§. 563.

Aby wypowiedzenie sądowe było skutecznem dla najbliższego terminu, musi być wniesione sądowo i doręczone przed upływem kresów oznaczonych w §. 560 l. 1. i 2. Wypowiedzenia wniesione aż po upływie tych kresów odrzucić należy z urzędu uchwałą.

Wypowiedzeń wniesionych przed upływem umownego albo ustawowego kresu wypowiedzenia, nie wolno odrzucać dla tej wyłącznie przyczyny.

§. 564.

Nakaz o wypowiedzeniu wydany przez Sąd na mocy §. 562 przeciwnikowi strony wypowiadającej, należy doręczyć niezwłocznie przeciwnikowi z udzieleniem okazu pisma sporowego lub odpisu protokołu według przepisów miarodajnych dla doręczania skarg.

Jeżeli pomimo tego nastąpi doręczenie w przypadkach §. 560, l. 1 i 2 aż po upływie wyznaczonych tamże kresów do wypowiedzenia, będzie wypowiedzenie zawsze jeszcze skutecznem, jeżeli przeciw

nakazowi sądowemu nie wniesiono zarzutów w kresie ku temu wyznaczonym.

Wypowiedzenie pozasądowe.

§. 565.

Wypowiedzenie pozasądowe może być uskuteczniönem przez notaryusza lub innym sposobem.

Powiadomienie, które w celu wypowiedzenia uczynić należy przeciwnikowi strony wypowiadającej winno też zawierać zawsze podania oznaczone w §. 562 ustępach 1 i 2.

By takie wypowiedzenie pozasądowe mogło uzyskać znaczenie wypowiedzenia sądowego, musi być udowodnione dokumentami, które pod względem swej mocy dowodowej nie dają powodu do wątpliwości, nadto zaś należy przestrzegać przy wypowiedzeniu kresów wymienionych w §§. 563. i 564.

Chwila wypowiedzenia lub doręczenia wypowiedzenia musi być również udowodnioną dokumentami o przymiocie oznaczonym w ustępie 3.

§. 566.

Ten, przeciw któremu takie pozasądowe wypowiedzenie jest skierowane, winien w dniach ośmiu, lub jeśli kres do wypowiedzenia wynosi mniej jak czternaście dni, w dniach trzech (§. 562. ustęp 1.) po zaszłem lub otrzymanem wypowiedzeniu wnieść piśmiennie lub ustnie swe możliwe zarzuty do tego Sądu, w którego okręgu przedmiot wypowiedzenia się

znajduje, inaczej stałoby się wypowiedzenie prawomocném.

Dzień, w którym stronę wnoszącą zarzuty o wypowiedzeniu powiadomiono, winna strona wypowiadająca na żądanie Sądu udowodnić przedłożeniem dokumentów w §. 565, ustęp 4, wspomnianych.

*Nakaz oddania lub objęcia przedmiotu najmu
i dzierżawy.*

§. 567.

Przy kontraktach najmu i dzierżawy, które po upływie oznaczonego czasu gasną bez wypowiedzenia, może każda strona jeszcze przed upływem czasu najmu i dzierżawy uczynić wniosek na zarządzenie sądowe, mocą którego poleca się przeciwnikowi, by przedmiot dzierżawny w czasie oznaczonym pod rygorem egzekucyi oddał lub objął, albo przeciw temu poleceniu wniósł w ciągu dni ośmiu do Sądu swoje zarzuty.

Jeśli stosunek najmu lub dzierżawny zawarto na dłużej jak na sześć miesięcy, można wniosek ten uczynić tylko w ciągu ostatnich sześciu miesięcy.

Postanowienie §. 564. ustępu 1., stósować należy i do doręczania takich poleceń.

Jeżeli do zniesienia umowy najmu lub dzierżawy potrzeba wypowiedzenia, można roszczenie do oddania lub objęcia przedmiotu najmu lub dzierżawy dochodzić skargą jeszcze przed upływem kresu do wypowiedzenia a także i wypowiedzenie ze skargą połączyć.

Stosunek do poddzierżawcy.

§. 568.

Wszelkie wypowiedzenia, nakazy, rozstrzygnięcia i postanowienia wyjednane przeciw najmobiiercy, odnoszące się do istnienia lub rozwiązania umowy dzierżawnej co do jednego z przedmiotów oznaczonych w §. 560, są skuteczne i wykonalne także przeciw podnajemcy, o ile nie sprzeciwia się temu stosunek prawny istniejący między podnajemcą a wynajmującym.

Milczące odnowienie umowy najmu lub dzierżawy.

§. 569.

(Por. §. 1114. k. c. i §. 22. ces. rozp. z 16. lutego 1858 Nr. 213. dz. u. p.)

Kontrakty najmu lub dzierżawy gasnące przez upływ czasu, co do których nie potrzeba wypowiedzenia by spowodować rozwiązanie umowy lub zapobiedz milczącemu odnowieniu takowej, należy wobec faktu, iż najmobiierca kontynuuje użytkowanie lub używanie przedmiotu dzierżawy lub najmu a puszczający w dzierżawę lub najem temu się nie opiera, jedynie wówczas uważać jako milcząco odnowione, jeżeli w ciągu dni czterestu po upływie czasu najmu lub dzierżawy, lub w umowach pierwotnie na czas krótszy aniżeli na miesiąc zawartych, w kresie równającym się połowie pierwotnie umówionego czasu po upływie umowy ani wynajemca nie wnosi skargi

o zwrot ani najemca o odebranie przedmiotu najmu lub dzierżawy.

Kresy w sprawach najmu i dzierżawy.

§. 570.

Kresy wyznaczone w §§. 560—569 nie mogą być przedłużone.

Postępowanie.

§. 571.

Na zarzuty w czasie należytych wniesione należy wyznaczyć audyencyą do rozprawy ustnej. Wyznaczając audyencyę pierwszą a możliwie i dalszą, tudzież oznaczając kresy należy szczególnie baczyć na nagłość spraw najmu i dzierżawnych.

Stronę, od której wyszło wypowiedzenie lub wezwanie do oddania lub odbioru przedmiotu najmu lub dzierżawy, uważać należy za powoda.

Zarzuty spóźnione przeciw wypowiedzeniu umowy najmu lub dzierżawy albo przeciw nakazowi sądowemu oddania lub objęcia przedmiotu najmu lub dzierżawy odrzucić należy z urzędu bez rozprawy.

Przywrócenie do stanu pierwotnego z powodu omieszkania kresu do wniesienia zarzutów nie jest dopuszczalnem.

§. 572.

We wyroku załatwiającym postępowanie na zarzuty należy wyrzec, czy i o ile wypowiedzenie albo

nakaz wydany w myśl §. 567 uznaje się za skuteczny lub zniesiony, tudzież czy i kiedy obowiązany jest pozwany do oddania lub objęcia przedmiotu dzierżawnego.

§. 573.

Jeśli zapadnie orzeczenie, iż pozwany winien przedmiot najmu lub dzierżawy oddać lub objąć, wszakże czas najmu lub dzierżawy w chwili wydania wyroku już był upłynął, należy w stosunkach najmu orzec we wyroku, iż oddanie albo objęcie nastąpić ma niezwłocznie, w dzierżawach może być w tym celu udzielony kres nie przekraczający dni ośmiu.

Jeśli czas dzierżawy lub najmu jeszcze nie upłynął, wyznacza się czas do oddania lub objęcia według przepisów szczególnych co do kresów rumacyi istniejących, a w braku takowych podług zwyczajów miejscowych.

Jeśli i takich zwyczajów nie dostaje, należy zarządzić co do najmów, że opróżnienie winno się rozpocząć najpóźniej w dniu trzecim przed upływem czasu najmu, obejmującemu należy oddać w porze południowej tego dnia odpowiednie miejsce dla przechowania części jego ruchomości, zaś oddanie przedmiotu najmu całkowicie opróżnionego nastąpi do południa ostatniego dnia czasu najmu. W dzierżawach dóbr, posiadających budynki należy zarządzić, iż opróżnienie ma się rozpocząć najpóźniej ósmego dnia przed upływem czasu dzierżawy, że w porze południowej tego dnia należy oddać obejmującemu stoso-

wną część lokalności dla przechowania ruchomości i do wdrożenia czynności gospodarczych i że oddanie całkowicie opróżnionego przedmiotu dzierżawy ma nastąpić do południa ostatniego dnia czasu dzierżawy. Nakoniec w dzierżawach innego rodzaju należy zarządzić, iż opróżnienie i oddanie przedmiotu dzierżawy winno nastąpić do upływu czasu dzierżawy.

Dzień trzeci albo ósmy przed upływem czasu dzierżawy lub najmu oblicza się w ten sposób, iż między dniem rozpoczęcia a dniem ukończenia opróżnienia, pozostały dwa pełne dni kalendarzowe.

Postanowienia ustępów 2 do 4 o opróżnieniu i oddawaniu przedmiotów najmu lub dzierżawy obowiązują i wówczas, jeśli przeciw sądowemu lub sądownemu wypowiedzeniu lub przeciw nakazowi oddania albo objęcia przedmiotu dzierżawy nie wniesiono zarzutów w czasie właściwym.

Egzekucyi można dozwolić na podstawie uprawomocnionych wyroków, wypowiedzeń tudzież nakazów sądowych objęcia lub oddania przedmiotu najmu lub dzierżawy, jak skoro upłynął kres, w ciągu którego w myśl przepisów poprzedzających należało przedmiot najmu lub dzierżawy oddać całkowicie opróżniony.

§. 574.

Postanowienia §. 573 stosować należy i wówczas, jeżeli kontrakt najmu lub dzierżawy bez poprzedniego sądowego albo pozasądowego wypowiedzenia uznany zostanie na skutek skargi wyrokiem za zniesiony, lub zgasyły.

§. 575.

W postępowaniu w rozdziale tym unormowaniem wynosi kres do uczynienia wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego, dalej do wniesienia apelacji albo rewizyi, tudzież do założenia rekursu dni ośm. Kresy te nie mogą być przedłużone.

Przeciw poleceniom sądowym na oddanie lub objęcie przedmiotu najmu lub dzierżawy, wydawanym na mocy wypowiedzeń, lub na skutek żądania wy stosowanego w myśl §. 567, niema środka prawnego krom zarzutów przeciw onym wynieść są mogących.

Wypowiedzenie sądowe lub pozasądowe albo nakaz oddania lub objęcia przedmiotu najmu lub dzierżawy, przeciw którym nie wniesiono zarzutów w czasie należytym, jak również wyroki prawomocne wydawane na takie zarzuty, tracą, nie biorąc tu w rachubę orzeczenia wydanego co do roszczenia o kosztach, swą moc, jeśli w ciągu dni czternastu po nadejściu czasu oznaczonego w tych poleceniach lub we wyroku dla opróżnienia albo objęcia przedmiotu najmu lub dzierżawy, uczynionym zostanie względem tego opróżnienia lub objęcia wnioszek egzekucyjny.

Umowy o uiszczaniu czynszu w płodach.

§. 576.

Postanowienia tego rozdziału stosują się także do umów oznaczonych w §. 1103. k. c. Umowy takie mają być w rozumieniu ustawy w niniejszej uważane za umowy dzierżawne.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Postępowanie polubowne.

Literatura: Wilmski und Lewy Civilprocessordnung. T. II. str. 1193 i n. Daubenspeck: Die Schiedsgerichte für Regulirung der Bergschäden. Berlin 1883. Fitting: Der Reichs-Civilprocess. str. 847 i n. Mayer: Die Vereinbarung schiedsrichterlicher Rechtsstreitentscheidung Erlangen 1888. Hayum: Der Schiedsvertrag 1892. Tübingen (Inaugar. Dissert.) Szymanowski wykład. T. II. str. 494 i n. Hellmann Lehrbuch str. 1018 i n. Reincke str. 818 i n. Fierich Dr. Fr. X. O obecnem zadaniu Sądów polubownych dla spraw cywilnych. Kraków 1892. Co do Sądów giełdowych rozjemczych, ob. uwagi kom. wspólnej dla projektu obecnej ustawy str. 17 — 20.

*Umowa na Sąd polubowny.***§. 577.**

(Por. §. 359 i d. p. c. g. §. 851 i d. p. n.)

Układ, iż rozstrzygnięcie sporu ma nastąpić przez jednego lub więcej Sędziów polubownych (Umowa na Sąd polubowny) ma o tyle znaczenie prawne, o ile strony zdolne są do zawarcia ugody o przedmiocie sporu.

W umowie na Sąd polubowny może być także ważnie ułożonem, iż spory, które z pewnego stosunku prawnego w przyszłości wynikną, rozstrzygać mają jeden lub więcej Sędziów polubownych.

Umowa na Sąd polubowny musi być zawartą na piśmie.

✓
§. 578.

Urzędnikom sędziowskim nie wolno, jak długo zostają w służbie sędziowskiej, przyjmować ustanowienia Sędzią polubownym.

§. 579.

Nikt niema obowiązku przyjąć ustanowienia Sędzią polubownym. Dla przyczyn słusznych może Sędzią polubowny i po przyjęciu ustanowienia odstąpić od wziętego na siebie obowiązku.

§. 580.

(Por. §. 854 p. n.)

Jeżeli w umowie na Sąd polubowny ani Sędziowie polubowni nie są wymienieni, ani nie ma postanowienia względem ilości i mianowania Sędziów polubownych, ustanawia każda strona jednego Sędziego polubownego. Ciż wybiorą zwierzchnika.

§. 581.

Kto na skutek układu na Sąd polubowny ma uskuteczyć ustanowienie Sędziego polubownego, może być od przeciwnika, lub jeśli ustanowienie Sędziego polubownego do innej osoby należy, przez którąkolwiek stronę zawezwanym, by w ciągu dni czterech tego Sędziego polubownego ustanowił i o tem stronę wzywającą uwiadomił. Takie same wezwanie dopuszczalnem jest wówczas, jeżeli Sędzią polubowny,

już na mocy układu na Sąd polubowny ustanowiony, odmawia przyjęcia urzędu Sędziego polubownego lub dopełnienia swych zobowiązań, jeśli umiera, ze skutkiem wykluczonym zostaje, albo odpada dla innej przyczyny,

Jeżeli także strona wzywająca ma ustanowić Sędziego polubownego, winna z zawezwaniem swem połączyć oznajmienie, kogo ona sama ustanowiła Sędzią polubownym.

Te wzajemne wezwania i uwiadomienia mogą być uskutecznione pocztą albo przez notaryusza.

Osoba do ustanowienia Sędziego polubownego powołana jest związaną uskutecznionem przez nią ustanowieniem, jak skoro przeciwnik lub jedna ze stron otrzymali zawiadomienie o tem ustanowieniu.

§. 582.

Jeśli ustanowienie Sędziego polubownego nie następuje w czasie należytym, lub jeśli obaj Sędziowie polubowni nie mogą się zgodzić na osobę zwierzchnika tedy na uczyniony wniosek uskutecznia Sąd ustanowienie z urzędu. Wniosek należy uczynić w tym Sądzie, który przy braku układu na Sąd polubowny byłby w pierwszej Instancyi dla sporu właściwym. Do uczynienia wniosku uprawnione są strony a w przypadku §. 580 także każdy z obu Sędziów polubownych. Do uczynienia wniosku nie wymaga się zastępstwa adwokackiego nawet w Trybunałach.

Uchwała zapadająca na wniosek nie może być zaczepona żadnym środkiem prawnym.

§. 583.

Jeśli strony nie mogą się zgodzić względem Sędziów polubownych, których wspólnie ustanowić mają, orzeknie Sąd w §. 582 oznaczony nauczyniony wniosek, iż umowa na Sąd polubowny moc swą traci.

To samo stanie się wówczas, gdy:

1. w umowie na Sąd polubowny ustanowiono Sędziami polubownymi pewne oznaczone osoby, a jeden z tych Sędziów polubownych umrze, skutkiem wykluczenia albo z innej przyczyny odpadnie, objęcia urzędu Sędziego polubownego odmówi albo od układu zawartego z nim dla tego celu odstąpi, albo jeżeli:

2. Sędzia polubowny w umowie na Sąd polubowny mianowany albo na mocy umowy na Sąd polubowny przez stronę lub w myśl §. 582 przez Sąd ustanowiony dopełnienia zobowiązania przyjęciem ustanowienia objętego odmawia albo w sposób niewłaściwy zwłóczy.

Jeżeli umowę na Sąd polubowny zawarto co do wszelkich sporów wyłaniających się z pewnego stosunku prawnego, a okoliczność, dla której Sąd orzec ma zgaśnięcie skuteczności umowy na Sąd polubowny, jest tego rodzaju, iż nie wyklucza załatwienia w Sądzie polubownym sporów, jakie jeszcze możliwie w przyszłości z tego stosunku prawnego wypłyną, winien Sąd ograniczyć swe wyrzeczenie do uchylecia skuteczności umowy na Sąd polubowny jedynie co do tego poszczególnego przypadku.

§. 584.

O wniosku uczynionym w myśl §. 583. orzeczyć należy uchwałą po uprzedniej rozprawie ustnej. Rozstrzygnięcie to jak i rozstrzygnięcie wniosku uczynionego w myśl §. 582. może wydać w Trybunałach i przełożony Trybunału, lub Sędzia, który ku temu otrzymał zlecenie od przełożonego.

Sędzia polubowny, który obowiązku objętego przyjęciem ustanowienia nie wypełnia wcale albo nie w należytych czasie, odpowiada stronom, bez ujmy dla prawa ich domagania się unieważnienia układu na Sąd polubowny, za wszelką szkodę spowodowaną swym zawinionym oporem lub zwłoką.

§. 585.

Postanowienia §§. 582 i 583. nie mają o tyle zastosowania, o ile strony w umowie na Sąd polubowny albo w układzie piśmiennym, który nastąpił po zawarciu umowy na Sąd polubowny, dla przypadków wyżej oznaczonych poczyniły odmienne postanowienia.

§. 586.

(Por. §. 858 p. n.)

Sędzia polubowny może być wykluczony z tych samych powodów, które uprawniają do wykluczenia Sędziego (§§. 19. i 20. Normy jurysd.).

Strona, która ustanowiła Sędziego polubownego sama albo w spółności z przeciwnikiem swoim, jest jedynie

wówczas do wykluczenia onegoż uprawnioną, jeśli przyczyna wykluczenia dopiero po ustanowieniu powstała albo do wiadomości strony doszła.

Postępowanie przed Sędziami polubownymi.

§. 587.

(Por. §. 860. p. n.)

Sędziowie polubowni winni przed wydaniem wyroku polubownego wysłuchać strony i zbadać stan rzeczy podstawę sporu tworzący. Sędziowie polubowni oznaczają postępowanie według swobodnego uznania, o ile nie postanowiono inaczej w zapisie na Sąd polubowny lub przez dodatkowy układ piśmienny stron.

Jeśli jedna strona nie wdaje się w rozprawę przed Sędziami polubownymi, należy rozprawiać ze samą stroną drugą.

§. 588.

(Por. §. 861 p. n.)

Sędziom polubownym wolno słuchać strony, tudzież świadków i biegłych, którzy dobrowolnie przed nimi stają, tylko bez przysięgi. Nie wolno im ani przeciw stronom ani przeciw innym osobom używać środków przymusowych albo kary nakładać.

§. 589.

Czynności sędziowskie, które Sędziowie polubowni uważają za potrzebne, a do których podjęcia nie

są uprawnieni, skutecznie na wezwanie Sędziów polubownych odnośny Sąd państwowy. W razie zachodzącej wątpliwości należy wezwanie wystosować do tego Sądu powiatowego, w którego okręgu czynność ma być skuteczną lub gdzie dowód przeprowadzić wypada.

Sąd zawezwany winien uczynić zadość wezwaniu, o ile takowe nie jest prawnie niedopuszczalne. Pod względem przeprowadzenia dowodu upoważniony jest Sąd ten w szczególności i do rozstrzygnięć, które w przypadku przeprowadzania dowodu przez Sędziego zawezwanego, mocą postanowień ustawy niniejszej zastrzeżone są Sądowi orzekającemu lub Sądowi procesowemu.

§. 590.

Jeżeli do rozstrzygnięcia powołano więcej jak dwóch Sędziów polubownych, należy wydać wyrok według bezwzględnej większości głosów, o ile układ na Sąd polubowny odmiennego nie zawiera postanowienia.

§. 591.

Jeżeli przy rozstrzyganiu nie można uzyskać wymaganej dla powzięcia uchwały większości głosów, lub, gdy tylko dwóch Sędziów polubownych ustanowiono, jednomyślności, winni to Sędziowie polubowni stronom oznajmić.

Jeśli w układzie na Sąd polubowny albo w innym dodatkowym piśmiennym układzie stron dla takiego przypadku nie przewidziano innego załatwienia,

może każda strona uczynić wniosek w Sądzie oznaczonym w §. 582 na wydanie orzeczenia, iż układ na Sąd polubowny traci swą moc lub staje się nie skutecznym dla poszczególnego przypadku. (§. 584).

§. 592.

(Por. §. 865 p. u.)

Wygotowania wyroku polubownego doręcza się stronom, a mianowicie wówczas, gdy nie odbierają takowych osobiście przed Sądem polubownym, pocztą lub przez notaryusza.

Wygotowania te, tudzież pierwopis wyroku Sądu polubownego należy zaopatrzyć oznaczeniem dnia ułożenia wyroku i winni takowy podpisać wszyscy Sędziowie polubowni pod rygorem bezskuteczności wyroku polubownego.

§. 593.

Pierwopis wyroku polubownego wraz z potwierdzeniami o doręczeniu stronom wygotowań przechowa osoba oznaczona w układzie na Sąd polubowny. Jeśli się w tej mierze nie ułożono, lub gdy osoba dla przechowywania wyznaczona zmarła, winni Sędziowie polubowni oznaczyć sposób przechowania. W razie zachodzącej wątpliwości należy pisma te złożyć u notaryusza tego powiatu, który był siedzibą Sądu polubownego.

Pierwopis wyroku polubownego, jak i poświadczenia doręczeń, uważać należy za wspólne dokumenta stron.

§. 594.

(Por. §. 806 p. n.)

Wyrok polubowny ma dla stron znaczenie prawomocnego wyroku sądowego, o ile strony w układzie na Sąd polubowny nie postanowiły dopuszczalności zaczepienia wyroku przed wyższą Instancją polubowną.

Sędziowie polubowni winni na żądanie potwierdzić stronie piśmiennie na wygotowaniu wyroku polubownego zaistnienie prawomocności i wykonalności wyroku polubownego.

Nieskuteczność wyroku polubownego.

§. 595.

(Por. §. 867 p. n.)

Wyrok polubowny niema skutku:

1. jeżeli układ na Sąd polubowny w ogóle nie istniał, lub układ ten na Sąd polubowny był nieważnym, przed zapadnięciem wyroku moc swą utracił lub utracił skuteczność dla tego poszczególnego przypadku;

2. jeśli stronie, która twierdzi nieskuteczność wyroku polubownego, w postępowaniu przed Sędziami polubownymi nie użyto prawnego posłuchania, lub jeśli takowa w przypadku, gdy potrzebuje zastęp-

cy prawnego w postępowaniu tem nie była przezeń zastąpioną, o ile w tym ostatnim razie nie został przewód procesowy dodatkowo w sposób prawidłowy zatwierdzonym;

3. jeżeli pod względem obsady Sądu polubownego albo powzięcia uchwały uchybiono postanowieniu ustawowemu lub umownemu, lub jeżeli pierwszy i wygotowania wyroku polubownego nie zostały przez wszystkich Sędziów polubownych podpisane;

4. jeżeli Sąd polubowny odrzucił niesłusznie wykluczenie Sędziego polubownego;

5. jeżeli Sąd polubowny przekroczył granice swego zadania;

6. jeżeli wyrok polubowny uchybia bezwzględny przepisom prawnym;

7. jeżeli wyrok polubowny zasądził stronę na czyn z mocy ustawy niedopuszczalny lub niedozwolony;

8. jeżeli zachodzą warunki, pod którymi w myśl §. 530, l. 1 do 7, może być wyrok sądowy zaczeptiony skargą o znwienie.

§. 596.

W razie powództwa o zniesienie wyroku polubownego należy wynieść skargę w Sądzie oznaczonym w §. 582.

Skargę tą, jeśli oparta jest na jednym z powodów podanych w §. 595, l. 1 do 7, należy wnieść pod rygorem wykluczenia w kresie miesięcy trzech. Kres ten poczyna się z dniem doręczenia stronie

wyroku polubownego, jeśli zaś przyczyna zacepienia dopiero później stała się wiadomą, z dniem, w którym strona otrzymała wiadomość o przyczynie zacepienia.

W przypadku §. 595, l. 8, oceniać należy kres do skargi według postanowień o skardze o znowienie.

§. 597.

Na skargę o zniesienie wyroku Sądu polubownego należy postępować według przepisów ogólnych ustawy niniejszej¹⁾.

§. 598.

Strony nie mogą się zrzec zastosowania postanowień §§. 586, 592 i 595 ani w umowie na Sąd polubowny, ani przez inny układ.

§. 599.

(Por. §. 872. p. n.)

Przepisy tego rozdziału mają odpowiednie zastosowanie do Sądów polubownych zarządzonych w spo-

¹⁾ Paragraf powyższy odpowiadający §. 635. projektu rządowego wykreśliła komisya (konferencya) wspólna delegatów obu Izb Rady państwa. W tym składzie rzeczy twierdzić należy wobec postanowień ustawy z 5. grudnia 1894 Nr. 227. Dz. u. p., iż paragraf ten uchwalony nie został, że zatem po §. 596, następować winien §. 598.

Na jakiej podstawie §. 597. znalazł się w dzienniku praw nie wiadomo nam. (Ob. w materji tej artykuł w Przeglądzie sądowym z 1895 r. (zeszyt październikowy) str. 841

sób prawnie dopuszczalny przez rozporządzenia ostatniej woli lub inne nie polegające na układzie stron sporujących albo przez statuta. Zastosowanie §§. 586, 592, 595 nie może też być skutecznie wykluczone zarządzeniami jednostronnemi lub postanowieniami statutowemi.

Sądy polubowne ¹⁾ utworzone w myśl ustawy z 15. listopada 1867, Nr. 134. Dz. u. p. do załatwiania sporów ze stosunków związkowych nie podlegają postanowieniom tego rozdziału.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Postępowanie w sporach o naruszenia prawa zarządzane przez urzędników sędziowskich.

§. 600.

Dla postępowania w sporach na skargi wytoczone na mocy ustawy z 12. lipca 1872, Nr. 112. Dz. u. p. o naruszenia prawa przez urzędników sędziowskich przeciw tymże lub przeciw Państwu, są

¹⁾ Rozjemcze.

przepisy niniejszej procedury cywilnej w ten sposób miarodajnymi, iż dla postępowania przed Sądem krajowym wyższym, który jest w pierwszej Instancji do rozstrzygnięcia pozwu takiego właściwym, obowiązywać będą przepisy części drugiej, zaś dla postępowania apelacyjnego przed Sądem najwyższym postanowienia zawarte w rozdziale pierwszym części czwartej procedury cywilnej.

§. 601.

Powiadomienie o wyniesieniu skargi przepisane §. 12. ustawy z 12. lipca 1872, Nr. 112. Dz. u. p. uczyni właściwej władzy dyscyplinarnej przewodniczący Senatu, któremu sprawę przydzielono.

Sąd procesowy mocen jest zarządzić na wniosek albo z urzędu nawet przed audyencyą do rozprawy ustnej wyznaczoną odłożenie sporu aż do ukończenia postępowania dyscyplinarnego, jeżeli przypuszczać należy, iż ostateczny wynik tegoż albo zużytkowanie dochodzeń w drodze dyscyplinarnej rozwinąć się mających wywrze wpływ na rozstrzygnięcie procesu. Po nadejściu zawiadomienia o wyniku ukończenia postępowania dyscyplinarnego winien Sąd procesowy wyznaczyć z urzędu audyencyą do rozprawy ustnej.

§. 602.

Co do ściągania zwrotu za pomocą nakazu zapłaty (§. 19. ustawy z 12 lipca 1872, Nr. 112 Dz.u.p.)

i postępowania następującego po wydaniu nakazu zapłaty stosować należy przepisy o postępowaniu nakazowym z tą różnicą, iż do wydania nakazu zapłaty właściwym jest wyłącznie Sąd procesowy i że zarzuty przeciw nakazowi zapłaty u niego wnosić należy.

Ischl, dnia 1. Sierpnia 1895.

Franciszek Józef w. r.

Kielmansegg w. r.

Krall w. r.

SPIS ALFABETYCZNY

do Normy jurysdykcyjnej.

(U. w. = ustawa wprowadcza).

Administracya sądowa — spory z tejże art. II. U. W.
administracyjna władza najwyższa §. 42; — admi-
nistracya (zarząd) kopalni §. 53. l. 8.

Amortyzacya ob.: *Umorzenie*.

Akty rzeczowe §. 117.

Bezstronność Sędziego §. 19. l. 2.

Brak zachowywania wzajemności §. 38. l. 3.

Cudzoziemcy, art. VIII. u. w. §. 101.

Czas od którego norma jurysdykcyjna ma obowiązywać
art. I. u. w.

Czyn zabroniony §. 38. l. 2.

Czynność handlowa §. 51.

Chwila stanowcza dla oznaczenia wartości przedmiotu
sporu §. 54. ustęp 1.

Delegacya §§. 30—31.

Dłużnik dłużnika §. 99.

Doniesienie o ponownem połączeniu się rozdzielonych małżonków §. 114.

Dopelnienie — Sąd miejsca dopelnienia §. 88.

Doręczenia §. 32.

Działowe skargi §. 81.

Dzieci nieślubne art. VI. i XVI. u. w. §§. 49. 72.

Egzamin urzędników kancelaryi sądowej §. 18.

Egzekucya §. 5.

Fideikomis — pomierznictwo §. 116.

Fundusze publiczne §. 75.

Głosowanie §§. 9—14.

Gospody — właściciele §. 97.; spory z gośćmi §. 49.

Górnictwo — spory w sprawach górń. §. 53.

Granice — spory o oznaczenie i sprostowanie granic §. 49. l. 3, przekroczenie granicy kraju lub okręgu sądowego §. 33.

Instancje sądowe §§. 2—4.

Inwentowanie §. 117.

Kancelarya sądowa §§. 16—18.

Kaucya urzędników wykonawczych §. 18.

Kierownik robót §, 49, l. 6.

Koleje żelazne — odpowiedzialność tychże art. VI. i XVII. u. w. księgi art. XVII. u. w.

Konsularne Sądownictwo art. IV. u. w.

- Kraj — znaczenie tego wyrazu art. X. u. w.
- Kres do oświadczenia się w przedmiocie delegacyi §. 31. w sporach o właściwość Sądów §. 47., do oddania zdania przez Sędziego §. 62. ustęp 3.
- Księgi publiczne — prowadzenie takowych §§. 118 do 120, handlowe §. 120.
- Kupcy protokolowani — ich spadki i sprawy pupilarne art. VIII. u. w. drobni §. 97.
- Marszałkowski urząd**, art. III. u. w.
- Mnogość (kilka) Sądów powiatowych w jednej miejscowości §. 122; mnogość Sądów właściwych §. 102.
- Mieszkanie — służebność takowego §. 49. l. 3.
- Nadłabiańska żegluga** — jej sprawy art. VI. u. w.
- Nadwyżka (przewyżka) zaskarżenie takowej §, 55.
- Najmu i dzierżawy spory z §. 49. l. 5, 83. — co do okrętów §. 90.
- Najwyższy Sąd art. VI., XI. u. w. §§. 1, 4, 8, 28, 31, 42,
- Narada §§. 9—14.
- Naruszenie praw politycznych, art. VI. u. w.:
- Niemiecki Zakon kawalerów, art. VIII u. w.
- Nieruchomość §. 81.
- Niesporne sprawy §§. 105—122.
- Niewłaściwość Sądu, jej badanie i wyrzeczenie §. 42. 43, 44, 46.
- Obligacye** §. 115
- Obrada, ob.: narada.
- Ocenianie §. 117.

- Odpowiedzialność kolei żelaznych, art. VI. u. w.
 Odmowa głosowania §. 11. (niedopuszczalna).
 Oddzielne Sądy powiatowe dla spraw handlowych i
 morskich §. 2. ust. 2 i §. 6.
 Ojcostwo dziecka nieślubnego art. XVI. u. w.
 Okręg miast §. 118.
 Opieka §. 109—111.
 Osoby moralne §. 75.
 Otwarcie upadłości art. VII. u. w. §. 41.
 Oznaczenie właściwości Sądu przez Najwyższy Sąd
 §. 38.

- P**elnomocnik dla doręczeń §. 94.
 Podania skargi jako podstawa właściwości Sądu §. 41.
 Położenie rzeczy §. 84,
 Pomoc prawna §§. 37—40 i art. XIII. u. w.
 Posiadanie — naruszenie takowego §. 92.
 Przewodniczący jako kierownik głosowania §§. 10. 11.
 przekazanie mu czynności sądowych §. 34.
 Przekazywanie czynności §. 34—36. uchwała przeka-
 zania §. 44.
 Protest wekslowy art. VIII. u. w.
 Protokół narady §. 14.
 Protokolanci §§. 15—16.
 Prokurzyści art. VI. l. 2. u. w. i §. 51.
 Podjęcie przerwane go postępowania art. VII. u. w.
 Prawo morskie prywatne §. 51. l. 5.
 Powierznictwo §§. 50. 78. 116.
 Papiery kredytowe §. 115.
 Postępowanie wykonawcze (egzekucyjną) §§. 41, 44.
 Podróże morskie §§. 51. 90.

Pole górnicze §. 53. l. 3.

Plody — przybytek §. 54.

Rejestr handlowy, przepisy Art. VIII. u. w.

Rozdział małżonków §, 50. l. 2. 76, 114.

Rozwód §. 50. l. 2, 76, 114.

Renty §. 58.

Rzecz obciążona §. 91.

Rekurs przeciw uchwałom Sądów powiatowych §. 3.
obwodowych i krajowych §. 4.

Rewizya przeciw wyrokom Sądów powiat. § 3., obwo-
dowych i krajowych §. 4.

Robotnicy §. 49. l. 6., § 97. ust. 1. fabryczni §. 86.

Sądownictwo — sprawowanie tegoż §. 1.

Sąd powiatowy §§ 1, 3, 5, 24. zakres działania §. 49.

„ handlowy §§. 51, 52.

„ obwodowy (krajowy) §§ 1, 3, 3, 23, 24, zakres
działania §. 50.

„ górniczy §. 53.

„ dla wyłączeń art. VIII. u. w.

„ przemysłowy polubowny art. XIII. u. w.

„ dzieci nieślubnych i podrzutek art. VI. u. w. §. 72.

„ dla nznania za zmarłego art. VIII. u. w.

„ „ skargi o sprzedaż przedmiotów zatrzymanych
art. VI. u. w.

Sądy wojskowe art. II. l. 2. u. w.

„ drobiazgowy art- XXI. u. w.

Sąd upadłości art. VI. u. w.

„ dla wpisów hipotecznych art. XVII. u. w.

„ powszechny miejsca zamieszkania §. 66.

- Sąd powszechny miejsca uprzedniego pobytu § 67 i 97.
 „ „ „ wojskowych §§. 68, 73.
 „ „ obywateli austriackich za granicą
 przebywających §. 69.
- Sąd powszechny miejsca żony § 70.
 „ „ „ dzieci §. 71, nieślubnych §. 72.
 „ „ „ skarbu §. 74.
 „ „ „ spółek, stowarzyszeń etc. §. 75.
 „ szczegółowy spraw małżeńskich §§. 76, 100.
 „ „ „ spadkowych §. 47.
 „ „ „ powierczniczych §. 78. (niespor-
 nych §. 116).
- Sąd szczegółowy spraw lennych §. 78.
 „ „ dla skarg Sędziów i przeciw Sędziom § 79.
 „ „ „ sporów z najmu i dzierżawy §. 83.
 „ procesu głównego §. 94.
 „ dla skargi wzajemnej §. 96.
 „ „ majątku §. 99.
 „ „ cudzoziemców §. 101.
- Sędzia samodzielny (samoistny, jednostkowy) §§. 5, 6,
 79 art. XIV. l. 1. u. w.
- Sędzia z poruczenia (wyznaczony) §. 34.
 „ zawezwany §§. 36—37.
 „ zawodowiec §. 7. (zawodowiec jako Sędzia nie-
 urzędnik, Sędzia rzeczoznawczy).
- Senat skład §. 7 i 8, rozstrzyga czyli przewodniczący,
 ogłosił wiernie (prawdziwie), wynik głosowania
 §. 13, zaprzeczenie jego właściwości §§. 61—64.
- Służbowy stosunek — spory z takowego §. 49.
- Spisywanie sądowe rozporządzeń ostatniej woli §. 121.
- Spółuprawnienie, spółobowiązanie §. 20. l. 1.

Spory o własność z władzami zagranicznymi §. 48.
 Spory wiszące art. XIX, XX, XXI. u. w.
 Sprawozdanie §. 10.
 Sprzedaż licytacyjna §. 117.
 Studenci §. 86.
 Szyprowie, spory z nimi §. 49. l. 7.

Trybunał państwa — zakres działania i rozstrzyganie
 zatargów kompetencyjnych art. VI. l. 1. u. w.
 Turcja art. IV. u. w.

Uczestnicy sporu §§. 55, 93.
 Umorzenie dokumentów §. 115, załatwianie podań w
 sprawach umorzenia §. 7.
 Ulgi (przywileje) art. V. u. w.
 Upadłości — przepisy ustawy o upadłościach art. VII u. w.
 Uprawnienie dzieci nieślubnych §. 113.
 Urzędnicy wykonawczy art. XXII, u. w. §. 17.
 Uwierzytelnianie podpisów i odpisów §. 121.
 Uznanie pochodzenia ślubnego sporu o takowe §. 50 l. 1.
 uznanie za zmarłego art. VIII. u. w. l. 7.

Wartość przedmiotu sporu §§. 49; 54—60.
 Wiedeńskich Sądów własność art. VIII. l. 2. u. w.
 §. 69, 100.
 Wierzytelności hipoteczne — wypowiedzenia takowych
 §. 119.
 Własność Sądu: czas trwania §. 29; ograniczenie na
 okręg sądowy, §. 32; badanie §. 41; spory o
 własność §. 47 — 48; zaprzeczenie własności
 §. 61 — 64.

- Wodne prawo — spory o posiadanie §. 82.
 Wojskowe Sądy art. II. u. w.
 Woźnice, §. 97.
 Wpisy hipoteczne — właściwość do dozwoleń art.
 XVII. u. w.
 Wykluczanie Sędziów §. 19 — 21 — 25, innych orga-
 nów sądowych §. 26 i 27.
 Wykonawcze organa §§ 17, 18, 26, art. XII. u. w.
 Wyłączenie Sędziego §. 20.
 Wynagrodzenie szkody zarządzanej przez Sędziów §. 80.
 Wywłaszczenia — dla budowy kolei żelaznych art.
 VIII. u. w.
 Wzajemna skarga §. 96.
 Zakłady filialne — ich Sąd §. 87.
 Zakrajowość art. III. i IX. u. w. §§, 32. 85.
 Zapisy roszczenia z takowych §. 77.
 Zaprzeczenie właściwości Senatu cywilnego handlowego
 lub górniczego §. 61 — 64.
 Zarządzenia tymczasowe §§ 41, 44, 47, 48.
 Zasady prawa narodów art. IX. u. w.¹⁾
 Zatargi kompetencyjne władz sądowych i administra-
 cyjnych art. VI. u. w.
 Zatrudnienie — Sąd miejsca zatrud. §. 86.
 Zwrotnie obowiązani §. 20. l. 1.

¹⁾ Ob. Rosenblatt Józef Dr.: Postanowienia nowych austriackich ustaw procesowych dotyczące się prawa międzynarodowego. Gaz. Sąd. Warsz. 1895 Nr. 45.

SPIS ALFABETYCZNY

do Procedury cywilnej.

{U. w. = ustawa wprowadcza}.

- A**dnocacya w księdze gruntowej art. XXXIX. u. w.
Adwokaci jako pełnomocnicy art. XXXIII., XXXII. u.
w. §§. 26—37., przymus adwokacki §§. 27, 29,
75, 133. 185, 248, 447, 463, 465, 467, 480,
506, 520. w sporach własnych nie potrzebują za-
stępstwa adwokackiego §. 28.
Kandydaci adwokatury §§. 31, 200, Ob. też co
do adwokatów §§. 41, 49, 64, 66, 67, 70—72,
75, 86, 131. 139, 155, 158, 174, 179, 185, 200,
220, 248, 432, 440, 447, 463, 465, 467, 506,
520, 528, 582, taryf adwok. art. IV. l. 3. u. w. ;
należytości adwokatów art. V. u. w.
- A**кта §. 183 ust. 2, 218—219,
Alimenta §. 406.
Apelacya; dopuszczalność §. 461, postępowanie §. 462
i 463, kres do apelacyi §. 464 (nie może być

przedłużony), wyniesienie apel. §. 465, skutki wyniesienia §. 466, osnowa §. 467, odrzucenie spóźnionych apelacji §. 468, przedkładanie §. 469, postępowanie w Sądzie apelacyjnym §§. 470—479, zniesienie dla nieważności §. 477—478, odesłanie do Sądu pierwszej Instancji §§. 478—479, 496, 499; wyznaczenie rozprawy apelacyjnej §§. 480 481; ustna rozprawa apelacyjna §§. 482—483, 486, cofnięcie apelacji §. 484, odłożenie rozprawy §. 485, sposób postępowania na rozprawie §§. 487—491, rozstrzygnięcie §§. 494, 497.

Apelacją w sprawach drobiazgowych §. 501 i 477. l. 1. do 7.

Audyencya §. 130—153.

„ pierwsza §§. 239—242 jej przeznaczenie §. 239. zarzut niewłaściwości Sądu musi być na takowej wniesionym §. 240 i 441 zwolnienie pozwanego od skargi na audyencji pierwszej w jakich warunkach §. 241, odroczenie §. 242; znaczenie jej dla wyroków §. 397, audyencya dla rozprawy sporowej §§. 398—399 w postępowaniu w Sądach powiatowych §. 440 — audyencya oddzielna do oddania opinii biegłych §. 360.

Biegli — art. XLIV. u. w., dowód z takowych §. 351 do 367 — skutki niejawienia się lub odmowy §. 354, wykluczenie §. 355 — podjęcie dowodu §. 357 i d. należytości §. 365, środki prawne §. 366.

Błędy (omyłki) rachunkowe i pisarskie §. 419.

Czas do opróżnienia przedmiotów najmu i dzierżawy
§. 573.

— od którego procedura cywilna ma obowiązywać
art. I. i LIV. u. w.

Cofnięcie skargi art. XLVII. §. 237. apelacji §. 484.

Cudzoziemcy art XIV. i XXIX. u. w. §. 3, 57, 58, 63.

Czyny gwałtowne §. 458.

Dłużnik upadłości art. VII. i XLII. u. w. §. 373 ust. 2.

Dnie świąteczne §. 100, 126, 221.

**Dobra ze związku gminy wyłączone §. 88 ust. 3, 104
107, 109.**

Dokumenta publiczne ich dowodność §. 292—293.

**Dokumenta prywatne §. 294 przechowywanie sądowe
dokumentów §. 316, odnawianie §. 317. dowód
prawdziwości §. 310 przedłożenie przez prze-
ciwnika §. 303, niemożność odmówienia przedło-
żenia dokumentu §. 304, dopuszczalność odmowy
§. 305, zaprzeczenie posiadania dokumentu §. 307,
przedłożenie przez osobę trzecią §. 308.**

Domniemania, ich znaczenie dla dowodu §. 270.

Dopiski w dokumentach §. 296.

**Doręczenia art. XXXIV. i XLV. u. w. §. 87—122,
w kraju §. 88—119 zażalenia z powodu doręczeń
§. 91, za granicą §. 120—122, pełnomocnik dla
doręczeń §. 94, doręczenia uczestnikom sporu §.
97, czas doręczenia §. 100. miejsce doręczenia
§. 101. doręczenie zastępcy §. 102—105. dorę-
czanie pozwów §. 106—108. odmowa przyjęcia
§. 109, dowód doręczenia §. 110, doręczenia mię-
dzy adwokatami §. 112—113, doręczenie przez**

publiczne obwieszczenie §. 115, doręczenie kuratorowi §. 116, doręczenie wyroków i uchwał apelacyjnych §. 500, doręczenie w postępowaniu w Sądach powiatow. §. 437—438.

Dowód postanowienia ogólne §. 266—291.

— z dokumentów §. 292—319.

— ze świadków §. 320—350.

— z biegłych §. 351—367.

— z oględzin (z naoczni) §. 368—370.

— Dowód z przesłuchania stron §. 371—383.

Dowodność ksiąg handlowych §. 295.

Drobiazgowo sprawy §. 448—453.

Drogowe: art. XXXIV. u. w.

Dwuznaczność, niejasność, zeznań świadka §. 344.

Edykt §. 117.

Egzekucya art. XIII, XXIII, XXV. u. w. co do wyroków Sądu, giełdowego rozjemczego, egzekucya bezskuteczna art. XLII. u. w. upoważnienie do egzekucyi §. 31, l. 3; zmuszenia świadka do zeznawania §. 325, wyroku częściowego §. 392, egzekucya części wyroku §. 490, w postępowaniu w sprawach najmu i dzierżawy §. 573 ustęp ostatni.

Fakta nie wymagające dowodu §. 266.

Ferye sądowe art. XXXVI. u. w. §. 221, 223, 225.

Feryalne sprawy §. 224.

Główna interwencya §. 15.

Graniczne znaki §. 318.

Jawienie się stron §. 26, 42, 183 l. 1.

Jawność rozprawy §. 171, wykluczenie §. 172—173, kto ma wstęp nawet w razie wykluczenia jawności §. 174, do czego nie odnosi się wymóg jawności §. 175.

Interwencya główna §. 16, uboczna §. 17, 21, 41, 42, 98, 190.

Kamienie graniczne §. 318.

Karby §. 318.¹⁾

Karty umowne stręczycieli handlowych §. 295.

Kasy chorych art. XII. l. 5. u. w. kasa państwa §. 69, 71.

Kary §. 86, 220, kara porządkowa dla świadków §. 333. kara porządkowa i za swawolę dla biegłych §. 354, kary adwokatów §. 86, 179, 200, 220, 512, 528 ust. 2, kary pieniężne §. 200, 220, 325.

Kierownictwo procesu §. 180—203.

Komenda stacyi wojskowej §. 330 (w przedmiocie wezwania świadka).

Koszta procesowe §. 40—55, zabezpieczenie tych kosztów §. 57—62, zniesienie kosztów wzajemne i podział §. 43 i 46; koszta ugody §. 47, ustalenie kosztów §. 53, wykaz kosztów §. 54, rekurs §. 55. obowiązek zastępców do zwrotu kosztów §. 49, koszta sprawione późniejszymi przytoczeniami i dowodami §. 44, koszta podróży świadka §. 346 ust. 1.

Kraj (Inland) znaczenie tego wyrazu art. XXIX. u. w.

Kresy sędziowskie art. V. u. w. §§. 6, 37, 38, 60, 85, 95, 115, 160, 181, 243. 279, 283, 308, 309, 328. 332, 335, 360, 409, 459, 480.

¹⁾ Znaczenie : ob: Meyers: Konversations-Lexikon T. 9. st. 689.

— ustawowe art. XXIII. i XXVII. u. w. §§. 36, 82, 107, 115, 148, 168, 246, 257; 280, 334, 346, 347, 409, 420, 423, 445, 454, 484, 493, 570, 573, 575, 581, 596, ob. też. §. 62. Normy jurysd.

Kresy (termina) art. XI. u. w. §. 123—129; wyznaczanie §. 123, bieg §. 124, obliczanie §. 125 do 127, przedłużanie §. 128, skrócenie §. 129, kresy z §. 560—569, nie mogą być przedłużone §. 570; kres oddzielny do wydania opinii biegłych §. 360, kres do namysłu dla strony przed jej przesłuchaniem pod przysięgą §. 379.

Księgi handlowe: ich dowodność §. 295.

Kurandzi i pupile art. XLI. u. w.

Lichwa — ustawa o takowej art. XI. l. 3. u. w.

Miejsce pobytu §. 115, 231.

Minister sprawiedliwości §§. 57 l. 4, 63 ust. 2, 271 ust. 2. art. LV. u. w.

Ministerstwo sprawiedliwości art. XV, XXVI, XXVII. u. w. §. 174 ust. 2.

Naczelnik gminy §. 104—107, 109 w materji doręczeń; §. 373 ust. 3, co do dowodu z przesłuchania stron.

Nagana §. 200.

Nakazowe postępowanie §. 548—554 art. XXVIII. u. w.

Naocznia — oględziny dowód z oględzin §. 368—370.

Narada i głosowanie Sędziów §. 413.

Naruszenie posiadania — postępowanie w sporach odnośnych §. 454—460.

- Naruszenie prawa zrządzone przez urzędników Sędziowskich spory z tej przyczyny § 600—602.
- Niedziela i święcenie tejże §. 221, wpływ na doręczenie §. 100, na bieg kresów § 126.
- Nieodwłoczne kresy §. 128, 168, 225, 534.
- Nieprzewidziane i nieuchronne zdarzenia §. 146.
- Nieumiejący pisać §. 213.
- Niestawiennictwo stron §. 170, 491, świadków §. 333 do 335, znawców §. 354.
- Nietknięte przepisy skutkiem wprowadzenia procedury cywilnej art. IV. do XIII. u. w.
- Nieważność — skarga nieważności §. 529; postępowanie §. 533—538, 541, 541, 543.
- Niewypłacalność jako przyczyna zamiany kary pieniężnej na zamknięcie §. 220.
- Niezdolność do jasnego wyrażania się w przedmiocie sporu §. 185.
- Niezgodność wyroku z aktami I. lub II. Instancyi §. 503.
- Notaryusze nie potrzebują w sporach własnych zastępstwa adwok. §. 28. l. 1.
- Notoryczne fakta §. 269, 402.
- O**bowiązek wyjawienia majątku i długów art. XLII. u. w. zachowania tajemnicy §. 305, 320, 321.
- Obrazy i nieprzystojności na rozprawie §. 199 — 203.
- Obszary wydzielone ze związku gminy ob. §§. tytułu o doręczeniach §. 88 do 117.
- Ocenienie swobodne prawdziwości podań §. 272.
- Odczytywanie pism §. 177. protokołów 212, 287, 343.
- Odnowienie kontraktów najmu i dzierżawy, warunki takowego §. 569.

Odmowa nieprawna złożenia przysięgi świadka §. 336. ust. 3;
 Odpisy: załączek §. 81, 82, protokołów 206, pism
 218; aktów 219; dokumentów §. 299, 309, 303,
 wyroków 418.

Odpowiedź na skargę §. 243;

Odroczenia audyencyi §. 134 — 139.

Opiekunowie i kuratorowie, ich prerogatywy co do
 dowodu z przesłuchania stron art. XLI. u. w.

Orzeczenia w sporach o naruszenie posiadania §. 459.

Pełnomocnicy §. 26 — 30, przymus adwokacki §. 27.
 obowiązek przedłożenia pełnomocnictwa §. 30.
 pełnomocnictwo procesowe do czego upoważnia
 §. 31. pełnomocnik dla doręczeń §. 94.

Pierwsza audyencya, ob. audyencya.

Pierwsze przedłużenie kresu i audyencyi §. 141.

Pisarze pokątni art. IV. l. 5. u. w.

" " nie mogą być dopuszczeni jako pełno-
 mocnicy §. 29.

Pisma sporowe §§. 74 — 86; co ma zawierać pismo
 sporowe §. 75 i 76, pisma sporowe przygotowa-
 wcze §. 78, wniesienie protokolarne zamiast pi-
 sma sporowego przygotowawczego §. 79, dalej
 §§. 176, 210, 226, 243, 251, 252, 258, 266,
 399, 440, 465, 468, załączniki pism sporowych
 §. 81 i 82; doręczenia pierwopisów dokumentów
 między adwokatami §. 83, poprawki §. 84 — 85.

Plany §. 183, l. 2.

Podjęcie czynu karygodnego kiedy wywołuje prze-
 rwę postępowania §. 191 p. k.

Podjęcie (przeprowadzenie) dowodu w ogóle §. 275 —

281, przez Sędziego z poruczenia lub zawezwanego §. 282 -- 291.

Podjęcie dowodu z dokumentów §. 297.

Podpisywanie dla stwierdzenia prawdziwości podpisu §. 30, podpisywanie protokołów §. 212, 213, wyroku 418, uchwały §. 429, wyroku polubownego §. 592, 595, art. XXI. u. w; ugody art. XXI. u. w.

Pokrewieństwo i powinowactwo §. 321.

Policya posiedzenia §. 197 — 203.

Pomniki §. 318.

Poprzednik — wymienienie tegoż (nominatio auctoris) §. 22 — 24.

Porównanie pism — §. 314 — 315.

Postępowanie przygotowawcze §. 245 — 256; 440.

Postępowanie w Sądach powiatowych §. 431 — 447.

Postępowanie w sprawach wekslowych §. 555 — 559.

Postępowanie w sprawach z kontraktów najmu i dzierżawy §. 560 — 576, wypowiedzenie §. 560, — sądowe, jego wymogi §. 562 i 563, pozasądowe §. 565, kres do zarzutów §. 566, kres do zarzutów wypowiedzenia sądowego §. 562, nakaz objęcia lub oddania przedmiotów najmu i dzierżawy §. 567, stosunek do podnajemcy §. 568, odnowienie kontraktu najmu i dzierżawy §. 569, postępowanie §. 571 — 576, egzekucya §. 575, kres do wniosku na przywrócenie do stanu pierwotnego §. 575.

Postępowanie rozjemcze (polubowne) §. 577 — 599.

Pouczenie powoda §. 435, pouczanie stron nie posiadających wiadomości prawnych §. 432.

Prawomocność §. 411, 466, 479, 505, 594.

Prawdziwość dokumentu: dowód §. 310 — 313.

Prawa obce — zwyczajowe — przywileje, znaczenie ich dla dowodu §. 271.

Prezydent Trybunału I. Instancyi §. 328 przesłuchuje po za Wiedniem Członków Domu Cesarskiego.

Proces adwokacki, ob. adwokaci.

Prokuratorya Skarbu art. IV. i XXXII. u. w. §. 27, 31, 42.

Procesowe koszta (ob. koszta).

Protokołowanie: §. 196, 204, 250, 252, 265, 300, 343, 367, 370, 377, 388, 443, 444, 445, 493.

Protokoły rozpraw §. 207 — 217, głowa protokołu §. 207, ustalenia protokolarne §. 208, 209, sposób protokołowania §. 210 — 211, odczytanie i podpisanie protokołu §. 212 — 213, moc dowodowa protokołu §. 215, niedopuszczalność protokołowania poszczególnych wywodów stron §. 210, projektów do protokołów nie wolno przyjmować §. 210, protokoły w sprawach drobiazgowych §. 451.

Protokoły rozpraw apelacyjnych §. 493, — w postępowaniu w Sądach powiatowych §. 493 — 445.

Przechowywanie dokumentów §. 316.

Przedłożenie dokumentów §. 303 — 309, art. XXXVIII. XLIII. u. w.

Przedmioty wywiadowcze §. 318.

Przeglądanie aktów §. 219.

Przekreślenia — wymazywania w dokumentach §. 296.

Przełożony Trybunału I. Instancyi §. 27, 79, 100, 247, 328, 386, 516, 584.

Przełożony Sądu §. 100, 219, 224, 524,

- Przesłuchanie świadków §. 336 — 344, stron §. 371 — 388, wykluczone w sprawach o naruszenie posiadania §. 457, w postępowaniu apelacyjnym §. 481, 489, w postępowaniu przygotowawczym §. 249, ob. też art. VI. i XXII. u. w.
- Przerwanie postępowania §. 155 — 167, skutki przerwania §. 163, podjęcie postępowania przerwane §. 164 — 165, przerwanie postępowania apelacyjnego lub rewizyjnego §. 545 — 547.
- Przewodniczący jako kierownik procesu §. 180 — 186, przewodniczący Senatu, ob. Senat.
- Przewodniczący: jakie upoważnienia mu służą dla spełnienia ciężących na nim w myśl §. 182, obowiązków §. 183. 186.
- Przysięga, art. XXII., XL. u. w. §. 30, 60, 62, 205, 206, 249, 273, 274, 280, 307, 325, 325, 336, 337, 338, 344, 349, 358, 372, 376, 377, 378, 383, 451, 481, 489, 530.
- Przystąpienie do sporu §. 17 — 25.
- Przywrócenie do stanu pierwotnego, art. LI. u. w. §. 146 — 154, w sporach o naruszenie posiadania §. 460 drobiazg. §. 517, wekslowych §. 555 i 556, awizacyi §. 571, 575, niedopuszczalność §. 151, 420, 423.
- Pytania dla świadków co do których wolno odmówić odpowiedzi §. 321.
- Rekurs**, dopuszczalność §. 514 — 519, wyniesienie rekursu §. 520, kres do rekursu §. 521, nie może być przedłużonym, postępowanie w Sądzie rekursu §. 526 — 528.

Rewizya, dopuszczalność §. 502 — 504, wniesienie i i kres do rewizyi §. 505, wymogi pisma rewizyjnego §. 506, odrzucenie spóźnionych rewizyi §. 507, skutkiwniesienia rewizyi §. 505, postępowanie w Sądzie rewizyjnym § 509 — 513, ukaranie rewizyi swawolnych §. 512.

Rozjemcze (polubowne) postępowanie, art. XII. u. w. rozjemcze Sądy giełdowe art. XIII. — XXVII. u. w. §. 577, ustanowienie Sędziego rozjemczego (polubownego) §. 581, niepodjęcie ustanowienia w czasie właściwym §. 582, postępowanie w braku zgody stronn na Sędziów rozjemczych wspólnie ustanowić się mających §. 583 — 585, postępowanie w obec Sędziów rozjemczych §. 587 — 589, wydanie wyroku §. 590 — 591, wygotowanie takowego §. 592, przechowanie i doręczenie §. 593, skuteczność §. 594, nieskuteczność i jej warunki §. 595, skarga o zniesienie wyroku §. 597,

Rozprawa sporowa ustna §. 257 — 264.

Rostrzygnięcie bez rozprawy ustnej §. 72, 115, 162, 165, 169, 347, 386, 419, 473, 526.

Rostrzygnięcia i uchwały nie podpadające zaskarżeniu oddzielnym środkiem prawnym §. 18, 38, 130, 173, 186, 214, 277, 291, 303, 307, 316, 337, 339, do 342, 349, 366, 375, 419, 479, 524.

Sądy powiatowe handlowe i morskie, art. XXVIII. u. w. Sędziowscy urzędnicy, zostający na służbie nie mogą przyjmować powołania na Sędziego polubownego §. 578, nie potrzebują w sporach własnych zastępstwa adwokackiego §. 28.

Sędzia z poruczenia (wyznaczony) §. 27, 143, 203, 204, 205, 216, 217, 341, 242, 243, 245, 256, 258, 276 do 278, 282, 284, 285, 289, 300, 314, 324, 326, 328, 332 do 334, 337, 340, 342, 346, 352, 355, 356, 357, 362, 365, 368, 397, 399, 473, 488, 516, 524, 584.

Senat — jego przewodniczący §. 9, 37, 82, 89, 91, 95, 97, 100, 115, 117, 122, 138, 140, 140, 160, 180 do 186, 193, 197, 202, 211, 213, 224, 237, 239, 241, 242, 255 do 257, 265, 272, 286, 287, 288, 328, 332, 346, 365, 368, 418, 420, 470, 480, 481, 516, 520, 524 i 601, członkowie Senatu §. 239, 342, 262, 282, 486.

Słuchanie stron -- jako dowód § 371—383, warunki tegoż §. 371—372, postępowanie co do słuchania zastępców małoletnich, upadłości §. 373, Sąd ocenia czy przesłuchanie ma odpaść §. 374, forma postępowania §. 374—375, słuchanie bez przysięgi §. 376, pod przysięgą §. 377—379, strony słuchane nie mają prawa do wynadgródzienia §. 346, 382, znaczenie śmierci strony przed przesłuchaniem pod przysięgą §. 383, niedopuszczalność przymusu do jawienia się w Sądzie lub zeznawania §. 380.

Spoczywanie postępowania §. 168—170.

Stenografowanie §. 280.

Srodek prawny niedopuszczalny w przypadkach §. 61, 82, 100, 141, 224, 256, 261, 265, 291, 298—301, 309 ust. 1 i 2, 310, 314, 315, 332, 335, 346, 347, 349, 352, 360, 366, 386, 387, 433, 544, 546, 582.

Stręczyciele handlowi §. 295.

Świadkowie — kto w przymocie tym nie może być słuchany §. 320, odmowa zeznań przez świadka, powody ku temu i sposób przedstawienia onych §. 321—323, ocenianie zeznań świadków §. 327, wezwanie §. 329, skutki niejawienia się §. 333, wynadgrózenie kosztów §, 334, przesłuchanie §. 336—344, niedopuszczalność zaprzysiężenia — jej przyczyny §. 336, powtórne przesłuchanie jego warunki §. 344, zrzeczenie się przesłuchania świadka §. 345, należytości świadka §. 346 do 347, środki prawne §. 349.

Świadkowie biegli §. 350.

Członek Senatu §. 239, 242 262, 282, 486.

Senat §. 180, 181, 184, 186 do 195, 199, 200, 201, 230, 237, 246, 247, 260, 261, 264, 342, 414, 473, 480, 488, 489.

Tajemnica sztuki i zawodu §. 305, 321; spowiedzi §. 329.

Ubogi — prawo ubogich §, 63—73, do czego prawo ubogich upoważnia §. 64, sposób wniesienia podania o prawo ubogich §. 65, zgaśnięcie prawa ubogich §. 68, wyłudzenie tego prawa §. 69, odjęcie dodatkowe prawa ubogich §. 71, fundusz ubogich §. 220 ust. 2.

Ubozna interwencya §. 17, 18.

Uchwała dowodowa §. 210, 277; względcm nieważno-

ści postępowania z przyczyny braku zdolności procesowej, ustawowego zastępstwa lub upoważnienia do prowadzenia procesu §. 7.

Uchwała w przedmiocie ustanowienia kuratora dla osoby nie posiadającej zastępcy ustawowego §. 8.

Uchwała względem oddalenia interwenienta §. 18.

Uchwały w przedmiocie uwierzytelnienia pełnomocnictwa i przedłożenia dodatkowego §. 30, 38.

Uchwała o zwrocie kosztów spowodowanych zawinieniem ustawowych zastępców, adwokatów i innych pełnomocników §. 49, zawinieniem Sądu §. 51.

Uchwała względem uzupełnienia sumy ubezpieczenia kosztów §. 62.

Uchwała względem odebrania udzielonego prawa ubogich §. 68.

Uchwała względem zobowiązania adwokata do zwrotu udzielonych mu dokumentów §. 83.

Uchwała względem usunięcia wadliwości formalnych pisma sporowego §. 84—85.

Uchwała względem dozwolenia na skutecznienie doręczenia w dniu niedzielnym lub świątecznym §. 100.

Uchwała względem podjęcia postępowania przez prawonastępców strony zmarłej §. 156.

Uchwała względem wykluczenia jawności rozprawy §. 173.

Uchwała względem połączenia sporów §. 187.

Uchwała względem odjęcia głosu zastępcy strony §. 200.

Uchwała względem zwolnienia pozwanego od skargi §. 241.

- Uchwała względem zarządzenia postępowania przygotowawczego lub odmówienia zarządzenia takowego §. 247.
- Uchwała względem uzupełnienia postępowania przygotowawczego §. 256.
- Uchwała względem zarzutów niedopuszczalności drogi prawa, niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu lub prawomocności §. 261.
- Uchwała względem protokołowania wniosków i oświadczeń §. 265.
- Uchwały w przedmiocie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów §. 278—291 (co do stenografowania §. 280).
- Uchwała na przesłuchanie strony pod przysięgą dla wybadania czy znajduje się w posiadaniu dokumentu lub ma o nim wiadomość §. 307.
- Uchwała względem przedłożenia dokumentu przez osobę trzecią §. 308.
- Uchwała względem słuszności odmówienia świadectwa §. 324, 349 co do egzekucyi zeznań §. 325 co do wpływu odmówienia zeznawania na bieg procesu §. 326.
- Uchwała względem zaniechania przesłuchania świadka, wstrzymania zaprzysiężenia §. 337, 349.
- Uchwały przy przesłuchaniu powzięte §§. 339—342, 349, uchwała o zaliczce dla świadka §. 332, 346.
- Uchwała o nałożeniu na biegłego zwrotu kosztów, kary porządkowej i za swawolę §. 354.
- Uchwała względem wykluczenia biegłego §. 356, o żądaniu piśmiennego orzeczenia biegłego §. 357, 356.

- Uchwała w przedmiocie dowodu z naoczni §. 368 do 370.
- Uchwała na dowód z przesłuchania strony §. 375.
- Uchwała na zabezpieczenie dowodu §. 386, o odmówieniu wydania wyroku z przyczyny zaniedbania §. 403.
- Uchwała względem sprostowania wyroku §. 419, 420.
- Uchwała względem uzupełnienia wyroku §. 423.
- Uchwała na skargę w postępowaniu w Sądach powiat. §. 435—438.
- Uchwała końcowa w postępowaniu na skargi o naruszenie posiadania §. 459,
- Uchwała na wniesioną apelację §. 471—473, 494, 496.
- Uchwała apelacyjna w sporach drobiazgowych nie dopuszcza rekursu §. 517.
- Uchwała zacepiona rekursem z powodu błędnego ocenięcia prawnego §. 520, na wstrzymanie postępowania §. 524.
- Uchwała na rekurs §. 526.
- Uchwała względem odrzucenia skargi o znowienie lub nieważności §. 543.
- Uchwała względem przerwania postępowania apelacyjnego lub rewizyjnego skutkiem skargi o znowienie §. 544 i 545, 546.
- Uchwała względem ustanowienia Sędziego polubownego §. 582.
- Uchwała względem zgaśnięcia skuteczności mowy na Sąd polubowny §. 583 i 584.
- Uchwały §. 425—430 uchwała dowodowa (na podjęcie dowodu (§. 277—444, potrzeba uzasadnienia uchwał §. 428.

- Uczestnicy sporu §. 11—15.
- Udział stron w przesłuchaniu świadków i znawców §. 289, 341.
- Uгода sądowa i zasadowa §, 204—206.
- Umowa na Sąd rozjemczy (polubowny) §, 577.
- Upadłość jako przyczyna przerwania postępowania §. 159.
- Upomnienia biegłego na złożoną przysięgę §. 358, świadka 377.
- Urzednicy władz wspólnych austr. węg. art XXIX u. w.
- Ustalenie istnienia lub nieistnienia pewnego prawa lub stosunku prawnego §§, 228, 236, 259, 393, 411.
- Ustność rozprawy §. 176—185.
- Utrzymywanie porządku na rozprawie jako atrybucya przewodniczącego Senatu §. 197.
- Utrata zdolności stawania przed Sądem (prawowania się) §. 158.
- Uwiarygodnienie §§. 54, 76, 115, 128, 129, 135, 149, 156, 164, 219, 263, 274, 289, 308, 323, 355, 356, 386, 538.
- Uwierzytelnienie §. 30, 293, 294.
- Uznanie §. 205, 305.
- Uznanie swej niewłaściwości przez Sąd giełdowy rozjemczy art. XXIII, XXIV u. w.
- Uzupełnienie wyroku §. 423.
- Warunki uwolnienia urzędników od funkcji biegłych §. 353,**
- Wdrożenie rozprawy sporowej §. 244.
- Węgierscy obywatele art. XXIX u. w.
- Wekslowe spory §. 555—559 należą do spraw feryalnych §. 224.

- Wiek młodociany jako przeszkoda złożenia przysięgi świadka §. 336.
- Wiszący spór §, 232—244.
- Wojskowi art. XXIX u. w., doręczenia dla nich §. 92. wojna §. 161, 162.
- Wniosek w przedmiocie ustanowienia kuratora dla strony do działania w Sądzie niezdolnej §. 8.
- Wniosek na oddalenie interwenienta ubocznego §. 18
- Wniosek poprzednika (auctor) na zwolnienie pozwanego od skargi §. 23, ob. też §. 241.
- Wniosek w przedmiocie uwierzytelnienia podpisu na pełnomocnictwie §. 30.
- Wniosek względem zwrotu kosztów zniesionego postępowania §. 51, po cofnięciu skargi §. 237.
- Wniosek względem ubezpiecznia kosztów procesowych §. 59—62, 339.
- Wniosek względem ustanowienia adwokata dla strony ubogiej w okręgu sądowym podjąć się mającej czynności procesowej §. 67.
- Wniosek względem odebrania prawa ubogich §. 68,
- Wniosek względem dopłaty kosztów §. 71, pisma sporowego §. 74, 80.
- Wniosek względem skrócenia kresu do wejrzenia w dokumenta §. 82.
- Wniosek względem zwrotu dokumentu przez adwokata §. 83.
- Wniosek względem ustanowienia pełnomocnika dla doręczeń §. 95, 97.
- Wniosek względem doręczenia przez publiczne obwie-

- szczenie §. 115, przez kuratora §. 116, przez Edykt §. 117, dla zakrajowców §. 119, odroczenia kresu §. 128, audyencyi §. 134-136, 139 152.
- Wniosek względem skrócenia kresu §. 129.
- Wniosek względem zwrotu kosztów przedłużonego kresu lub odroczenia audyencyi §. 142.
- Wniosek względem przywrócenia do stanu pierwotnego §. 146—148, 150, 152.
- Wniosek względem podjęcia przerwanej postępowania §. 155, 156, 164, 165, 191.
- Wniosek względem ustanowienia nowego zastępcy §. 160. ust. 2.
- Wniosek względem przerwania postępowania z powodu przeszkody §. 162, z powodu potrzeby ustalenia innego stosunku prawnego §. 190.
- Wniosek względem wyznaczenia nowej audyencyi po spoczywaniu audyencyi §. 169,
- Wniosek względem wykluczenia jawności rozprawy §. 172, 173.
- Wniosek względem niedopuszczenia nowych przytoczeń §. 179, środków dowodowych §. 181, w postępowaniu dowodowym §. 278.
- Wniosek względem uchylenia przez Senat własnych jego zarządzeń §. 192.
- Wniosek względem doprowadzenia ugody do skutku §. 204.
- Wniosek względem zaprotokołowania pewnych okoliczności §. 209.
- Wnioski pozwu §. 229 w czasie rozprawy sporowej §. 257—259, 260, 262, na ustalenie wyrokiem pewnych stosunków prawnych §. 236.

- Wniosek na wdrożenie postępowania przygotowawczego §. 246.
- Wniosek na uchylenie zarządzeń Sędziego z poruczenia §. 255.
- Wniosek na dozwoleńie spisania wniosków §. 265.
- Wniosek na ustalenie szkody §, 273.
- Wniosek względem odmówienia przeprowadzenia dowodu §. 275.
- Wniosek względem wyznaczenia kresu do podjęcia dowodu §. 279.
- Wniosek względem dowodu ze świadka §. 335.
- Wniosek względem powołania stenografów §. 280
- Wniosek względem wręczenia odezwy dla doręczenia władzy w postępowaniu dowodowem §. 283.
- Wniosek względem uchylenia wadliwości w przeprowadzeniu dowodu §. 286.
- Wniosek względem odczytania aktów przeprowadzonego dowodu §. 287.
- Wniosek względem polecenia przedłożenia pierwopisu dokumentów §. 299—301.
- Wniosek względem polecenia przeciwnikowi przedłożenia dokumentu §. 303, przez osobę trzecią §. 308.
- Wniosek względem wstrzymania rozprawy aż do przedłożenia dokumentu §. 309.
- Wniosek co do dania oświadczenia w przedmiocie autentyczności dokumentu §. 310.
- Wniosek względem wezwania świadków przed Sąd wyrokujący §. 328, ustęp ostatni.
- Wniosek względem dopuszczalności pytania dla świadka §. 342.
- Wniosek względem powtórnego słuchania świadka §. 344.

Wniosek względem powtórnego wydania opinii przez biegłych §. 362.

Wniosek względem naoczni §. 368,

Wniosek względem dowodu przesłuchania stron §. 371.

Wniosek względem zabezpieczenia sobie dowodu §. 384—387.

Wniosek na wydanie wyroku na zasadzie zrzeczenia się §. 394, uznania §. 395, zaniedbania §. 396, 399, 402, 403.

Wniosek na wydanie orzeczenia we wyroku o daniu zabezpieczenia §. 407.

Wniosek na odszkodowanie w razie swawolnego prowadzenia sporu §. 408.

Wniosek na sprostowanie wyroku §. 419—422, 493.

„ uzupełnienia wyroku §. 423.

„ na wezwanie strony do tentowania ugody w w postępowaniu w Sądach powiat. §. 433.

Wniosek na wydanie wyroku w Sądzie powiat. w razie zaniedbania audyencji pierwszej §. 442.

Wniosek na odłożenie rozprawy w Sądzie apel. §. 485.

Wniosek na uchylenie właściwości tegoż Sądu §. 487.

„ „ wyznaczenie rozprawy w Sądzie rewizyjnym §. 509.

Wniosek na zmianę uchwały Przełożonego Sądu §. 516.

„ „ wstrzymanie postępowania wykonania uchwały lub egzekucyi §. 524. 544.

Wniosek na podjęcie postępowania odwoławczego § 546.

„ względem dania zabezpieczenia w postępowaniu wekslowem §. 558—559.

Wnioski w postępowaniu w sporach najmu i dzierżawy §. 562, 567.

Wnioski w postępowaniu polubownem §. 582—584, 591.

„ odłożenia postępowania w sporach przeciw
urzędnikom sędziowskim §. 601.

Wyciągi §. 77, 219, 300, 306, 418, 430.

Wydanie bezpośrednie pism w Sądzie warunki tegoż. §. 114.

Wydalenie z rozprawy §. 198.

Wyjaśnienia §. 182.

Wykazy Sądów rozjemczych giełdowych art. XXVI. u. w.

Wykluczenie biegłych §. 355—356, Sędziego polubow-
wnego §. 586.

Wyludzenie prawa ubogich §. 69.

Wymienienie majątku i długów art. XVII. u. w.

Wyroki końcowe (ostateczne) §. 390.

„ częściowe §. 391—392.

„ wpadkowe §. 393.

„ na zasadzie zrzeczenia się §. 394, 397.

„ „ „ uznania §. 395, 397.

„ w przypadkach zaniedbania §. 396—403 oraz
73, 198, 239, 442, 471.

Wyroku osnowa §. 404—410, wygotowanie pisemne
§. 417—418.

Wyroku prawomocności §. 411, wydanie wyroku §. 412,
413, 414, ogłoszenie §. 414, 415, skuteczność
§. 416, wyroku rzeczostan §. 417¹⁾ sprostowanie
§. 419—422, uzupełnienie §. 423, wyroki Sądów
powiatowych §. 445—447, w sprawach drobiazgo-
wych §. 452.

Wypowiedzenie §. 560, pozasądowe §. 565.

¹⁾ W §. 182 ust. 2. użytem zamiast wyrazu „rzeczostan“,
słów „punkt czynu“. Wyrażenie to dla określenia niem. „That-
bestand“ spotkałem u jednego z autorów warszawskich.

Wywody stron §. 176—179.

Wywołanie sprawy §. 133, 177, 486.

Wywoławcza skarga art. XXXVIII., zastępuje ją skarga §. 228.

Wypracowania (Aufsätze) piśmienne §. 177, 397.

Wytykanie wadliwości §. 196.

Wzywanie przeciwnika w sporze celem tentowania ugody §. 433.

Zabezpieczenie kosztów §. 57 — 62.

Załączniki §. 75, 77, 81.

Zakaz budowy art. XXXVII. u. w.

Zakłady: doręczenia dla nich §. 105.

Zatrudnienie strony §. 75 i 417. świadka §. 340.

Zamknięcie rozprawy §. 193, zamknięcie jako kara (Haft) §. 199, 200, 325, odnośnie do pisarzy pokątnych art. IV. u. w.

Zaniedbanie czynności procesowej, skutki §. 144, audyencyi §. 401 — 403, zaniedbanie kresu do zarzutów w sprawach awizacyjnych nie dopuszcza restytucyi §. 571.

Zapiski o zeznaniach świadka §. 343.

Zaprzysiężenie świadków §. 337 — 338, forma art. XL. u. w. zaprzysiężenie biegłych §. 353.

Zarzut niewłaściwości Sądu, wiszącego sporu, osądzonej sprawy, niedopuszczalności drogi prawa §. 398.

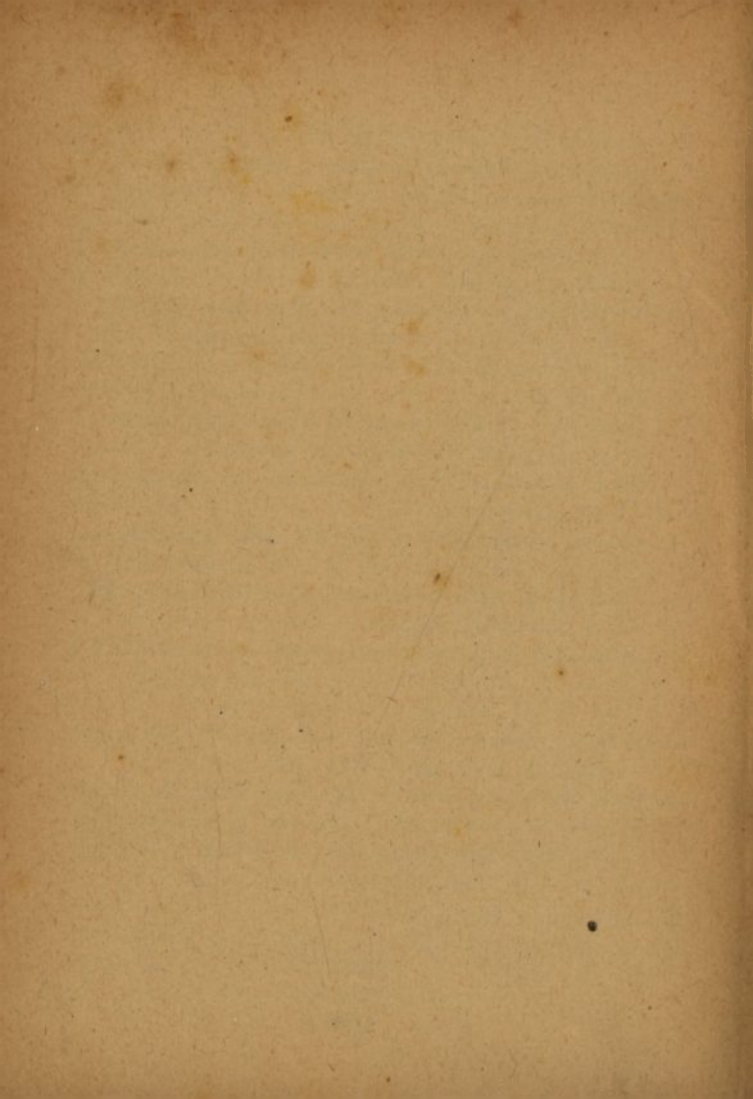
Zarzuty w sprawach awizacyjnych §. 562, 566, spóźnione należy odrzucić §. 571.

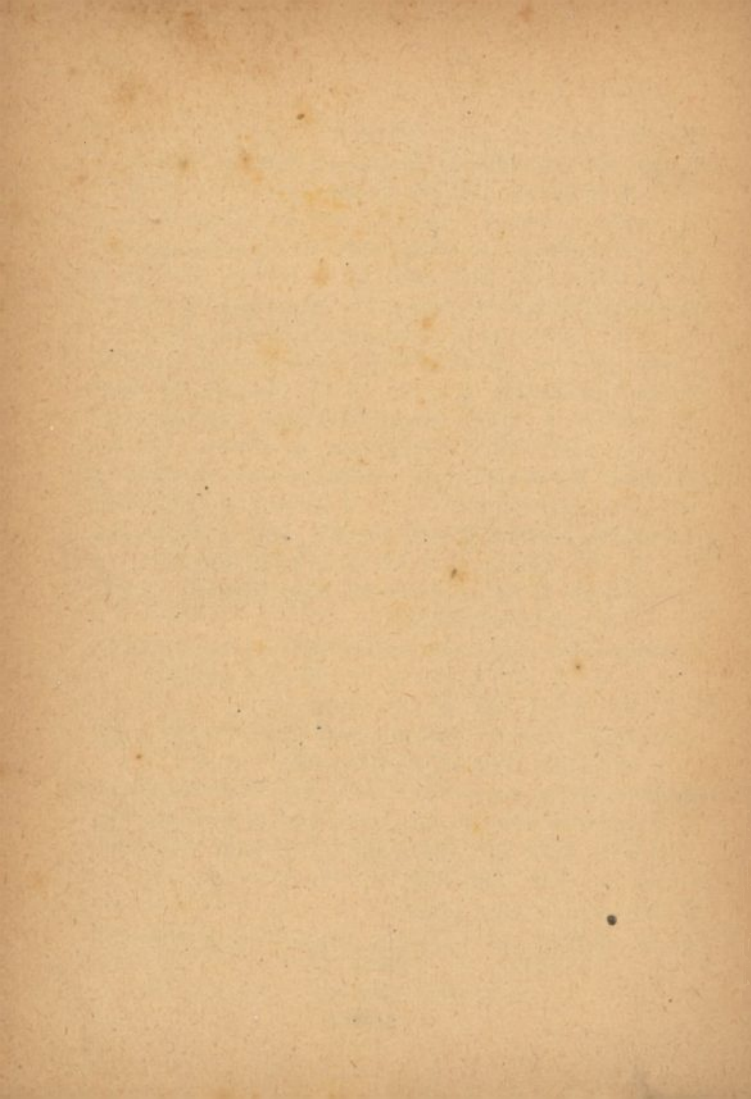
Zastępstwo, obowiązek żądania takowego art. XXXI. u. w.

Zasiedzenie, zadawnienie prawa XLVI. u. w.

Zastosowanie procedury nowej do sporów już rozpoczętych art. XLVII. do LII. u. w.

- Zawiadomienie o sporze §. 21.
 Zawieszenie działalności urzędowej Sądu §. 161.
 Zgaśnięcie prawa ubogich §. 68.
 Złączenie zażalenia przeciw uchwale poprzedzającej ze środkiem prawnym służącym przeciw uchwale następnej §. 515, 518.
 Znowienie, skarga o takowe i postępowanie §. 529 — 547, zarządzenie postępowania karnego §. 539.
 Znaki graniczne §. 318, znaki odręczne §. 213, 294.
 Zmiana mieszkania §. 111, osoby adwokata §. 160, skargi §. 235, zmiany skutkiem wprowadzenia procedury art. II, III, V. u. w.
 Zdolność prawowania się (działania przed Sądem §. 1 — 10.
 Zniesienia: kosztów §. 43, 47, 51, 422, postępowania §. 51, wyroku §. 150, 474, 477, 478, 510, uchwały §. 527, orzeczenia Sądu karnego §. 530, l. 5, nakazu §. 553.
 Zastępcy ubogich, mianowicie adwokaci art. XXXIII u. w. §. 64; l. 3 i 4, §. 66, ust. 2, 67, 70 ust. 2, 71, ust. 2.
 Zagrożenie skutkami zaniedbania §. 60, 131, 145, 165, 185, 198, 254, 437, 438.
 Zarządzanie w przedmiocie nałożenia kary wykonuje się z urzędu §. 220, ob. też §. 69, 86, 179, 200, 313, 325, 326, 333, 354, 512, 528.
 Zapiski §. 212, 265, 444, ust. 2, 3.
 Żandarmerya §. 92, 330.
 Życie rodzinne, jego sprawy §. 172 ust. 2, §. 305, l. 1.

Biblioteka Uniwersytetu
M. CURIE-SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

A | 19473. |

BIBLIOTEKA U. M. C. S.

Do użytku tylko w obrębie
Biblioteki

1000173368